

Fondul European de Dezvoltare Regională 2007–2013

Obiectivul Cooperare Teritorială Europeană

**PROGRAMUL DE COOPERARE TRANSFRONTALIERĂ
ROMÂNIA – BULGARIA
- 2007-2013 -**

PROPUNERE OFICIALĂ REVIZUITĂ

Traducere neoficială

Octombrie 2007

Cuprins

<i>GLOSAR DE ACRONIME</i>	4
<i>Capitolul 1. Introducere</i>	6
1.1. Cooperarea transfrontalieră în context dinamic.....	6
1.2. Titlul oficial.....	6
1.3. Documente de referință	7
1.4. Rezumatul programului și descrierea procesului de programare.....	8
1.4.1. Informații generale.....	8
1.4.2. Descrierea procesului de programare	8
<i>Capitolul 2. Descriere succintă a regiunii transfrontaliere România-Bulgaria..</i>	12
2.1. Aria Programului	12
2.2. Caracteristicile geografice	14
2.3. Populația	15
2.4. Economia.....	16
2.5. Infrastructura	18
2.5.1. Infrastructura de transport.....	18
2.5.2. Telecomunicațiile.....	23
2.6. Mediul.....	27
2.7. Piața forței de muncă	33
2.8. Turismul.....	35
2.9. Educația, Cercetarea și Dezvoltarea.....	36
2.10. Experiența dobândită în activitățile transfrontaliere precedente până în 2006.....	39
2.11. Concluziile finale privind aria de cooperare în ansablu. Analiza SWOT.....	42
<i>Capitolul 3. Strategia de dezvoltare transfrontalieră comună și coerența cu alte programe</i>	53
3.1. Strategia	53
3.1.1. Obiectivele.....	54
3.1.2 Indicatorii la nivel de program	57
3.1.3. Identificarea axelor prioritare	59
3.1.4 Coerența Programului cu obiectivele UE și cu alte programe și politici ale UE...	62
3.1.5. Coerența cu prioritățile orizontale	70
3.1.6. Principalele concluzii ale evaluării ex ante	74
3.1.7. Conformitatea cu Evaluarea Strategică de Mediu (SEA)	79
<i>Capitolul 4. Axele prioritare ale programului</i>	80
4.1 Axa prioritară 1: Accesibilitate – Îmbunătățirea mobilității și a accesului la infrastructura de transport, informații și comunicații în regiunea transfrontalieră.....	82
4.2. Axa Prioritară 2: Mediu – Utilizarea durabilă și protecția resurselor naturale și a mediului și promovarea unui management eficient al riscului în regiunea transfrontalieră	87

4.3. Axa prioritară 3: Dezvoltare economică și socială – Dezvoltarea economică și coeziunea socială prin identificarea și consolidarea în comun a avantajelor comparative ale zonei	94
4.4. Axa prioritară 4: Asistența Tehnică	105
Capitolul 5. Planul Financiar.....	108
Capitolul 6. Implementarea	113
6.1. Structurile de management ale programului.....	113
6.1.1. Desemnarea structurilor de management.....	113
6.1.2. Autoritatea de Management.....	116
6.1.3. Autoritatea Națională din Bulgaria	117
6.1.4. Comitetul Comun de Monitorizare	117
6.1.5. Autoritatea de Certificare	119
6.1.6. Unitatea de Plată	120
6.1.7. Autoritatea de Audit	121
6.1.8. Secretariatul Tehnic Comun	122
6.2. Generarea, depunerea și selecția proiectelor	124
6.2.1. Principiul partenerului lider de proiect	124
6.2.2. Generarea proiectelor	124
6.2.3. Sistemul de depunere și selecție a cererilor de finanțare.....	125
6.2.4. Procedurile de contractare	126
6.2.5. Managementul Asistenței Tehnice.....	126
6.3. Management financiar și control.....	127
6.3.1. Circuitul financiar și certificarea FEDR.....	127
6.3.2. Cofinanțarea națională	129
6.3.3. Asistența tehnică.....	130
6.4. Monitorizarea și evaluarea.....	132
6.4.1. Monitorizarea	132
6.4.2. Evaluarea	138
6.5. Informare și publicitate	141
6.5.1. Responsabilități	141
6.5.2. Scop.....	142
6.5.3. Obiective Generale	142
6.5.4. Obiective specifice	142
6.5.5. Grupuri țintă	143
6.5.6. Monitorizarea și evaluarea planului de comunicare.....	143
ANEXA 1	144

GLOSAR DE ACRONIME

AA	Autoritatea de Audit
AC	Autoritatea de Certificare
ACB	Analiza Cost-Beneficiu
ACIS	Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale
ADR	Agenția pentru Dezvoltare Regională
AI	Agenție de Implementare
AM	Autoritatea de Management
ANRMAP	Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice
AT	Asistență Tehnică
BG	Bulgaria
BRCT Călărași	Biroul Regional de Cooperare Transfrontalieră Călărași
C&D	Cercetare și Dezvoltare
CCC	Comitetul Comun de Cooperare
CCE	Comitetul de Coordonare a Evaluării
CCP	Comitetul Comun de Programare
CDT	Cercetare și Dezvoltare Tehnologică
CE	Comisia Europeană
CCM	Comitetul Comun de Monitorizare
CNSR	Cadrul Național Strategic de Referință
CP	Computer personal
CCS	Comitetul Comun de Selecție
CSI	Comunitatea Statelor Independente
CTF	Cooperare Transfrontalieră
DCA	Directiva Cadru privind Apa
DCI	Document Cadru de Implementare
DCP	Documentul Comun de Programare
EDIS	Sistemul Extins de Implementare Descentralizată
ESM	Evaluare Strategică de Mediu
FAEDR	Fondul Agricol European pentru Dezvoltare Rurală
FCPM	Fondul Comun pentru Proiecte Mici
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FEP	Fondul European pentru Pescuit
FSE	Fondul Social European
GCLP	Grupul Comun de Lucru pentru Programare
HG	Hotărâre de Guvern

IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
ISPA	Instrumentul pentru Politici Structurale de Pre-Aderare
MDLPL	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor
MEF	Ministerul Economiei și Finanțelor (România)
MF	Ministerul de Finanțe (Bulgaria)
MÎ	Memorandum de Înțelegere
NSM	Noile State Membre
NUTS	Nomenclatorul Unităților Teritoriale Statistice
ONG	Organizație Non Guvernamentală
Phare CT	Programul Phare pentru Cooperare Transfrontalieră
PIB	Produs Intern Brut
PND	Planul Național de Dezvoltare
PNDA	Programul Național pentru Dezvoltare Rurală
PNP	Programul Național pentru Pescuit
PO	Program Operațional
POAT	Programul Operațional Asistență Tehnică
POP	Programul Operațional pentru Pescuit
POR	Programul Operațional Regional
POS	Program Operațional Sectorial
POSCCE	Program Operațional Sectorial “Creșterea Competitivității Economice”
POSDCA	Program Operațional Sectorial “Dezvoltarea Capacității Administrative”
POSDRU	Program Operațional Sectorial “Dezvoltarea Resurselor Umane”
POSM	Program Operațional Sectorial “Mediu”
POST	Program Operațional Sectorial “Transport”
Program	Programul de Cooperare Transfrontalieră România – Bulgaria 2007-2013
RO	România
SIMI	Sistemul Informatic de Management
SIUM	Sistemul Informatic Unic de Management (național)
SM	State Membre
STC	Secretariatul Tehnic Comun
SWOT	Puncte forte, Puncte slabe, Oportunități, Amenințări
TI	Tehnologia Informației
TIC	Tehnologia Informației și Comunicațiilor
TVA	Taxa pe Valoarea Adăugată
UE	Uniunea Europeană

Capitolul 1. Introducere

Prezentul Program Operațional stabilește cadrul de Cooperare Transfrontalieră Teritorială Europeană între regiunile de graniță ale României și Bulgariei în contextul Politicii de Coeziune 2007-2013. Programul va permite cooperarea transfrontalieră prin apropierea diferiților actori – oameni, actori economici, comunități – cu scopul de a exploata mai bine oportunitățile oferite prin dezvoltarea în comun a regiunii transfrontaliere.

Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria 2007-2013 va fi finanțat din surse publice (bugetul de stat și local) și private și va fi cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR). Data de la care cheltuielile vor fi considerate eligibile, conform Regulamentelor, este 1 ianuarie 2007.

1.1. Cooperarea transfrontalieră în context dinamic

Politica de Coeziune 2007-2013 a Uniunii Europene își propune să întărească coeziunea economică și socială a Comunității în cadrul Uniunii Europene extinse, cu scopul de a încuraja dezvoltarea armonioasă, echilibrată și durabilă a Comunității, pe măsura reducerii inegalităților teritoriale economice și sociale care au apărut în statele și regiunile slab dezvoltate, precum și accelerarea restructurării lor economice și sociale.

Noua Politică de Coeziune 2007-2013 recunoaște importanța cooperării transfrontaliere, transnaționale și interregionale, aceasta fiind unul dintre obiectivele esențiale în Europa extinsă. Obiectivul Cooperare Teritorială Europeană finanțat din FEDR își propune să întărească atât cooperarea transfrontalieră prin inițiative locale și regionale comune, cât și cooperarea transnațională și interregională. El va sprijini acțiunile favorabile dezvoltării teritoriale integrate, armonizate cu prioritățile Comunității, întărirea cooperării interregionale și promovarea schimbului de experiență între nivelurile teritoriale corespunzătoare. Obiectivul esențial al cooperării transfrontaliere în Europa este de a integra zonele despărțite de granițele naționale care se confruntă cu probleme comune, ce necesită soluții comune.

Obiectivul Cooperare Teritorială Europeană oferă sprijin regiunilor de graniță în special pentru dezvoltarea activităților transfrontaliere economice, sociale și de mediu prin strategii comune de dezvoltare teritorială durabilă.

Cooperarea Teritorială Europeană este destinată să aducă o contribuție semnificativă strategiei revizuite de la Lisabona. Asistența va fi concentrată pe principalele priorități în sprijinul dezvoltării durabile și al creării de locuri de muncă.

Reglementările privind programele care se implementează în cadrul Obiectivului Cooperare Teritorială Europeană sunt stabilite în noile regulamente, cu efect direct și aplicabilitate în România și Bulgaria imediat după aderarea la Uniunea Europeană, respectiv 1 ianuarie 2007.

1.2. Titlul oficial

Acest Program Operațional constituie un set de propuneri de intervenție avute în vedere în condițiile cooperării transfrontaliere prevăzute de Obiectivul Cooperare Teritorială Europeană. Programul este propus în comun de către România și Republica Bulgaria sub denumirea de “Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria 2007-2013”, în continuare denumit “Programul”.

1.3. Documente de referință

Programul a fost elaborat în concordanță cu reglementările UE privind managementul fondurilor comunitare în perioada 2007 – 2013, așa cum sunt prevăzute în următoarele regulamente:

- REGULAMENTUL CONSILIULUI (CE) Nr. 1083/2006 de stabilire a dispozițiilor generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) Nr. 1260/ 1999 (în continuare denumit “**Regulamentul General**”),
- REGULAMENTUL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI (CE) Nr. 1080/2006 privind Fondul European de Dezvoltare Regională și abrogarea Regulamentului (CE) Nr. 1783/ 1999 (în continuare denumit “**Regulamentul FEDR**”)
- REGULAMENTUL COMISIEI (CE) Nr. 1828/2006 de stabilire a regulilor privind implementarea Regulamentului Consiliului (CE) Nr. 1083/2006 stabilind dispozițiile generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune, și a Regulamentului Parlamentului European și al Consiliului Nr. 1080/2006 privind Fondul European de Dezvoltare Regională (în continuare denumit “**Regulamentul de Implementare**”).

Programul a fost elaborat în concordanță cu principiile și politicile prezentate în următoarele documente:

- Acțiunile Comune pentru Creștere Economică și Ocupare a forței de muncă - Strategia Lisabona;
- Orientările Comunitare Strategice privind Coeziunea 2007 – 2013 (Decizia Consiliului Nr. 2006/702/CE);
- Orientările Comunitare Integrate privind Creșterea Economică și Ocuparea forței de muncă 2007 – 2013.

De asemenea, Programul a fost elaborat ținând cont de următoarele politici naționale și documente comune pentru România și Bulgaria:

- Cadrele Naționale Strategice de Referință din România și Bulgaria;
- Programele Operaționale Regionale din România și Bulgaria;
- Programele Operaționale Sectoriale pentru Obiectivul Convergență din România și Bulgaria;
- Programele Naționale pentru Dezvoltare Rurală din România și Bulgaria;
- Programele Operaționale pentru Pescuit din România și Bulgaria;
- Planurile de Dezvoltare Regională ale regiunilor bulgare de la granița cu România;
- Planurile de Dezvoltare Regională ale regiunilor de dezvoltare românești de la granița cu Bulgaria;
- Documentul Comun de Programare Phare CBC Bulgaria – România, 2003 – 2006.

1.4. Rezumatul programului și descrierea procesului de programare

1.4.1. Informații generale

România și Bulgaria beneficiază încă din 1998 de proiecte cofinanțate prin Programul de Cooperare Transfrontalieră Phare. Între 1999 și 2006, UE a oferit anual 8 milioane Euro (cu excepția anului 1999, când au fost alocate câte 5 milioane Euro) fiecărui stat partener pentru finanțarea proiectelor cu impact transfrontalier, în special în domeniile: transport, protecția mediului și acțiuni “people to people”. Programul Operațional 2007 – 2013 finanțat de Uniunea Europeană se fundamentează pe actualul Program Phare CBC, pentru a impulsiona întărirea legăturilor formale și informale existente și pentru a crea noi legături, pe baza respectului reciproc, a înțelegerii și cooperării.

Prezentul Program de Cooperare Teritorială Europeană Transfrontalieră este primul program care se adresează zonei de graniță dintre România și Bulgaria ca frontieră internă a UE, după aderarea acestor state la Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007. Este primul program elaborat pe baza principiilor și cerințelor Fondurilor Structurale, deoarece aria transfrontalieră a devenit eligibilă pentru a primi asistență financiară din Fondul European pentru Dezvoltare Regională, în cadrul Obiectivului Cooperare Teritorială Europeană. De asemenea, este primul program care tratează regiunea transfrontalieră ca pe un întreg, fără a distinge apartenența la una din cele două țări vecine. Intenția noastră este ca strategia de cooperare propusă să constituie un răspuns efectiv și coerent la nevoile, obstacolele și punctele slabe identificate în aria Programului și să conducă la dezvoltarea socio-economică transfrontalieră durabilă.

Programul va promova o cooperare integrată durabilă în zona de frontieră, concentrându-se pe dimensiunea strategică a dezvoltării teritoriale transfrontaliere europene care implică și de pe urma căreia beneficiază comunitățile locale. Aceasta se va realiza prin alăturarea comunităților din aria eligibilă a programului și implicarea lor în activități economice, sociale și de protecție a mediului.

Cele două țări partenere și-au exprimat dorința de a coopera în cadrul acestui Program în ianuarie 2006, prin scrisori oficiale de declarare a acordului bilateral. Memorandumul de Înțelegere între cele două state, în care vor fi stabilite modalitățile de implementare a Programului, va fi semnat înaintea datei aprobării Programului de către Comisia Europeană. În Memorandumul de Înțelegere vor fi precizate drepturile și responsabilitățile statelor membre (România și Bulgaria) și ale tuturor organismelor implicate în managementul Programului. De asemenea, acesta va conține o descriere a aspectelor financiare (în special a responsabilităților tuturor părților), precum și o descriere a sistemelor de control și audit.

Rezumatul Programului este prezentat în Anexa 1.

1.4.2. Descrierea procesului de programare

Structurile implicate în elaborarea programului

Acest Program este primul în care regiunile de graniță din ambele țări au participat ca parteneri pe parcursul întregului ciclu de programare. Ceea ce s-a realizat este rezultatul mai multor luni de discuții și consultări între reprezentanții ministerelor naționale și ai instituțiilor relevante de la nivelul graniței din cele două țări participante în cadrul politicii de Cooperare Teritorială Europeană. Procesul a fost coordonat de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor din România în calitate de Autoritate de Management.

Pregătirea Programului Operațional a fost în mare măsură bazată pe principalele concluzii rezultate în urma procesului de consultare, descris mai sus, implicând următoarele instituții partenere din ambele țări:

- Ministere care au interes direct în gestionarea asistenței din Fonduri Structurale;
- Alte instituții guvernamentale;
- Agenții de Dezvoltare Regională și Biroul Regional de Cooperare Transfrontalieră Călărași;
- Administrații publice locale;
- Organizații pentru protecția mediului regionale/locale;
- Parteneri economici și sociali de la nivelul graniței;
- ONG-uri;
- Universități și instituții de învățământ regionale/locale.

Instituțiilor partenere li s-a cerut să demareze procesul de planificare, gândire strategică și generare de idei pentru proiecte operaționale, și au fost consultate în fiecare etapă a elaborării pentru ca opiniile lor să fie reflectate în Program.

În concordanță cu reglementările UE, acești parteneri vor forma o parte esențială a viitoarelor rețele necesare managementului și implementării corecte a Programului Operațional. Unii dintre aceștia vor fi membri ai Comitetului Comun de Monitorizare sau ai Comitetului Comun de Selecție.

În vederea evaluării și coordonării informațiilor primite, participării la elaborarea Programului și, în cele din urmă, gestionării întregului proces de programare, în februarie 2006, a fost stabilit un Comitet Comun de Programare (Joint Task Force - JTF). Acesta cuprindea reprezentanți ai diferitelor ministere cu responsabilități privind cooperarea transfrontalieră din România și Bulgaria (Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor și Ministerul Economiei și Finanțelor din România și Ministerul Dezvoltării Regionale și Lucrărilor Publice și Ministerul Finanțelor din Bulgaria), precum și Liderul regional al reprezentanților de la nivelul graniței³. Comitetul Comun de Programare a coordonat procesul de programare prin stabilirea procedurilor de lucru pentru pregătirea programului. Comitetul Comun de Programare s-a întrunit în mod regulat pentru a analiza progresul înregistrat în întocmirea Programului, pentru a asigura o participare suplimentară în caz de nevoie și pentru a rezolva sau pentru a lua decizii cu privire la problemele de implementare ce apar.

Comitetul Comun de Programare a fost susținut de o echipă de programare formată din experți (contractați în cadrul proiectului de asistență tehnică Phare CBC) ai companiei de consultanță Louis Berger, și câte un reprezentant al ministerelor responsabile din fiecare țară. Echipa de programare a avut sarcina de a pregăti și elabora partea strategică a Programului Operațional.

În martie 2006 a fost stabilit un Grup de Lucru Comun (Joint Working Group – JWG) pentru Programul Operațional România – Bulgaria, din cadrul Obiectivului Cooperare Teritorială Europeană, ce a avut ca scop implicarea tuturor actorilor în definirea comună a strategiei și a axelor prioritare și în stabilirea structurilor și proceselor necesare pentru implementarea Programului. În cadrul acestui grup de lucru au participat organisme relevante de la nivel național, regional și de la nivelul graniței. A fost creat un parteneriat larg, incluzând atât

---

³ Biroul Regional de Cooperare Transfrontalieră Călărași, în calitate de Secretariat Tehnic Comun pentru actualul Program Phare CBC și de Secretariat Tehnic Comun pentru Programul Operațional 2007 – 2013 a fost nominalizat Lider regional al factorilor interesați de la nivelul graniței, cu responsabilitatea de a direcționa informațiile primite către program.

„parteneri instituționali”, cât și parteneri economici, sociali, precum și alți parteneri relevanți de la nivelul graniței. Grupul de Lucru Comun a lucrat în mai multe sub-grupuri acoperind diferite domenii.

Procesul de programare

Munca de programare a fost realizată pe baza rezultatelor mai multor seminarii, susținute de întâlniri consultative comune între autoritățile naționale relevante, factorii interesați de la nivelul graniței și experți în programare.

Elaborarea proiectului părții de strategie a fost realizat pe baza analizei cuprinzătoare a condițiilor locale și regionale, utilizând date statistice și informații pentru anii 2004 – 2005. A fost realizată o analiză SWOT (analiză a punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor) a zonei transfrontaliere pe baza nevoilor și intențiilor identificate printr-o serie de interviuri și seminarii desfășurate în fiecare județ/district eligibil, precum și pe baza chestionarelor completate de factorii interesați de la nivel local, în care au fost indicate idei pentru propuneri de proiecte. Aceste analize nu sunt prezentate în detaliu în acest document, dar au fost utilizate pentru a ilustra problemele specifice de dezvoltare din zonă, ca bază pentru strategia, axele prioritare și domeniile majore de intervenție propuse în cadrul programului.

Fiecare versiune finalizată a draftului Programului a fost transmisă actorilor interesați și a fost organizată o consultare publică pentru a promova și îmbunătăți documentul. Au existat numeroase discuții cu actorii interesați de la nivel național, regional și de la nivelul graniței, printr-o combinație de seminarii și consultări în scris. A fost acordată o atenție specială nivelului comunităților locale, acolo unde au fost dezvoltate respectul și înțelegerea reciprocă.

Aceste consultări publice au asigurat o implicare largă, activă și eficientă a tuturor organismelor relevante, garantând în același timp diseminarea informațiilor către toți partenerii, respectând principiile transparenței și accesului la informație pentru toate părțile interesate. Contactele inițiale formate în timpul procesului de programare se vor dezvolta mai departe pe parcursul Programului. Principiul parteneriatului va fi promovat pe întreg parcursul implementării, monitorizării și evaluării Programului.

Au avut loc consultări cu Autoritățile de Management pentru Programele Operaționale aferente Obiectivului Convergență, Cadrul Național Strategic de Referință, Programul Național pentru Dezvoltare Rurală și Programul Operațional pentru Pescuit, atât din România, cât și din Bulgaria. Au avut loc consultări în scris și întâlniri în vederea asigurării complementarității și coerenței surselor de finanțare (Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European, Fondul de Coeziune, Fondul European de Agricultură pentru Dezvoltare Rurală, Fondul European pentru Pescuit). De asemenea, s-au depus eforturi pentru a se garanta că nu există suprapuneri între operațiunile previzionate aferente programelor operaționale și că împărțirea operațiunilor este una rațională, pragmatică și îndeplinește necesitățile de dezvoltare economică din ambele țări.

După elaborarea proiectului de Program, a mai avut loc un exercițiu de consultare asupra documentului, în vederea perfecționării și informării principalilor actori implicați, înainte de aprobarea sa de către Comitetul Comun de Programare.

La data de 3 aprilie 2007, proiectul Programului a fost aprobat de către Comitetul Comun de Programare; Programul a fost aprobat de către Guvernele României și Bulgariei în luna Iunie 2007.

Un scurt rezumat al etapelor procesului de programare este prezentat în Tabelul 1 din Anexa 1.

Limba Programului

Limba oficială a Programului este limba engleză, care va fi utilizată în orice comunicare oficială între statele partenere și între acestea și instituțiile Uniunii Europene.

Limba celorlalte documente privind implementarea programului (incluzând ghiduri, cereri de finanțare etc.) va fi stabilită de către Comitetul Comun de Monitorizare având în vedere facilitarea activității și înțelegerii potențialilor beneficiari și a organismelor de management ale programului.

Corespondența oficială

Toată corespondența dintre Autoritatea de Management sau Autoritatea Națională și Comisia Europeană va fi transmisă/înaintată și instituției omoloage din statul partener.

Documentul Cadru de Implementare

Programul Operațional conține toate informațiile necesare conform Regulamentelor relevante privind fondurile structurale. Pentru a oferi partenerilor și potențialilor parteneri ai proiectelor informații suplimentare, Autoritatea de Management și Autoritatea Națională vor elabora un Document Cadru de Implementare, ce urmează a fi aprobat de către Comitetul Comun de Monitorizare.

Documentul Cadru de Implementare (echivalentul Programului Complement din exercițiile de programare precedente) va cuprinde în principal fișe detaliate pentru fiecare axă prioritară și domeniu major de intervenție, precum și alte informații privind sistemul de implementare, agreeate în comun de către statele partenere.

Documentul Cadru de Implementare va fi relevant în special pentru potențialii aplicanți. El are rolul de a-i sprijini atât pe cei fără experiență în acțiuni transfrontaliere, cât și pe cei care au acumulat o anumită experiență pe parcursul implementării programelor Phare CBC, și trebuie utilizat în paralel cu prezentul Program Operațional.

Capitolul 2. Descriere succintă a regiunii transfrontaliere România-Bulgaria

Această secțiune oferă o analiză detaliată a ariei Programului și se încheie cu o analiza SWOT ce caracterizează aria eligibilă. Această analiză de ansamblu a fost definitivată folosind un număr de tabele sectoriale SWOT, ce nu sunt incluse în acest document.

În vederea pregătirii analizei ariei transfrontaliere, au fost folosite o mare varietate de surse de informare. Cu privire la datele statistice la nivel NUTS III, au fost folosite în principal datele statistice publicate de Institutele Naționale de Statistică din ambele țări. De asemenea, autoritățile locale au furnizat date statistice, date ce au fost folosite cu precauție, unele dintre ele nefiind validate oficial. Lipsa datelor la nivelul ariei transfrontaliere privind anumite subiecte, cum ar fi infrastructura telecomunicațiilor, nivelul și structura comerțului și ale investițiilor străine directe, veniturile din turism, precum și unitățile de cercetare și dezvoltare tehnologică, a îngreunat realizarea unei analize și comparații eficiente. De aceea, părți din analiză s-au bazat pe informații calitative.

2.1. Aria Programului

Aria eligibilă căreia se adresează Programul este una dintre cele mai mari granițe din UE. Frontiera se întinde pe 610 km, iar pe parcursul a 470 km este demarcată de cursul Fluviului Dunărea.

Aria eligibilă a programului este localizată în partea de nord a Bulgariei și în partea de sud a României de-a lungul graniței naționale, ce se întinde între Serbia și Marea Neagră. Este formată din șapte județe românești și opt districte bulgare, localizate chiar lângă granița națională. Aceste 15 unități administrative (nivel NUTS III) aparțin unui număr de 6 regiuni (nivel NUTS II), după cum urmează:

- județele Mehedinți, Dolj și Olt aparțin Regiunii de Dezvoltare Sud-Vest Oltenia din România;
- județele Teleorman, Giurgiu și Călărași fac parte din Regiunea de Dezvoltare Sud Muntenia din România;
- județul Constanța aparține Regiunii de Dezvoltare Sud-Est din România;
- districtele Vidin, Vratsa, Montana și Pleven constituie Regiunea de Planificare Nord Vest din Bulgaria;
- districtele Veliko Tarnovo, Ruse și Silistra fac parte din Regiunea de Panificare Centru-Nord a Bulgariei;
- districtul Dobrich aparține Regiunii de Planificare Nord Est din Bulgaria.

În plus față de districtele mai sus-menționate, prin folosirea regulii de flexibilitate prevăzută de articolul 21(1) din Regulamentul FEDR, districtul Razgrad a fost inclus în aria eligibilă a Programului, decizia bazându-se pe următoarele argumente:

- Districtul Razgrad este adiacent zonelor eligibile NUTS III Ruse și Silistra, fiind situat la numai 10 km depărtare de granița națională (fluviul Dunărea);
- Acest district are aceleași nevoi, constrângeri și caracteristici cu aria transfrontalieră. După această includere, întregul teritoriu eligibil devine mai compact.
- Conform regulii adiacenței, totalul cheltuielilor din cadrul proiectelor efectuate în această zonă nu va depăși 20% din totalul cheltuielilor programului.

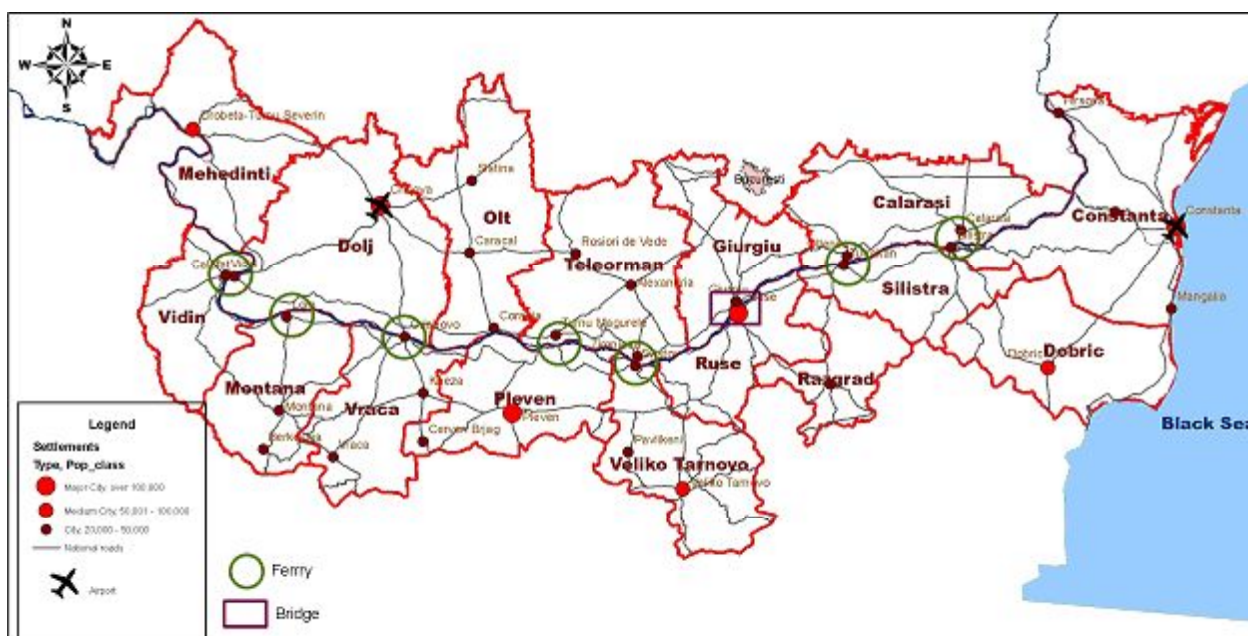
Aria Programului este prezentată în următoarea hartă.

Harta Nr.1. Zonele NUTS III eligibile din România și Bulgaria

Cele șaisprezece unități de nivel NUTS III care constituie aria Programului au o suprafață totală de 71,930 km pătrați, din care 54.66% aparține României și 45.34% Bulgariei. Aria Programului acoperă 20.59% din suprafața totală a celor doua țări (cifrele detaliate sunt prezentate în tabelul nr. 1, Anexa 2). Principalii indicatori geografici ai ariei programului, prezentați în tabelul nr. 2, Anexa 2, vor fi comentați în secțiunile următoare. Harta de mai jos prezintă punctele de trecere a frontierei, rețelele de așezări omenești și drumurile principale din aria eligibilă a Programului.

Harta nr. 2: Punctele de trecere a frontierei, rețelele de așezări omenești și drumurile principale din aria eligibilă

2.2. Caracteristicile geografice

Zona transfrontalieră împărțită de România și Bulgaria cuprinde o mare varietate geografică, de mediu și culturală. Din punct de vedere geografic, zona de graniță se învecinează cu Marea Neagră la est și cu Serbia la vest, întinzându-se în mare parte de-a lungul râului Dunărea, caracteristică definitorie ale zonei, fluviu ce se întinde pe aproximativ 470 de kilomeri, formînd o graniță naturală și împărțind zona în două părți relativ egale, după cum se observă în harta următoare.

Harta nr. 3 – Caracteristicile geografice ale zonei eligibile a Programului

Fluviul Dunărea, ce separă cele două țări și reprezintă trei sferturi din lungimea graniței, constituie o barieră naturală importantă, prezentând mai multe similitudini cu o graniță maritimă decât cu una terestră. Întreaga zona de graniță, cuprinzând valori naturale neexploatate, începând cu munții din partea de vest și până la Marea Neagră, reprezintă un potențial turistic imens, în prezent aproape neexploatat.

Zona de uscat de pe ambele părți ale graniței având ca și coridor central râul Dunărea, cuprinde dealuri și munți cu înălțimi de aproximativ 600 de metri, dar și zone de câmpie. Partea bulgară este în general mai înaltă decât cea română, coborând către Dunăre. Munții Balcani reprezintă trăsătura predominantă a sud-vestului extrem al regiunii, iar vechii munți ai Dobrogei, erodați profund lângă coasta Mării Negre, prezintă un aspect deluros. Între aceștia se află fertila Câmpie inferioară a Dunării, cu soluri aluvionare bogate, reprezentând una dintre cele mai importante zone agricole din România. Pe ambele părți ale Dunării, sistemul de irigații este amplu folosit, iar pământurile mlăștinoase din zona Dunării au fost îndiguite și asanate pentru a putea fi folosite ca pământ arabil.

Rețelele hidro-geografice din zona eligibilă sunt destul de complexe și sunt formate în mare parte din afluenții fluviului Dunărea. Cele mai importante dintre aceste râuri sunt: Motru, Jiu, Olt, Teleorman, Argeș, Iskar și Yantra, toate importante din punct de vedere al biodiversității și potențialului turistic.

Dunărea reprezintă, de asemenea, și o importantă sursă de energie hidroelectrică. Una dintre cele mai mari centrale hidroelectrice este localizată la Porțile de Fier, în județul Mehedinți din România, în zona de vest a ariei eligibile, unde fluviul străpunge Carpații.

Clima este definită în cea mai mare parte de poziția continentală a zonei, cu ierni relativ reci, veri toride și precipitații slabe. Țărul, aflat sub influența directă a Mării Negre și a Deltei Dunării, este mai adăpostit și reprezintă o excepție de la caracteristicile continentale menționate.

2.3. Populația

Populația totală a Programului era de 5,104,508 locuitori în 2004, din care 3,262,807 (64%) trăiau în România și 1,841,701 (36%) în Bulgaria. Doar grupuri mici de populație bulgară/română locuiesc pe cealaltă parte a graniței. **Densitatea populației** în districtele bulgare, în afara orașului de graniță Ruse, este mai mică de 66 persoane per km², în timp ce în România, județele Dolj și Constanța au o densitate a populației în jur de 100 persoane per Km². Densitatea medie a populației în zonă este de 71 persoane/Km² (România 83, Bulgaria, 56). 17.34% din populația totală a celor două țări trăiesc în zona eligibilă (cifrele detaliate sunt prezentate în tabelul nr. 3, Anexa 2).

Este importantă observarea **varietății etniilor** populației ca întreg, ceea ce reflectă trecutul istoric al regiunii (cifrele detaliate sunt prezentate în tabelul nr. 4, Anexa 2). În cadrul populației se găsesc grupuri de diverse origini, între care rromi, turci, nemți, unguri, tătari, ruși, armeni, valahi și macedoneni. Deși nu sunt strict comparabile, statisticile demonstrează că aproximativ 4% din totalul populației sunt de etnie rromă, iar grupul de etnie turcă reprezintă 5% din populația bulgară din aria programului. Este important de menționat că nu există conflicte etnice sau tensiuni ce ar putea afecta dezvoltarea socio-economică a zonei transfrontaliere.

Referitor la distribuția populației, se observă diferențe semnificative între așezările urbane și cele rurale, cu județe și districte puternic urbanizate (Constanța și Ruse au mai mult de 70% din populație trăind în așezări urbane), pe de o parte, și cu județe și districte slab urbanizate pe de altă parte (Giurgiu cu doar 31% și Silistra cu doar 45%). Diferențe se pot observa și atunci când comparăm distribuția populației din ariile programului aparținând celor două țări. În timp ce distribuția între așezările urbane și rurale în aria programului din România este aproape egală, distribuția în aria din Bulgaria este de aproape 2/3 la 1/3.

Tendențe de dezvoltare

Pentru întreaga arie, tendințele demografice indică o populație îmbătrânită și o forță de muncă în scădere. Populația din aria eligibilă a programului a scăzut începând cu anul 1990, ca rezultat al ratelor mici de natalitate, a ratelor mari de mortalitate și a creșterii migrației. O altă amenințare descoperită în zona de graniță, o reprezintă migrația persoanelor tinere cu educație superioară către orașele mari. Deși nu există date statistice specifice în acest sens, putem ajunge la această concluzie studiind schimbările demografice. Principalele motive ale acestui declin sunt: localizarea periferică a regiunii, economia bazată în principal pe agricultură, cu o slabă ofertă de locuri de muncă, precum și condițiile de viață neatractive oferite tinerilor.

Dacă privim tendințele demografice pe o perioadă de 7 ani (cifrele detaliate sunt prezentate în tabelul nr.5, Anexa 2), putem concluziona că întreaga regiune de graniță este caracterizată de o tendință de scădere a populației, cea mai severă scădere fiind pe partea bulgară, indicând o scădere cu 2.4 persoane per 1000 în 2004. Populația românească este caracterizată de o ușoară diminuare, înregistrând o scădere de 0.24 persoane/ 1000 în aceeași perioadă (vezi graficele nr. 1 și 2, Anexa 2). Dacă privim rata populației programului, din România și Bulgaria, în perioada cuprinsă între 1988 și 2004, putem observa că populația românească din zona programului a crescut, în timp ce populația bulgară a scăzut, luând în considerare populația totală a programului (vezi graficul nr. 2, Anexa 2). Populația activă este de 65% în România și 61% în Bulgaria, în timp ce populația matură inactivă este de 23% în Bulgaria și, respectiv, 18% în România (cifrele detaliate sunt prezentate în tabelul nr. 6, Anexa 2).

Nivelul scăzut al densității populației și tendința de dispersare a așezărilor subliniază natura periferică și rurală a majorității zonei. Starea economică (salarii, oportunități de angajare) a zonelor rurale este în general scăzută. Tendința generală a schimbării în perioada trecută s-a bazat

pe concentrarea populației în jurul orașelor mari. Întreaga zonă transfrontalieră, în special zonele rurale, suferă datorită fenomenului de emigrație.

Distanțele mari dintre centrele urbane împiedică tendințele de dezvoltare policentrică ale acestora, bazate pe proximitatea geografică. Cu toate acestea, orașele (vezi harta nr. 2 sus) devin un mod important de a atinge performanțe economice, având în vedere că există tot mai multe interdependențe economice, sociale și de mediu între municipii și orașele și zonele rurale vecine.

Cu toate că aria Programului este caracterizată de tendințe demografice negative: scăderea, îmbătrânirea populației și emigrarea, provocările viitoare se axează pe diversificarea activităților economice pe graniță, pe creșterea accesibilității la piața muncii și la domeniile de oportunitate aferente, pe activități multiculturale pentru minoritățile etnice, având ca țintă oferirea de oportunități de locuri de muncă și îmbunătățirea serviciilor pentru grupuri cu nevoi speciale (ex. populația în vârstă – servicii casnice și de sănătate, tineri – educație bilingvă și creare de locuri de muncă atractive), pentru a spori atractivitatea ariei Programului și pentru a o face un loc de trai mai bun. Astfel de probleme comune cer soluții comune care să fie abordate și identificate în comun sub prezentul Program.

2.4. Economia

Analiza ce vizează trăsăturile principale ale dezvoltării regiunii nu se vrea a fi o trecere în revistă exhaustivă a economiei zonei de graniță, ci o analiză atentă a unui grup de trăsături specifice cărora li se pot adresa Fondurile Structurale, în special în cadrul Obiectivului Cooperare Teritorială Europeană. Câteva elemente importante ale unei mai largi dezvoltări economice nu au fost examinate în detaliu deoarece Cooperarea Teritorială Europeană nu poate oferi un sprijin semnificativ pentru rezolvarea corespunzătoare a problemelor respective. Analiza se axează pe aspecte ale dezvoltării economico-sociale unde sprijinul limitat al FEDR poate avea un impact major.

Produsul Intern Brut (PIB)

Performanța economică a ariei programului este foarte slabă comparativ cu media celor 25 de State Membre ale Uniunii Europene. Regiunea poate fi descrisă ca o zonă cu PIB (Produs Intern Brut la prețurile de piață) scăzut, investiții limitate, zonă unde sectorul agricol joacă un rol important. PIB-ul pe cap de locuitor în regiunea de graniță a României, era 1.777 Euro, mai mic decât cel al regiunii de graniță a Bulgariei, care era 1.840 Euro în anul 2003, ceea ce înseamnă că diferențele economice dintre cele două țări sunt foarte mici, însă sunt foarte mari în comparație cu regiunile similare din UE sau cu media de 28.100 Euro din țările UE.

Dacă analizăm PIB-ul pe cap de locuitor al României (2.400 Euro) și al Bulgariei (2.300 Euro) în anul 2003, putem trage concluzia că cele două regiuni sunt rămase în urmă comparativ cu PIB-ul pe cap de locuitor al celor două state.

Nucleul economic al regiunii de graniță este reprezentat de județul Constanța pe partea românească, respectiv de districtul Vratsa pe partea bulgărească, în timp ce județul Giurgiu și districtul Silistra au cel mai scăzut PIB din regiune (cifre detaliate sunt prezentate în tabelul nr. 7, Anexa 2). Puterea de cumpărare este sub mediile naționale în întreaga zonă transfrontalieră.

Întreprinderi Mici și Mijlocii (IMM-uri)

În ultimii ani, numărul IMM-urilor aparținând domeniului industrial, serviciilor și construcțiilor a urmat un proces accelerat de creștere, în primul rând ca rezultat al privatizării. Structura afacerilor este caracterizată de o mare pondere a întreprinderilor mici și foarte mici și de existența a numai câtorva întreprinderi mari.

Analizând **densitatea IMM-urilor** (cifrele detaliate sunt prezentate în tabelul nr. 8, Anexa 2), putem trage concluzia că există o mare discrepanță între cele două regiuni de graniță. Densitatea IMM-urilor este mai mare în regiunea de graniță a Bulgariei, între 20 și 34 IMM-uri la 1000 de locuitori comparativ cu 10 până la 24 IMM-uri în regiunea de graniță a României. Dacă comparăm cu nivelul național al densității IMM-urilor, trebuie constatat că media din aria programului este rămasă în urmă față de media națională.

Sectorul IMM-urilor este caracterizat de un nivel scăzut al competitivității și productivității. Deși în multe sectoare IMM-urile constituie majoritatea întreprinderilor existente, procentajul lor în comerțul exterior și investiții este mic. Lipsa unui capital ușor accesibil și a informațiilor de piață fac dificilă dezvoltarea lor.

Investițiile Străine Directe (ISD)

Investițiile Străine Directe au jucat un rol important în restructurarea economiei României și Bulgariei, precum și în accelerarea creșterii economice în ultimul deceniu. Din păcate, numai o mică fracțiune a acestui capital străin a fost investită în aria Programului. Localizarea regiunii transfrontaliere la distanță față de centru și orașele mai mari a făcut-o până în prezent relativ neatrăgătoare pentru ISD. Nu există nici o dată statistică oficială pentru ISD valabilă la nivelul regiunilor NUTS III, dar consultarea cu autoritățile publice relevă faptul că regiunea bulgară de graniță înregistrează un volum mai mare a ISD față de regiunea română de graniță. O posibilă explicație este că sectoarele industriale și de servicii sunt mai dezvoltate în regiunea bulgară de graniță decât în regiunea română de graniță unde sectorul agricol este predominant și investiția străină este foarte scăzută comparativ cu alte sectoare. Oricum, datele statistice la nivel național arată că volumul de ISD înregistrat de România în 2004 (5.183 milioane Euro) a fost mai mare decât volumul ISD înregistrat de Bulgaria în 2004 (2.727,5 milioane Euro). De asemenea, în conformitate cu ultimile date statistice oficiale despre ISD, investiția străină a crescut mai mult în România decât în Bulgaria în ultimii 2 ani.

Caracteristicile economice ale ariei programului pot fi sintetizate după cum urmează:

- Ambele părți ale graniței au o situație economică similară și aproape același nivel al performanței economice și al dezvoltării. Creșterea economică (ca o măsură a productivității) rămâne în urma mediilor naționale și nivelurilor țărilor din UE. Declinul economic și natura stagnantă a ambelor economii a restricționat scopul și natura cooperării transfrontaliere.
- Structura economică este tradițional dominată de agricultură. Specializarea este în principal bazată pe producția de cereale, legume, struguri și fructe, completată de sectorul animal; fermele mici predominante au o productivitate a muncii redusă; de aceea competitivitatea produselor de bază este scăzută și există un procent ridicat al produselor slab prelucrate pe piața produselor alimentare.
- Sectoarele industriale prezintă mici diferențe, dar industria din zona de graniță a Bulgariei este mai diversificată și mai dezvoltată decât cea a României. Industria productivă se dezvoltă în principal în centrele urbane. În plus, în multe cazuri, industria este reprezentată de întreprinderi din domeniul industriilor în declin și necesită restructurare. Deși redus în termeni absoluți, în special în anumite părți ale regiunii, există un număr relativ mare de întreprinderi pe cuprinsul regiunii luată ca întreg.
- Pe ambele părți ale graniței există centre economice importante, Craiova (județul Dolj), Constanța (județul Constanța), Plevna (districtul Plevna), Vratsa (districtul Vratsa), unde activitatea întreprinderilor, investițiile străine și productivitatea sunt relativ mari comparativ cu alte părți ale ariei programului. Oricum, aria ca întreg este caracterizată de o relativă lipsă a activităților cu creștere dinamică, cu succese limitate în atragerea investițiilor importante.

- Sectorul IMM-urilor este relativ slab, având ca puncte slabe accesul la instruire și finanțare, și este caracterizat de un nivel scăzut al dezvoltării tehnologice; totuși, sectorul firmelor mici este relativ bine reprezentat și semnifică o potențială sursă de dezvoltare.
- Baza de afaceri de mici dimensiuni – combinată cu dificultățile în aderarea la piețele importante din interiorul sau exteriorul regiunii – sugerează posibilități limitate de extindere.
- Deși datele statistice sunt limitate, este cel mai probabil că natura și componența activității sectorului serviciilor în zona transfrontalieră să arate o înclinare a acesteia spre o valoare adăugată redusă, servicii de sprijin financiar și consultanță în domeniul afacerilor .

Tendențe de dezvoltare

PIB-ul pe cap de locuitor aferent ariei Programului arată nivelul scăzut al activității economice. Între cele două zone sunt similitudini remarcabile dacă avem în vedere profilurile lor diferite.

Tendența generală a structurii în schimbare a economiei regiunii a fost similară cu ceea ce s-a întâmplat în cazul tuturor economiilor țărilor din Sud-Estul Europei în ultimele decenii: o puternică scădere a ponderii sectorului primar, în general o tendință a scăderii ocupării în sectorul secundar, și o creștere rapidă în sectorul terțiar.

Deși contactele economice între centrele învecinate au devenit mai puternice în ultimii ani, avantajele comparative nu au fost pe deplin exploatare.

Inițierea și susținerea cooperării durabile între firme necesită existența unei infrastructuri de afaceri de calitate, a unei asistențe profesionale și a altor servicii importante pentru întreprinderi, disponibile în întreaga regiune transfrontalieră. Dezvoltarea unei infrastructuri de afaceri și servicii trebuie să constituie o prioritate a zonei transfrontaliere.

Datorită efectului de separare (și datorită distanțelor geografice) al Dunării, aria Programului a fost mai divizată decât s-ar fi crezut, și numai într-o foarte mică măsură a funcționat/funcționează ca o regiune. Există dovezi pe ambele părți ale graniței privind o creștere a conștientizării cooperării transfrontaliere și diferite organizații au în vedere dezvoltarea de proiecte transfrontaliere în contextul Programului de Cooperare Transfrontalieră. În prezent, actorii interesați din zona de graniță recunosc necesitatea de a face eforturi comune în vederea găsirii de soluții pentru problemele economice comune și a construirii unei viziuni strategice comune asupra dezvoltării ariei Programului. Programul, oricum, prin bugetul său limitat, nu este capabil să influențeze direct performanța economico-socială a zonei. Acesta ar putea, în schimb, să creeze condiții de cooperare pentru dezvoltarea conceptelor strategice transfrontaliere, și să ofere baza pentru investiții având ca scop minimizarea obstacolelor din zona de graniță și rezolvarea problemelor de interes comun. Oportunitățile de schimbare sunt asociate cu construirea unei identități și a unui spirit comune pentru zona transfrontalieră.

2.5. Infrastructura

2.5.1. Infrastructura de transport

Infrastructura de trecere a frontierei

Există trei tipuri de infrastructură de trecere a frontierei: fluvială, terestră și aeriană (vezi harta nr. 2 pentru localizare, la pagina 12).

O barieră majoră în calea cooperării transfrontaliere o reprezintă **lipsa de puncte de trecere a graniței**. De-a lungul celor 470 km ai fluviului Dunărea, există un singur pod (atât rutier cât și feroviar - singura cale ferată ce leagă România de Bulgaria) și șapte bacuri:

- Vidin - Calafat (bac)
- Lom - Rast (bac)
- Oriahovo - Bechet (bac)
- Nicopole/Somovit - Turnu Măgurele (bac)
- Svishtov - Zimnicea (bac)
- Ruse - Giurgiu (pod rutier și de cale ferată)
- Tutrakan - Oltenița (bac)
- Silistra - Călărași (bac).

Puncte de trecere terestre se găsesc lângă coasta Mării Negre:

- Kardam - Negru Vodă
- Durankulak - Vama Veche,

precum și la sud de Dunăre, între Silistra și Ostrov.

În zona de frontieră sunt localizate trei aeroporturi civile funcționale:

- Constanța – Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu, gestionat și finanțat din bugetul României prin intermediul Ministerului Transporturilor ;
- Craiova, al cărui management a fost cedat Consiliului Județean Dolj. La ora actuală nu se înregistrează zboruri regulate la acest aeroport;
- Gorna Oriahovitsa, ce are la ora actuală o activitate limitată. Se așteaptă lansarea unei proceduri de concesiune după clarificarea chestiunilor legate de proprietate.

În plus, aeroportul Plevna, aflat în proprietatea Primăriei Plevna, este actualmente destinat nevoilor militare și de agricultură. Niciunul din aceste aeroporturi nu oferă la ora actuală legături aeriene transfrontaliere în interiorul ariei eligibile.

Alte aeroporturi bulgare, cum sunt Vidin și Ruse (proprietatea publică a districtelor) nu sunt operaționale la ora actuală, în timp ce teritoriul fostului aeroport civil de la Silistra a fost parcelat și transferat în proprietate privată.

Cifrele legate de circulația pasagerilor și a frecvenței la punctele de trecere a graniței (tabelele 9 și 10 în Anexa 2) indică niveluri modeste, precum și faptul că mai puțin de 61% din totalul persoanelor ce trec granița sunt de origine română și bulgară. Excepția se regăsește la Podul Ruse-Giurgiu de peste Dunăre, care este cel mai folosit punct de trecere a frontierei, cu trafic român, bulgar și internațional. Construirea unui nou pod rutier și feroviar între Calafat și Vidin va oferi un al doilea circuit rapid de trafic în aria Programului.

În ultimii ani, au fost realizate îmbunătățiri ale facilităților de trecere a graniței cu sprijinul fondurilor Phare CBC (1999-2004). Este cazul reabilitării suprastructurii de cale ferată și continuării lucrărilor de siguranță a infrastructurii la podul Giurgiu-Ruse, al feribotului și Punctului de trecere a frontierei de la Turnu Măgurele (Ro) – Nikopol (Bg), al Punctului de trecere a frontierei româno-bulgare între Călărași (Ro) și Silistra (Bg), ultimele două fiind proiecte în oglindă aflate în curs de implementare pe ambele părți ale frontierei.

Autoritățile locale de pe ambele părți ale graniței așteaptă o dezvoltare rapidă a traficului după aderarea celor două țări la Uniunea Europeană. De asemenea, există perspective favorabile pentru dezvoltarea a două coridoare de transport internațional în zonă, în anii următori, dar ritmul exact al dezvoltării traficului pentru toate modurile este greu de estimat.

În ciuda desemnării sale ca arteră majoră de transport european, **Fluviul Dunărea** are o importanță mai redusă în economia transporturilor din regiune decât ar fi de așteptat, fiind utilizat doar în proporție de 10-15% în ceea ce privește capacitatea de transport.

Axa de transport fluvial interior Rin/Meuse-Main-Dunărea (Axa prioritară TEN-T nr. 18) este o rută majoră de transport de mărfuri ce conectează portul Rotterdam de la Marea Nordului cu Marea Neagră (mai ales Constanța și porturile bulgare), precum și porturile fluviale situate pe cele două mari căi navigabile. Harta următoare prezintă această Axă prioritară TEN-T.

Harta nr.4 – Axa prioritară TEN-T nr. 18

Sursa: Rețeaua Trans-Europeană Europeană de Transport, Comisia Europeană

Portul Constanța este principalul port al României și este cel mai mare port la Marea Neagră. Portul Constanța are o suprafață de 1.313 ha teritoriu portuar, 65 km de cheuri și permite operarea navelor de până la 250.000 tdw. Portul Constanța pune la dispoziția utilizatorilor o gamă foarte largă de servicii cum ar fi: sistemul de urmărire și dirijare a traficului, pilotaj, remorcaj, legarea/dezlegarea navelor, furnizarea de curent electric și apă potabilă, preluarea reziduurilor, stingerea incendiilor, depoluare. Acest port reprezintă o legătură importantă a Europei de Vest și Centrale Asia Centrală și Transcaucaz, în special în ceea ce privește traficul de materii prime din CSI, precum și pentru traficul de containere din Extremul Orient.

Portul Constanța este conectat la Dunărea maritima prin canalul Dunărea-Marea Neagră. Canalul Dunărea-Marea Neagră (64.2 km lungime) dintre Cernavodă și Agigea - Constanța a fost deschis traficului în 1984, face parte din clasa a VI-a conform clasificării CEE – ONU și permite accesul

navelor fluviale și al navelor maritime de până la 5.000 tdw. Canalul Dunăre - Marea Neagră se află în proprietatea statului român și este administrat de Compania Națională pentru Administrarea Canalelor Navigabile, localizată în Constanța.

Sectorul comun româno – bulgar al Dunării are o lungime de 470,5 km (de la km 845,5 – gura de vărsare a râului Timok până la km 375 – Călărași). Între România și Bulgaria există un acord bilateral, semnat la Sofia în anul 1955, privind întreținerea și îmbunătățirea condițiilor de navigație pe sectorul comun româno – bulgar al Dunării. Conform acestui acord România este responsabilă de întreținerea șenalului navigabil, inclusiv dragarea și semnalizarea plutitoare pe secțiunea fluviului cuprinsă între km 845,5 și km 610, iar autoritățile din Bulgaria sunt responsabile de sectorul cuprins între km 610 și km 375.

În conformitate cu recomandările Comisiei Dunării adâncimile minime de navigație ce trebuie asigurate pe sectorul comun româno – bulgar al Dunării sunt de 2,5 m. În perioadele secetoase, pe acest sector există anumite puncte critice în care aceste adâncimi nu pot fi asigurate.

Iarna, Delta Dunării este blocată de gheață, și la ora actuală există doar două spărgătoare de gheață (în prezent în curs de reparație) care sunt în măsură să elibereze trecerea către Marea Neagră. Este necesară reînnoirea spărgătoarelor de gheață existente, precum și investirea în vase moderne.

Cele 15 porturi de la Dunăre (Orșova, Drobeta-Turnu Severin, Turnu Măgurele, Giurgiu, Oltenița, Călărași, Cernavodă, Vidin, Lom, Oriahovo, Ruse, Svishtov, Somovit, Tutrakan și Silistra) sunt importante pentru transportul naval intern în aria Programului. Administrațiile porturilor sunt responsabile de întreținerea infrastructurii portuare, mai ales a pontoanelor. Lipsa fondurilor a condus la o deteriorare semnificativă a acestora, câteodată până la un punct la care nu mai pot fi operate deloc. 20% dintre cheiurile porturilor fluviale de pe partea română (ce sunt responsabilitatea Companiei Naționale de Administrație Portuară a Fluviului Dunărea din Giurgiu) au mai mult de 60 de ani vechime și au nevoie urgentă de reconstrucție; alte 65% din aceste cheiuri sunt într-o stare fizică precară datorită lipsei finanțării pentru întreținere și reparații³. Operațiunile la terminale sunt adeseori concesionate companiilor private.

Traficul cu barja este permanent pe cursul Dunării în perioada navigabilă, în condițiile în care adâncimea canalului rămâne peste 2,8 metri. Dragarea continuă și alte proiecte de construcție sunt necesare pentru menținerea stării de navigabilitate a apei.

Principalele programe de dezvoltare și modernizare implementate din 2000 s-au concentrat pe lucrările de protecție a malurilor și de control al inundațiilor atât pe sectorul Dunăre - Marea Neagră, cât și pe Canalele Poarta Albă – Midia - Năvodari. România a implementat anumite lucrări în vederea îmbunătățirii navigabilității și a solicitat asistență tehnică de la Uniunea Europeană pentru a pregăti un studiu comprehensiv privind proiectele de pe teritoriul său, 75% finanțat prin ISPA. De asemenea, România a programat o serie de lucrări cu finanțare ISPA, ce au termen de finalizare până la sfârșitul lui 2009. Lucrările au ca scop asigurarea, prin redistribuirea fluxurilor de apă, a unor condiții de navigație sigură și eficientă, cu o adâncime suficientă a apei în cea mai mare parte a anului, precum și eliminarea blocajelor de navigație de pe Dunăre între Călărași și Brăila (în trei puncte critice: Bala/Caragheorghe, Lebăda/Epurașul și Ostruvo Lupu). Traficul pe Dunăre și-a revenit puternic în ultimii ani, așa cum arată tabelul nr. 11, Anexa 2. Folosirea fluviului este fără taxă, datorită statutului său internațional și nu se colectează venituri.

Programele Operaționale Sectoriale de Transport (2007-2013) din România și Bulgaria se concentrează în special pe modernizarea și pe dezvoltarea infrastructurii de transport pe apele interne de-a lungul Dunării (Axa prioritară TEN-T nr. 18), precum și pe construirea și

³ Sursa: Programul Operațional Sectorial Transport din România

modernizarea serviciilor de sprijin pentru navigație, îmbunătățirea albiei și malurilor fluviului, dezvoltarea facilităților de recepție portuară pentru deșeurile generate de nave și a stațiilor de tratare a deșeurilor.

În orice caz, câteva probleme critice se ridică referitor la folosirea Dunării ca arteră principală pentru transportul intern în aria Programului. Fluviul este departe de cele mai multe centre industriale; malurile sale mlăștinoase și inundațiile continue împiedică navigația în anumite zone; deși traficul cu barje și bacuri este important, densitatea variază în funcție de sezon. În prezent, traversarea râului ia o perioadă mare de timp și condițiile sunt destul de precare. Bacurile existente sunt destinate mai mult traversării cu vehiculele decât traficului pietonal. În plus, se pare că nu prea există conceptul de „servicii” pentru clienți (persoane sau firme), întrucât nu există program fix pentru bacuri. În plus, traficul este oprit în totalitate în perioade de îngheț din iarnă. Aceste aspecte reprezintă bariere pentru implementarea eficientă a inițiativelor de dezvoltare transfrontalieră.

Opțiunile pe termen scurt, cum ar fi introducerea navelor pe pernă de aer, sunt esențiale pentru îmbunătățirea timpului de călătorie. Pe termen lung, va fi nevoie de mai multe poduri.

Conectivitatea zonei de graniță

Lungimea totală a drumurilor în zona de cooperare este de 16.511 km incluzând drumurile județene și comunale. Densitatea totală a drumurilor publice este de 22,95-km/100 km² ceea ce este foarte puțin, comparativ cu media EU25 de 110-km/100 km². Densitatea drumurilor de-a lungul Dunării este mult inferioară nivelurilor naționale.

Sunt construite doar câteva **autostrăzi/drumuri expres** cu caracter fragmentar și niciunul nu are legătură directă către principalele rețele de transport din UE. Investițiile recente în construirea autostrăzii București-Constanța, finanțată de BEI, ISPA și de Guvernul României, au efecte favorabile în fluidizarea traficului către Marea Neagră pe partea românească a graniței.

Rețelele secundare și terțiare sunt subdezvoltate pe tot parcursul zonei și întreținute precar, fiind considerate cu risc mare de accidente. În plus, anumite drumuri sunt expuse la inundații, mai ales acelea de pe partea românească a Dunării. Multe drumuri au o capacitate insuficientă, ceea ce conduce la congestione și, în consecință, la timp de călătorie, costuri de funcționare a vehiculelor, accidente și prejudicii ale mediului înconjurător crescute.

Drumurile principale au fost întreținute și reconstruite în ultima perioadă (câteva Programe de Reabilitare a Drumurilor Naționale finanțate de diverse Bănci) și oferă un acces corespunzător la principalele orașe din zonă. Programele de reabilitare națională au avut un impact clar asupra îmbunătățirii rețelei de drumuri din zona Programului. Un exemplu îl reprezintă extinderea la patru benzi de circulație a unor secțiuni ale drumului național de la București la Giurgiu, cu asistență financiară ISPA. În ultimii ani, infrastructura rutieră locală a fost îmbunătățită semnificativ prin asistența Phare CBC (1999-2004). Abordarea s-a concentrat pe reabilitarea drumurilor care creșteau fluența către punctele de trecere a graniței, în mod coordonat și complementar în cele două părți ale graniței.

În timp ce marea majoritate a așezărilor mari sunt ușor accesibile din drumurile principale, multe din așezările rurale mici sunt caracterizate de o accesibilitate redusă. De asemenea, serviciile private de transport rutier de mărfuri și pasageri sunt disponibile numai în principalele localități urbane, și nu în zonele cu pronunțat caracter rural. Drumurile existente și serviciile de transport public atât pentru pasageri cât și pentru mărfuri sunt insuficiente pentru a genera acea „rețea” de conexiuni necesare pentru o activitate economică transfrontalieră deplin funcțională.

Densitatea **liniilor de cale ferată** în funcțiune este de aproximativ 46.1 km la 1000 de km pătrați în România și 38.9 km la 1000 km pătrați în Bulgaria, fiind sub media țărilor UE (65 km/1000

km pătrați)⁴. Statisticile naționale disponibile publicului larg nu conțin date specifice privind densitatea liniilor de cale ferată în funcțiune la nivelul regiunii transfrontaliere, dar cifrele ar fi semnificativ mai mici. Rețelele naționale oferă legături între principalele orașe ale unităților administrative de-a lungul graniței și orașul reședință al fiecărui județ. Anumite secțiuni au fost deja îmbunătățite cu finanțare din programul ISPA. În prezent, principala conexiune de cale ferată între România și Bulgaria traversează fluviul Dunărea pe podul Giurgiu-Ruse, iar o altă cale ferată, cea dintre Negru-Vodă și Kardam, înregistrează un trafic scăzut (doar trenuri de marfă și trenuri personale).

Lipsa resurselor financiare în ultima decadă a dus la reducerea drastică a cheltuielilor pentru întreținerea infrastructurii și înlocuirea materialului rulant (depășit și insuficient calitativ și cantitativ), astfel afectând transportul feroviar din punct de vedere calitativ și al siguranței pe tot cuprinsul zonei transfrontaliere (situându-l, astfel, sub standardele UE). Datorită stării semnificative de uzură a rețelilor de cale ferată și a structurilor asociate, viteza maximă de circulație este supusă restricțiilor drastice, iar numărul de restricții de viteză a crescut în ultimii ani. Aceasta a condus la limitarea oportunităților de dezvoltare a afacerilor și în special pentru cooperarea transfrontalieră în cadrul ariei Programului.

Axa prioritară TEN-T nr. 22 – Axa de cale ferată Atena – Sofia – Budapesta – Viena – Praga – Nuremberg/Dresda, ce traversează zona transfrontalieră, va oferi o oportunitate de conectare printr-o axă feroviară majoră între sud-estul Europei (și Grecia) și centrul teritoriului UE. Această linie de cale ferată formează „coloana vertebrală” a rețelei de transport feroviar din Europa de Est, legând porturile din Atena (Pireu), Salonic și Constanța de centrul Uniunii Europene extinse. Cel de-al doilea pod peste Dunăre (Vidin – Calafat) este un proiect - cheie pentru aria transfrontalieră și pentru această axă. Cei 280 km de secțiune de cale ferată Sofia - Vidin sunt electrificați, dar două treimi din aceștia sunt cu cale ferată simplă, iar vitezele sunt sub 100 km/h. Un studiu de fezabilitate pentru modernizarea acestei secțiuni, cu asistență financiară ISPA, este în curs de realizare. Lucrări de modernizare pe calea ferată Calafat - Craiova sunt, de asemenea, necesare.

2.5.2. Telecomunicațiile

Situația telecomunicațiilor din cadrul ariei eligibile a acestui program s-a îmbunătățit treptat în ultimul deceniu. Mai recent utilizarea telefoniei mobile a înregistrat un progres notabil. **Piața serviciilor de telefonie mobilă** este una dintre cele mai dezvoltate din Balcani, având în vedere faptul că telefoanele mobile sunt mai des utilizate decât cele fixe.

În zona de graniță de pe partea română, nivelul ridicat de investiții din domeniul telecomunicațiilor a dus la dezvoltarea tehnologiilor digitale. Din 1997, pe piața românească activează patru operatori de telefonie mobilă, cu o acoperire de 79%. În Bulgaria activează, de asemenea, patru operatori de telefonie mobilă, cu o acoperire de 86% din teritoriul național.

Tehnologia Informației înregistrează o creștere rapidă, deși într-un ritm mai scăzut decât cel de la nivel național. Zona de graniță are un număr mare de ingineri și electroniști, precum și persoane specializate în dezvoltarea soft-urilor. În 2005 statisticile naționale indică faptul că un procent de 90% din Întreprinderile Mici și Mijlocii din România și 75% din Bulgaria folosesc cel puțin un computer.

Serviciile de comunicații prin cablu au înregistrat o dezvoltare rapidă. Operatorii principali de cablu TV sunt foarte bine plasați în zonele urbane pentru a oferi servicii de Internet prin cablu și servicii de telefonie fixă. Așa cum se întâmplă și în majoritatea statelor UE, "teledensitatea" în

⁴ Sursa: Manualul de buzunar Eurostat: Indicatori de energie, transport și mediu, ediția 2005

zona Programului este mai mică în afara zonelor urbane. Infrastructura de telecomunicații fixă, mai ales în zonele rurale, este în urma standardelor UE și a celor naționale.

Deși nu există foarte multe date referitoare la infrastructura de ITC în zona Programului, în urma consultărilor cu potențialii beneficiari din zona de graniță s-a observat că **pătrunderea Internetului** este scăzută conform standardelor UE, dar în creștere rapidă. Utilizarea computerului, existența rețelilor de cablu TV și o pătrundere bună a telefoniei mobile, ca bază a Internetului prin telefonul mobil, sunt factori care vor sprijini creșterea accesului la Internet. Un studiu de cercetare efectuat pe partea română la mijlocul anului 2006 a arătat că 90% dintre participanți preferă Internetul ca mijloc de informare și comunicare și consideră că trimiterea datelor prin intermediul e-mail-ului este cea mai sigură și eficientă cale de comunicare.

Cu toate acestea, în pofida dezvoltării rapide a Tehnologiei Informațiilor și Comunicațiilor în zonă, nivelul comunicațiilor transfrontaliere este scăzut, fiind influențat în mod negativ de utilizarea alfabetelor și a limbilor diferite. Oamenii, instituțiile, organizațiile și municipalitățile din zona de graniță au nevoie de informații pentru a accesa multitudinea de posibilități de cooperare transfrontalieră. Acest lucru trebuie asociat cu nevoia de abordare a problemei distanței și a relevanței acțiunilor dintre comunități, care pot să se afle la o distanță mai mare de 600 km.

Tendențe de dezvoltare

În ciuda investițiilor din ultimii ani, blocajele de transport – în special pentru drumuri și feribot – continuă să afecteze zonele periferice ale zonei transfrontaliere în ceea ce privește accesul. Infrastructura de transport transfrontalier și modalitățile de comunicare ce necesită îmbunătățiri urgente reprezintă în continuare o barieră în dezvoltarea rețelilor economice și sociale și a schimburilor transfrontaliere.

Având trei axe prioritare TEN-T (nr. 7, nr. 18 și nr. 22) ce traversează teritoriul, aria Programului deține potențialul de a deveni una dintre cele mai aglomerate zone de transport în cele două țări.

Atât Bulgaria cât și România ar putea beneficia de calea navigabilă Est-Vest și în acest sens ambele țări ar trebui să dezvolte orientări comune de lucru pe partea comună a Dunării, și să profite de Programul de Cooperare Transfrontalieră pentru a pregăti o structură adecvată la nivel național în acest sens. Proiectele de reabilitare trebuie să fie agreate și coordonate de ambele țări și puse în aplicare în același timp.

Axa prioritară TEN-T nr.7 - Axa rutieră Igoumenitsa/Patras - Atena - Sofia – Budapesta va aduce îmbunătățiri substanțiale rețelei de drumuri din Europa de sud-est, prin conectarea între ele a principalelor orașe din regiune, precum și prin conectarea porturilor Patras, Igoumenitsa, Atena (Pireu), Salonic și Constanța la inima Uniunii Europene extinse.

Axa are două ramuri în regiunea transfrontalieră: una traversează granița la Calafat-Vidin, iar cealaltă leagă Constanța de granița cu Ungaria, după cum reiese din următoarea hartă.

Harta nr. 5 – Axa Prioritară TEN-T nr. 7

Sursa: Rețeaua Trans-Europeană de Transport - Comisia Europeană

După finalizarea acestei axe, timpii de călătorie între localitățile din regiunea transfrontalieră și centrul, respectiv sud-estul Europei vor fi mult mai mici, contribuind la dezvoltarea turismului și a schimburilor comerciale.

Axa prioritară nr.22 de transport feroviar TEN-T (Atena – Sofia - Budapesta – Viena – Praga – Nuremberg/Dresden) ce traversează zona Programului va furniza cea de-a treia legătură feroviară peste graniță. Următoarea hartă prezintă Axa prioritară TEN-T nr. 22.

călătorie și va face mai atractiv transportul de mărfuri. Zona Programului va fi pusă sub o presiune de mediu considerabilă luând în considerare atât lucrările pentru construirea podului cât și creșterea traficului rutier și feroviar de-a lungul Axei prioritare nr. 22.

Este încă nevoie de creșterea nivelului de accesibilitate și conectivitate în zona de program, mai ales pentru a crea legături între zona de sud și cea de nord a Dunării. Aceste probleme trebuie rezolvate prin eforturi transfrontaliere comune, pentru a susține mobilitatea și integrarea regiunii.

Pentru dezvoltarea viitoare a zonei de graniță, dezvoltarea telematicii și a comunicațiilor prezintă oportunități excepționale de a ieși din statutul periferic al regiunii de graniță, raportat la nivel național (dar și European) și de a surmonta dezavantajele tradiționale cauzate de localizarea marginală. Investițiile în infrastructura de bandă largă (broadband) a regiunii asigură o bază bună pentru contracararea blocajelor ce se datorează distanțelor mari până la piețele mari. Accesul larg la informații și mijloace tehnice pentru a procesa și transmite rapid datele va crea oportunități viabile pentru zona transfrontalieră de a atenua impactul creat de distanțele geografice și de barierele fizice. Accesul la informația modernă și la tehnologia comunicațiilor și serviciilor în toată zona programului reprezintă o condiție necesară pentru dezvoltarea economică și socială a zonei.

Scopul ce va fi urmărit în cadrul acestui Program este acela de a îmbunătăți infrastructura de transport și telecomunicații din zona programului (infrastructură esențială pentru permiterea accesului comunităților, agenților economici și indivizilor la oportunitățile oferite de piețe, educație etc.).

2.6. Mediul

Cooperarea transfrontalieră între cele două regiuni va trebui să consolideze sinergiile potențiale între protecția mediului și dezvoltare. Furnizarea **serviciilor în domeniul mediului**, cum ar fi alimentarea cu apă, managementul apelor și al deșeurilor, managementul resurselor naturale, decontaminarea pământului pentru a-l pregăti pentru noi activități economice și protecția împotriva anumitor riscuri de mediu, toate acestea vor avea prioritate în acest context.

Marea biodiversitate a zonei de graniță presupune existența a numeroase resurse exploatabile, în special pământ arabil și pășuni, păduri, resurse minerale și apă. Nivelul relativ scăzut de dezvoltare al zonei a lăsat mediul în condiții relativ bune, deși a suferit datorită poluării aerului, solului și a apei. Cea mai mare provocare de dezvoltare a zonei o reprezintă nevoia de a atinge un echilibru rezonabil între dezvoltarea socio-economică, conservarea deosebitei moșteniri naturale și culturale existente și îndeplinirea cerințelor UE în domeniul mediului.

Management resurselor naturale, biodiversitatea și protecția naturii reprezintă axe prioritare din cadrul politicilor naționale ale Bulgariei și României. Ambele țări au adoptat cadrul legislativ relevant. În aria Programului, există numeroase parcuri naturale și monumente naturale, unele menționate în lista Moștenirea Mondială (World Heritage) a UNESCO (vezi tabelul 12, Anexa 2), și alte zone nedecarate încă ca protejate natural. În plus au fost identificate anumite zone mici, de la 1 la 50 hectare, zone unde fenomene naturale specifice, precum cascadele, peșterile, ca și habitatele rare cu specii pe cale de dispariție au nevoie de protecție.

Media de vârstă a pădurilor din zona de graniță este de peste 50 de ani iar copacii cu frunză mare predomină, reprezentând un procent de 68%. Pădurea protejează plantele și animalele aflate pe cale de dispariție. Deși pădurea s-a diminuat datorită secetelor, poluării aerului și despăduririlor, procentul arborilor bolnavi poate fi ușor comparabil cu cel din alte țări.

Este important de subliniat că rețelei existente de zone protejate, rețea ce va încorpora o mare parte din rețeaua Natura 2000, îi lipsește infrastructura necesară unui management eficient. La ora actuală, datorită presiunii economice și a lipsei managementului resurselor, ariile protejate

sunt supuse la o presiune accentuată datorită exploatareilor ilegali, turismului necontrolat, dezvoltării construcțiilor și braconajului, ceea ce conduce la pierderi irecuperabile ale biodiversității în zona Programului. Toate zonele protejate, inclusiv viitoarele zone Natura 2000, în cazul în care nu vor exista măsuri adecvate, planificate și implementate, privind încurajarea proprietarilor privați de a încorpora conservarea biodiversității în activitățile legate de utilizarea pământului, vor trebui să facă față provocărilor majore legate de managementul privind conservarea și menținerea unui status adecvat al nivelului de conservare .,

În perioada 1999-2004 Programul Phare CBC a sprijinit implementarea diferitelor proiecte ce s-au axat pe promovarea dezvoltării durabile și pe conservarea biodiversității (ex. Pregătirea unui plan comun de management și procurarea de echipamente pentru reîmpădurire pentru pădurile din Dobrogea).

Întreprinderea măsurilor de **prevenire a riscurilor** prin îmbunătățirea managementului resurselor naturale, prin cercetarea specializată, și prin politici publice inovative de management , va avea o importanță sporită în cadrul cooperării regiunilor de graniță din România și Bulgaria.

O mare parte din pământul cultivat a fost dezvoltat pentru agricultura la scară largă, având suprafețe mari de pământ ce sunt irigate și de pe care se adună recoltele într-un mod intensiv. Acest pământ este vulnerabil mai ales la eroziunea apei, a vântului și a excesului de sare, la compactare, aciditate și la poluarea cu pesticide și chimicale industriale.

Poluarea cu deșeuri industriale este de asemenea importantă. Cele mai poluante unități aparțin domeniului managementului deșeurilor menajere și procesării de chimicale, industriei miniere, metalurgice și creșterii animalelor. Cel mai grav exemplu de poluare a apelor a avut loc în anul 2000, când râul Tisa a fost serios contaminat cu cianură și deșeuri provenite din metale grele din mina de aur „Aurul” din România, Baia. Contaminarea a împrăștiat deșeuri în Dunăre și a afectat biodiversitatea din zona programului. Guvernul Român a impus taxe privind deversările în ape, ceea ce se pare că a contribuit la reducerea poluării. Raportul “Mediul european: - a treia evaluare”, a arătat că peste 25% din stațiile de monitorizare din zonă prezintă o calitate a apei slabă sau foarte slabă.

De-a lungul Dunării persistă încă probleme serioase de mediu. Acestea sunt în special cele referitoare la poluarea apelor și la poluarea industrială. Proporția localităților legate la rețeaua publică de apă este scăzută iar în majoritatea satelor acest sistem lipsește. Problema sistemelor de canalizare subdezvoltate în zona de graniță a fost identificată ca fiind una dintre cele mai mari amenințări asociate poluării râurilor și sistemelor de apă murdară.

În ultimii ani, au fost dezvoltate numeroase îmbunătățiri privind stațiile de epurare a apei, prin asistență ISPA. În plus, *Programul pentru Dezvoltarea Infrastructurii Orașelor Mici și Mijlocii* (SAMTID), s-a axat pe îmbunătățirea infrastructurii locale aferente calității serviciilor de furnizare a apei potabile și a serviciilor de apă pe partea română. În cadrul programului SAPARD, a fost acordată asistență financiară nerambursabilă pentru „Dezvoltarea și reabilitarea infrastructurii rurale” pentru a sprijini construirea și modernizarea sistemelor de apă potabilă și a sistemelor de canalizare precum și construirea stațiilor de epurare a apei.

Cu toate acestea, numărul localităților ce au acces la sistemul public de apă și canalizare nu a crescut în mod considerabil în ultimii ani. Acțiunile ce vor rezolva aceste probleme urmează să fie finanțate prin Programul Operațional Sectorial de Mediu .

Centrala nucleară de la Cernavodă, localizată în aria eligibilă, pe partea românească a graniței (Județul Constanța), operează la ora actuală cu unitățile 1 și 2, având planificată o extindere în următorii ani (unitățile 3 și 4, ce se află la ora actuală în procedura de autorizare de mediu). Unitatea 1 de la Cernavodă are un program special de monitorizare termică stabilit de către organismul român de reglementare în domeniul managementului apei.

Rezultatele acestui program de monitorizare termică indică faptul că creșterea temperaturii apei pe partea dreaptă al Dunării datorită evacurării de la Unitatea 1 Cernavodă este foarte mică. Valoarea scade la mai puțin de 2°C la câțiva km distanță de-a lungul Dunării. Aceasta este o variație mică a temperaturii apei în comparație cu variațiile de temperatură naturale pe Dunărea inferioară, variațiile lunare, de la un an la altul. La distanță de scurgerile respective, în cea mai mare parte a secțiunii Dunărea Veche, regimul termal natural al Dunării nu este modificat.

Rezultatele evaluării impactului termic produs de Centrala Nucleară Cernavodă, precum și rezultatele programului de monitorizare termală sunt disponibile pe site-ul românesc al “NUCLEARELECTRICA” (www.nuclearelectrica.ro).

Principala concluzie este că pentru Centrala Nucleară Cernavodă temperaturile măsurate ale apelor evacuate se încadrează în limitele stabilite de regulamentul NTPA 001/2002 pentru deșeurile de apă deversate în suprafețele de apă și de către Autorizația de Management a Apei emisă de autoritățile responsabile în domeniul apei. Impactul poluării termice asupra nivelului ecologic și măsurile necesare planificate pentru a atinge acest nivel vor fi tratate în Planul de Management Bazinal din 2009.

În ceea ce privește scăpările accidentale de radioactivitate, centralele nucleare CANDU sunt foarte sigure și nu au avut niciun eveniment sau incident care să amenințe mediul, viața ori sănătatea oamenilor. Oricum, Centrala Nucleară Cernavodă a pregătit planuri și proceduri pentru situațiile de urgență și a organizat exerciții regulate pentru a pregăti personalul și oamenii din zona învecinată pentru situațiile de urgență.

Deșeurile radioactive sunt tratate și stocate conform prevederilor și procedurilor legale, asigurând un nivel maxim de securitate. Managementul deșeurilor radioactive este complet separat de managementul deșeurilor obișnuite.

Cele două reactoare de la **centrala nucleară Kozloduy** au fost închise la 31 decembrie 2006, în ziua dinaintea accesării Bulgariei la UE. Ecologiștii au susținut că cele două reactoare Soviet nedegradabile de primă generație situate pe malul Dunării pun probleme de risc al siguranței în regiunea de graniță și chiar și mai departe. Bulgaria va începe construirea unei noi centrale electrice lângă Belene în 2008.

Centrala Nucleară Belene este localizată în aria eligibilă din partea bulgară a graniței România-Bulgaria (districtul Pleven). Primele lucrări la Centrala Balene au început în 1985 conform Hotărârii Guvernului din 1981 privind construirea a 6 centre nucleare. În 1991 proiectul a fost suspendat, și în 1992 oprit mod oficial. În 2003, Guvernul bulgar a anunțat hotărârea de a construi centrala cu două blocuri.

Evaluarea Impactului de Mediu aprobată de Înalțul Consiliu de Experti privind Ecologia către Ministerul Mediului și Apelor în 2004 include 50 de recomandări privind design-ul, construcția și operațiunile ce urmează a fi monitorizate de către Investitor.

În 2006 o ofertă francezo-germano-rusă de a folosi a treia generație de reactoare VVER-1000/V-446B (2 x 1000 MW) a fost aprobată de Compania Electrică Nucleară. Oferta a fost selectată datorită faptului că garantează cel mai înalt nivel de siguranță prin câteva sisteme de siguranță active și pasive independente. Un alt motiv a fost termenul de operare de 60 de ani. Se estimează ca centrala să fie operațională în 2013.

Se realizează o evaluare privind posibila poluare cauzată de operațiunile de la viitoare Centrală Nucleară Belene pe baza condițiilor reale de vreme pentru zona centralei și pe emisiile măsurate ale aerosolilor radioactivi cu durată lungă de viață de la reactorul VVER 1000 de la a cincea unitate a Centralei Nucleare Kozloduy. Datele utilizate referitoare la condițiile meteo și emisii reprezintă media pe o perioadă de 5 ani. Rezultatele privind poluarea LRA obținute prin simulări numerice cu modelul AER_E permit următoarele concluzii:

- Poluarea determinată de modelul de concentrare și de valorile de depozitare ale LRA, într-o zonă de peste 30 de km, poluare ce va rezulta ca urmare a operațiunilor de 1000 MW ale reactorului din zona este de câteva ori mai mică decât limita medie anuală a volumului de activitate a atmosferei în locuințe și în spațiu deschis indicată de către actele normative naționale și internaționale în vigoare.
- Nu se observă în zona selectată pentru Centrala Nucleară Belene procese meteorologice care să conducă la creșterea poluării.

Programul nu prevede investiții în domeniul generării de energie nucleară, dar poluarea termică asociată operațiunilor centralei va fi luată în considerare la întocmirea planului de management al bazinului Dunării, în conformitate cu Directiva Cadru privind Apa.

Cu privire la calitatea apei din lacuri, concentrația ridicată de azot și fosfor sugerează un trend spre o eutroficare ridicată în lacurile monitorizate din aria programului. Managementul defectuos al nutrienților din Bazinul Dunării a condus la grave probleme ecologice, incluzând deteriorarea resurselor de apă subterană, a râurilor, a lacurilor și a Mării Negre.

Navigația exercită o mare presiune asupra Dunării; aceasta afectează morfologia albiei și prezintă riscuri de poluare accidentală. Între anii 1983-2003, 455 de accidente de nave s-au întâmplat pe Dunăre, 30 dintre ele având ca rezultat poluarea gravă a apei.

Calitatea apei Mării Negre depinde considerabil de calitatea apei Dunării. Având în vedere toate sursele de poluare (Dunărea și alte țărături cu surse de poluare) marea majoritate a poluanților sunt aduși de Dunăre: 99.5% dintre nutrienți, 99% din N și 91.8% din P-PO₄. Fluxul dominant N-S al curenților maritimi favorizează răspândirea poluanților din Dunăre în apele de coastă din aria programului.

Programele Phare CBC au sprijinit implementarea câtorva proiecte, dintre care trebuie menționat cel axat pe monitorizarea Coastei Mării Negre și pe îmbunătățirea schimbului de informații ca răspuns la problemele comune identificate.

O problemă majoră care afectează ambele țări este **riscul de inundații** al Dunării. Lucrările hidrotehnice pentru prevenirea inundațiilor în România sunt învechite, 70-80 % dintre ele fiind construite în anii '70-'80. Cel mai ridicat nivel al Dunării în România și Bulgaria din 1895 și până în prezent a fost în 2006, cu un nivel record de 9,4 m (30,8 ft) în nord-vestul orașului Vidin din Bulgaria. Județele românești Mehedinți, Dolj și Olt au fost grav afectate. Distrugerile au continuat și în alte sate ca rezultat al alunecărilor de teren. 20 de diguri au cedat, zeci de mii de oameni au fost evacuați, mii de case au fost inundate și peste 50.000 de hectare teren arabil au fost distruse.

Harta de mai jos arată zonele afectate de inundații în primăvara - vara anului 2006.

Harta nr. 7. zonele inundate de Dunăre în 2006

Sursa: Observatorul inundațiilor din Dartmouth, Universitatea Dartmouth – Hanover NH, SUA

După cum se poate observa pe hartă, distrugerile au afectat zone mai întinse pe partea românească de graniță. Autoritățile române au reușit să evacueze oamenii din ariile inundate, să monitorizeze digurile, drumurile de acces și sistemul de alimentare cu electricitate și să asigure întărirea zonelor joase ale digurilor afectate de Dunăre. Au fost alocate resurse financiare de la bugetul statului și din împrumuturi externe (Banca de Dezvoltare a Consiliului European și Banca Europeană de Investiții) pentru a sprijini desfășurarea operațiunilor de urgență și a lucrărilor hidrotehnice necesare pentru protecție. Alte sume au fost mobilizate prin Fondul de Solidaritate al UE pentru a ajuta la repararea distrugerilor cauzate de acest dezastru major din România.

Deși au fost luate măsuri și au fost dezvoltate proiecte, sunt încă necesare investiții majore pentru a proteja localitățile expuse inundațiilor naturale.

Emisiile atmosferice toxice reprezintă cele mai important pericolas de mediu în aria Programului. Cel puțin 7 unități industriale pe partea românească și 9 unități pe partea bulgărească ale ariei eligibile produc emisii peste concentrațiile maxime admise (vezi tabelul 13, anexa 2). Ca rezultat al cooperării transfrontaliere (proiecte Phare CBC), există în prezent un sistem automat comun, funcțional, româno-bulgar, de monitorizare a calității aerului, operațional în patru orașe pereche de-a lungul Dunării: Călărași – Silistra, Giurgiu – Ruse, Zimnicea – Svishtov și Turnu Măgurele – Nicopole, precum și care are 28 de stații.

Îmbunătățiri importante ale calității aerului au fost înregistrate în localitățile în care producția industrială a încetat sau investițiile s-au făcut pentru a reduce emisiile de gaze. Totuși, în multe zone, calitatea aerului este foarte scăzută, datorită controlului necorespunzător al emisiilor industriale.

Eroziunea este una dintre principalele probleme de-a lungul țărmurilor mării din aria programului. Creșterea populației pe țărmul Mării Negre, împreună cu interferența aflată în continuă creștere în zona de coastă, a dus la intensificarea eroziunii țărmului. Vântul și valurile sunt principalele cauze ale eroziunii la Coasta Mării Negre, zonă ce nu are aproape deloc maree. S-a stabilit că de peste 30 de ani, 61.700 m de plaje (44,3%) vor fi erodate, ceea ce înseamnă o

rată medie de 0,385 m/an⁴. S-a stabilit⁵ faptul că țărmul mării se confruntă cu o eroziune extinsă la 60-80% din lungime. Linia țărmului a înaintat spre interior cu 180-300 metri, în timp ce în unele sectoare a ajuns la 400 de metri. În acele sectoare unde lățimea coastei este mai mică, în timpul furtunilor mari, marea acoperă aproape complet țărmul, lucru ce duce la pătrunderea apelor marine în lacurile din lungul coastei. În acest fel, ecosistemul specific al acestor lacuri este afectat.

Printre problemele cel mai des întâlnite în aria programului se numără alunecările de teren apărute în zonele înalte ale teraselor și dealurilor, precum și pierderea valorii economice a terenului.

Procesul de eroziune ce afectează plajele din zona de graniță a crescut recent în intensitate și ca o consecință a schimbărilor climatice globale, ceea ce determină creșterea nivelului mării. Lucrările hidrotehnice realizate în trecut pe Dunăre și principalii săi afluenți cauzează, de asemenea, eroziunea țărmului Mării Negre, ceea ce conduce la o continuă descreștere a cantității de nisip adus de apă în mare. Evoluția mării a condus deja la o eroziune totală a câtorva zone de plajă.

Zonele de coastă au importanță strategică pentru Uniunea Europeană și de asemenea pentru statele membre partenere în program. Aceste zone reprezintă o sursă de numeroase materiale brute și, de asemenea, destinația principală pentru vacanțele de vară în ambele țări. Exploatarea lor în continuă creștere le-a făcut vulnerabile, așa cum s-a întâmplat și în restul Europei, fapt ce a determinat adoptarea de către Uniunea Europeană a unei recomandări către statele membre privind implementarea Managementului Integrat al Zonelor de coastă. Această recomandare trebuie luată în considerare la întocmirea și implementarea proiectelor legate de zona de coastă a Mării Neagre deoarece multe din procesele din zona de coastă sunt de natură transfrontalieră și au impact transfrontalier.

Tendențe de dezvoltare

Diversitatea mediului în aria programului este relativ bună, dar este vulnerabilă la poluarea artificială și la dezastrelor naturale. Inundațiile, despăduririle, poluarea aerului, terenul agricol, Dunărea și canalele navigabile din zonă reprezintă principalele amenințări ale mediului înconjurător. Eroziunea țărmului Mării Negre este, de asemenea, o problemă importantă.

Nevoia irigațiilor intense a solului poate conduce la creșterea nivelelor de poluare, mai ales atunci când apa provine din râurile poluate precum Oltul și Argeșul. Irigarea excesivă poate cauza ridicarea nivelului apelor subterane, și creșterea concentrației de sare. Folosirea pesticidelor în agricultură nu pare să fie o problemă majoră de mediu, în prezent; totuși, eliminarea reziduurilor animale din apele subterane constituie o problemă importantă.

Marea varietate și bogăție a ecosistemului din aria programului creează oportunități pentru dezvoltarea viitoare. Cooperarea între structurile instituționale din zona de graniță (de exemplu: agențiile pentru protecția mediului, administrațiile ariilor protejate), stabilirea unor arii comune protejate, precum și dezvoltarea unor planuri comune de management în vederea protejării biodiversității vor contribui la dezvoltarea strategică și pe termen lung a ariei Programului. Problemele de mediu vor fi printre cele mai importante priorități de dezvoltare a turismului în regiune.

---

⁵ Institutul Național de Management Maritim și de Coastă din Olanda: Ghidul managementului eroziunii de coastă aplicat în Europa, 2004

⁶ Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare Marină "Grigore Antipa" din România: Inspecția de stat a ecosistemului maritim, 2004

Inundațiile recente din România au dezvăluit punctele slabe ale administrațiilor naționale și locale atât în ceea ce privește tehnicile de prevenire a inundațiilor, cât și în ceea ce privește capacitatea de răspuns după inundații. În ciuda măsurilor naționale întreprinse și a proiectelor dezvoltate până în prezent, investițiile sunt încă necesare pentru protejarea așezărilor din aria programului, ce sunt expuse inundațiilor naturale. Cooperarea organismelor instituționale existente în vederea armonizării activităților în domeniul prevenirii/reducerii riscurilor de inundație, continuarea lucrărilor de prevenire a inundațiilor, crearea și/sau armonizarea sistemului de avertizare a prognozării inundațiilor, precum și crearea unei structuri comune de urgență, situații neprevăzute, ce necesită reacție/intervenție rapidă (de exemplu: inundații, foc, accidente de transport etc.) va caracteriza în principal activitățile viitoare.

Poate cel mai important rol pe care îl va juca calitatea mediului din zona de graniță în următorul deceniu este acela de a contura imaginea regiunii ca un loc propice traiului, muncii și turismului. Mediul este un element valoros pentru creșterea identității regionale, care ar trebui să fie utilizat pentru atragerea investițiilor locale și externe, și pentru a sprijini formarea unui mediu atractiv de afaceri.

Moștenirea naturală specifică remarcabilă a ariei programului trebuie analizată din două puncte de vedere. Trebuie protejată și menținută, exploatată și, ulterior, îmbunătățită, ca un mediu durabil de trai și, în același timp, trebuie privită ca un factor favorabil dezvoltării afacerilor în zonă. În scopul de a conserva caracteristicile unice ale mediului natural, trebuie lansate strategiile comune pe termen lung de protecția a mediului, strategii ce vizează conservarea și exploatarea resurselor naturale, prevenirea dezastrelor naturale și tehnologice, precum și adaptarea la schimbările climatice.

2.7. Piața forței de muncă

Ocuparea forței de muncă

Gradul de ocupare al populației a programului este mai mare în regiunile de graniță din România, variind de la 55,75% în 2000 la 49,98% în 2004, față de nivelul gradului de ocupare a populației din regiunea bulgară a programului, care variază între 38,72% în 2000 și 39,61% în 2004. Acest lucru conduce la concluzia că sunt mai mulți angajați în regiunea din România decât în cea bulgară, așa cum se arată în cifrele detaliate prezentate în tabelul nr. 14, anexa 2.

Structura populației ocupate pe sectoare economice s-a modificat datorită reformelor structurale rezultate din prăbușirea marilor angajatori tradiționali. Pe ansamblu, regiunea de graniță româno-bulgară este caracterizată de o **rată** relativ scăzută de **activitate**.

Statisticile cu privire la forța de muncă indică diferențe între profilul român și cel bulgar. În România, aproximativ 26% din forța de muncă este ocupată în industrie, 31% în silvicultură și agricultură, și 42% în sectorul servicii. Forța mare de muncă din agricultură este o caracteristică a ariei. Pe partea bulgară, 37% sunt clasificați drept angajați în industrie, doar 3% în agricultură și silvicultură, și aproximativ 59% în sectorul servicii (cifrele detaliate sunt prezentate în tabelul nr. 15, anexa 2). Zona întinsă industrială din Bulgaria, în special cea din est și orașul Ruse contribuie la o rată ridicată a șomajului.

Șomajul

Există o diferență clară între șomajul din interiorul ariei de cooperare, fluctuând de la 24,07% în districtul Vidin la 5,1% în județul Olt. Această diferență indică o mobilitate scăzută a forței de muncă în aria de cooperare.

Există o mare discrepanță cu privire la statisticile despre șomaj din cele două părți ale graniței. Partea bulgară prezintă o medie cu puțin peste 12%, iar partea română de numai 5,6%, relativ

scăzută în comparație cu media UE de 9,1%. **Rata** scăzută a **șomajului** în regiunea română de graniță este în principal explicată de șomajul ascuns din sectorul agricol.

Există, de asemenea, mari diferențe între județe și districte pe fiecare parte a graniței, de la 5,99% în 2000 la 8,70% în 2004 pe partea românească, comparativ cu datele înregistrate pe partea bulgară, care încep de la 23,34% în 2000 și ajung la 15,62% în 2004 (cifrele detaliate sunt prezentate în tabelul nr. 16, Anexa 2).

Câțiva factori contribuie la menținerea ridicată a nivelului șomajului: mulți angajați au rămas fără slujbe datorită privatizărilor și restructurărilor din industrie; forța de muncă a fost afectată de un nivel scăzut și depășit al educației; nu există oportunități pentru noi locuri de muncă; lipsa de mobilitate a forței de muncă. Există o creștere importantă a șomajului pe partea bulgară în ultimii 3 ani.

Tendențe de dezvoltare

Integrarea europeană oferă un nou cadru pentru relațiile din cadrul pieței forței de muncă transfrontaliere. În general, regiunea de graniță România-Bulgaria va urma trendul normal al pieței forței de muncă din Europa: descreșterea numărului persoanelor angajate în primul și al doilea sector, și creșterea în al treilea sector (servicii).

Analizând gradul de ocupare al populației pe o perioadă de 5 ani la nivelul întregii regiuni, putem observa un trend descrescător datorită diminuării întregii populații a programului și migrării forței de muncă spre regiuni mai dezvoltate ale celor două țări și ale UE (cifrele detaliate sunt prezentate în tabelul nr. 14, Anexa 2).

Dacă analizăm perioada cuprinsă între anii 2000 și 2004, observăm că rata șomajului este în descreștere în fiecare an datorită creșterii economice a celor două regiuni (cifrele detaliate sunt prezentate în tabelul nr. 16, Anexa 2).

Consultările locale indică o lipsă a calificării personalului în diverse sectoare, creșterea șomajului pe termen lung și a exportul de inteligență, ceea ce reprezintă o posibilă amenințare pentru dezvoltarea unei baze de date comune a resurselor umane calificate. Nevoia de soluționare a deficitului de forță de muncă calificată este recunoscută pe ambele părți ale graniței, întrucât tendințele arată că cererea de angajați cu calificare inferioară este în continuă scădere. Disponibilitatea instituțiilor de învățământ și pregătire profesională s-a îmbunătățit în ultimii zece ani, în prezent organizații publice și private activează pentru a oferi perfecționare angajaților și șomerilor din aria programului. Dezvoltarea și gruparea sistemelor comune de analiză a nevoilor pentru calificări specializate în aria programului, îmbunătățirea și dezvoltarea pregătirii și instruirii profesionale, precum și facilitarea plasării forței de muncă peste graniță sunt considerate provocări care vor fi abordate în comun pentru următoarea perioadă. Lipsa statisticilor detaliate și relevante privind forța de muncă indică nevoia urgentă de începere a unui program de cooperare între oficiile forțelor de muncă de pe ambele părți ale regiunii de graniță. Acesta poate fi un punct de început, conducând la o strategie comună a pieței forței de muncă care, ulterior, ar putea fi apoi extinsă la municipalități și întreprinderi. Aceasta este un potențial instrument pentru a menține și crește nivelul ocupării forței de muncă în regiunea de graniță. Natura periferică și rurală a regiunii poate fi parțial înlăturată prin asimilarea și folosirea intensă a tehnologiilor moderne de informare și comunicare.

Faptul că nu există tensiuni etnice în regiunea de graniță poate fi privit ca un avantaj în cooperarea transfrontalieră, mai ales că piața forței de muncă în regiune este stabilă.

2.8. Turismul

Potențialul turistic în aria de programare este foarte mare datorită poziției sale geografice. Teritoriul ariei de programare este deosebit de atractiv datorită combinației rare de râuri, mare, munți, văi, câmpii și pajiști. Varietatea peisajului, marea diversitate a resurselor naturale și culturale fac aria de cooperare un loc ideal pentru diferite forme de turism.

Atractivitatea turistică

Pe partea de nord a Dunării, cultura romana veche își face simțita prezența prin poduri, așezări sau băi termale. Zona este bogată în peșteri calcaroase cu reminiscențe din erele preistorice și o veche și continuă istorie a producerii vinului.

Pe partea de sud pot fi observate o serie de atracții istorice romane, grecești și tracice; peșteri preistorice cu desene din acea perioada, grădini botanice renumite, o regiune bine dezvoltată în privința producerii de vin și mai multe parcuri naturale cu floră și faună unice.

În partea de est a ariei de programare, litoralul Mării Negre oferă numeroase facilități de petrecere a timpului liber, odihnă și sănătate precum și vestigii istorice (grecești și romane) ca destinații de vacanță. Este adevărat că pe partea bulgară stațiunile turistice oferă servicii și logistică bogate, complexe și diversificate, în timp ce pe partea din România produsul turistic este mai concentrat pe turismul de litoral. Oferta preț/calitate în stațiunile de pe litoral este stabilită pentru un număr mare de turiști și pentru o perioadă estivală bine determinată.

În cadrul ariei de programare există zone naturale și culturale remarcabile, unele dintre ele fiind incluse în patrimoniul mondial UNESCO.

Turismul rural este subdezvoltat pe partea de nord a zonei de graniță și, întrucât în sudul Dunării principala preocupare a devenit vânzarea proprietăților imobiliare în zonele rurale, aria programului este la fel de slab dezvoltată în privința turismului.

Totuși, cea mai importantă atracție din zona de frontieră este reprezentată de fluviul Dunărea. O altă zonă cu potențial turistic se regăsește între Dunăre și Marea Neagră. Acolo există deja zone turistice parțial dezvoltate.

Infrastructura de turism

În tabelul nr. 17, Anexa 2, se poate observa că zonele de graniță situate de-a lungul Dunării au aproximativ același număr de hoteluri/moteluri (cu excepția județelor Constanța și Dobrich, în care se găsește un număr mai mare de hoteluri/moteluri și locuri de cazare, datorită deschiderii la mare) aceasta însemnând că infrastructura de turism este la fel de slab dezvoltată pe ambele părți ale frontierei. Partea pozitivă este că zona de frontieră a cunoscut o dezvoltare internă mai rapidă în domeniul turismului intern în ultimii ani; totuși, nu a reușit să țină pasul cu creșterea numărului de turiști înregistrată la nivel național. Cu excepția țărmului Mării Negre, venitul înregistrat din turism (local și internațional) în aria transfrontalieră este mai mic decât media națională, iar capacitatea de cazare din zonă este mai puțin utilizată decât media la nivel național. În consecință este necesară îmbunătățirea rapidă situației pentru a se atinge media standardelor UE și a celor naționale.

Nu există informații cu privire la turismul rural în zona transfrontalieră, dar este cunoscut faptul că turismul rural pe partea din Bulgaria este mai dezvoltat decât cel de pe partea română. Progresul turismului rural este împiedicat de infrastructura slab dezvoltată, în special de lipsa hotelurilor de lux și de nivelul relativ scăzut al serviciilor oferite.

Lipsa experienței profesionale, a cunoștințelor privind pregătirea proiectelor de turism sau a dezvoltării conceptului de proiecte turistice transfrontaliere integrate își fac simțită lipsa în zona de cooperare.

Tendențe de dezvoltare

Importanța moștenire naturală și culturală a regiunii oferă o serie de resurse ce pot susține un turism competitiv și în dezvoltare, precum și îmbunătățirile aduse productivității generale și nivelului salariilor din turism. Pentru o varietate de motive, potențialul turistic nu a fost conștientizat, în principal datorită lipsei capitalului și dificultăților de acces create de infrastructura de transport slab dezvoltată și în ciuda potențialului ariei de programare. Conceptul de turism ca sector economic, precum și nevoia specifică pentru o abordare integrată, nu sunt înțelese decât în mică măsură atât la nivel național, cât și la nivel regional. Este de remarcat faptul că nu există o dimensiune transfrontalieră în ceea ce privește inițiativa existente în domeniul turismului în aria programului. Conceptul de vânzare a imaginii zonei de cooperare ca destinație turistică trebuie dezvoltat prin cooperare și toate sinergiile dintre zonele turistice trebuie exploatate.

Cooperarea dintre cele două regiuni este cea mai probabilă în ceea ce privește dezvoltarea turismului pe fluviul Dunărea, care separă cele două țări și care reprezintă o bogăție comună. Mai multe “paradisuri turistice” și locuri de recreere pot fi identificate de-a lungul Dunării; aceste zone oferă posibilitatea de petrecere a timpului liber într-o manieră plăcută. Malurile fluviului oferă un potențial fantastic de petrecere a vacanțelor și a week-end-urilor, în plus față de activitățile de recreere zilnică (înot, pescuit, și sporturi pe apă).

Multe resurse naturale (precum: ape minerale, lacuri sărate și nămol) creează posibilitatea dezvoltării mai multor forme de turism balnear. Aceste două regiuni au nevoie de o abordare integrată pentru asigurarea calității, concentrându-se pe satisfacția consumatorului și având la bază dimensiunile de mediu, sociale și economice ale dezvoltării durabile.

Turismul rural, cu subcomponentele sale (agroturism, ecoturism etc.) poate fi dezvoltat în aria programului ca un produs durabil, chiar și în zonele peisagistice protejate sau în parcurile naționale. Totuși, trebuie acordată atenție minimizării efectelor negative asupra mediului ce rezultă din astfel de investiții. Tipurile de turism fără efect negativ asupra mediului trebuie promovate.

Există condiții optime de dezvoltare în domeniile turismului urban, de afaceri, religios, sportiv și pentru tineret, precum și în privința noilor produse de turism cultural. Potențialul pentru turismul cultural, ca parte integrantă a conceptului de turism regional, este în strânsă legătură cu multitudinea de bogății naturale existente. Rutele culturale și drumurile ecologice au fost dezvoltate în diferite zone. Atât similitudinile, cât și diversitatea resurselor naturale și istorice ale teritoriilor Bulgariei și României, trebuie exploatate în continuare în vederea dezvoltării produselor turistice de calitate.

Astfel, trebuie menționată ca o necesitate absolută crearea unei strategii de dezvoltare a turismului transfrontalier regional, în vederea atragerii investițiilor private suficiente pentru a dezvolta turismul în zonă și pentru a crea o industrie durabilă în regiune.

2.9. Educația, Cercetarea și Dezvoltarea

Cercetarea și educația sunt factori cheie pentru crearea unui mediu de afaceri inovativ. Asigurarea unei instruirii de înaltă calitate, accesibilă și atractivă la toate nivelurile trebuie să constituie o prioritate a cooperării transfrontaliere dintre cele două regiuni.

Infrastructura pentru educație, cercetare și dezvoltare

Zona transfrontalieră oferă numeroase oportunități pentru dezvoltarea învățământului. Constanța, Craiova, Svishtov, Ruse și Veliko Tarnovo sunt cele mai importante centre educaționale, cu **cel mai mare număr de universități și studenți** în zona de graniță. Cele 29 de instituții de învățământ superior în aria eligibilă a programului (vezi tabelul 18, Anexa 2), oferă diplome în economie, inginerie, IT, drept, medicină și agricultură. În ciuda faptului că multe dintre

activitățile lor se adresează aceluiași domenii sau unora complementare, potențialul crescut de cooperare al acestor facilități nu a fost utilizat încă.

Situația din infrastructura educațională de la nivel preuniversitar s-a înrăutățit, în ceea ce privește siguranța clădirilor, utilitățile, dotarea cu echipamente. Zona rurală este afectată în mai mare măsură din cauza dificultăților de acces. De asemenea, dotarea cu echipamente este adesea deficitară în multe dintre școlile aflate în această zonă.

Toate universitățile publice, incluzând programele postuniversitare, oferă cursuri în diverse limbi străine, în special engleză, franceză și germană. Totuși, este important de accentuat că, cu o singură excepție, nu există centre universitare bilingve româno - bulgare. Excepția o reprezintă Centrul European Interuniversitar Bulgaro – Român (BRIE), care funcționează atât la Giurgiu, cât și la Ruse, între care există singurul pod rutier și feroviar peste Dunăre, fiind singurul loc unde o asemenea cooperare se poate desfășura cu ușurință.

BRIE este emblematic pentru noul spirit al cooperării transfrontaliere în domeniul educației și cercetării. Cele două locații formează o rețea transfrontalieră comună, implicând parteneri din Germania și din alte state ale UE. Universitatea desfășoară un program de master în Studii Europene și Administrație Publică. Această instituție găzduiește studenți și profesori din mediul local și internațional pentru a forma o legătură între Europa de Sud-Est și Europa Occidentală cu privire la dezvoltarea strategiilor de integrare bazate pe cunoaștere, prosperitate economică și stabilitate.

Dorința de a deschide o Universitate Internațională Euro-Elvețiană, cu sediul la Vidin, este un pas înainte în sistemul educațional bulgar. Aceasta va avea studenți atât din zona bulgărească, cât și din cea românească, și filiale în Germania și Elveția.

Profilul de calificare al forței de muncă din zona de graniță variază în funcție de gen și de etnie. Nivelurile de calificare ale bărbaților și femeilor din această zonă sunt în general sub media națională pentru genul lor. Bărbații sunt în special mai bine calificați decât femeile și diferențele de gen referitoare la nivelurile de calificare sunt într-o oarecare măsură mai mari pe graniță decât la nivel național. În general, grupurile minorităților etnice nu sunt în mod necesar mai puțin calificate decât media.

Din punct de vedere al capacității de cercetare și dezvoltare (R&D), aria transfrontalieră nu este situată printre cele mai importante regiuni. Cercetarea – Dezvoltarea și baza de inovare sunt rămase mult în urmă față de media națională și foarte mult în comparație cu media din UE. Nivelurile scăzute de cercetare și inovare se datorează combinației dintre lipsa inovării în afaceri și absența centrelor cheie de cercetare care să ducă la Cercetare – Dezvoltare industrială și tehnologică. Există puține centre de Cercetare - Dezvoltare în Constanța, Craiova, Fundulea, Plevne și Razgrad (de exemplu, institutele pentru cercetare în domeniul cerealelor și plantelor tehnice și stațiile pentru cercetare privind culturile irigate). Totuși, impactul lor este foarte redus la nivel național și sunt vulnerabile datorită capacității limitate. Cunoașterea, inovarea și afacerile sunt concentrate în centrele urbane, iar puținele legături și parteneriate care sunt stabilite între institutele de cercetare și educație produc puține rezultate concrete. Regiunea nu are încă suficientă capacitate de a acoperi lipsurile din sistemul regional de inovare, dar este necesară crearea de noi centre pentru inovare și cercetare aplicată. Noi evoluții se înregistrează în domeniul proprietății intelectuale și al activităților creative.

Numărul de absolvenți

Privind datele statistice din tabelul nr. 19, Anexa 2, se poate observa că nivelul educației primare pe partea română este mai ridicat decât pe partea bulgară. Comparând nivelul de educație universitară din zona transfrontalieră se poate concluziona că numărul studenților absolvenți în România este concentrat în două centre universitare, Craiova și Constanța, aceasta însemnând că

există o mare discrepanță între județele din România, în timp ce pe partea bulgară numărul de studenți absolvenți este mai dispersat între districte.

Nu există date statistice disponibile privind numărul studenților români ce învață în universitățile bulgare de la nivelul graniței și nici privind numărul de studenți bulgari care învață pe partea română. Este cunoscut faptul că aceste situații există, însă nu se poate vorbi de un fenomen major și nu există aranjamente stabilite pentru schimbul permanent de studenți și expertiză educațională.

Tendențe de dezvoltare

Educația va trebui să joace un rol mai important în cadrul cooperării transfrontaliere pentru a putea beneficia de oportunitățile oferite de posibilitatea de a desfășura activitatea într-o economie de piață bazată pe cunoaștere.

Numărul persoanelor antrenate în programe de învățământ a scăzut în ultimii 10 ani din cauza schimbărilor demografice. De asemenea, a scăzut și numărul elevilor înscriși în cadrul instituțiilor liceale, dar datele statistice referitoare la situația din școlile primare denotă o ușoară îmbunătățire. La nivelul învățământului superior s-a înregistrat o creștere a numărului de studenți. În ultima perioadă, numărul studenților este în creștere în ciuda scăderii înregistrate în plan demografic. Numărul mare al instituțiilor de învățământ, inclusiv al universităților particulare, a determinat creșterea numărului de studenți înscriși la universități. Procentul de studenți în cadrul facultăților de științe și cercetare se află încă sub nivelele medii naționale, dar înregistrează tendințe de creștere. Acest lucru indică faptul că transferul de cunoștințe și tehnologie în cadrul economiei de piață poate fi îmbunătățit.

Cooperarea restrânsă între unitățile locale de învățământ superior a limitat capacitatea zonei de a genera centre de cercetare și inovare și de a furniza persoane având calificări de bază, contribuind la migrația forței de muncă din rândul tinerilor. Regiunea trebuie să valorifice avantajele latente și să lărgescă sfera inovației, permițând astfel întreprinderilor să-și îmbunătățească calitatea serviciilor. Dezvoltarea rețelei de învățământ din zonă prezintă oportunități ridicate de a deveni un punct de atracție locală privind calificarea și educația în regiune, precum și un centru de expertiză în cercetarea industrială.

Potrivit Strategiei de la Lisabona, cooperarea dintre universități, centrele de C&D și sectorul afacerilor evoluează permanent. În contextul transferului de cunoștințe între centrele de C&D, centrele de inovare și tehnologie și sectorul afacerilor, clusterelor economice pot juca rolul de releu. În acest context, abilitatea unei regiuni de a-și dezvolta baza de cunoștințe și de a exploata aceste resurse este crucială. Unul din factorii cheie în crearea unor locuri de muncă mai bune și mai numeroase îl va reprezenta dezvoltarea funcțiilor de bază în cadrul organizațiilor, cum este cea de C&D, care se bazează pe absolvenți de universitate, bine pregătiți.

În contextul recunoașterii importanței economiei bazată pe cunoaștere pentru competitivitatea pe termen lung, problematica calificării este de importanță majoră. Nivelul ridicat al calificării facilitează generarea de noi idei, precum și procesul de adaptare la condițiile economice care evoluează, iar capitalul uman reprezintă unul dintre cei mai importanți factori determinanți ai creșterii economice. Pe viitor, cooperarea trebuie să se concentreze pe punctele forte ale învățământului local care oferă pregătirea necesară forței de muncă calificată (de exemplu sistemul de învățământ primar și secundar bine dezvoltat, accesul facil la învățământul superior și o rețea bine dezvoltată de universități). Oricum, pentru a progresa în mod real, trebuie rezolvată problema absenței educației bilingve sau chiar a inițiativelor culturale, înainte de a trece mai departe la realizarea inițiativelor educaționale transfrontaliere, cum ar fi: modele pentru dezvoltarea economică și socială, proiecte și facilități comune de cercetare. De asemenea, există și problema accesului transfrontalier, în special în partea de vest a zonei.

Trebuie acordată o atenție sporită studierii și evaluării scalei economice și impactului culturii și al industriilor creative (bazate pe drepturi de autor)⁶ în ambele țări (în conformitate cu contribuția lor la obiectivele Strategiei Lisabona). Capacitățile lor de inovare la nivel regional creează oportunități pentru implementarea practică a activităților de relaționare, cercetare, cooperare; ele dispun de asemenea de capacitate pentru contribuția la branding-ul regional.

2.10. Experiența dobândită în activitățile transfrontaliere precedente până în 2006.

În România și Bulgaria, perioada de programare pentru instrumentele de pre-aderare este în faza finală. În continuare se prezintă o viziune de ansamblu a experienței dobândite în urma derulării Programului de Cooperare Transfrontalieră PHARE din perioada 1999-2006.

În 1999 Programele de Cooperare Transfrontalieră dintre cele două state candidate au devenit eligibile pentru finanțare din fonduri PHARE, aceasta permițând regiunii de graniță să devină eligibilă pentru asistență PHARE.

Orientările de ansamblu ale programelor PHARE dintre România și Bulgaria au fost detaliate în Documentele Comune de Programare (DCP), unde au fost definite strategiile și prioritățile zonei de graniță. DCP reprezintă primul pas înainte spre convergența dintre Programele de Cooperare Transfrontaliere PHARE și programele Fondurilor Structurale și include prioritățile de natură strategică identificate ca repere în dezvoltarea zonei de graniță și măsurile adecvate pentru implementarea acestor priorități. DCP din perioada 2003–2006 definesc cinci priorități, printre care: Îmbunătățirea infrastructurii, Dezvoltarea economică, Managementul și protecția mediului, Acțiuni „People to people” (promovate prin Fondul Comun de Proiecte Mici) și Asistența tehnică pentru program.

În perioada 1999-2004, fondurile alocate pentru programele de cooperare transfrontalieră PHARE, au însumat 45 mil euro pentru proiecte care urmau să fie implementate pe partea română a graniței și aceeași sumă de 45 mil euro pentru partea bulgară. Toate proiectele de investiții din cadrul programului au primit co-finanțare din fondurile publice naționale după regula 75/25.

Programul Complement 2005-2006 a identificat o redirectionare de la proiectele tradiționale de amploare către abordarea Schemelor de grant pentru finanțarea tuturor priorităților identificate de DCP. Introducerea Schemelor de Grant a deschis noi porți pentru dezvoltarea unui număr mai mare de proiecte pentru domeniile specifice ale cooperării, și a făcut din Cooperarea Transfrontalieră PHARE un instrument mai atractiv pentru cooperarea Transfrontalieră. Aceste amendamente au fost un stimulent în plus pentru consolidarea cadrului cooperării. Structurile administrative ale programului sunt create în zona de graniță pentru a asigura o construcție neîntreruptă a capacității de implementare și management a proiectelor selectate.

Programul 2005-2006 a avut un buget de 16 mil. euro pentru România și 16 mil. euro pentru Bulgaria (Phare CTF), la care a fost adăugată cofinanțarea națională de 25%. Propunerile de proiecte colectate în prima licitație de proiecte pentru schemele de grant sunt în prezent supuse evaluării.

---

⁶ Industria înregistrărilor, muzica, artele ce preupun prestație scenică, filmele și producțiile video, editura, programele și serviciile informatice, fotografierea, arta și antichitățile, radioul, televiziunea, publicitatea, meșteșugurile, arhitectura, designul, moda, software-ul interactiv, patrimoniul cultural și turismul; în conformitate cu definiția larg utilizată a Grupului de Lucru pentru Industrii Creative al Departamentului Culturii al Marii Britanii, *industriile creative* sunt “*cele care își au originea în creativitatea individuală, îndemânare și talent și care au un potențial privind crearea de venituri și locuri de muncă prin generarea și exploatarea proprietății intelectuale*”.

Deși mai degrabă nouă, CTF s-a dovedit a fi un instrument care a răspuns cererii din zona de graniță. Proiectele⁷ implementate sub Programele CTF Phare au dovedit o puternică concentrare pe infrastructura de transport și de mediu, ca și asupra acțiunilor people to people. Programele de CTF PHARE precedente au avut succes în stabilirea bazelor și îmbunătățirea condițiilor de bază pentru cooperarea transfrontalieră pe termen lung.

Programele de CTF PHARE au fost implementate pe fiecare parte a graniței, cu același scop politic, aceleași reguli și bugete egale. Au fost înființate instituții paralele de management al programului, precum și organisme comune de management implicate în program.

În prezent, este foarte dificil de evaluat impactul, eficiența și eficacitatea actualelor programe CTF PHARE referitoare la dezvoltarea durabilă a zonei de cooperare. Mai jos vom prezenta o scurtă prezentare a celor mai reprezentative experiențe acumulate în implementarea Programului CTF PHARE și până în 2004 și implicațiile lor asupra programului actual.

În ciuda eforturilor făcute pentru implementarea programului CTF PHARE pentru zona de graniță România-Bulgaria și a progreselor înregistrate până în prezent, proiectele au fost mai mult „orientate” către graniță decât au avut un caracter de cooperare transfrontalieră. Cooperarea și integrarea între actorii transfrontalieri este relativ incipientă, rămânând multe de făcut în viitor pentru a consolida ideea de parteneriat.

Pe baza concluziilor *Raportului Intermediar de Evaluare no. R/RO/CBC/00524/2005*, ale *Raportului Intermediar de Evaluare R/RO/CBC/0608/2006*, precum și pe baza experienței anterioare a Agențiilor de Implementare⁸, problemele ridicate au fost discutate cu instituțiile implicate și beneficiarii și au fost luate măsuri pentru a corecta deficiențele tehnice, administrative și financiare. Aceste concluzii au fost luate în calcul în pregătirea prezentului Program.

Concluzia rapoartelor a fost că schemele de grant FCPM au înregistrat îmbunătățiri semnificante, comparativ cu anii precedenți. FCPM continuă să fie un mecanism efectiv de inițiere a parteneriatelor transfrontaliere și contribuie la nivel local la politica globală de încurajare a angajamentelor dintre țările și regiunile învecinate. Aceasta va fi punctul de plecare pentru proiectele care intră sub incidența Programului Operațional 2007-2013.

În cadrul priorităților infrastructurii de transport și mediu, deși procesele de evaluare și selecție au avut succes, Programele din 2003 și 2004 au înregistrat întârzieri, în principal din cauza fluxului de proiectare și, în unele cazuri, a slabei performanțe ale contractorilor care au întrerupt implementarea. Inundațiile au cauzat de asemenea întârzieri la unele proiecte. În unele cazuri, a fost necesară alocarea de noi resurse suplimentare pentru realizarea obiectivelor. În fine, comunicarea dintre Bulgaria și România la nivelul managementului de proiect a fost problematică, rezultând în întârzieri și probleme de coordonare la proiectele paralele de pe fiecare parte a graniței. În Bulgaria, implementarea proiectelor a fost centralizată, rezultând un proces de comunicare și coordonare de durată.

---

⁷ Conform acestor programe, se consideră eligibile următoarele proiecte:

- (a) Proiecte simple cu efect transfrontalier, care au loc în cea mai mare parte sau exclusiv pe o parte a graniței dar în beneficiul ambilor parteneri;
- (b) Proiecte complementare, în care activitatea de pe o parte a graniței este însoțită de o activitate similară pe cealaltă parte a graniței;
- (c) Proiecte integrate, în care parteneri de pe ambele părți ale graniței contribuie cu diferite elemente la un proiect unic.

⁸ În cazul României, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor are rol dublu de Agenție de Implementare și de Autoritate de Plată și, în cazul Bulgariei, Ministerul Dezvoltării Regionale și Lucrărilor Publice are rol dublu de Agenție de Implementare și de Autoritate de Plată.

În cadrul priorității de dezvoltare a infrastructurii economice, nu au fost identificate și selectate investiții mari pentru această perioadă. Cadrul pentru cooperare economică trebuie îmbunătățit și promovat.

Schemele de grant din 2005 (pentru dezvoltare economică și managementul și protecția mediului) au fost lansate, confirmând îmbunătățirea performanței.

Pe măsură ce factorii implicați încep să cunoască mai bine regulamentele cooperării transfrontaliere și mecanismele necesare, capacitatea administrativă este în continuă dezvoltare. Aceste programe au contribuit cu siguranță la introducerea principiilor financiare europene în zonele de graniță și au crescut abilitatea de a pregăti proiecte mai ample și complexe. De asemenea, ei sunt implicați efectiv în stabilirea de parteneriate transfrontaliere la nivel local și în susținerea sectorului societății civile care are resurse insuficiente.

Experiența dobândită poate fi sintetizată după cum urmează:

- Importanța campaniilor de promovare a programelor pentru a determina factorii implicați să conștientizeze oportunitățile și condițiile cooperării transfrontaliere, creșterea vizibilității și a transparenței intervențiilor și diseminarea rezultatelor către public;
- Luarea în considerare pe deplin a angajării tuturor factorilor responsabili, cu accent pe participarea factorilor locali în intervenții comune și luarea deciziilor în mod descentralizat;
- Importanța pentru creșterea calității studiilor de pre-fezabilitate și de fezabilitate pentru a include analize ale studiilor disponibile și analiza cost-beneficiu, inclusiv rata internă de rentabilitate, pentru a elimina preocupările referitoare la sustenabilitate;
- trebuie furnizată asistența tehnică beneficiarilor pentru un management de succes al proiectului (evidențe documentare, transparență, contabilitate etc.);
- Trebuie să se compare proiectul final încheiat cu angajamentele inițiale și cu studiile de pregătire ale proiectului (de ex. studii de fezabilitate) și să se identifice modificările;
- Confirmarea fermă a co-finanțării;
- ”Indicatori de Performanță” adecvați necesari în faza de planificare a proiectului ca repere pentru o evaluare adecvată;
- Luare în considerare a cerințelor Evaluării Impactului asupra Mediului;
- Eșalonarea adecvată a derulării proiectului care să permită studii inițiale exhaustive, luând în calcul sezonul de iarnă (noiembrie-martie), și sincronizarea proiectelor mari de construcții pentru a permite cel puțin un sezon și jumătate de construcții (martie-octombrie);
- Nevoia de a pregăti actorii implicați domeniul în managementului proiectelor și procesele de contabilitate și achiziții publice la nivel național, regional și local. Această nevoie este consolidată prin schimbarea accentului pentru perioada 2007-2013 de la programe transfrontaliere „paralele”, la acțiuni de cooperare cu adevărat comune;
- Capacitate instituțională de management al programului ridicată la nivel central;
- Autoritățile responsabile din România și Bulgaria trebuie să continue investițiile în comunicări formale și informale, pentru a asigura efectiv coordonarea programului.

Luând în considerare experiența dobândită în cadrul programelor de cooperare transfrontalieră PHARE, prezentul Program Operațional va ține cont de noile direcții ale Politicii de Coeziune Europeană. Viitoarele proiecte ar trebui să aibă ca obiectiv realizarea de rezultate sustenabile și de durată și să stabilească structuri care să dureze și după terminarea programului. Acest program marchează începutul unei noi abordări către soluții sustenabile și durabile pe ambele maluri ale frontierei.

2.11. Concluziile finale privind aria de cooperare în ansablu. Analiza SWOT

Granița de 610 Km dintre România și Bulgaria este una dintre cele mai lungi din Europa, precum și una de o frumusețe naturală deosebită. Zona transfrontalieră eligibilă este de aproximativ 75.000 Km² și are o populație de peste 5 milioane de locuitori. Principalul element este fluviul Dunărea, care delimitează mai mult de 2/3 din lungimea totală a frontierei pe cursul său spre vărsarea în Marea Neagră. Dunărea crează o graniță naturală, având mai mult rolul unei mări decât al unui fluviu între cele două state, aducând atât beneficii cât și provocări. Dunărea este o sursă bogată de apă, creând un sol fertil, o sursă importantă de pește și poate susține un număr mare de locuitori, însă poate constitui obiectul poluării cauzată de cursurile de apă din amonte. Dunărea este artera de transport care face legătura cu Europa de Vest și porturile cu ape adânci ale Mării Negre, însă joacă un rol redus ca și culoar de transport în această zonă. În orice caz, Dunărea are rolul unei bariere naturale și beneficiază doar de câteva puncte de trecere. Comunitățile din apropierea acesteia nu obțin foarte multe beneficii din oportunitățile de transport pe care proximitatea față de acest fluviu le oferă. În ultima perioadă, industria piscicolă, odată foarte importantă pentru această zonă, a intrat în declin. Mediul înconjurător al Dunării este afectat de dezastre naturale, în special de inundațiile care au devastat în ultima perioadă unele părți ale acestei regiuni, precum și viețile locuitorilor din zonă.

Dunărea are o influență majoră asupra economiei din zonă. Solul fertil, bine irigat, a menținut zona de frontieră ca zonă economică predominant agricolă (și piscicolă). Energia hidroelectrică generată de Dunăre asigură o mare parte din necesarul de energie al ambelor state; oricum, industria grea, odată de mare importanță pentru economia din zona vestică, a intrat în declin din cauza uzurii morale, condițiilor de funcționare ineficiente din punct de vedere economic sau a necesității de a proteja mediul înconjurător. Deși în zonă funcționează sisteme educaționale bune, migrația forței de muncă calificate a lăsat în urma sa forță de muncă reziduală cu un nivel de educație predominant scăzut. Zonele de pe ambele părți ale graniței au o infrastructură săracă de comunicații terestre; infrastructura rutieră și feroviară necesită reparații și modernizări. Caracteristicile naturale ale Dunării și absența istorică a unei necesități economice reprezintă motivele pentru care pe toată lungimea celor 610 Km de graniță s-au construit un singur pod rutier și feroviar, între Giurgiu și Ruse, fapt ce a limitat foarte mult traficul între nord și sud. O a doua axă majoră TEN-T va fi deschisă ca urmare a construirii unui al doilea pod rutier și feroviar care traversează Dunărea între Vidin și Calafat.

Închiderea parțială a centralei nucleare-electrice de la Kozlodui, de lângă malul bulgăresc al Dunării, determinată de preocuparea privind siguranța sa în viitor, reprezintă un alt factor determinant al creșterii șomajului din zonă, precum și al reducerii capacității de furnizare a electricității în întreaga regiune balcanică.

În prezent, această zonă nu are nici un fel de identitate și a fost marginalizată din cauza investițiilor reduse, subcapitalizării și a incapacității de a atrage investiții. PIB-ul scăzut și dinamismul insuficient al economiei au impus noi abordări pentru a genera stimulii necesari schimbării. Sectorul agricol, ce oferă multe oportunități în ce privește satisfacerea nevoilor consumatorilor de a beneficia de produse de bună calitate, necesită modernizarea echipamentelor și facilităților sale învechite. De asemenea, alte oportunități de afaceri care vor crea bogăție și o nouă identitate a regiunii, inclusiv tursimul, pot obține avantaje în urma dobândirii statutului de membru al UE, dacă vor beneficia de aptitudini antreprenoriale și infrastructură de sprijin, inclusiv C&D și educație.

Actorii regionali consideră că motorul principal al schimbării îl reprezintă sectorul micilor întreprinderi, care poate fi sprijinit prin constituirea de parteneriate și asociații transfrontaliere în vederea identificării oportunităților de dezvoltare. În lipsa acestora, potențialul de creștere

economică al regiunii rămâne scăzut, iar principalele sale resurse vor rămâne în continuare prea puțin utilizate.

Resursele culturale și creative unice sunt printre punctele forte ale regiunii. Moștenirea arheologică și arhitecturală, tradiția folclorică, peisajele urbane și culturale au constituit deja obiective ale programelor de pre-aderare, iar promovarea și dezvoltarea lor pe viitor va contribui la diversificarea activităților economice și la reducerea disparităților interregionale. De asemenea, infrastructura culturală existentă (muzee, biblioteci, galerii, centre culturale locale) poate fi utilizată pentru a consolida activitățile comune derulate în cooperare (educație, formare profesională, crearea de locuri de muncă, turism etc.).

Într-o zonă cu resurse naturale atât de remarcabile, grija pentru protecția mediului înconjurător va fi inevitabil prioritară în cadrul relațiilor viitoare de cooperare transfrontalieră. Poluarea industrială și-a pus deja amprenta pe calitatea apei, iar celelalte măsuri pentru îmbunătățirea infrastructurii locale trebuie să ia în considerare efectele pe termen lung asupra mediului înconjurător. Există oportunități extraordinare de a derula acțiuni comune de monitorizare în întreaga zonă pentru a asigura protecția și sustenabilitatea mediului înconjurător și a ecosistemelor. Această monitorizare este necesară întrucât construirea noii infrastructuri și modernizarea celei existente vor afecta în mod inevitabil mediul înconjurător. Varietatea ecosistemului din regiune oferă oportunități de dezvoltare pe viitor. Mediul înconjurător va fi printre cei mai importanți factori din regiune.

Cel mai mare obstacol în relația dintre regiunile de frontieră a fost nivelul constant relativ redus al contactelor transfrontaliere. Au fost identificate interese comune în special în domeniile protecției mediului înconjurător și al infrastructurii de transport.

Următorul tabel SWOT sintetizează principalele elemente identificate relevante pentru strategia de intervenție.

ANALIZA SWOT

	STRENGTHS (PUNCTE FORTE)	WEAKNESSES (PUNCTE SLABE)	OPPORTUNITIES (OPORTUNITĂȚI)	THREATS (AMENINȚĂRI)
Poziția geografică	<p>Zona are o importanță strategică și politică datorită orientării sale față de Dunăre și a conexiunilor cu lumea întreagă pe care i le oferă porturile de la Marea Neagră.</p> <p>Varietatea mare de peisaje (munți, dealuri, câmpii, Dunărea, coasta Mării Negre), de floră și faună constituie o zonă cu o deosebită frumusețe naturală, leagăn al civilizațiilor de mii de ani.</p>	<p>Dunărea nu este foarte importantă din punct de vedere economic pentru regiunea de graniță. În ciuda importanței sale ca Axă prioritară TEN-T, Dunărea este departe de majoritatea centrelor industriale din zonă și este slab utilizată pentru transportul local. Mai mult, malurile mlăștinoase și inundațiile continue împiedică navigarea pe anumite porțiuni. Apariția frecventă a dezastrelor naturale (în special inundații și poluare) reprezintă o barieră în calea dezvoltării și marginalizează regiunea.</p>	<p>Dezvoltarea corelată a avantajelor economice pe care le prezintă localizarea pe Axa prioritară TEN-T nr. 18 Dunărea și noul pod Vidin-Calafat (Axa prioritară TEN-T nr. 22) ar putea transforma zona într-un nod de transport.</p> <p>Implementarea strategiilor comune de prevenire a inundațiilor va diminua amenințarea dezastrelor naturale.</p> <p>Mediu atractiv pentru muncă, viață și turism.</p> <p>Aderarea României și Bulgariei la UE va încuraja utilizarea unei abordări comune asupra dezvoltării regionale și va contribui la armonizarea strategiilor transfrontaliere.</p> <p>Creșterea fondurilor disponibile pentru dezvoltarea cooperării transfrontaliere.</p>	<p>Lipsa dezvoltării unor noi facilități de-a lungul axelor prioritare TEN-T va diminua beneficiile economice ale regiunii, în cazul în care acesta va rămâne doar un coridor de tranzit.</p> <p>Lipsa îmbunătățirilor măsurilor de prevenire a inundațiilor și existența riscurilor relativ mari de apariție a dezastrelor naturale descurajează dezvoltarea economică.</p>
Economie	<p>Complementaritate economică a zonelor de graniță.</p> <p>Creșterea sectorului IMM-urilor înlocuind industria grea și devenind motorul dezvoltării în zonă.</p> <p>Procentul ridicat al populației (17% din populația celor două țări) creează piețe de desfacere importante</p>	<p>Lipsa generală de performanță a economiei zonei, caracterizată de un nivel al PIB scăzut, de venituri mici, investiții noi scăzute, slabă infrastructură de transport.</p> <p>Caracterul general periferic caracterizat prin număr mic al IMM-urilor, lipsa afacerilor orientate spre export, nivel relativ</p>	<p>Calitatea de membri ai UE va spori oportunitățile de creare a unor parteneriate și asociații transfrontaliere pentru dezvoltarea de strategii comune de înlăturare a deficiențelor economice.</p> <p>Dezvoltarea și implementarea unei strategii transfrontaliere pentru îmbunătățirea infrastructurii de</p>	<p>Existența unor bariere tradiționale în calea creșterii economice (economia subterană, corupție sau perceperea amenințării corupției) va împiedica apariția noilor afaceri legale.</p> <p>Expunerea crescută la piețele globale și competiția crescută din cadrul Pieței Unice vor eroda în</p>

	STRENGTHS (PUNCTE FORTE)	WEAKNESSES (PUNCTE SLABE)	OPPORTUNITIES (OPORTUNITĂȚI)	THREATS (AMENINȚĂRI)
	<p>importante.</p> <p>Cursul inferior al lungului fluviu Dunărea și accesul generos la Marea Neagră.</p> <p>Pământ fertil și sector agricol experimentat, capabile de a produce o mare varietate de produse alimentare tradiționale, de înaltă calitate, solicitate de consumatori internaționali.</p> <p>Dezvoltarea zonelor de comerț liber.</p>	<p>scăzut de utilizare a tehnologiilor moderne și IT și a abilităților de management al afacerilor.</p> <p>Dezvoltarea insuficientă a infrastructurii de afaceri locale.</p> <p>Discrepanțele competiționale și tehnologice în comparație cu economiile naționale și cu cele din UE.</p> <p>Agricultura și industria necompetitive pe piețele UE datorită lipsei de productivitate, a lipsei de investiții în echipamente moderne și mașini agricole.</p> <p>Oportunități scăzute de reacție la restructurarea piețelor și a economiilor naționale și internaționale.</p> <p>Experiență limitată în cooperarea economică transfrontalieră, cu puține inițiative, datorită lipsei de informare și coordonare, precum și a facilităților de sprijin.</p> <p>Potențialul intelectual și creativ insuficient explorat și recunoscut, în beneficiul economiei și competitivității regiunii.</p> <p>Datorită evoluției geografice, istorice, economice și culturale, regiunea transfrontalieră Ro-Bg nu a fost niciodată o zonă omogenă.</p>	<p>transport va stimula investițiile în afaceri noi sau existente.</p> <p>Crearea unor facilități cu dobândă scăzută pentru inițiativele transfrontaliere de ocupare sau de stimulare e creșterii economice.</p> <p>Identificarea sectoarelor în care crearea serviciilor transfrontaliere de informare și consultanță pentru afaceri va stimula cooperarea și inițiativele comune.</p> <p>Creșterea interesului potențialilor investitori și turiști în zona de graniță ca rezultat al aderării celor două țări la UE.</p> <p>Inițiative de sprijinire a cooperării serviciilor de consultanță în domeniul afacerilor în vederea încurajării creării de rețele de marketing și asociații de turism, pentru stimularea creșterii în sectoarele existente, precum și în altele noi.</p> <p>Exploatarea pieței internaționale de desfacere a alimentelor organice și a legumelor prin cooperare transfrontalieră în producerea și marketingul comun al produselor cheie (struguri, legume și fructe).</p> <p>Inexistența, în prezent a oportunităților de creare a parteneriatelor și a asociațiilor</p>	<p>continuare competitivitatea regiunii.</p> <p>Percepția zonei ca având o economie cu valoare adăugată scăzută va rămâne o barieră în calea investițiilor.</p> <p>Continuarea nivelului relativ scăzut al dezvoltării economiei și lipsa capitalului riscă să reducă interesul în cooperarea transfrontalieră.</p> <p>Existența barierelor administrative în calea afacerilor, inclusiv politicile de creditare nefavorabile și nivelul ridicat de taxare a unităților economice.</p> <p>Creșterea nivelului de poluare datorită proceselor industriale, în special a celor din domeniul energiei.</p>

	STRENGTHS (PUNCTE FORTE)	WEAKNESSES (PUNCTE SLABE)	OPPORTUNITIES (OPORTUNITĂȚI)	THREATS (AMENINȚĂRI)
			<p>formale și informale pentru dezvoltarea și marketingul coordonate ale produselor turistice comune.</p> <p>Eficiență crescută în cheltuirea banilor publici, datorită aplicării procedurilor UE.</p>	
Infrastructură	<p>Localizare excelentă de-a lungul coridoarelor TEN-T 18 și 22.</p> <p>Diferite moduri de transport: rutier, naval, feroviar și aerian.</p> <p>Dunărea – o rută navigabilă importantă pentru transportul naval intern, precum și pentru comerț internațional. Este navigabilă pentru nave fluviale pe toată lungimea graniței.</p> <p>Constanța – cel mai mare port la Marea Neagră pe axa TEN-T oferă spațiu suficient pentru o extindere ulterioară pentru a putea găzdui vasele cele mai mari și pentru serviciile internaționale portuare aferente.</p> <p>O serie de porturi de-a lungul Dunării cu o importantă capacitate de încărcare.</p> <p>Resursele importante de transport naval sunt adecvate pentru transportul ieftin de mărfuri vrac cu valori scăzute în condiții prietenoase pentru mediu, ceea ce</p>	<p>Navigația pe Dunăre a vaselor mari este limitată de adâncimea și lățimea canalelor și râurilor. Puținele poduri și feriboturi pentru tranzitul mijloacelor de transport rutier creează o barieră naturală în calea accesibilității și mobilității.</p> <p>Lipsa investițiilor în managementul și serviciile fluviale reduce valoarea potențială a căilor navigabile, cu pierderea traficului în favoarea altor moduri.</p> <p>Numărul mic de puncte de trecere a Dunării (doar un drum principal și o cale ferată principală) creează o barieră naturală în cooperarea de-a lungul celei de-a doua granițe ca lungime din Europa.</p> <p>Investiții mici în clădiri noi și proasta întreținere a infrastructurii portuare fluviale, inclusiv a instalațiilor de manipulare.</p> <p>Rețelele de drumuri sunt slab dezvoltate și prost întreținute în toată zona, determinând o siguranță</p>	<p>Calitatea de membri ai UE va permite accesul la noi oportunități de finanțare pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru toate modurile de transport.</p> <p>Mobilitatea sporită în Europa va genera un potențial de creștere economică în regiunea transfrontalieră.</p> <p>Potențial de dezvoltare a traficului de mărfuri vrac și containerizat eficient și ecologic, pe lângă traficul turistic, pe fluviul Dunărea.</p> <p>Transportul multimodal (rutier/naval/feroviar) este un mod de transport ecologic ce oferă o alternativă eficientă la transportul rutier.</p> <p>Construirea de noi autostrăzi și aplicarea întregii legislații europene asupra transportului rutier vor crește concurența și eficiența în domeniul transportului rutier.</p> <p>Dezvoltarea unei politici coordonate privind infrastructura</p>	<p>Întârzieri în implementarea proiectelor mari de transport.</p> <p>Ritmul lucrărilor de reconstrucție a fost lent până în prezent, iar în viitor regula N+2/N+3 va obliga la o implementare mai rapidă pentru a preveni compromisurile sau diminuarea finanțării.</p> <p>Costuri ridicate de transport datorită subdezvoltării infrastructurii de transport.</p> <p>Lipsa infrastructurii va încuraja transportatorii de mărfuri să utilizeze alte rute pentru a evita zona datorită traficului redus.</p>

	STRENGTHS (PUNCTE FORTE)	WEAKNESSES (PUNCTE SLABE)	OPPORTUNITIES (OPORTUNITĂȚI)	THREATS (AMENINȚĂRI)
	<p>poate reprezenta o verigă eficientă pentru dezvoltarea unor noi sisteme intermodale de transport cu valoare superioară.</p> <p>Rețele de transport urban relativ dense.</p> <p>Operatori privați de servicii de transport rutier de marfă și călători sunt disponibili în majoritatea locațiilor principale.</p> <p>Forță de muncă specializată ieftină, cu o bună educație de bază, este disponibilă, deși vor fi necesare noi abilități pentru a îndeplini cerințe în domeniul reconstrucției transporturilor.</p> <p>Liberalizarea pieței telecomunicațiilor.</p>	<p>redușă și riscuri ridicate de accidente.</p> <p>Nu există legături prin autostrăzi cu UE și există puține puncte de trecere nord-sud.</p> <p>Acces redus la drumurile principale; drumurile secundare și terțiare sunt insuficient dezvoltate sau de calitate slabă și deservesc slab așezările rurale.</p> <p>Serviciile private de transport rutier de mărfuri și pasageri nu operează în majoritatea localităților rurale.</p> <p>Informare transfrontalieră redusă și infrastructură de telecomunicații slab dezvoltată, în special în zonele rurale.</p>	<p>integrată de transport din regiune care să țină cont de creșterea previzionată a traficului de mărfuri și pasageri, vizând îmbunătățirea eficienței punctelor de trecere a frontierei și crearea altora suplimentare, îmbunătățirea sistemelor de transport public, exploatarea potențialului Dunării ca și coridor de transport în interiorul UE și construirea de drumuri și căi ferate de acces către noul pod Vidin-Calafat.</p> <p>Stabilirea unei cooperări transfrontaliere privind identificarea și exploatarea surselor regenerabile de energie.</p>	
Mediu	<p>Număr mare de peisaje și zone naturale valoroase adecvate pentru ocrotire.</p> <p>Resurse bogate de apă.</p> <p>Varietate și bogăție a biodiversității.</p> <p>Linie de coastă bogată și variată.</p> <p>Delimitarea zonelor protejate este în derulare.</p> <p>Resurse naturale bogate și diversificare (petrol, gaze naturale, cărbune, sare, ape minerale,</p>	<p>Inundații serioase și frecvente cauzate de fluviul Dunărea.</p> <p>Resurse umane și financiare limitate pentru managementul zonelor și speciilor protejate, precum și al habitatelor de interes pentru comunitate.</p> <p>Număr limitat de planuri de management existente pentru zonele protejate.</p> <p>Goluri în rețeaua zonelor protejate ce există la ora actuală.</p>	<p>Valorile naturale reprezintă unul din elementele cheie ce caracterizează identitatea regională a zonei (ex. peisajele și râurile). Oportunitățile pentru exploatarea și protejarea lor ar trebui să formeze un element important al cooperării transfrontaliere.</p> <p>Există potențialul pentru coordonarea eforturilor în vederea combaterii poluării la sursă și reducerii poluării.</p> <p>Există oportunități pentru</p>	<p>Sistemele de management pentru prevenirea inundațiilor de proastă calitate ar putea avea efecte negative pe termen lung asupra mediului.</p> <p>Ineficiența investițiilor pe termen mediu și scurt pentru a reduce riscul dezastrelor naturale ar putea produce pagube materiale și umane importante.</p> <p>Nerealizarea implementării reglementărilor privind protecția mediului și a naturii în îngreuna</p>

	STRENGTHS (PUNCTE FORTE)	WEAKNESSES (PUNCTE SLABE)	OPPORTUNITIES (OPORTUNITĂȚI)	THREATS (AMENINȚĂRI)
	<p>terenuri arabile, păduri).</p> <p>Efecte pozitive asupra mediului datorate câtorva proiecte CBC implementate cu succes.</p>	<p>Lipsa comunicării și coordonării inter-sectoriale în vederea gestionării resurselor naturale și a mediului.</p> <p>Numeroase specii de faună și floră în pericol.</p> <p>Mediul devenit mai fragil și vulnerabil datorită stării proaste a infrastructurii de bază (ex. apă, canalizare, epurare, gaze, managementul deșeurilor, comunicații).</p> <p>Poluarea râurilor și a apelor prin agricultură și industrie cauzează prejudicii serioase biodiversității.</p> <p>Gradul scăzut de conștientizare al populației și al operatorilor economici privind managementul zonelor protejate speciale.</p> <p>Puține proiecte comune integrate și măsuri transfrontaliere realizate în domeniul protecției mediului.</p>	<p>dezvoltarea de noi facilități de cercetare privind protecția mediului pentru a îndeplini cerințele legislației UE.</p> <p>Oportunități pentru managementul comun al riscurilor și protecția comună împotriva inundațiilor.</p> <p>Măsuri de concepție și management comune pentru a îmbunătăți coordonarea sistemelor și funcțiilor privind apele. Creșterea gradului de conștientizare privind mediul înconjurător.</p> <p>Schimbul de experiență între autoritățile de mediu din toată zona.</p> <p>Oportunități pentru dezvoltarea eco-turismului.</p> <p>Dezvoltarea planurilor de investiții pe termen lung în contextul dezvoltării durabile.</p>	<p>protecția comună a zonelor de frontieră sensibile.</p> <p>Creșterea tranzitului și traficului transfrontalier având consecințe cu impact asupra mediului.</p> <p>Investiția în infrastructura nouă, de care este atâtă nevoie, are potențialul de a afecta negativ mediul.</p> <p>Dezvoltarea economică necontrolată poate genera probleme calității aerului, apei și solului.</p> <p>Presiunea crescută asupra biodiversității determinată de creșterea economică.</p> <p>Potențialele provocări generate de schimbările climatice.</p> <p>Capacitatea limitată a beneficiarilor finali/ autorităților locale de a dezvolta propuneri bune de proiecte.</p>
Resurse umane	<p>Sisteme de educație primară și secundară bine dezvoltate.</p> <p>Accesibilitate bună la educația superioară; Rețea de universități dezvoltată.</p> <p>Forța de muncă relativ flexibilă și calificată.</p> <p>Tradiții multiculturale și diversitate etnică, minorități de diverse</p>	<p>Comunicarea dificilă între români și bulgari - bariere legate de limbă și alfabet. Numai un număr relativ limitat de oameni au cunoștințele necesare de limbaj și comunicare.</p> <p>Exodul de inteligență și migrația persoanelor calificate datorită lipsei locurilor de muncă.</p> <p>Rata mare a șomajului în zonele</p>	<p>Regulile UE privind munca permit libera circulație a lucrătorilor peste graniță. Oportunități pentru centru/centre comune de informare privind locurile de muncă.</p> <p>Crearea de noi instituții transfrontaliere pentru a întări cooperarea în educație și afaceri.</p> <p>Începerea introducerii tehnologiei</p>	<p>Emigrarea tinerilor și a persoanelor bine calificate. Migrația lucrătorilor cu educație superioară.</p> <p>Prețul crescut al forței de muncă calificate după aderarea la UE.</p> <p>Scăderea nivelului de calificare profesională a specialiștilor în industria construcțiilor de mașini.</p> <p>Trenduri demografice nefavorabile</p>

	STRENGTHS (PUNCTE FORTE)	WEAKNESSES (PUNCTE SLABE)	OPPORTUNITIES (OPORTUNITĂȚI)	THREATS (AMENINȚĂRI)
	<p>naționalități ce trăiesc de-a lungul graniței, interesate în dezvoltarea sprijinului și cooperării.</p> <p>Lipsa conflictelor și tensiunilor inter-etnice.</p>	<p>rurale, cu un procent mare de șomeri format din femei și persoane cu un nivel de educație și aptitudini redus. Majoritatea locurilor de muncă existente necesită un nivel scăzut de educație. Există puține oportunități de angajare pentru persoanele cu studii superioare.</p> <p>Nivelul scăzut de facilități de educare continuă.</p> <p>Mediul academic și cel de afaceri - insuficient conectate.</p> <p>Productivitatea scăzută reduce forța competițională și permite niveluri scăzute de inovație.</p> <p>Lipsa strategiilor de dezvoltare a pieței muncii în zona transfrontalieră (ex: monitorizarea, cooperarea instituțiilor)</p> <p>Insuficienta cooperare transfrontalieră în domeniul serviciilor de sănătate și sociale.</p>	<p>informații bilingve în domeniul educației.</p> <p>Dezvoltarea oportunităților egale pentru femei și bărbați, mai ales în zona rurală.</p> <p>Dezvoltarea educației vocaționale, continue.</p> <p>Crearea de evenimente culturale transfrontaliere noi, bazate pe relațiile istorice și etnice.</p>	<p>(îmbătrânirea populației, declinul populației).</p>
Turism	<p>Zone de o frumusețe naturală deosebită, nealterată, peisaje diversificate și un mediu natural atractiv ce conține resurse bogate de floră și faună care oferă condiții favorabile pentru un turism variat.</p> <p>Moștenire culturală bogată și diversă (istorie, arhitectură, tradiții și folclor) de interes regional și</p>	<p>Infrastructură și servicii de turism slab dezvoltate, mai puțin pe litoralul Mării Negre; mari discrepanțe de calitate între facilitățile vechi și noi.</p> <p>Turismul pe litoral este sezonier.</p> <p>Potențialii vizitatori nu cunosc în prezent potențialul turistic al zonei (ex: turism tematic: drumul vinului,</p>	<p>Potențialul turistic nefolosit al zonei oferă multiple oportunități de dezvoltare pe termen lung. În mod special „piețele de nișă” cum ar fi sănătatea și eco-turismul, vacanțele de acțiune și aventură.</p> <p>Axată pe Dunăre, crearea unui turism fluvial pe mai multe niveluri combinând moștenirea naturală,</p>	<p>Competiția internațională pentru turiști străini va împiedica zona în valorificarea potențialului său.</p> <p>Sit-urile culturale și istorice prost întreținute și lipsa serviciilor și infrastructurii aferente pot împiedica dezvoltarea durabilă a turismului cultural.</p> <p>Mediul natural instabil al zonei</p>

	STRENGTHS (PUNCTE FORTE)	WEAKNESSES (PUNCTE SLABE)	OPPORTUNITIES (OPORTUNITĂȚI)	THREATS (AMENINȚĂRI)
	<p>internațional.</p> <p>Zone rurale ce păstrează tradițiile și moștenirea culturală în viața de zi cu zi.</p> <p>Turismul de pe litoral parțial dezvoltat.</p> <p>Capacitate de cazare disponibilă, mai ales pe litoralul Mării Negre.</p>	<p>moștenirea istorică, religioasă, stațiuni etc.).</p> <p>Absența politicilor și programelor coerente de dezvoltare a turismului transfrontalier.</p> <p>Lipsa pachetelor integrate de informare turistică și programe atractive pentru turiști.</p> <p>Lipsa inițiativelor locale sau transfrontaliere de schimburi turistice, lipsa organizațiilor dezvoltate de turism transfrontalier.</p> <p>Infrastructură pentru timpul liber insuficient dezvoltată.</p>	<p>istorică și culturală pentru creșterea și dezvoltarea durabilă a imaginii regiunii.</p> <p>Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor turistice ca produse transfrontaliere.</p>	<p>Dunării, ex. riscul de inundații, drumurile impracticabile, vremea extremă, reprezintă o amenințare pentru dezvoltarea turismului în zonă.</p>

Concluzii

Problemele existente în aria eligibilă a programului sunt tipice pentru zonele de frontieră, unde izolarea și distanța față de poliile economice și de decizie sunt dublate de existența granițelor, care limitează schimburile economice, sociale și culturale și administrarea comună, eficientă și eficace a teritoriului. Descrierea ariei transfrontaliere și analiza SWOT au demonstrat existența unor similități și caracteristici complementare, precum și a unor provocări comune pentru întreaga zonă.

Anumite provocări de dezvoltare identificate au caracter predominant local sau național, iar în cazul acestora este mai potrivită intervenția la nivel național. Schemele de finanțare a acestor aspecte au fost deja prevăzute pentru ambele părți ale graniței în cadrul Programelor Operaționale Regionale și Sectoriale pentru Obiectivul Convergență al Fondurilor Structurale.

Profilul comun al ariei transfrontaliere generează, de asemenea, provocări economice, sociale și culturale comune, care au în mod evident un caracter transfrontalier și care pot fi soluționate prin intermediul acțiunilor transfrontaliere.

Dezvoltarea treptată a legăturilor economice ce au lipsit aproape cu desăvârșire în trecut, îmbunătățirea infrastructurii și a rețelelor de cooperare slab dezvoltate, dezvoltarea conceptelor strategice precum dezvoltarea regională, marketingul, logistica și turismul, cooperarea dintre universități în vederea creșterii calității educației (inclusiv instruirea bilingvă) și în domeniul cercetării și inovării, îmbunătățirea posibilităților de ocupare a forței de muncă și a calității resurselor umane, promovarea relațiilor culturale și protejarea patrimoniului cultural reprezintă provocări cărora li se poate face mai bine față printr-o abordare comună, transfrontalieră.

Mediul natural reprezintă o valoare comună a întregii arii de cooperare. Conservarea valorilor naturale, monitorizarea, protecția și administrarea mediului înconjurător sunt probleme comune ce pot fi soluționate împreună. Acest patrimoniu comun este pus în pericol datorită factorilor comuni de risc, ce au caracter natural și tehnologic. Asemenea riscuri pot fi administrate și reduse în mod eficient prin eforturi comune.

În același timp, cooperarea este afectată de un set de deficiențe și neajunsuri în domeniul transporturilor și comunicării, care sunt caracteristice pentru întreaga arie. Abordarea comună este critică pentru eliminarea barierelor de infrastructură și a lipsei conexiunilor în vederea depășirii barierelor geografice naturale, distanțelor lungi și locației periferice și activării funcțiilor de acces pentru libera circulație a bunurilor și persoanelor în cadrul ariei de frontieră, ca bază a cooperării transfrontaliere durabile și a activităților economice conexe.

Programul Phare al Uniunii Europene, ce se derulează din anul 1998, a încurajat cooperarea transfrontalieră într-un grad limitat, iar deși acest program a generat anumite succese locale prin îmbunătățirea rețelelor de transport, a permis îmbunătățiri din punctul de vedere al mediului și a încurajat cooperarea „people to people”, puține acțiuni au avut într-adevăr un caracter comun. Deși istoria recentă a celor două state a fost foarte diferită, ambele au împărțit viziunea comună a aderării la Uniunea Europeană, iar îndeplinirea acesteia prin momentul aderării din anul 2007 a oferă celor două state vecine mult mai multe oportunități de cooperare.

De aceea, strategia propusă este axată pe utilizarea acestor oportunități, în mod principal prin:

- Îmbunătățirea condițiilor cheie de cooperare prin vizarea celor mai importante obstacole;
- Sprijinirea inițiativelor de cooperare ale unei serii largi de actori implicați.

În urma concluziilor mai sus menționate și a consultărilor cu actorii implicați din aria transfrontalieră, principalele priorități de intervenție în această zonă sunt:

1 – modernizarea infrastructurii în vederea îmbunătățirii accesibilității și comunicațiilor și prevenirii creșterii gradului de marginalizare;

2 – protejarea valorilor naturale ale zonei, a mediului fragil și a eco-sistemelor ce se numără printre cele mai importante puncte de atracție ale zonei, precum și furnizarea unei multitudini de resurse și a unei abordări comune a provocărilor de mediu și a pregătirii pentru situații de urgență;

3 – crearea unei identități solide a zonei în vederea stimulării interesului pentru realizarea creșterii economice atât de necesare.

Abordarea comună este critică pentru depășirea barierelor de natură geografică, psihologică și lingvistică (condiții esențiale ale înțelegerii și încrederii), pentru conservarea patrimoniului natural bogat și identificarea de soluții comune la amenințările de mediu, pentru dezvoltarea legăturilor economice aproape inexistente în trecut și pentru transformarea graniței dintr-o linie de demarcație într-un mediu propice comunicării și cooperării.

Capitolul 3. Strategia de dezvoltare transfrontalieră comună și coerența cu alte programe

---

Această secțiune prezintă coerența și răspunsul efectiv la obstacolele și punctele slabe identificate de analiza și definește strategii adecvate pentru o dezvoltare viitoare comună în zona transfrontalieră, sprijinind obiectivele și prioritățile sale privind documentele strategice la nivel național și comunitar, susținute de rezultatele discuțiilor în parteneriat. Strategia include scopul strategic general al programului și identifică obiectivele specifice vizate de măsurile din axele prioritare ale Programului. Este inclusă o scurtă identificare a axelor prioritare, urmată de corelarea și coerența Programului cu documentele de programare strategice pentru politica națională și comunitară. În final este prezentat un scurt sumar al principalelor rezultate al evaluării ex-ante și SEA.

Baza principală pentru dezvoltarea strategiei comune transfrontaliere au reprezentat-o următoarele resurse:

- Experiența programelor anterioare și în derulare PHARE CBC;
- Concluziile și recomandările rezultate din evaluările intermediare ale Instrumentului UE de Pre-aderare Phare-CBC (rapoartele 2005 și 2006)
- Analiza socio-economică și analiza SWOT a zonei transfrontaliere;
- Orientările Comunitare Strategice privind politica de coeziune;
- Cadrul Național Strategic de Referință;
- Programele și strategiile naționale de pe ambele părți ale graniței;
- Prevederile legale pentru implementarea programelor co-finanțate din fonduri structurale, mai ales programele de cooperare transfrontalieră aferente Obiectivului „Cooperare Teritorială Europeană”;
- Concluziile grupului comun de programare, ale autorităților responsabile, experților și persoanelor cheie la nivel de graniță;
- Concluziile evaluării ex-ante.

3.1. Strategia

Strategia propusă continuă evoluția inițiativelor UE de cooperare transfrontalieră între România și Bulgaria, reflectate în Programele Phare CBC din 1990 până în 2006. De asemenea, reflectă aderarea celor două țări la UE în 2007, prin implementarea prevederilor noii Politici de Coeziune UE 2007-2013 așa cum sunt prevăzute în Obiectivul Cooperare Teritorială Europeană și convergența Programelor Phare CBC și a celor finanțate din Fonduri Structurale. Strategia ține cont de măsurile generale stabilite la Consiliile europene de la Lisabona și Gothenburg, ce vizează creșterea competitivității Uniunii Europene, realizarea unei creșteri economice durabile și crearea de noi locuri de muncă, venind astfel în întâmpinarea așteptărilor cetățenilor.

Calitatea de membru UE a celor două țări partenere are implicații strategice importante din moment ce va reduce drastic funcțiile tradiționale ale graniței ca obstacol în calea cooperării economice, sociale și culturale, și va elimina barierele administrative în vederea liberei circulații a bunurilor și persoanelor.

În pofida politicilor ce angajează ambele părți în acțiuni de cooperare, nu se va ajunge la nivelul prevăzut de acestea dacă acele condiții și cadrul necesar pentru succes nu sunt îmbunătățite și

consolidate. Beneficiarii locali ai acestor acțiuni, oamenii, instituțiile, municipalitățile trebuie să fie informați despre oportunități și să fie capabili să formeze parteneriatele și asocierile necesare. Odată ce principalii actori de la nivelul graniței dețin informația, trebuie să fie capabili să comunice cu omologii lor, fără dificultăți majore. Punerea în comun, prin toate mijloacele, a oamenilor, instituțiilor și afacerilor presupune existența unei infrastructuri de transport adecvate. De aceea, accesul la informație și la partenerii relevanți este o parte foarte importantă a strategiei.

Strategia de ansamblu recunoaște stadiul incipient al legăturilor actuale. Elementul cheie al strategiei este de a aduce împreună comunitățile transfrontaliere ca prim pas către cooperarea durabilă și către promovarea acțiunilor comune în vederea depășirii barierelor fizice și socio-culturale, și către exploatarea oportunităților oferite de dezvoltarea zonei transfrontaliere pentru o creștere durabilă pe termen mediu și lung.

Strategia de cooperare se axează pe problemele și oportunitățile apărute acolo unde granița este un factor important și acțiunea transfrontalieră este o cerință cheie. Ea se dorește a fi promotorul dezvoltării durabile socio-economice transfrontaliere, ca un răspuns coerent și eficient la nevoile identificate ale zonei.

Strategia ia în considerare următoarele *considerente strategice*:

- Stabilirea unor interese comune de afaceri va conduce la îmbunătățirea nivelului cooperării economice și va preîntâmpina divergențele economice ale regiunilor de graniță din cele două țări.
- Caracteristicile naturale ale zonei reprezintă valori importante care pot fi păstrate numai prin intervenții comune.
- Cunoașterea reciprocă este cerința de bază pentru legăturile economice și sociale, care vor fi reflectate în prioritatea acordată legăturilor economice și culturale.

Există bineînțeles limitări privind ceea ce Programul poate realiza referitor la rezolvarea multiplelor probleme ale zonei transfrontaliere, ținând cont de mărimea sa și de resursele financiare ce îi sunt alocate. În timp ce strategia încercă să folosească resursele disponibile cât se poate de eficient, se recunoaște, de asemenea, importanța stimulării unei activități extinse pentru a depăși punctele slabe inerente ale zonei.

Se consideră că această strategie oferă avantajul de a stabili legături cu acțiuni desfășurate la nivel regional, național, transnațional și interregional, oferind astfel valoare adăugată politicilor și programelor implementate în zona transfrontalieră. Strategia a fost dezvoltată în corelare cu aceste programe pentru a evita suprapunerile și pentru a realiza complementaritatea. Strategia este conformă cu politicile și strategiile relevante regionale, naționale și ale UE.

3.1.1. Obiectivele

Strategia ține cont de contactele limitate și de nivelul scăzut al cooperării transfrontaliere de-a lungul unei perioade lungi și recunoaște nevoia de a depăși barierele fizice, naturale, geografice și de limbă (condiții elementare ale înțelegerii și încrederii) pentru a transforma granița dintr-o linie de separare într-un spațiu pentru cooperare și comunicare, în vederea promovării potențialului zonei pentru integrarea dezvoltării și integrarea regiunii transfrontaliere dintre cele două noi state membre UE.

De aceea, strategia își propune să se adreseze nevoilor specifice ale graniței România-Bulgaria pe termen scurt și mediu, și sprijină scopul strategic general:

Apropierea oamenilor, a comunităților și a economiilor zonei de graniță dintre România și Bulgaria în vederea participării la dezvoltarea comună a zonei de cooperare, prin utilizarea durabilă a resurselor și avantajelor sale umane, naturale și de mediu.

Strategia de bază își propune să depășească barierele fizice și socio-culturale care sunt încă prezente și să promoveze dezvoltarea teritorială ce respectă aspectele legate de mediu și nevoia pentru creștere durabilă pe termen mediu și lung în cadrul zonei transfrontaliere prin inițiative comune.

Având în vedere aceste aspecte, principalele elemente ale strategiei de dezvoltare comună transfrontalieră se bazează pe stabilirea cadrelor comune de dezvoltare a cooperării dintre principalii actori se poate dezvolta precum și pe identificarea subiectelor unde interesele comune pot fi stabilite și dezvoltate, iar identitatea regională a zonei transfrontalieră poate fi întărită.

Obiective specifice

Scopul general al programului, împreună cu elementele principale ale strategiei ce derivă din analiza SWOT, au condus la formularea următoarelor obiective specifice:

- Obiectivul specific nr. 1: Îmbunătățirea accesului la infrastructura de transport în cadrul ariei eligibile pentru a facilita mobilitatea bunurilor și persoanelor.
- Obiectivul specific nr. 2: Îmbunătățirea disponibilității și diseminării informațiilor privind oportunitățile comune în cadrul zonei de frontieră;
- Obiectivul specific nr. 3: Durabilitatea valorii intrinseci a resurselor naturale ale zonei prin exploatarea prudentă și protejarea efectivă a mediului înconjurător.
- Obiectivul specific nr. 4: Dezvoltarea economică durabilă a zonei de frontieră prin inițiative comune în vederea identificării și întăririi avantajelor comparative și reducerii dezavantajelor.
- Obiectivul specific nr. 5: Coerența socială și culturală consolidată prin acțiuni de cooperare între oameni și comunități.

Obiectivele specifice de mai sus se axează pe stabilirea unei baze solide pentru dezvoltarea comună a zonei eligibile. Obiectivul 1 (transport) și 2 (comunicații) sunt considerate condiții esențiale pentru orice legătură și cooperare în cadrul zonei transfrontaliere. Atingerea acestor obiective va contribui la apropierea oamenilor, comunităților și economiilor în zona de frontieră. Prin completarea cu îndeplinirea obiectivului 3 (protecția mediului), va fi stabilit cadrul necesar pentru a trăi, lucra și coopera împreună. Atingerea obiectivelor 4 (dezvoltare economică) și 5 (coeziune socială și culturală) sunt posibile numai prin depășirea barierelor, prin cultivarea încrederii și participarea comună la identificarea avantajelor comparative ale zonei și prin explorarea oportunităților comune, ca și prin identificarea soluțiilor la problemele și amenințările comune. Toate acestea vor conduce la o dezvoltare comună a unei arii transfrontaliere socio-economice integrate și durabile, cu o imagine și identitate regională favorabile.

În acest context, strategia de cooperare transfrontalieră pentru 2007-2013 se axează pe investiții și pe serviciile colective care sunt necesare în vederea creșterii competitivității, creării de locuri de muncă și dezvoltării durabile a zonei. Infrastructurile și serviciile transfrontaliere de bază vor trebui să fie create, îmbunătățite și extinse pentru a conecta economiile locale, pentru a stabili un cadru de sprijin al afacerilor eficient și pentru a explora oportunitățile oferite de piața integrată.

Programul va ține seama și de următoarele principii de bază:

- Egalitatea de șanse;

- Nevoile speciale ale celor dezavantajați, cu dizabilități sau provenind din medii etnice sau religioase;
- Protejarea mediului înconjurător natural și construit pentru a susține dezvoltarea durabilă;
- Consolidarea parteneriatului.

Se consideră că aderarea la aceste obiective va conduce la concentrarea resurselor asupra proiectelor ce reduc decalajele de dezvoltare de-a lungul zonei și contribuie la întărirea identității regionale a ariei transfrontaliere. Se va pune accent pe proiectele ce promovează competitivitatea și crearea de locuri de muncă într-un mediu dezvoltat durabil. Implicarea partenerilor din ambele țări ale programului este o cerință de bază.

Ca urmare, numai **proiectele comune transfrontaliere** vor fi implementate în contextul acestui Program. Proiectele comune transfrontaliere trebuie să respecte cel puțin două din următoarele criterii: **dezvoltare comună, implementare comună, personal comun, finanțare comună.**

Toate aceste proiecte comune transfrontaliere vor respecta principiul **Partenerului Lider de Proiect**, ceea ce înseamnă că un partener de proiect – respectiv Partenerul lider de proiect – poartă responsabilitatea și răspunderea generală pentru întregul proces de management și implementare al proiectului.

Strategia programului, precum și axele prioritare alese, vor respecta următoarele criterii de bază:

- axarea pe viziunea comună;
- susținerea unei creșteri constante pe ambele părți ale graniței;
- oferirea unei infrastructuri durabile și a unor soluții de reglementare care sunt orientate către integrarea spațială a regiunilor de graniță;
- menținerea dezvoltării durabile și a resurselor naturale;
- luarea în considerare a nevoilor populației locale rezidente și a egalității;
- rezultatele proiectelor sunt relevante pentru o zonă de cooperare extinsă și de aceea pot fi transferate și în alte părți ale ariei programului;
- sprijin pentru crearea instituțiilor și capacităților transfrontaliere pentru aria de dezvoltare transfrontalieră și pentru schimburile culturale, pe termen lung.

Proiectele finanțate în cadrul acestui Program se axează pe măsuri atât „ușoare/soft” cât și „grele/hard” pentru a îmbunătăți cooperarea transfrontalieră. Comparativ cu condițiile programelor anterioare, va fi mai dificil pentru deținătorii de proiecte (vezi Principiul Partenerului Lider de Proiect), fiind necesare eforturi în a reduce barierele și restricțiile ori de câte ori este posibil în vederea menținerii interesului. Întrucât Principiul Partenerului Lider de Proiect este o condiție nouă în această perioadă de programare, beneficiarii trebuie sprijiniți prin informare și sesiuni de pregătire.

Beneficiarii programului, în înțelesul Regulamentului general, sunt operatori, organisme sau firme, publice sau private, responsabile pentru inițierea sau care inițiază și implementează proiecte. Beneficiari pot fi și:

- organisme guvernate de dreptul public în înțelesul articolului 1(9) al Directivei 2004/18/EC a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor publice de lucrări, bunuri și servicii;
- asociații ale statelor member, autorităților regionale, autorităților locale și/sau ale organismelor guvernate de dreptul public.

Cererile de finanțare de la autoritățile regionale sau locale la nivelul graniței sau cel puțin acelea care au o participare solidă și relevantă a autorităților regionale sau locale la nivel de graniță în cadrul parteneriatului vor fi luate în considerare în mod prioritar în cadrul procesului de selecție. Pentru a maximiza impactul Programului, aplicanții sunt puternic încurajați să includă în operațiunile lor autoritățile locale și regionale competente și relevante, la nivelul graniței.

Tipurile de beneficiari eligibili pentru fiecare axă prioritară și domeniu major de intervenție vor fi specificate în Documentul Cadru de Implementare și în Ghidurile Aplicantului.

3.1.2 Indicatorii la nivel de program

Indicatorii sunt relevanți în a măsura dacă programul și-a atins sau nu obiectivele. Alegerea indicatorilor potriviți este importantă pentru program și pentru aprobarea acestuia de către Comitetul Comun de Monitorizare.

Scopul indicatorilor este acela de a măsura progresul realizat comparativ cu situația inițială și de a măsura eficiența intervențiilor alese. Strategia de ansamblu a Programului se axează pe apropierea comunităților transfrontaliere ca prim pas către cooperarea durabilă. Strategia recunoaște stadiul incipient al legăturilor actuale. De aceea, *principalul indicator al succesului programului îl va reprezenta numărul și calitatea rețelelor, legăturilor și proiectelor care vor urma*. Acestea se cuantifică ușor și nu necesită date sofisticate.

În acest context, se subliniază faptul că, în conformitate cu orientările din Documentul de lucru „Indicatori pentru monitorizare și evaluare: Ghid Practic”, Programul se concentrează pe principalii indicatori recomandați a fi utilizați în programele din Obiectivul de Cooperare Teritorială Europeană. În consecință, un set de indicatori principali este definit ca bază pentru evaluarea cantitativă și calitativă a proiectelor și a impactului programului ca întreg.

Următorul tabel prezintă indicatorii cheie stabiliți la nivel de program:

Indicator	Cuantificare	Baza 2007	Valoarea țintă 2015	Sursa de informare
Rezultat⁹				
Numărul de parteneriate și rețele transfrontaliere stabilite între comunități în vederea dezvoltării comune a ariei de cooperare, folosind resursele și avantajele umane, naturale și de mediu.	Număr	0	386	Raport anual de implementare, Rapoarte de monitorizare, SMIS, Rapoarte de evaluare, rapoartele finale ale beneficiarilor după finalizarea programului; Analize, studii.
Numărul de parteneriate și rețele transfrontaliere stabilite între comunități active până la sfârșitul Programului	Număr	0	40	
Indicatori principali comuni				

⁹ Indicatorii de rezultat reprezintă efectul cumulativ al axelor prioritare 1, 2 și 3.

Indicator	Cuantificare	Baza 2007	Valoarea țintă 2015	Sursa de informare
Proiecte comune ce respectă două din următoarele criterii: dezvoltare comună, implementare comună, personal comun, finanțare comună	Procent	0	70	
Proiecte comune ce respectă trei din următoarele criterii: dezvoltare comună, implementare comună, personal comun, finanțare comună	Procent	0	20	
Proiecte comune ce respectă patru din următoarele criterii: dezvoltare comună, implementare comună, personal comun, finanțare comună	Procent	0	10	
Proiecte ce reduc izolarea prin îmbunătățirea accesului la transport, rețele ICT și servicii	Număr	0	39	
Proiecte ce încurajează și îmbunătățesc protecția și managementul comune ale mediului	Număr	0	150	

Valorile țintă definite pentru indicatorii de mai sus vor reflecta doar contribuția intervenției Programului (FEDR și contribuția națională a României și Bulgariei). Sursele de informare sunt aceleași pentru toți indicatorii.

Indicatorii ce reflectă gradul de cooperare (numărul de proiecte ce respectă două/trei/patru din criteriile de cooperare) și indicatorii ce măsoară inițiativele pentru reducerea izolării și îmbunătățirea condițiilor de mediu de-a lungul ariei Programului sunt considerați indicatori principali în interpretarea oferită de orientările metodologice¹⁰ ale CE, privind monitorizarea și evaluarea, și pot fi folosiți pentru a face comparații și agregarea de date între programe similare.

Folosirea indicatorilor este importantă în monitorizarea aspectelor cheie ale programului. Un set de cerințe cheie de informare asupra managementului au fost identificate pentru FEDR și pentru activitatea de co-finanțare, informații care vor:

- Permite măsurarea progresului prin atingerea indicatorilor financiari de rezultat și de output la nivelul axelor prioritare;

¹⁰ Documentul de lucru nr. 2 “Indicatori pentru Monitorizare și Evaluare: Ghid Practic”

- Permite măsurarea performanțelor programului, inclusiv aspecte legate de egalitate, pentru Autoritatea de Management, Comitetul Comun de Monitorizare, parteneri și actorii cheie regionali;
- Sprijini pregătirea rapoartelor anuale sau a altor rapoarte privind performanța programului;
- Permite transferul datelor către Comisie așa cum se cere în Regulamentul de Implementare al Comisiei; și
- Contribui la evaluarea largă a programului – atunci când este necesar, cerințele principale privind informațiile vor fi completate cu alte informații cum ar fi analize ulterioare.

3.1.3. Identificarea axelor prioritare

Strategia și obiectivele cheie se axează pe obținerea rezultatelor favorabile ce se adresează nevoilor regiunii de graniță. Analiza SWOT indică faptul că asistența Programului ar trebui să se îndrepte către următoarele patru axe prioritare.

Axa prioritară 1: Accesibilitate – Îmbunătățirea mobilității și a accesului la infrastructura de transport, informații și comunicații în regiunea transfrontalieră.

Axa prioritară se concentrează pe promovarea soluțiilor transfrontaliere comune în domeniul transporturilor, TIC, ce vor conduce la reducerea impactului barierelor geografice și funcționale asupra fluxurilor de mărfuri și pasageri și asupra comunicațiilor din zona programului. Acestea reprezintă pre-condiții pentru mobilitatea bunurilor și a persoanelor și pentru interpretarea economică și socială comună în cadrul Programului și astfel aceasta axă prioritară va contribui la îmbunătățirea atractivității zonei transfrontaliere și la consolidarea creșterii economice și a coeziunii teritoriale a zonei.

Axa prioritară nr. 1 contribuie la atingerea Obiectivului Specific Nr. 1 și a Obiectivului Specific Nr. 2 prezentate în cadrul strategiei.

Axa prioritară 2: Mediu – Utilizarea durabilă și protejarea resurselor naturale și de mediu și promovarea unui management eficient al riscului în zona transfrontalieră.

Axa prioritară se bazează pe exploatarea prudentă și protejarea calității și valorilor intrinseci ale zonei prin intermediul inițiativelor comune, inclusiv a celor de prevenire a riscurilor naturale și tehnologice și a reacțiilor în caz de urgență, reprezentând o condiție esențială pentru îmbunătățirea calității vieții și a atractivității ariei Programului pentru a atinge o dezvoltare durabilă din punct de vedere socio-economic.

Axa prioritară nr. 1 contribuie la atingerea Obiectivului Specific Nr. 3 prezentat în cadrul strategiei.

Axa prioritară 3: Dezvoltare Economică și Socială – Dezvoltarea economică și coeziunea socială prin identificarea și consolidarea în comun a avantajelor comparative ale zonei.

Axa prioritară se bazează pe accentuarea legăturilor economice și sociale din zona de graniță pentru a profita de avantajele și oportunitățile pe care le oferă și pentru a impulsiona competitivitatea economică a întregii zone. Se va încuraja antreprenoriatul, inovația și dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere în aria Programului, contribuind la creșterea calității și nivelului serviciilor și la angajarea cât mai multor oameni. De asemenea, prin întărirea coerenței sociale și culturale dintre oameni și comunități, această axă prioritară va contribui la dezvoltarea zonei de cooperare și la crearea unei imagini și identități teritoriale favorabile, ce va putea susține creșterea economică a zonei de graniță.

Axa prioritară nr. 3 contribuie la atingerea Obiectivelor Specifice Nr. 2, 4 și 5 prezentate în cadrul strategiei.

A **patra Axă prioritară: Asistența Tehnică** va oferi asistență pentru pregătirea proiectelor aferente Programului, pentru managementul și implementarea Programului, pentru publicitatea și evaluarea aferente Programului. Axa de Asistență Tehnică ce acoperă toate cele patru axe prioritare este necesară pentru realizarea strategiei și a obiectivelor. Asistența Tehnică va contribui în mod semnificativ la atingerea obiectivului global și a obiectivelor specifice.

Justificarea alegerii axelor prioritare

Conținutul acestor axe prioritare are un caracter strategic, cu relevanță pentru aria Programului. Toate cele patru axe prioritare prezintă interconexiuni de la sine înțelese.

Prima axă prioritară vizează în special **accesibilitatea** persoanelor, afacerilor, serviciilor, cunoștințelor și informațiilor necesare promovării cooperării transfrontaliere, competitivității regionale și creșterii economice în zonă. Accesibilitatea, fie ea în domeniul transporturilor sau Tehnologiei Informațiilor și Comunicațiilor, reprezintă o premisă a dezvoltării economice în orice regiune. Importanța sa în zona transfrontalieră este evidentă, având în vedere că nu se poate vorbi de o cooperare reală fără legături reale și comunicare între cele două părți ale graniței. Granița românească cât și cea bulgărească mai au un drum lung de parcurs până să ajungă un nivel acceptabil în privința accesibilității, după cum s-a prezentat și în analiză: număr mic de puncte de trecere a frontierei, navigarea pe Dunăre este limitată pentru vasele mari, infrastructura portuară este slab dezvoltată, nu există zboruri între orașele din zona Programului, rețeaua de drumuri este subdezvoltată, nu există autostrăzi care să facă legătura cu rețeaua europeană, rețeaua de informațională și comunicațională este subdezvoltată. Acesta este motivul pentru care primele două obiective specifice se adresează acestor nevoi, iar această axă prioritară beneficiază de un volum mare de asistență financiară.

O axă prioritară distinctă este dedicată îmbunătățirii legăturilor în interiorul ariei Programului pentru protejarea mediului său natural divers și a resurselor sale naturale, în cazul situațiilor de criză naturale sau create de om (a doua axă prioritară), ce sunt considerate esențiale pentru dezvoltarea durabilă a ariei, ca întreg. Investițiile de mediu pot contribui la dezvoltarea economiei în trei moduri: pot asigura dezvoltarea durabilă a economiei, pot stimula inovarea și pot oferi noi locuri de muncă. Ambele regiuni de graniță înregistrează un nivel ridicat de poluare industrială în domeniul apelor și al emisiilor toxice. O problemă majoră care afectează ambele țări o reprezintă tendința de inundare pe care o are Dunărea. Mediul a devenit mai vulnerabil și mai fragil datorită slabei infrastructuri de bază. Toate acestea au făcut ca mediul să devină cel de-al treilea obiectiv specific și cea de-a doua prioritate din punct de vedere financiar. Cu toate acestea, cerințele de mediu reprezintă o necesitate pentru fiecare axă prioritară.

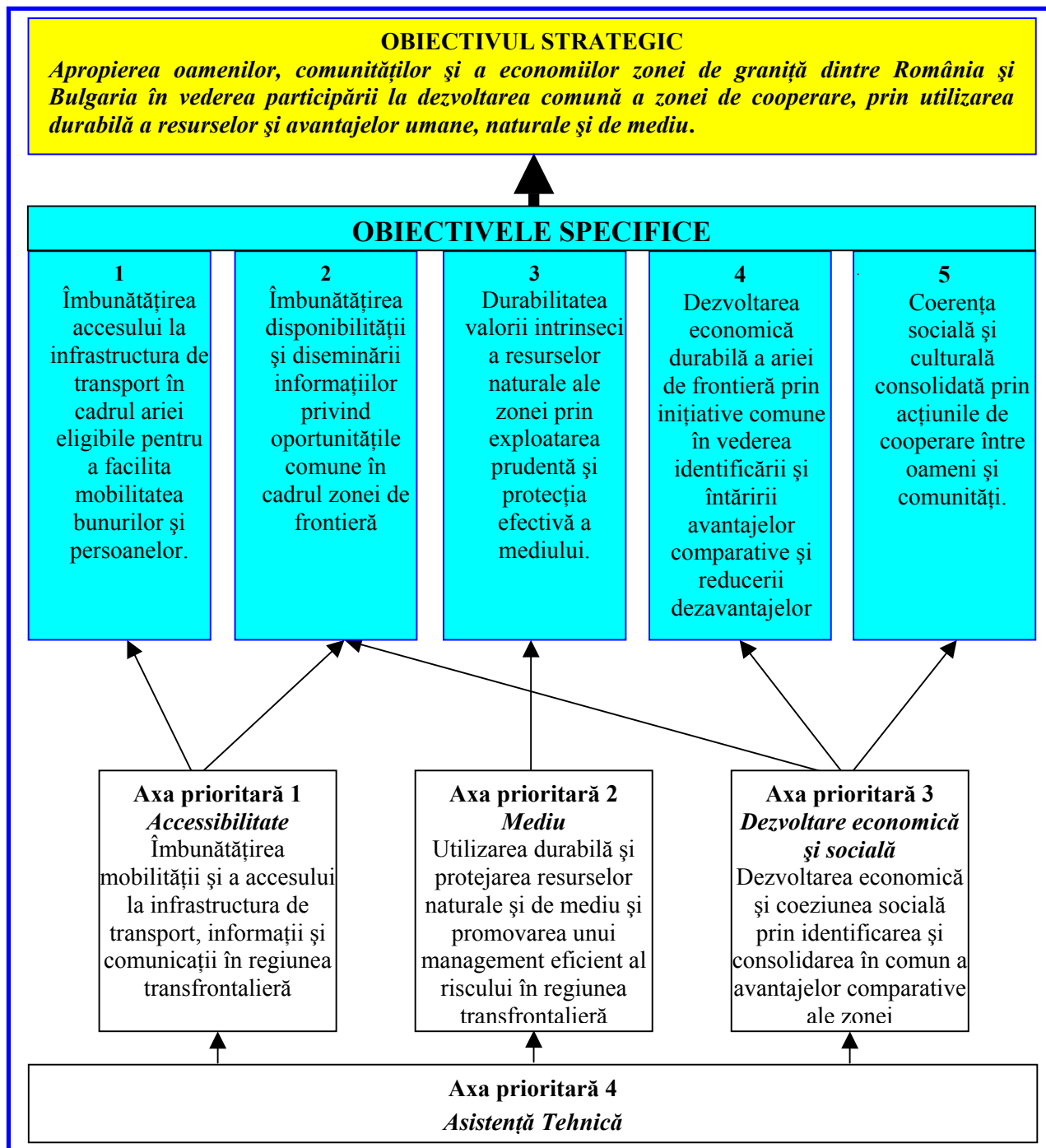
Primele două domenii din punct de vedere al atenției solicitate reprezintă axele prioritare 1 și 2, ce necesită investiții mai mari decât celelalte. Investițiile sunt menite să asigure progresul privind îmbunătățirea condițiilor cheie pentru cooperarea transfrontalieră în aria eligibilă, prin înlăturarea celor mai importante obstacole.

Dezvoltarea Economică și Socială (Axa prioritară 3). Deși la nivel european, aceasta reprezintă o prioritate majoră, creșterea competitivității zonei transfrontaliere reprezintă efortul fundamental de cooperare și, în general, se obține de către regiunile de graniță cu tradiție îndelungată de cooperare. Acesta nu este cazul României și Bulgariei; cu toate acestea, o sumă limitată de bani a fost alocată obiectivelor specifice patru și cinci, fiind considerate activități pilot în acest domeniu (PO Ro-Bg CTE 2007-2013 este primul program care va susține cooperarea economică în zonă). Sprijinul acordat inițiativelor de cooperare a diferiților actori pentru sporirea legăturilor economice și sociale și a interacțiunilor în scopul utilizării avantajelor comparative și a resurselor comune Programului va conduce la o dezvoltare comună, durabilă și competitivă a întregii zone.

Axa prioritară de **Asistență Tehnică** asigură asistență pentru pregătirea proiectelor, pentru monitorizare, evaluare și control precum și pentru activitățile de comunicare, cu referire la specificitățile Programului.

Următoarea diagramă prezintă obiectivele programului și axele prioritare.

Diagrama nr. 1. Obiectivele programului și axele prioritare

3.1.4 Coerența Programului cu obiectivele UE și cu alte programe și politici ale UE

Toate activitățile prevăzute în cadrul programului vor face parte dintr-un total unitar și vor completa scopul și obiectivele altor programe regionale, naționale sau ale altor politici și programe europene.

3.1.4.1. Coerența și consistența cu obiectivele și programele UE

Obiectivul general strategic și axele prioritare se integrează în politicile și programele naționale și ale UE. Cele mai importante documente pentru acest Program, sunt:

- Orientările Strategice Comunitare pentru Politica de Coeziune 2007-2013
- Liniile directoare integrate pentru Dezvoltare și Locuri de Muncă (2005-2008)
- Noua Strategie pentru Dezvoltare Durabilă a UE (SDD)
- Cadrul Național Strategic de Referință pentru România 2007-2013
- Cadrul Național Strategic de Referință pentru Bulgaria 2007-2013
- Programele Operaționale 2007-2013 pentru Obiectivul Convergență, programul Național pentru Dezvoltare Rurală și Programul Operațional pentru Pescuit din România
- Programele Operaționale 2007-2013 pentru Obiectivul Convergență, programul Național pentru Dezvoltare Rurală și Programul Operațional pentru Pescuit din Bulgaria
- Programele Operaționale pentru Obiectivul Cooperare Teritorială Europeană (programe de cooperare transfrontalieră, transnațională și interregională) anumite părți sau întreaga arie a Programului.

Orientările Strategice Comunitare pentru Coeziune 2007-2013

Noua Politică de Coeziune recunoaște importanța cooperării transfrontaliere, transnaționale și interregionale ca fiind unul dintre obiectivele cheie ale Europei lărgite pentru redresarea disparităților regionale majore la nivel comunitar. Scopul obiectivului Cooperare Teritorială Europeană este acela de a promova integrarea din toate punctele de vedere a teritoriilor din Uniunea Europeană. În acest sens, politica de coeziune sprijină dezvoltarea echilibrată și durabilă a teritoriilor din Uniune la nivelul macro-regiunilor și reduce “efectele de barieră” prin intermediul cooperării transfrontaliere, transnaționale și interregionale și prin schimbului de experiență.

Orientările Strategice Comunitare pentru Politica de Coeziune au fost folosite ca bază pentru elaborarea priorităților strategice ce sunt prezentate în Program. Acest Program reprezintă o continuare a cooperării deja existente între România și Bulgaria, dar cu o viziune nouă de integrare a zonelor de graniță separate de frontiere naționale ce se confruntă cu probleme ce solicită soluții comune. Experiența europeană a demonstrat legăturile strânse și cooperarea în diferite activități între regiunile de graniță ale țărilor vecine ce se confruntă cu provocări comune și le permite acestora să depășească handicapul oferit de poziția lor periferică. Prin scopul său, Programul dorește să diminueze disparitățile de dezvoltare din cadrul ariei și completează prioritățile de dezvoltare de la nivel național din cele două țări. Dezvoltarea echilibrată se va baza pe investițiile publice în infrastructura locală, pe politici de stimulare a afacerilor și pe sprijinul dezvoltării resurselor umane. Aceasta va fi promovată printr-o abordare integrată ce are la bază principiul dezvoltării durabile, egalității de șanse și parteneriatului.

Liniile directoare integrate pentru Dezvoltare și Locuri de Muncă se bazează pe două obiective majore: *producție puternică, creștere economică durabilă și crearea mai multor locuri de muncă.*

Prin îmbunătățirea condițiilor cheie pentru o dezvoltare durabilă comună și pentru întărirea coeziunii sociale și economice a zonei de cooperare, acest Program contribuie în mod direct la obiectivele Strategiei UE pentru Dezvoltare și Crearea de Locuri de muncă (Strategia Lisabona).

Creșterea economică și promovarea creării unor noi locuri de muncă în zona de graniță reprezintă un principiu ce a stat la baza elaborării prezentului Program. S-a acordat o atenție specială promovării IMM-urilor prin familiarizarea acestora cu oportunitățile de cooperare din zona de graniță, în special în ceea ce privește crearea rețelelor de turism și diversificării serviciilor turistice deja existente. Sprijinite de măsurile în domeniul infrastructurii cum ar fi de exemplu îmbunătățirea accesului la infrastructura de transport, informație și comunicații, măsurile de promovare a cooperării în domeniul afacerilor în zona de graniță precum și măsurile de dezvoltare a pieței de muncă, a infrastructurii din domeniul educațional, instruire și cercetare, acest program își propune să pregătească agenții economici și cetățenii pentru cerințele unei piețe competitive.

Noua Strategie pentru Dezvoltare Durabilă a UE (SDD)

Noua SDD a UE, adoptată de Consiliul European la 15/16 iunie 2006, stabilește o strategie unică și coerentă privind modul cum UE se va ridica la nivelul angajamentelor pe termen lung. Principalele obiective și provocări ale SDD au fost luate în considerație la întocmirea programului. Astfel, obiectivul strategic al programului menționează angajamentul de a promova utilizarea “resurselor umane, naturale și de mediu într-un mod durabil”. Protecția mediului este vizată direct prin Axa prioritară 2 (Mediu), dar reprezintă, de asemenea și un principiu orizontal al implementării programului. Echitatea socială și coeziunea socială sunt luate în considerare în două feluri: în primul rând ca aspect orizontal, prin principiul egalității de șanse urmărit în toate activitățile programului, dar și în ceea ce privește finanțarea proiectelor în domeniul social. Obiectivul prosperității economice este sprijinit de program prin finanțarea proiectelor în domeniul dezvoltării economice, oferind sprijin pentru organizațiile de afaceri.

Mai mult, programul se va asigura de faptul că finanțarea UE este utilizată și canalizată în mod optim în vederea promovării dezvoltării durabile, așa cum se precizează la punctul 25 din SDD. Așa cum se detaliază în paragrafele următoare, programul va coordona intervențiile cu diversele căi de cofinanțare comunitare și nu numai, cum ar fi politica de coeziune, dezvoltarea rurală, Life+, Cercetarea și Dezvoltarea Tehnologică (CDT), Programul privind Competitivitatea și Inovarea (PCI) și Fondul European de Pescuit (FEP).

Intervențiile Fondurilor Structurale în contextul Cadrului Național Strategic de Referință român și bulgar pentru perioada 2007-2013 și programele operaționale sectoriale și regionale

Programul va aduce o contribuție importantă la atingerea de către România și Bulgaria a obiectivelor strategice stabilite de noua politică de coeziune a UE, cum ar fi accelerarea convergenței Statelor Membre și a regiunilor mai puțin dezvoltate prin îmbunătățirea condițiilor pentru dezvoltare și ocupare a forței de muncă prin intermediul cooperării transfrontaliere. În acest sens, sinergiile Programului cu Cadrul Național Strategic de Referință pentru perioada 2007-2013 (CNSR) al României și Bulgariei și cu alte PO din acest CNSR ce contribuie la reducerea izolării prin îmbunătățirea accesului la rețelele și serviciile de transport, informație și comunicații, prin îmbunătățirea managementului protecției mediului precum și prevenirii riscurilor naturale și tehnologice, prin îmbunătățirea infrastructurilor, în special în sectoare precum turism, educație, inovație și societatea cunoașterii, promovării antreprenoriatului, luând în considerare schimbările economice și sociale.

Obiectivele principale ale **Cadrului Național Strategic de Referință pentru România 2007-2013** (CNSR) sunt întărirea strategiei României referitoare la Coeziunea Economică și Socială și la Politicile Regionale și crearea legăturilor cu politicile CE, în special cu Strategia Lisabona, ce

crează politicile de creștere economică și crearea de locuri de muncă. CNSR își are originile în Planul Național de Dezvoltare (PND), ce a fost creat ca o unealtă de orientare a fondurilor naționale, ale UE și alte fonduri disponibile pentru România.

Principiul corelării acestor politici cu cele naționale a fost respectat în elaborarea strategiilor din CnSR. PND și CNSR au orientat dezvoltarea strategică și identificarea axelor prioritare din cadrul tuturor Programelor Operationale, contribuind la prioritățile comunitare de la nivel orizontal pentru dezvoltare durabilă, creștere economică și protecția mediului.

CNSR din România este implementat prin intermediul Programelor Operaționale din cadrul Obiectivului Convergență și Cooperare Teritorială Europeană. Programele Operaționale pregătite de România sub Obiectivele Convergență și Cooperare Teritorială Europeană, ce sunt incluse în CNSR, sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Program Operational	Autoritate de Management	Fond
Obiectivul Convergență		
<i>PO Creșterea Competitivității Economice</i>	Ministerul Economiei și Finanțelor	FEDR
<i>PO Transport</i>	Ministerul Transporturilor	FEDR + FC
<i>PO Mediu</i>	Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile	FEDR + FC
<i>PO Regional</i>	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor	FEDR
<i>PO Dezvoltarea Resurselor Umane</i>	Ministerul Muncii, Familiei și Egalității de Sanse	FES
<i>PO Dezvoltarea Capacității Administrative</i>	Ministerul Internelor și Reformei Administrative	FES
<i>PO Asistență Tehnică</i>	Ministerul Economiei și Finanțelor	FEDR
Obiectivul Cooperare Teritorială Europeană		
1. Granițele interne ale UE		
<i>PO de Cooperare Transfrontalieră RO-BG</i>	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor (România)	FEDR
<i>PO de Cooperare Transfrontalieră HU-RO</i>	Agenția Națională de Dezvoltare (Ungaria)	FEDR
2. Granițele externe ale UE		
<i>Programul de Cooperare IPA CBC România-Serbia</i>	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor (România)	FEDR (transferă către IPA)
<i>PO Comun ENPI CBC România-Ucraina-Moldova</i>	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor (România)	FEDR (transferă către ENPI)
<i>PO Comun ENPI CBC Bazinul Mării Negre</i>	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor (România)	FEDR (transferă către ENPI)
<i>PO Comun ENPI CBC Ungaria-Slovacia-România-Ucraina</i>	Agenția Națională de Dezvoltare (Ungaria)	FEDR (transferă către ENPI)
3. Alte programe de cooperare		
<i>PO Interreg IVC</i> Participanți: SM + Norvegia și Elveția	Consiliul Regional de Nord (Conseil Regional Nord) - Pas de Calais, Lille, France	FEDR și fonduri proprii (pentru Norvegia și Elveția)
<i>PO URBACT II</i> Participanți: SM + Norvegia și Elveția	Ministère français en charge de la politique de la ville - Délégation Interministérielle à la Ville, Paris, France	FEDR și fonduri proprii (pentru Norvegia și Elveția)

Program Operational	Autoritate de Management	Fond
PO INTERACT II 2007-2013 Participanți: SM + Norvegia și Elveția	Austrian Federal Chancellery, Division IV/4, Coordination – Spatial Planning and Regional Policy, Vienna, Austria	FEDR și fonduri proprii (pentru Norvegia și Elveția)
PO ESPON 2013 Participanți: SM + Norvegia, Elveția, Islanda și Liechtenstein	Ministère de l'Intérieur et de l'Aménagement du Territoire, Luxembourg, Grand-Duché de Luxembourg	FEDR și fonduri proprii (pentru Statele nemembre)
PO de Cooperare Transnațională – <i>Sud-Estul Europei (SEE)</i> Participanți: SM (Italia, Ungaria, Slovacia, Grecia, Austria, Slovenia, România, Bulgaria), Moldova, Ucraina), State Candidate (Croatia, Serbia, Muntenegru, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Albania, Bosnia și Hertegovina)	Agencia Națională de Dezvoltare (Ungaria)	FEDR pentru SM, Relații Externe pentru Republica Moldova și Ucraina și IPA pentru Croatia, Serbia, Montenegro, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Albania, Bosnia și Hertegovina

Alocările financiare aferente Fondurilor Structurale și de Coeziune sunt de 19,667 MEur din care 12,660 MEur sunt alocați Fondurilor Structurale și 6,552 MEur Fondurilor de Coeziune sub Obiectivul Convergență, și 454 MEur pentru Obiectivul de Cooperare Teritorială Europeană (inclusiv tranferurile către IPA și ENPI), în prețuri curente. Pentru Programul Operațional de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria, România a alocat 152. 841 MEur¹¹ din FEDR.

Prin intermediul contribuției combinate din FEDR, Fondul de Coeziune și FSE pentru Programele Operaționale Sectoriale și Regionale din cadrul Obiectivelor Convergență și Cooperare Teritorială Europeană, strategia își propune promovarea dezvoltării teritoriale echilibrate și diminuarea disparităților inter și intra regionale de pe teritoriul național, diminuarea disparităților dintre România și regiunile vecine sau alte state Europene din cadrul spațiului European. De asemenea, au fost luate în considerare legăturile strânse și cooperarea în diferite activități între regiunile de graniță ale statelor vecine, pentru a se răspunde provocărilor comune și pentru a le sprijini în depășirea diferențelor ce apar datorită poziției periferice. Strategia teritorială din cadrul CNSR își propune să asigure coerența investițiilor și a acțiunilor strategice planificate, precum și obținerea unui impact cât mai pronunțat din punct de vedere al dezvoltării economice și sociale. Capitolul de strategie al Programului Operațional de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria sprijină obiectivele strategice propuse în cadrul CNSR.

CNSR subliniază nevoia de a asigura complementaritate și coerență între acțiunile ce urmează să fie finanțate prin diferite programe de finanțare ale UE dintr-o anumită arie geografică sau domeniu. Acest lucru este foarte important pentru evitarea suprapunerilor acestui Program cu altele. Astfel, complementaritatea intervențiilor este esențială pentru asigurarea coerenței și eficienței managementului Programului. În acest sens, a fost efectuată o analiză pentru a asigura coerența strategiilor acestui PO cu cele ale PO din cadrul Obiectivului Convergență, precum și cu fondurile de finanțare (FEDR, FSE și FC).

PO din cadrul Obiectivului Convergență ce s-ar putea suprapune cu intervențiile propuse în acest PO sunt: “Creșterea Competitivității Economice” (FEDR), „Mediu” (FEDR și Fondul de Coeziune), Transport (FEDR și Fondul de Coeziune), “Dezvoltare Regională” (FEDR), și “Dezvoltarea resurselor umane” (FSE). Autoritatea de Management s-a asigurat ca nu există

¹¹ Suma alocată în prețuri curente

suprapunerii între operațiunile propuse în cadrul acestui OP și că diviziunea operațiunilor este clară, programatică și susține nevoile de dezvoltare ale României. În acest sens, strategia elaborată în parteneriat cu potențialii beneficiari români și bulgari, de la nivel central și local, a fost analizată în cadrul a numeroase consultări cu Autoritățile de Management din cadrul Obiectivului Convergență din România și au fost dezbătute în cadrul unui exercițiu de consultare publică (vezi **Tabelul 1 din Anexa 3**). Autoritatea de Management a verificat corelarea și complementaritatea Programului cu alte programe de cooperare transfrontalieră, transnațională și interregională ce acoperă parțial sau total zona eligibilă.

Strategia CNSR din Bulgaria stabilește obiectivele majore ale politicii și prioritățile de dezvoltare pentru perioada de programare 2007-2013. Strategia se bazează pe o analiză extensivă a disparităților de dezvoltare la nivel național, identificate în Planul Național de Dezvoltare 2007-2013 și în Programul Național de Reformă. Viziunea bulgară pentru dezvoltare ca Stat Membru al UE este: *“până în 2015, Bulgaria va deveni o țară competitivă la nivelul UE cu un nivel de trai ridicat, din punct de vedere social și economic”*.

CNSR bulgar se implementează prin intermediul Programelor Operaționale ale Obiectivului “Convergență” și “Cooperare Teritorială Europeană”. O prezentare a PO pregătite de Bulgaria sub Obiectivele Convergență și Cooperare Teritorială Europeană, ce sunt incluse în CNSR, sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Program Operațional	Autoritate de Management	Fond
Obiectivul Convergență		
PO Competitivitate	Ministerul Economiei și Energiei	FEDR
PO Transport	Ministerul de Transport	FEDR + FC
PO Mediu	Ministerul Mediului și Apelor	FEDR + FC
PO Dezvoltare Regională	Ministerul Dezvoltării Regionale și Lucrărilor Publice	FEDR
PO Resurse Umane	Ministerul Muncii și Politicilor Sociale	FSE
PO Capacitate Administrativă	Ministerul Administrației de Stat și a Reformei Administrative	FSE
PO Asistență Tehnică	Ministerul de Finanțe	FEDR
Obiectivul Cooperare Teritorială Europeană		
1. Granițele interne UE		
PO de Cooperare Transfrontalieră BG-RO	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor (România)	FEDR
PO de Cooperare Transfrontalieră BG-GR	Ministerul Economiei și Finanțelor (Grecia)	FEDR
2. Granițele externe UE		
PO de Cooperare Transfrontalieră Bulgaria-Serbia	Ministerul Dezvoltării Regionale și Lucrărilor Publice (Bulgaria)	FEDR (transfer către IPA)
PO de Cooperare Transfrontalieră Bulgaria-fYRoM	Ministerul Dezvoltării Regionale și Lucrărilor Publice (Bulgaria)	FEDR (transfer către IPA)
PO de Cooperare Transfrontalieră Bulgaria-Turcia	Ministerul Dezvoltării Regionale și Lucrărilor Publice (Bulgaria)	FEDR (transfer către IPA)
Programul Operațional Comun ENPI CBC Bazinul Mării Negre	Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor (România)	FEDR (transfer către ENPI)
3. Alte programe de cooperare		
Programul Operațional Interregional Participanți: SM + Norvegia și Elveția	Consiliul Regional de Nord (Conseil Regional Nord) - Pas de Calais, Lille,	FEDR și fonduri proprii (pentru

Program Operațional	Autoritate de Management	Fond
	France	Norvegia și Elveția)
PO URBACT II Participanți: SM + Norvegia și Elveția	Ministère français en charge de la politique de la ville - Délégation Interministérielle à la Ville, Paris, France	FEDR și fonduri proprii (pentru Norvegia și Elveția)
PO INTERACT II Participanți: SM + Norvegia și Elveția	Austrian Federal Chancellery, Division IV/4, Coordination – Spatial Planning and Regional Policy, Vienna, Austria	FEDR și fonduri proprii (pentru Norvegia și Elveția)
PO ESPON 2013 Participanți: SM + Norvegia, Elveția, Islanda și Liechtenstein	Ministère de l'Intérieur et de l'Aménagement du Territoire, Luxembourg, Grand-Duché de Luxembourg	FEDR și fonduri proprii (pentru Statele nemembre)
PO de Cooperare Transnațională – <i>Sud-Estul Europei (SEE)</i> Participanți: SM (Italia, Ungaria, Slovacia, Grecia, Austria, Slovenia, România, Bulgaria), Moldova, Ucraina), State Candidate (Croatia, Serbia, Muntenegru, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Albania, Bosnia și Hertegovina)	Agenția Națională de Dezvoltare (Ungaria)	FEDR pentru SM, Relații Externe pentru Republica Moldova și Ucraina și IPA pentru Croatia, Serbia, Montenegro, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Albania, Bosnia și Hertegovina

Fondurile Structurale și de Coziune alocate Bulgariei sunt de 6,852 M Euro din care 4,390 M Euro sunt alocați pentru Fondurile Structurale și 2,283M Euro pentru Fondul de Coeziune, sub Obiectivul Convergență, și 0,179 M Euro sub Obiectivul Cooperare Teritorială Europeană inclusiv transferurile către IPA și I EVP), în prețuri curente. Strategia teritorială a CNSR urmărește să asigure coerența investițiilor și planului strategic de acțiuni, precum și de a realiza cel mai mare impact în termeni de dezvoltare economică și socială.

Programul derivă din CNSR, și este în concordanță cu scopul și obiectivele lui. Operațiunile programului sub fiecare domeniu major de intervenție au fost analizate cu atenție în scopul de a evita suprapunerea cu operațiunile altor programe operaționale naționale sectoriale. Cu toate acestea, riscul de suprapunere este minim datorită cerințelor specifice proiectelor de cooperare transfrontalieră. De cele mai multe ori, cazul este de complementaritate. Rezultatele analizate sunt indicate în tabelul 2, anexa 3.

Luând în considerare faptul că regiunile de graniță NUTS III aparțin ariei eligibile Obiectivului Convergență a celor două țări, este evident că toate programele operaționale sunt aplicabile. Axele prioritare și domeniile majore de intervenție ale prezentului program sunt în legătură cu câteva axe prioritare și domenii majore de intervenție prevăzute în PO menționate.

Discuții despre coerența Programului de Cooperare Transfrontalieră România- Bulgaria și POS-le României și Bulgariei au avut ca rezultat evitarea suprapunerii în dezvoltare, definirea criteriilor cu scopul de a delimita dezvoltarea transfrontalieră de cea sectorială și analizarea fezabilității intervențiilor programelor teritoriale. Discuțiile s-au purtat cu participarea ministerelor, organismelor și experților responsabili de planificarea și programarea POS-ilor. Concluzia analizelor întreprinse au arătat că acest program va sigura complementaritatea cu acțiunile similare prevăzute sub alte PO-le ale României și Bulgariei. S-a agreat faptul că, caracterul fundamental al Cooperării Transfrontaliere Teritoriale Europene și circumstanțele specifice legate această regiune de graniță trebuie să întărească abordările sinergice de peste graniță și

intervențiile specifice programului trebuie concentrate pe crearea unui cadru de ansamblu și stimuli necesari pentru cooperarea transfrontalieră pe o scară mai mare. Aceste inițiative comune susținute de acest program vor demonstra clar natura lor transfrontalieră, în termeni de cooperare și impact. Prin urmare, a fost foarte clar de la această consultare cuprinzătoare că există o complementaritate evidentă cu aceste programe.

Programul diferă într-o anumită măsură de alte programe operaționale din România și Bulgaria în termeni de criterii generale. În perioada 2007-2013 programul va susține doar acele proiecte cu caracter specific transfrontalier, care implică parteneri din ambele țări și din care beneficiază comunitățile ambelor țări. Proiectele trebuie să îndeplinească criteriile foarte stricte stabilite în Articolul 19 al Regulamentului FEDR. Fiecare proiect va avea un partener leader de proiect, în conformitate cu Articolul 20 al Regulamentului FEDR. Orice suprapunere cu proiecte naționale din ambele părți ale graniței va fi exclusă.

La nivel de operațiune, chiar în cazul unei suprapuneri cu operațiuni din oricare POS, vor fi stabilite criteriile specifice în programul complement ce vor servi la oprirea ei. De asemenea, în cazul unei suprapuneri ulterioare, va fi luată o decizie de către Comitetul Comun de Selecție unde există cel mai mare interes pentru finanțare.

În plus, complementaritatea cu alte programe europene de cooperare teritorială transfrontalieră, interregională și transnațională, ce se suprapun parțial cu aria eligibilă a PO România-Bulgaria este crucială pentru valorificarea resurselor existente și atingerea celor mai bune rezultate. Prezentul Program își propune să atingă sinergia cu aceste programe invitându-i pe promotorii de proiecte să identifice discrepanțele existente și să facă legăturile necesare între aceste programe, pentru a lua în considerare implicațiile teritoriale ale acțiunilor propuse pentru a răspunde acestora în mod corespunzător.

3.1.4.2. Coordonarea cu activități similare finanțate de FEADR și FEP

În vederea asigurării sinergiei între politicile de dezvoltare structurale, a forței de muncă și rurale, Autoritatea de Management va asigura complementaritatea și coerența cu acțiunile finanțate de FEDR, FSE, Fondul de Coeziune, FEADR și FEP în aria eligibilă a programului, în domeniul accesului la infrastructură, diseminarea informațiilor în aria de graniță, protejarea mediului înconjurător, sprijinirea condițiilor pentru dezvoltare economică, antreprenoriat și forță de muncă și susținerea cooperării.

În timp ce conturarea este clară în cazul celor mai multe PO, separarea a fost mai confuză, în cazul Planului Național Strategic pentru Dezvoltare Rurală din România și Bulgaria. Aceasta este mai ales adevărat în cazul inițiativei LEADER. Consultarea cu autoritățile responsabile cu proiectul PNDR-ului, a fost luată decizia de a finanța proiecte de cooperare în aria transfrontalieră după cum urmează: Programul România – Bulgaria va finanța proiecte comune având ca parteneri în proiect/ partener lider de proiect, organisme publice sau organisme publice echivalente, în timp ce Programele Naționale Pentru Dezvoltare Rurală vor finanța proiecte de cooperare promovate numai de parteneri/partener lider de proiect, din mediul privat.

3.1.4.3. Mecanismele de coordonare și coerență a Programului cu programele aferente Politicii de Coeziune ce operează în aria programului.

Autoritatea de Management consideră că sunt esențiale consecvența și coordonarea între programele majore cofinanțate din banii UE pentru a asigura că toate obiectivele sunt îndeplinite fără dublarea efortului și acțiunilor, precum și maximizarea oportunităților de finanțare valabile pentru aria Programului sub diferite Programe Comunitare.

Cu scopul de a asigura o coordonare deplină și de a evita suprapunerile, Autoritățile de Management în măsură trebuie să se consulte fiecare, oficial, înainte de lansarea licitației de proiecte și înainte de aprobarea oficială a proiectelor, acolo unde pot apărea posibile suprapuneri.

Prezența Autorităților de Management ale programelor operaționale și ale programelor de dezvoltare rurală din cele două state, precum și a autorităților naționale/punctelor/persoanelor de contact, din cele două țări, ale altor programe din cadrul Obiectivului CTE, ca observatori în Comitetul Comun de Selecție al Programului România-Bulgaria va fi puternic încurajată în vederea evitării suprapunerilor și asigurării coerenței și complementarității intervențiilor tuturor acestor programe.

3.1.4.4. Concordanța cu politicile comunitare

Autoritatea de Management a programului este responsabilă pentru supravegherea atentă a implementării politicilor comunitare.

Politica de mediu

Strategia programului este conformă cu obiectivele indicate în cele șase Programe de acțiune în domeniul mediului ale UE, în special acelea care se referă la promovarea diversității naturale, protecția apei și a solului, evitarea schimbărilor climatice și poluarea aerului, precum și reducerea folosirii pesticidelor.

Înființarea rețelelor NATURA 2000 oferă mijloacele pentru asigurarea diversității naturale și atingerea obiectivelor din Directiva Consiliului 79/409/CEE cu privire la păsările sălbatice și Directiva Consiliului 92/43/CEE cu privire la conservarea habitaturilor naturale și a florei și faunei sălbatice. Atât România, cât și Bulgaria vor implementa rețeaua NATURA 2000, conform cu cerințele Uniunii Europene. Programul va susține cooperarea și schimbul de experiență între entitățile responsabile de protecția elementelor naturale din zona de graniță, care sunt rare și unice în UE, precum și de utilizarea unor tehnici ecologice.

În ceea ce privește protecția apelor, Directiva 2000/60/CE stabilește cadrul general al politicii comunitare referitoare la apă. Reducerea poluării și stoparea deversării deșeurilor în ape prin acțiuni comune sunt activități incluse în axa prioritară nr. 2. Prin integrarea obiectivelor de mediu și a domeniilor cheie de intervenție, programul va contribui, împreună cu politicile naționale, la implementarea acestei directive.

Promovarea bio-diversității, conservarea și dezvoltarea în zona de graniță vor fi urmărite prin axa prioritară nr. 2 din program.

Referitor la implementarea programului “Aer curat pentru Europa”, acest program ia în considerare abordările ecologice conform principiului “aer curat – sănătate umană”.

Concurența și ajutorul de stat

Ambele state membre confirmă că orice ajutor de stat care poate fi oferit în cadrul acestui program se va acorda fie conform regulii “de minimis”, fie conform unor scheme de ajutor implementate în cadrul unei reglementări de exceptare în bloc sau a altor reguli de exceptare, fie vor fi notificate Comisiei conform regulilor de notificare. Vor fi respectate în special: Regulamentul Comisiei (CE) nr. 68/2001 din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea Art. 87 și 88 ale Tratatului Comunității Europene privind ajutorul pentru training, Regulamentul Comisiei (CE) nr. 69/2001 privind aplicarea Art 87 și 88 ale Tratatului Comunității Europene pentru ajutorul *de minimis*, Regulamentul Comisiei (CE) nr. 70/2001 din 12 ianuarie 2001 privind aplicarea Art. 87 și 88 ale Tratatului Comunității Europene pentru ajutorul acordat IMM-urilor, toate acestea fiind publicate în Jurnalul Oficial L 10, 13.01.2001 și Regulamentul Comisiei (CE) nr. 2204/2002 din 13 decembrie 2002 privind aplicarea Art. 87 și 88 ale Tratatului Comunității Europene privind ajutorul de stat în vederea angajării, publicat în Jurnalul Oficial L33, 13.12.2002.

Autoritatea de Management va fi complet responsabilă pentru asigurarea concordanței cu regulile ajutorului de stat în contextul implementării programului. Rapoartele anuale de implementare ale

programului vor detalia măsurile întreprinse pentru a asigura concordanța tuturor operațiunilor cu regulile ajutorului de stat, respectând prevederile privind excepțiile în bloc, „ajutorul *de minimis*” și alte tipuri de ajutor de stat aflate sub obligativitatea notificării.

Politica de inovare comunitară

Programul contribuie la implementarea inovațiilor în aria eligibilă, prin promovarea de noi produse, procedee și practici, în ceea ce privește protecția mediului, dezvoltarea transportului și a IT&C, cooperarea în afaceri și dezvoltarea resurselor umane, cu posibilitate de a îmbunătăți performanța actorilor implicați din zona transfrontalieră.

Politica de ocupare comunitară

Prin promovarea incluziunii sociale și creșterea rezervei de forță de muncă în aria eligibilă, Programul va conduce către o economie transfrontalieră mai puternică și va facilita creșterea economică mai rapidă. Eforturile de asigurare a oportunităților egale între femei și bărbați la angajare, menite să garanteze unul dintre principiile de bază, respectiv egalitatea dintre sexe, vor fi luate în considerare în definirea criteriilor de selecție a proiectelor în vederea acordării finanțării. Programul ține cont de faptul că domeniile majore de intervenție sprijinite acoperă probleme importante de pe piața muncii, care necesită acțiuni comune în domeniul educației specializate și bilingve.

Inițiativa Comisiei „Regiuni pentru Schimbarea Economică”

Regiuni pentru Schimbare Economică se referă la parteneriatele în acțiune. Se dorește abordarea în comun a unor aspecte cheie cu care se confruntă Europa prin schimbul de bune practici. „Regiuni pentru schimbare economică” dorește să ajute regiunile pentru a maximiza beneficiile rezultate din știința, experiența și bunele practici disponibile în alte regiuni. Ideile, instrumentele și abordările vor fi dezvoltate, se vor realiza schimburi de experiență ce vor fi ulterior implementate prin programul operațional.

În măsura în care regiunile din aria programului sunt implicate în inițiativa Regiuni pentru Schimbare Economică, Autoritatea de Management se angajează:

- a) să ia măsurile necesare pentru a sprijini operațiunile inovative cu impact transfrontalier/transnațional care au legătură cu rezultatele rețelelor.
- b) să prevadă un punct pe agenda Comitetului de Monitorizare cel puțin o dată pe an pentru a discuta sugestiile relevante pentru program și pentru a invita reprezentanți ai rețelelor (ca și observatori) pentru a raporta progresul activităților din rețele;
- c) să descrie în Raportul Anual activitățile incluse în cadrul inițiativei Regiuni pentru Schimbare Economică.

3.1.5. Coerența cu prioritățile orizontale

În plus față de obiectivele strategice adoptate pentru acest Program, implementarea va asigura că vor fi respectate și trei obiective orizontale. Prioritățile orizontale menționate mai jos sunt cuprinse în, și vor fi asigurate prin intermediul, tuturor axelor prioritare ale Programelor.

Oportunități egale

Datorită condițiilor cadrului social, femeile au un rol mai puțin activ în viața socială și economică, comparativ cu bărbații. Deși prezentul Program nu elimină diferențele în ceea ce privește oportunitățile de angajare și remunerare și accesul la funcții de politică și sociale, trebuie făcute eforturi pentru a exploata toate posibilitățile oferite de program în această direcție.

În conformitate cu Art. 16 din Regulamentul General, Programul se angajează “să a prevină orice discriminare bazată pe sex, origine etnică sau rasială, religie sau credință, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală”. Pe baza problemelor concrete specifice fiecărui sex, măsurile vor fi implementate conform cadrului național și european al politicilor privitoare la tratamentul egal. O atenție sporită trebuie acordată minorităților etnice care sunt defavorizate. Alinierea cu Programele Operaționale ale Obiectivului Convergență deschide noi potențiale sinergetice.

Egalitatea între sexe este promovată în acest program pe două căi. În primul rând, egalitatea între sexe este promovată activ în cadrul axelor prioritare și al domeniilor majore de intervenție ale Programului prin urmărirea tendințelor prioritare ale politicii europene în domeniu. În al doilea rând, acolo unde este posibil, domeniile majore de intervenție au drept scop consolidarea egalității de șanse între bărbați și femei, care trebuie să fie asigurată în toate proiectele.

În cadrul programului, toate activitățile vor respecta și vor promova egalitatea de șanse în concordanță cu cerințele legislative pe cât de mult este posibil și aplicabil. De aceea, se va asigura că autoritățile responsabile vor promova în mod activ egalitatea de șanse și vor informa în mod explicit toți actorii implicați privind responsabilitățile și drepturile relevante.

Datele relevante referitoare la egalitatea de șanse vor fi colectate în mod regulat de către Autoritatea de Management și monitorizate prin intermediul Programului. Comitetul Comun de Monitorizare va analiza oportunitățile egale în mod regulat și va identifica activitățile care vor fi dezvoltate și consolidate în scopul egalității de șanse.

Dezvoltarea durabilă

Programul recunoaște că problemele economice, de mediu și sociale sunt interconectate. Impactul investițiilor în infrastructură asupra mediului local și global, precum și costurile legate de acestea, pot afecta semnificativ sănătatea, schimbările climatice, bio-diversitatea, resursele naturale limitate etc. Principiul sustenabilității joacă un rol important în acest program, întrucât dezvoltarea economică din zonă are loc în contextul unor zone foarte sensibile din punct de vedere al mediului înconjurător. Fiind un principiu orizontal, sustenabilitatea trebuie luată în considerare pentru toate axele prioritare. Are, însă, o importanță deosebită acolo unde trebuie coordonate diferite moduri de abordare.

Strategia celei de a doua axe prioritare: *Mediul – Utilizarea durabilă și protecția resurselor naturale și a mediului înconjurător și promovarea managementului eficient al riscului în regiunea transfrontalieră* a fost concepută astfel încât să sprijine într-o manieră optimă ideea dezvoltării durabile. În cadrul acestei priorități, ambele domenii majore de intervenție *Dezvoltarea sistemelor comune de management pentru protecția mediului înconjurător și Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor comune pentru prevenirea crizelor naturale sau a celor provocate prin intervenția omului, inclusiv a serviciilor comune de intervenție în situațiile de urgență* presupun acțiuni menite a asigura în mod direct durabilitatea pe termen lung a managementului resurselor naturale.

Se face referire specială la acest principiu nu numai în domeniul planificării de mediu și a dezvoltării ulterioare a parcurilor naturale și naționale transfrontaliere, ci și în situația implementării conceptelor sustenabile în vederea planificării măsurilor de sprijin pentru sectoarele specifice, cum ar fi infrastructura tehnică sau inițiativele în domeniul turismului și al activităților de petrecere a timpului liber. Alături de autoritățile implicate în program, aplicanții care se ocupă de planificare, construire, exploatare și achiziții publice vor avea un rol important în misiunea de a controla impactul pe care infrastructurile dezvoltate îl vor avea asupra mediului înconjurător.

Obiectivele specifice vor fi implementate prin:

- Includerea în cererea de finanțare a unor întrebări standard cu privire la impactul asupra mediului și asigurarea unor criterii de evaluare a proiectului care să sprijine procesul decizional;
- Favorizarea proiectelor care au un efect pozitiv asupra mediului sau care vizează păstrarea, îmbunătățirea sau reabilitarea dotărilor existente prin includerea unui set de criterii de mediu în lista criteriilor de evaluare pentru toate axele prioritare; aceste criterii de mediu vor fi menționate în Documentul Cadru de Implementare și în Ghidul Aplicantului;
- Sprijinirea acțiunilor menite să sporească conștientizarea și conformitatea cu privire la mediul înconjurător atât în sectorul comercial cât și în cel administrativ, precum și în rândul populației, incluzând recunoașterea faptului că nivelul ridicat al performanței mediului poate furniza un avantaj concurențial pe termen lung.

Este foarte important să înțelegem măsura în care activitatea economică și socială este orientată spre dezvoltarea durabilă prin integrarea durabilității mediului. Acest lucru presupune dezvoltarea și acceptarea unei serii de indicatori de dezvoltare durabilă, care reflectă o gamă largă de activități economice, sociale și de mediu și care pun în mișcare o strategie de monitorizare. Deși nu intră în sfera de acțiune a programului să furnizeze o serie completă de astfel de indicatori și o strategie de monitorizare asociată, programul poate totuși să acționeze în acest scop. De asemenea, ar trebui să încerce să integreze obiectivele de mediu în activitățile economice și sociale finanțate și să realizeze monitorizarea impactului acestor activități asupra mediului prin comparație cu aceste obiective. În același sens, ar trebui să încerce să orienteze beneficiile economice și sociale ce derivă din activitatea de mediu. Mai pe larg, trebuie incluse abordări de ordin calitativ în evaluarea impactului programului asupra “calității vieții”.

Măsuri adecvate privind managementul vor asigura faptul că la toate nivelurile de implementare a programului - dincolo de standardele minime absolute cerute din punct de vedere legal - posibilele efecte ce nu sunt durabile sau favorabile pentru mediu, mai ales în ceea ce privește impactul asupra schimbărilor climatice, conservarea biodiversității și a ecosistemelor, și utilizarea resurselor naturale, sunt evitate sau minimizezate, astfel încât totalitatea schimbărilor climatice ale PO vor fi într-un final neutre din punct de vedere al mediului și al resurselor. Efectele pozitive ale PO și potențialul sinergic în sensul optimizării contribuției sale la o dezvoltare de mediu durabilă vor fi exploatate la maximum și, atunci când este posibil, vor fi consolidate.

Schimbările climatice

Amenințările globale legate de schimbările climatice au fost științific dovedite și reprezintă la ora actuală o preocupare majoră a Uniunii Europene¹². Principalii factori ce contribuie la schimbările climatice sunt gazele cu efect de seră din atmosferă (incluzând dioxidul de carbon, metanul, oxizii de azot și un număr de gaze ce rezultă din procesele industriale), dintre care 65% provin din emisiile energetice (energie electrică, industrie, transport, clădiri, altele) și 35% din emisiile non-energetice (utilizarea pământului, agricultură, deșeuri).

Schimbările climatice amenință elementele de bază ale vieții oamenilor – apa, mâncarea, utilizarea terenului, mediul în general¹³. Provocările datorate schimbărilor de mediu trebuie analizate eficient și urgent. Studiile recente asupra acestui subiect au contribuit la creșterea gradului de conștientizare și a cunoștințelor privind consecințele pe termen lung și au subliniat nevoia de acțiune imediată și decisivă. Statele membre trebuie să facă eforturi pentru a contribui

---

¹² Concluziile Președinției Consiliului European, 8/9 Martie 2007

¹³ http://www.hm-treasury.gov.uk/independent_reviews/stern_review_economics_climate_change/stern_review_report.cfm

la atingerea obiectivelor strategice ce limitează creșterea mediei globale a temperaturii la maximum 2°C peste nivelurile pre-industriale.

Uniunea Europeană s-a angajat să transforme Europa într-o economie foarte eficientă din punct de vedere al energiei și cu un nivel al emisiilor gazelor cu efect de seră scăzut și este decisă să își ia un angajament independent ferm de a atinge cel puțin o reducere cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2020, comparativ cu nivelul din 1990.

Astfel, Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria recunoaște importanța luptei împotriva schimbărilor climatice și va acționa în consecință prin:

- Includerea unor întrebări standard privind diminuarea schimbărilor climatice în cererile de finanțare și prevederea de criterii pentru evaluarea proiectelor care să sprijine luarea deciziilor;
- Favorizarea proiectelor ce integrează prevederi referitoare la schimbările climatice, prin includerea unuia sau mai multor criterii de acest tip în lista criteriilor de evaluare pentru toate axele prioritare; aceste criterii legate de mediu vor fi menționate în Ghidul Aplicantului;
- Sprijinirea acțiunilor menite să crească gradul de conștientizare și să încurajeze acțiunile orientate către aspectele legate de schimbările climatice.

Principiul parteneriatului

Acest paragraf se referă la participarea diferiților actori interesați la nivel de program și nu oferă indicații privind participarea ca parteneri în proiectele finanțate de acest program. Un paragraf separat (6.1.1.) din capitolul Implementare este dedicat principiului Partenerului lider de proiect; mai multe informații privind acest aspect vor fi prezentate în Documentul Cadru de Implementare și în Ghidurile Aplicantului.

Condiția de parteneriat asigură premisele unui dialog și ale unor dezbateri privind pregătirea, implementarea și evaluarea Programului în diferite etape ale programării, cu toți actorii relevanți pentru acest domeniu, incluzând alte programe operaționale, beneficiarii, autoritățile publice și alți parteneri economici și sociali.

Procedura partenerială utilizată în cadrul Programului a adus un element de noutate sistemului de programare a strategiilor transfrontaliere. Pentru prima dată a fost derulat un proces extins de consultare, în cadrul căruia au avut loc dezbateri între autoritățile publice naționale, regionale și locale și alte autorități publice competente, precum și partenerii economici și sociali și publicul larg de pe ambele părți ale graniței. Au fost formulate mai multe opinii și majoritatea acestora au fost luate în considerare. În consecință, versiunea finală a Programului reflectă un punct de vedere comun al tuturor actorilor implicați.

Realizarea obiectivelor programului va fi urmărită în contextul unui parteneriat strâns cu reprezentanții autorităților regionale și locale competente ale celor două state, reflectând interesele regionale de la nivelul graniței în Programul, inclusiv ale partenerilor interesați de problematica mediului și organismele responsabile cu promovarea drepturilor egale dintre femei și bărbați.

Cooperarea strânsă, lucrul în comun și consultarea periodică în cadrul parteneriatului instituit în cursul procesului de programare vor fi dezvoltate în continuare pe parcursul desfășurării programului, pentru a asigura diseminarea informației către toți partenerii și pentru a garanta implicarea în Program a actorilor interesați de pe ambele părți ale frontierei.

Comitetul Comun de Monitorizare al Programului, cuprinzând reprezentanți ai partenerilor relevanți la nivelul graniței și la nivel central, incluzând autorități și ONG-uri din domeniul

mediului, va fi un instrument puternic de implicare directă a partenerilor în toate aspectele legate de implementarea și monitorizarea programului. Principalele atribuții ale Comitetului Comun de Monitorizare sunt stipulate în Regulamentul General și sunt, de asemenea, specificate în Program.

În funcție de nevoile specifice, și alte metode sau instrumente pot fi luate în considerare pentru consultarea partenerilor socio-economici: focus-grupuri, studii, interviuri cu actorii relevanți, în cadrul cărora se va căuta, de asemenea, implicarea partenerilor relevanți.

În ceea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea Programului, ambele state participante vor asigura la nivel național implicarea tuturor partenerilor competenți potrivit legislației și practicilor naționale. Parteneriatul se va derula cu respectarea competențelor instituționale, legale și financiare ale fiecărui partener. Vor avea loc intervenții sistematice în cadrul fiecărei etape a procesului de management și implementare a Programului, iar în cadrul procesului de monitorizare și evaluare a Programului se va asigura respectarea principiului parteneriatului.

3.1.6. Principalele concluzii ale evaluării ex ante

3.1.6.1. Principalele întrebări ale evaluării

Evaluatorului i s-a cerut să evalueze următoarele aspecte:

- Analiza socio-economică și măsura în care principalele disparități identificate au fost bine ierarhizate;
- Relevanța strategiei propuse pentru nevoile identificate;
- Justificarea economică, concordanța generală și coerența strategiei;
- Concordanța strategiei cu politicile naționale și regionale și cu Orientările Strategice Comunitare;
- Rezultatele și efectul așteptat;
- Sistemul de implementare propus.

3.1.6.2. Principalele concluzii și recomandări ale evaluării ex ante și felul în care acestea au fost luate în considerare

A fost efectuată o evaluare ex ante în concordanță cu art. 47(2) din Regulamentul General. Ca urmare a unei licitații, consorțiul IDC (Franța) a fost selectat să facă evaluarea. Evaluarea a urmat metodologia prezentată în documentul de lucru privind Evaluarea Ex Ante (Comisia Europeană, august 2006). Prezentul rezumat este întocmit pe baza Raportului final Ex Ante finalizat în aprilie 2007.

Evaluarea ex ante a fost efectuată în cadrul unui proces iterativ cu Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor din România și alți factori interesați. Evaluatorii ex ante, care au fost implicați în această activitate în august 2006, după ce primul draft al programului operațional a fost finalizat, au transmis observații vizând diferitele versiuni ale programului operațional și modificările făcute ca urmare a recomandărilor făcute de ei. Evaluatorii ex ante au participat activ la procesul de programare, transmițând observații și opinii privind programul, pe măsură ce acesta a fost îmbunătățit, iar recomandările lor au fost în cea mai mare măsură luate în considerare și sunt reflectate în program.

Ca parte a acestui proces, evaluatorii ex ante au întocmit patru rapoarte intermediare privind programul operațional și un raport final: Raportul Intermediar nr.1 (19 noiembrie 2006) – evaluarea primului draft al programului; Notă intermediară (7 decembrie 2006) – evaluarea

sistemului de implementare; Raportul Intermediar nr.2 (21 ianuarie 2007) – evaluarea celui de al doilea draft al programului; Raportul Intermediar nr.3 (08 martie 2007) – evaluarea celei de a doua versiuni complete a programului (revizuită) și Raportul Final de Evaluare Ex Ante (16 aprilie 2007) – evaluarea celui de al treilea draft complet al programului (martie 2007).

În special următoarele capitole au fost modificate ca urmare a discuțiilor cu evaluatorii ex ante și a recomandărilor făcute de aceștia: descrierea ariei Programului și analiza, analiza SWOT, axele prioritare și obiectivele, sistemul de indicatori și infrastructura de proiect. De asemenea, discuția privind măsurile administrative și implementarea au adus contribuții din partea evaluatorilor ex ante. Problemele referitoare la concentrarea pe principalele probleme a descrierii ariei programului (analiza socio-economică) și a analizei SWOT au fost menționate de evaluatorii ex ante, în special pentru a se asigura că analiza acoperă zonele cele mai importante ale programului, precum și pentru a stabili legăturile dintre analiză și axele prioritare. Evaluatorii ex ante au recunoscut eforturile ce au fost făcute pentru crearea unei analize socio-economice care să cuprindă întreaga arie de programare.

Recomandarea de a concentra și modifica analiza SWOT pentru ca aceasta să fie în concordanță cu analiza socio-economică a regiunii a fost luată în considerare de programatori.

Strategia programului a fost de asemenea discutată cu evaluatorii ex ante, în special referitor la concentrarea acesteia pe principalele nevoi. După părerea evaluatorilor ex ante programul include o strategie cuprinzătoare ce se concentrează în special pe aspectul transfrontalier, ia în considerare caracteristicile specifice ale ariei de programare și este întocmită pe baza experienței existente în zona programului.

O discuție importantă privind axarea axelor prioritare și a domeniilor de intervenție a avut loc între evaluatorul ex ante și programatori. Programul abordează o serie de aspecte în aria de programare dar, în opinia evaluatorilor există riscul de a nu se concentra pe aspectele importante și astfel de a nu își atinge țintele propuse. Evaluatorii au recomandat întărirea axelor prioritare prin introducerea justificărilor pentru fiecare domeniu de intervenție precum și reducerea numărului de activități indicative pentru a asigura concentrarea pe principalele probleme.

Recomandarea a fost luată în considerare în privința justificărilor și într-o anumită măsură privind reducerea numărului de operațiuni indicative. Problema riscului privind distribuția fondurilor între axele prioritare a fost de asemenea ridicată de către evaluator. O mare parte din bugetul programului este alocată către zone unde investițiile de infrastructură vor fi primordiale, iar aceste investiții au fost greu de implementat în programele anterioare.

Evaluatorii ex ante au luat parte de asemenea la la crearea sistemului de indicatori. Evaluatorii ex ante s-au concentrat în special pe asigurarea conexiunilor dintre obiective pe de o parte și indicatori și ținte pe de alta. De asemenea, problemele referitoare la disponibilitatea informațiilor pentru stabilirea punctelor de plecare (baseline-urilor) și pentru măsurarea indicatorilor au fost ridicate de către evaluatori. Ambele probleme au fost abordate în program. Apoi, problema referitoare la managementul și capacitatea de monitorizare a programului și a indicatorilor a fost ridicată de către evaluatorii ex ante.

După părerea evaluatorilor ex ante, resursele au avut o importanță mare în procesul de elaborare a noului program. Evaluatorii ex ante au subliniat în special importanța asigurării fondurilor necesare pentru managementul programului și generarea de proiecte. Acest aspect a fost tratat în program atât în partea de implementare cât și în prevederile privind Asistența Tehnică a programului. Nu în ultimul rând, este subliniat ca un domeniu ce va fi monitorizat atent pe parcursul implementării programului. Capacitatea administrativă a programului va trebui dezvoltată în mare măsură la începutul perioadei de implementare, iar succesul programului va depinde în mare măsură de aceasta.

În raportul final, evaluatorii ex ante concluzionează că au participat în proces, oferind observații și păreri privind programul pe măsură ce acesta a fost elaborat și că recomandările lor au fost luate în considerare în mare măsură și sunt reflectate în program. Raportul de evaluare ex ante complet este inclus ca anexă la program. Rezultatele evaluării sunt de asemenea publicate pe site-ul programului.

Recomandările evaluatorilor ex ante și felul în care acestea au fost incluse în Program

Capitolul	Comentariile evaluatorului ex ante	Propunerea
Capitolul 2. Descriere pe scurs a ariei transfrontaliere dintre România și Bulgaria	Este importantă includerea în Program a experiențelor obținute prin programele anterioare.	Acest aspect a fost inclus în secțiunea 2.10. Experiența obținută din implementarea fostelor activități transfrontaliere până în 2006 – pagina 34
Capitolul 2/ Secțiunea 2.9. Mediu	Partea referitoare la mediu ar putea fi revizuită deoarece există aspecte incluse care nu apar în priorități, iar inundațiile, de exemplu, nu sunt menționate decât în mică măsură, în ciuda faptului că reprezintă n domeniu foarte important în priorități.	Secțiunea 2.9 a fost revizuită în conformitate și a fost completată cu o hartă a zonelor afectate de inundații în anul 2006.
Secțiunea 2.7. Educație, Cercetare și Dezvoltare	Partea de educație ar putea fi prea dezvoltată în comparație cu importanța pe care o are în priorități.	Această secțiune a fost actualizată și a fost concentrată mai mult pe priorități și anume relația sistemului educațional cu piața muncii.
Secțiunea 2.8.2. Telecomunicații	Actualizarea datelor privind ITC-ul ar fi fost utilă la nivel regional dacă ar fi putut fi realizată.	Au fost introduse informații actualizate privind ICT-ul așa cu a fost recomandat.
ANALIZA SWOT	Ar trebui asigurată concordanța dintre analiza SWOT și partea de analiză.	Analiza SWOT a fost revizuită pentru a se elimina neconcordanțele cu partea de analiză.
ANALIZA SWOT	În analiza SWOT Dunărea, ca arteră de transport este considerată un punct tare, în timp ce în analiză este în mod evident pus la îndoială dacă Dunărea este atât de importantă pentru economie precum se așteaptă.	Faptul că Dunărea nu are o importanță atât de mare pentru economie precum se așteaptă, a fost menționat ca punct slab în analiza SWOT.

ANALIZA SWOT	În analiza SWOT se face referire la „piața produselor organice aflată în dezvoltare” (secțiunea Economie/ oportunități), însă analiza nu conține nici o secțiune privind agricultura sau referințe la agricultură/ procesarea produselor în cadrul secțiunii privind Economia.	Au fost incluse referințe privind agricultura în secțiunea privind Economia din capitolul 2 – Descrierea ariei transfrontaliere
ANALIZA SWOT	În analiza SWOT se face referire la „energia regenerabilă” care nu pare să aibă o parte corespondentă în analiză sau în Prioritatea 3. Prezentarea unor domenii specifice doar în analiza SWOT nu oferă consistența necesară.	Fraza referitoare la energia regenerabilă a fost scoasă din analiza SWOT.
Capitolul 3/ Secțiunea 3.1. Strategie	Justificările privind strategia și alegerea obiectivului general ar putea fi dezvoltate.	A fost elaborată o nouă justificare pentru strategie în care se explică unde și cum sunt previzionate activitățile de cooperare transfrontalieră și sunt în care sunt prezentate caracteristicile specifice ale acestei zone de graniță.
Capitolul 4. Axele prioritare ale Programului	Adesea este dificil de făcut diferența între obiectivele stabilite la nivel de prioritate și cele stabilite la nivel de domeniu de intervenție și câteodată acestea par să se suprapună și să repete același lucru. Este recomandată scoaterea unui nivel sau îmbinarea celor două nivele.	Obiectivele stabilite la nivel de domenii de intervenție și cele stabilite la nivel de priorități au fost îmbinate și transformate în priorități principale la nivel de prioritate.
Capitolul 4. Axele prioritare ale Programului	Pentru toate cele trei axe prioritare ar putea fi, în general, considerată întărirea justificării.	Au fost formulate justificări pentru fiecare domeniu de intervenție.
Capitolul 4. Axele prioritare ale Programului	Ar putea fi considerată renunțarea la, sau îmbinarea domeniilor de intervenție deoarece operațiunile indicative oferă imaginea a ceea ce poate fi finanțat în cadrul domeniilor principale de intervenție.	Domeniile de intervenție au fost utilizate pentru gruparea operațiunilor indicative.
3.1. Strategie	Este recomandată schimbarea denumirii „alte obiective strategice” în criterii sau criterii orizontale	A fost schimbată denumire în criterii.

Axa Prioritară 1 – Accesibilitate, Domeniul de Intervenție 1 - Îmbunătățirea facilităților de transport rutier și pe apă.	Un singur domeniu de intervenție se referă la soluții de transport ecologice – se presupune că asta ar trebui să fie o condiție pentru toate soluțiile de transport	Domeniul de intervenție privind soluțiile de transport ecologice a fost scos iar în justificarea domeniului principal de intervenție a fost făcută referință la sustenabilitate.
Axa Prioritară 1 – Accesibilitate, Domeniul de Intervenție 2 - ICT	Ar fi importantă sublinierea legăturii cu programele naționale	Legăturile cu programele naționale au fost incluse.
Axa Prioritară 1 – Accesibilitate, Domeniul de Intervenție 2 - ICT	Activitățile și instruirea comună ar putea fi evidențiate mai bine.	Activitățile și instruirea comună au fost evidențiate mai bine.
Axa Prioritară 2 – Domeniul de Intervenție 1	Domeniile de intervenție nu sunt foarte dezvoltate și nu par să reflecte obiectivele sau operațiunile indicative.	Domeniile de intervenție au fost scoase din Program. Operațiunile indicative au fost grupate pe secțiuni.
Axa Prioritară 2 – Domeniul de Intervenție 1	Unele din operațiunile indicative sunt priorități de mediu foarte generale – acestea ar putea fi concentrate mai mult pe protecția mediului (punctele 7-9)	Operațiunile indicative au fost revizuite.
Axa Prioritară 2 – Domeniul de Intervenție 2	Numărul de operațiuni indicative ar putea fi redus	Numărul de operațiuni indicative a fost redus de la 22 la 16
Axa Prioritară 3 – Domeniul de Intervenție 1	Lista operațiunilor indicative este foarte cuprinzătoare și nu foarte concentrată pe aspectele principale. Ar putea fi scurtată (38 de puncte), operațiunile ar putea fi îmbinate sau organizate tematic.	Numărul de operațiuni indicative a fost redus de la 38 la 31.
Axa Prioritară 3 – Domeniul de Intervenție 1	Pentru a evidenția operațiunile indicative mai importante unele dintre ideile mai strategice ar putea fi transformate în idei de proiect strategice (spre exemplu punctul 28)	Nu au fost incluse proiecte strategice în Program.
Capitolul 5. Indicatorii programului	Nu este clar cum vor fi utilizate, pentru sistemul de indicatori, obiectivele de la nivelul priorităților și cele de la nivelul domeniilor principale de intervenție	Obiectivele stabilite la nivelul domeniilor principale de intervenție și cele de la nivelul priorităților au fost îmbinate și transformate în obiective principale la nivel de prioritate, iar sistemul de indicatori a fost

		revizuit în concordanță cu acele obiective.
Capitolul 5. Indicatorii programului	Trebuie menționat, la capitolul 5. Indicatorii programului, de către cine și cum va fi gestionat sistemul de indicatori, cum și de către cine vor fi colectate datele.	Au fost incluse informații referitoare la acest aspect în capitolul de implementare (secțiunea 6.4.1. Monitorizare)
Secțiunea 7.4 -	Secțiunea 7.4. Criterii de eligibilitate, ar putea fi întărită prin referințe la articolele relevante din regulament	A fost făcută referire la articolele relevante din regulament.

3.1.7. Conformitatea cu Evaluarea Strategică de Mediu (SEA)

Evaluarea SEA a fost realizată în conformitate cu prevederile Directivei privind SEA și cu legislația națională din cele două țări. Au fost elaborate: Raportul preliminar, raportul SEA și declarația de mediu, iar următoarele documente au fost prezentate spre consultarea autorităților și publicului – atât în România cât și în Bulgaria - în limbile naționale:

- Documentul de programare;
- O declarație de mediu, pregătită în conformitate cu prevederile Directivei SEA (sumarizând modul în care considerațiile legate de mediu au fost integrate în program, modul cum comentariile au fost luate în considerare și motivele alegerii variantei prezente a programului, raportat la alternative);
- Măsurile alese privind monitorizarea efectelor asupra mediului.

Documentele relevante au fost transmise Comisiei Europene împreună cu Programul Operațional.

Capitolul 4. Axele prioritare ale programului

Următoarea descriere vizează axele prioritare ale programului. Pentru fiecare prioritate, este prevăzută o listă indicativă de acțiuni care pot fi finanțate. Scopul acestora este de a oferi asistență tuturor potențialilor promotori de proiecte. Informații detaliate asupra fiecărui domeniu major de intervenție vor fi prezentate în cadrul unui alt document intern adițional, care nu este inclus în acest document programmatic.

Programul include trei axe prioritare și o axă prioritară orizontală (Asistență Tehnică), după cum sunt prezentate în tabelul de mai jos. Axele prioritare care constituie partea strategică a documentului sunt implementate prin intermediul unor domenii majore de intervenție, care se află în strânsă legătură unele cu altele, care se fundamentează unele pe celelalte și care sunt în concordanță cu strategia avută în vedere și prezentată la § 3.2.1.

<i>Axa prioritară 1: Accesibilitate – Îmbunătățirea mobilității și a accesului la infrastructura de transport, informații și comunicații în regiunea transfrontalieră</i>	
<i>Domenii Majore de Intervenție</i>	<i>Operațiuni Indicative</i>
<i>1.1 Îmbunătățirea facilităților de transport transfrontalier terestru și fluvial</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea infrastructurii (facilităților) de transport rutier și fluvial cu impact transfrontalier • Îmbunătățirea serviciilor transfrontaliere de transport public rutier și fluvial
<i>1.2 Dezvoltarea rețelelor și a serviciilor de informare și comunicații în zona transfrontalieră</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Sprijinirea dezvoltării resurselor, cooperării și rețelelor transfrontaliere bazate pe tehnologia informațiilor și comunicațiilor • Extinderea accesului comunității la informații și comunicații cu caracter transfrontalier
<i>Axa prioritară 2: Mediu – Utilizarea durabilă și protejarea resurselor naturale și de mediu și promovarea unui management eficient al riscului în regiunea transfrontalieră</i>	
<i>Domenii Majore de Intervenție</i>	<i>Operațiuni Indicative</i>
<i>2.1 Dezvoltarea sistemelor comune de management pentru protecția mediului</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea condițiilor de protejare a naturii și de conservare a mediului din regiunea transfrontalieră • Îmbunătățirea nivelului de conștientizare a publicului în ceea ce privește managementul și protejarea mediului
<i>2.2 Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor comune de prevenire a dezastrelor naturale sau a celor tehnologice, inclusiv a serviciilor comune de intervenție în caz de urgență</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Prevenirea comună a riscurilor naturale și tehnologice • Activități comune de avertizare și răspuns la situații de urgență

Axa prioritară 3: Dezvoltare economică și socială – Dezvoltarea economică și coeziunea socială prin identificarea și consolidarea în comun a avantajelor comparative ale zonei

Domenii Majore de Intervenție	Operațiuni Indicative
3.1 Sprijinirea cooperării transfrontaliere în mediul de afaceri și promovarea unei imagini și identități regionale	<ul style="list-style-type: none"> • Sprijinirea dezvoltării infrastructurii de afaceri și promovarea cooperării • Relaționarea generală în vederea promovării investițiilor străine și a unei identități și imagini regionale pozitive • Promovarea rețelelor turistice transfrontaliere și diversificarea serviciilor turistice transfrontaliere existente • Promovarea cooperării între universități, institute de cercetare și mediul de afaceri, în domeniul cercetării și dezvoltării, precum și în cel al inovației • Marketingul și promovarea în comun a produselor transfrontaliere
3.2 Cooperarea în domeniul dezvoltării resurselor umane – dezvoltarea în comun a aptitudinilor și cunostințelor	<ul style="list-style-type: none"> • Sprijinirea schimburilor transfrontaliere de informații privind oportunitățile de angajare • Dezvoltarea serviciilor transfrontaliere de instruire pentru angajare, în stransă corelare cu nevoile integrate ale pieței muncii • Dezvoltarea legăturilor și a schimburilor transfrontaliere dintre centrele de educație/instruire
3.3 Cooperarea “People-to-people”	<ul style="list-style-type: none"> • Sprijinirea dezvoltării societății civile și a comunităților locale • Îmbunătățirea guvernării locale • Intensificarea schimburilor în domeniile: educației, culturii, sănătății, tineretului și sportului
Axa prioritară 4: Asistență tehnică	
4.1 Sprijinirea implementării și a managementul general al programului	<ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea funcționării organismelor de management ale Programului • Finanțarea studiilor adiționale și a expertizei externe
4.2 Sprijinirea activităților de comunicare și informare privind programul	<ul style="list-style-type: none"> • Sprijinirea activităților de informare și publicitate privind Programul • Sprijinirea potențialilor aplicanți/beneficiari ai programului

Proiectele care urmează a fi finanțate în cadrul acestor axe prioritare trebuie să ia în calcul corelarea și complementaritatea cu programele operationale naționale și cu programele de cooperare teritorială într-o măsură cât mai mare. Legaturile și corelarile proiectelor cu aceste programe vor fi controlate de-a lungul procedurilor de evaluare și selecție întreprinse la nivelul Secretariatului Tehnic Comun, cât și în Comitetul Comun de Monitorizare și Comitetul Comun de Selecție.

Alocarea FEDR pe axele prioritare ale programului este următoarea:

Axele prioritare	Procent FEDR
<i>1. Accesibilitate – Îmbunătățirea mobilității și a accesului la infrastructura de transport, informații și comunicații în regiunea transfrontalieră</i>	37%
<i>2. Mediu – Utilizarea durabilă și protejarea resurselor naturale și a mediului și promovarea unui management al riscului eficient în zona transfrontalieră</i>	35%
<i>3. Dezvoltare economică și socială – Dezvoltarea economică și coeziunea socială prin identificarea și consolidarea avantajelor comparative ale zonei</i>	22%
<i>4. Asistență tehnică</i>	6%
Total	100%

Alocarea Rata de cofinanțare FEDR este diferită între cele patru Axe Prioritare, după cum se poate vedea în Capitolul 5. Planul financiar (Tabelul 2).

Alocarea financiară aferentă axelor prioritare 1 și 2 reflectă prioritatea acordată eliminării barierelor fizice și psihologice la nivelul oamenilor, comunităților și economiei transfrontaliere în vederea participării la rezolvarea problemelor zilnice transfrontaliere și a dezvoltării comune a zonei de cooperare.

În timp ce infrastructura transfrontalieră creează exclusiv condițiile inițiale cooperării economice, se estimează ca alocarea financiară aferentă celei de-a treia axe prioritare să contribuie la inițierea elaborării unor politici coordonate economice și ale pieței muncii, precum și a unor inițiative și rețele pilot de cooperare între actorii relevanți în domeniu, care să îmbunătățească în mod direct dezvoltarea economică și socială a zonei transfrontaliere vizate de program. Strategia curentă fiind dezvoltată de la către regiunea transfrontalieră, creează bazele dezvoltării comune a acesteia, contribuind, astfel, la încrederea reciprocă.

4.1 Axa prioritară 1: Accesibilitate – Îmbunătățirea mobilității și a accesului la infrastructura de transport, informații și comunicații în regiunea transfrontalieră

Principalele obiective

- Îmbunătățirea mobilității transfrontaliere prin îmbunătățirea condițiilor existente și dezvoltarea de noi facilități pentru transport în area eligibilă.
- Facilitarea schimbului eficient și regulat de informații și date relevante pentru zona transfrontalieră.

Existența graniței a condus la dezvoltarea sistemelor de transport și telecomunicații cărora le lipsește caracterul integrat și sunt periferice. Fondurile alocate acestei priorități vor fi folosite pentru îmbunătățirea și dezvoltarea condițiilor esențiale de dezvoltare comună din aria transfrontalieră. Aceasta include dezvoltarea infrastructurii de transport și comunicații precum și a facilităților de transport public din regiune, care contribuie la facilitarea transportului de marfă și pasageri și a fluxului adecvat al informației.

Domenii cheie de intervenție

1. Îmbunătățirea facilităților de transport transfrontalier terestru și fluvial
2. Dezvoltarea rețelilor și a serviciilor de informare și comunicații în zona transfrontalieră

Cele două domenii cheie de intervenție răspund necesităților referitoare la accesibilitate identificate în analiza SWOT și contribuie la obținerea următoarelor obiective specifice stabilite de strategie:

- Obiectivul specific nr. 1: Îmbunătățirea accesului la infrastructura de transport în cadrul ariei eligibile pentru a facilita mobilitatea bunurilor și persoanelor.
- Obiectivul specific nr. 2: Îmbunătățirea disponibilității și a diseminării informațiilor privind oportunitățile comune în cadrul zonei de frontieră.

Grupuri țintă pentru axa prioritară 1: indivizi, întreprinderi, ONG-uri, sectorul public și organizații și instituții ale comunității, etc. din ariei programului. Grupurile țintă vor beneficia direct de efectele pozitive ale intervențiilor.

Domeniul major de intervenție 1 - Îmbunătățirea facilităților de transport transfrontalier terestru și fluvial

Justificare

Dunărea separă zona în două și oferă puține opțiuni de trecere a graniței, scumpe și care necesită un consum mare de timp. Rețeaua de drumuri de legătură este capabilă să facă față unui trafic cu densitate redusă și este prost întreținută. Proasta calitate a infrastructurii de transport și servicii în zona transfrontalieră este un obstacol major pentru circulația bunurilor și a forței de muncă, pentru relațiile de afaceri, competitivitate, investiții etc. Pornind de la acest nivel scăzut, încurajarea activităților și legăturilor transfrontaliere necesită dezvoltarea infrastructurii de transport și a facilităților de transport public în zonă. Astfel de îmbunătățiri sunt esențiale pentru facilitarea transportului efectiv de pasageri și mărfuri. Trebuie acordat un interes deosebit promovării sistemelor transfrontaliere nepoluante și a serviciilor corespondente.

Asigurarea unei infrastructuri de transport rutier și fluvial eficientă, flexibilă și sigură poate fi considerată o precondiție pentru dezvoltarea economică și integrarea zonei în general. Îmbunătățirea întregului sistem de transport rutier și maritim în aria eligibilă, deși indispensabilă, va necesita o investiție uriașă. Constrângerile financiare ale Programului impun acordarea unei atenții deosebite anumitor zone care să genereze un interes și o abordare comună pentru depășirea barierelor funcționale în fluidizarea traficului la graniță.

Îmbunătățirea siguranței și a condițiilor de circulație, precum și reducerea timpului de deplasare, în strânsă legătură cu protecția mediului, vor contribui la asigurarea unui mediu de trai și de lucru comun mai bun pentru populația locală, vor îmbunătăți coeziunea socială și vor duce pe termen lung la o creștere economică durabilă în aria de cooperare..

Pentru a atinge țintele axelor prioritare, operațiunile selectate sub acest domeniu cheie trebuie să demonstreze corelarea și sinergia cu Programele Operaționale de dezvoltare regională, Transport și Competitivitate, precum și cu Programele de dezvoltare rurală din cele două țări. Operațiunile prezentate în cadrul acestui domeniu cheie de intervenție trebuie să ia în considerare principiul durabilității mediului înconjurător în cel mai înalt grad posibil.

Operațiuni indicative

Îmbunătățirea infrastructurii (facilităților) de transport rutier și fluvial cu impact transfrontalier

- Construirea, reabilitarea, lărgirea drumurilor (segmentelor de drumuri) transfrontaliere care unesc așezările de-a lungul graniței și/sau micile sate izolate cu drumul principal care duce la graniță

- Îmbunătățirea/reabilitarea/construirea drumurilor (segmentelor de drum) care să facă legătura cu sistemele rutiere naționale și internaționale și cu centrele economice și turistice de interes transfrontalier;
- Îmbunătățirea/reabilitarea/construirea punctelor de trecere cu feribotul și a infrastructurii, echipamentelor și facilităților pentru transportul de pasageri, mărfuri și vehicule, incluzând construirea de facilități care să asigure accesul persoanelor cu dizabilități;
- Îmbunătățirea facilităților de transport multimodal (fluvial/rutier) de interes pentru zona transfrontalieră;
- Elaborarea de studii comune pentru promovarea sistemelor transfrontaliere de transport ecologice (fără emisii de carbon) și a serviciilor corespondente de interes comun, studii pentru identificarea activităților de interes comun;
- Elaborarea de strategii comune pentru îmbunătățirea infrastructurii de transport transfrontalier;
- Elaborarea în comun de studii de fezabilitate, documente de planificare/proiectare, planuri arhitecturale, evaluări ale impactului asupra mediului aferente dezvoltării transporturilor rutiere/fluviale în beneficiul zonei transfrontaliere;
- Schimburi de experiență și transfer de know how privind transportul eficient și eficace de mărfuri și pasageri în aria de cooperare.

Îmbunătățirea serviciilor transfrontaliere de transport public fluvial și rutier

- Promovarea sistemelor comune de transport public regulat și a sistemelor comune de management în punctele de trecere a frontierei și zonele de interoperabilitate, armonizarea și furnizarea de informații bilingve despre orarele și traseele transfrontaliere;
- Investiții pentru asigurarea curselor regulate ale feriboturilor și infrastructurii aferente;
- Îmbunătățirea siguranței tranzitului transfrontalier și a traficului local;
- Sprijinirea serviciilor și produselor aferente traficului transfrontalier (servicii de informații bilingve despre condițiile de trafic, indicatoare electronice, măsuri de coordonare a transportului public asociate mai ales cu îmbunătășirea intermodalității);
- Coordonarea politicii transfrontaliere între factorii de decizie / organismele de trafic competente;
- Cercetări, investigații și planificare comună a inițiativelor în domeniul transportului durabil și soluții inovative pentru decongestionarea blocajelor rutiere (proiecte pilot, strategii, etc.);
- Studii comune de identificare a nevoilor și oportunităților de trafic transfrontalier;
- Schimb de experiență, vizite de studiu și transfer de cunoștințe în domeniul transportului public transfrontalier.

Domeniul major de intervenție 2 - Dezvoltarea rețelelor și serviciilor de informare și comunicații în zona transfrontalieră

Justificare

Pentru a completa îmbunătășirile aduse infrastructurii de transport din zonă, este de asemenea necesară promovarea și dezvoltarea utilizării tehnologiei informației și comunicațiilor în regiune în vederea stabilirii și dezvoltării unei abordări transfrontaliere comune, pentru a înțelege dinamicile zonei ca întreg. A doua premisă majoră pentru îmbunătășirea accesibilității zonei

transfrontaliere este accesul la informațiile de interes transfrontalier și utilizarea la scară largă a mijloacelor de comunicație IT. Deși în general telefoanele mobile sunt frecvent utilizate în aria programului, lipsa accesului la conexiuni internet de mare viteză, în special în zonele rurale, lipsa familiarității și barierele lingvistice, au constituit obstacole în creșterea nivelului de utilizare a internetului pentru comunicarea transfrontalieră.

Creearea și îmbunătățirea accesibilității la infrastructura performantă de telecomunicații care dă posibilitatea utilizatorilor să profite de avantajele tehnologiei informațiilor, va crea în zona de cooperare oportunități de depășire a unora dintre dezavantajele geografice. Accesul mai rapid și mai sigur la informații prin cooperarea între parteneri și instituțiile cheie ale centrelor urbane este o condiție importantă pentru cooperare și pentru identificarea și planificarea proiectelor comune.

Dezvoltarea sistemelor de informații și telecomunicații în zona eligibilă, deși necesară, va necesita investiții enorme. Constrângerile financiare ale programului necesită concentrarea asupra rețelelor de centre și portaluri care dovedesc interes în crearea de “poduri virtuale” pentru fluxul transfrontalier/ diseminarea informației și asupra programelor de acces nelimitat cu scopul de a ușura și accelera largă utilizare a acestor informații.

În timp ce investițiile în infrastructura de comunicații de mare viteză va fi finanțată în principal din Programele Operaționale Sectoriale pentru Competitivitate ale României și Bulgariei, intervențiile în cadrul programului se vor concentra pe înlăturarea barierelor funcționale din calea fluxului informațional și de comunicații din aria eligibilă.

Operațiuni indicative

Sprijinirea dezvoltării resurselor, a cooperării și a rețelelor transfrontaliere bazate pe tehnologia informațiilor și comunicațiilor

- Investiții comune în infrastructura de comunicații TIC cu impact transfrontalier;
- Dezvoltarea conexiunilor transfrontaliere, a rețelelor și serviciilor de informații și comunicații;
- Sprijin în dezvoltarea resurselor informaționale comune bazate pe TIC relevante pentru dezvoltarea afacerilor și a economiei;
- Sprijin pentru conectarea serviciilor publice comune deoparte și de alta a graniței în vederea dezvoltării de centre comune de informații de importanță publică;
- Pregătirea de studii comune care promovează o mai bună înțelegere a nevoilor de comunicații în regiune, inclusiv analiza decalajelor de infrastructură și proiecte pilot care au ca scop identificarea modului în care noile tehnologii, de exemplu tehnologia digitală și prin satelit, pot micșora aceste decalaje.
- Realizarea de studii și cercetări comune pentru identificarea ariilor prioritare de îmbunătățire a comunicațiilor prin inițiative comune, inclusiv analiza infrastructurii IT;
- Instruire comună, bilingvă, pentru creșterea nivelului de înțelegere și utilizare a mijloacelor IT în activitățile transfrontaliere.

Extinderea accesului comunității la informații și comunicații cu caracter transfrontalier

- Îmbunătățirea facilităților existente pentru a impulsiona legăturile dintre comunități și serviciile publice care promovează cooperarea pe baze transfrontaliere și internaționale;

- Programe de instruire comune în școli și centre comunitare în vederea creșterii nivelului de cunoaștere și utilizare a IT-ului în activitățile transfrontaliere;
- Programe comunitare bilingve de acces (în școli, biblioteci, alte locuri publice) în domeniul IT, pentru conectarea în cadrul rețelelor transfrontaliere de comunicații;
- Furnizarea de informații locale bilingve – promovarea utilizării internetului de către grupurile comunității, încurajarea publicării on-line a evenimentelor locale și încurajarea implicării populației în comunitatea transfrontalieră prin TIC;
- Seminarii de creștere a conștientizării în domeniul TIC, conferințe și cursuri, diseminarea bunelor practice și schimburi de experiență.

Indicatori pentru Axa Prioritară 1

Indicatori	Tip	Unitate de măsură	Situația inițială 2007	Valoarea-țintă 2015	Surse de informație
Obiectivul nr. 1 al axei prioritare. Îmbunătățirea mobilității transfrontaliere prin îmbunătățirea condițiilor existente și dezvoltarea de noi facilități pentru transport în area eligibilă.					
Numărul de proiecte privind îmbunătățirea accesibilității transportului în regiunea transfrontalieră	Output	Număr, măsurat anual	0	9	Raport anual de implementare; Rapoarte, studii; Rapoarte de monitorizare, SMIS; Rapoarte de evaluare
Reducerea duratei călătoriei între localitățile de pe ambele părți ale graniței	Rezultat	%	100	70	
Obiectivul nr. 2 al axei prioritare. Facilitarea schimbului eficient și regulat de informații și date relevante pentru zona transfrontalieră.					
Numărul de proiecte privind îmbunătățirea accesibilității TIC în aria programului	Output	Număr	0	30	Raport anual de implementare; Rapoarte, studii; Rapoarte de monitorizare, SMIS; Rapoarte de evaluare
Numărul de persoane ce au acces la facilitățile TIC	Rezultat	Număr	0	3,200,000 din care 1,600,000 bărbați și 1,600.000 femei	
Numărul de persoane ce utilizează facilitățile IT	Rezultat	Număr	0	1,750,000 din care: 875,000 bărbați și 875,000 femei	

Valorile-țintă definite pentru indicatorii de mai sus vor reflecta exclusiv contribuția intervenției Programului (FEDR și contribuțiile naționale ale României și Bulgariei). Sursele de informare sunt aceleași pentru toți indicatorii (sistemul de monitorizare al Programului).

4.2. Axa Prioritară 2: Mediu – Utilizarea durabilă și protecția resurselor naturale și a mediului și promovarea unui management eficient al riscului în regiunea transfrontalieră

Principalele Obiective

- Protejarea și exploatarea eficace a resurselor naturale ale zonei prin sisteme comune coordonate de management.
- Creșterea gradului de conștientizare privind protecția și managementul mediului în zona transfrontalieră.
- Protejarea populației locale, a mediului de afaceri, a mediului înconjurător și a infrastructurii față de potențialele consecințe dezastruoase ale situațiilor de risc natural și tehnologic, prin acțiuni preventive și servicii de intervenție comune în caz de urgență în zona de graniță.

Protecția mediului natural reprezintă o condiție elementară pentru orice tip de activitate desfășurată. Legăturile și relațiile transfrontaliere la toate nivelele urmează să fie intensificate pentru o conservare și protecție eficace a mediului, incluzând prevenirea dezastrurilor naturale (ex. inundație, eroziune) și tehnologice (ex. poluarea apei și aerului, deversări de substanțe chimice etc.) și servicii rapide de intervenție comune în caz de urgență. Aceasta va contribui la menținerea și creșterea calității vieții și creșterea atractivității ariei Programului.

(Notă: Managementul și tratarea deșeurilor și a apelor reziduale din regiunea de graniță este în sarcina Programului Operațional Sectorial Mediu și nu este inclus în acest Program).

Domenii Majore de Intervenție

1. Dezvoltarea sistemelor comune de management pentru protecția mediului
2. Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor comune de prevenire a dezastrurilor naturale sau a celor tehnologice, inclusiv a serviciilor comune de intervenție în caz de urgență.

Cele două domenii majore de intervenție răspund nevoilor în ceea ce privește protecția mediului identificate în analiza SWOT și contribuie la îndeplinirea obiectivului specific nr.3: „Protejarea calității intrinseci și a valorii resurselor naturale ale regiunii prin exploatarea prudentă și protecția eficace a zonelor sensibile”, stabilit prin strategie.

Acțiunile legate de dezvoltarea sistemelor de management comun pentru protecția mediului vor fi coordonate cu Programele Operaționale Sectoriale Mediu ale României și Bulgariei în legătură cu rețeaua Natura 2000 și cu Programele Operaționale Regionale ale celor două țări în ceea ce privește măsurile ce trebuie luate pentru dezvoltarea turismului în zona ariei protejate.

Acțiunile de protecție împotriva inundațiilor favorizate de Dunăre vor fi coordonate cu Programul Operațional Sectorial Mediu și Programul Operațional Regional al României pentru implementarea proiectelor referitoare la 1) construirea infrastructurii de prevenire a rescurilor naturale în zonele cele mai vulnerabile și 2) managementul prevenirii riscului inundațiilor în cadrul ariei Programului, și de asemenea cu PODR și cu PNDR din Bulgaria, care finanțează infrastructura de protecție împotriva inundațiilor, întrucât POS-ul bulgar de Mediu nu tratează problema managementului inundațiilor.

Grupuri țintă pentru Axa Prioritară 2: persoane fizice, întreprinderi, ONG-uri, sectorul public și instituții și organizații comunitare, etc. pe întreaga arie a Programului. Grupurile țintă vor fi beneficiarii direcți ai efectelor pozitive ale intervențiilor.

Domeniul Major de Intervenție 1 – Dezvoltarea sistemelor comune de management pentru protecția mediului

Justificare

Resursele naturale ale regiunii de graniță prezintă trăsături specifice, cu terenuri unice ce constituie habitate pentru floră și faună și care de asemenea reprezintă zonă de locuit pentru o populație de aproximativ 5 milioane de oameni. Analiza SWOT reflectă că mediul din această regiune este fragil și are nevoie de protecție. Acțiunile de sprijinire și de îngrijire a mediului din regiunea de graniță sunt axate pe diferite domenii.

Fluviul Dunărea reprezintă un coridor împărțit care oferă multe oportunități pentru intensificarea cooperării asupra biodiversității. Pentru a sprijini protecția mediului natural al fluviului, sunt necesare de urgență intervenții comune. Managementul mediului din zona transfrontalieră este o sarcină care necesită cooperarea autorităților din domeniu de pe ambele părți ale Dunării, și va fi mult mai eficace dacă regulamentele, măsurile și procesele comune sunt armonizate și implementate în comun. De asemenea, acțiunile de monitorizare și de evaluare a riscurilor de mediu necesită o abordare comună.

Țărutul Mării Negre și protejarea și conservarea biodiversității marine sunt responsabilități care din nou necesită cooperarea autorităților vizate pentru realizarea în comun/corelată a măsurilor eficiente. Reîmpădurirea suprafețelor arabile degradate și reconstituirea cordoanelor verzi în regiunea Dobrogei, ca principale activități în lupta contra procesului de deșertificare, trebuie să fie corelată și coordonată între autoritățile vizate. Cooperarea între cadrele instituționale existente pentru protecția mediului, stabilirea de noi zone comune protejate și dezvoltarea planurilor de management comun/corelat pentru ariile protejate sunt deosebit de relevante pentru intervențiile din cadrul acestei axe prioritare.

Pentru o mai largă înțelegere a protecției mediului și pentru diminuarea riscurilor de mediu, care probabil vor crește în contextul intensificării activităților economice din aria Programului, procesul comun de conștientizare va întări protejarea și sporirea resurselor mediului. Resursele naturale comune folosite în mod eficient și protejate acum și în viitor sunt una dintre condițiile pentru o dezvoltare susținută a ariei eligibile.

Operațiuni indicative

Îmbubătățirea condițiilor de protejare a naturii și de conservare a mediului în regiunea transfrontalieră

- Cooperarea între cadrele instituționale existente (ex. agențiile de protecția mediului, administrațiile ariilor protejate) pentru menținerea sprijinului acordat ecosistemelelor și protecția mediului natural împărțit între cele două țări, o abordare și relaționare integrată transfrontalieră;
- Dezvoltarea planurilor unui management comun/corelat pentru ariile protejate;
- Dezvoltarea de planuri comune/corelate de management bazinal și a planurilor/documentelor conexe;
- Promovarea și dezvoltarea comună a instrumentelor și tehnicilor pentru o folosire durabilă a resurselor;

- Studii comune privind impactului schimbărilor climatice asupra zonei și planuri de acțiune comune pentru reducerea acestor impacturi;
- Studii comune legate de creșterea eficienței energetice și folosirea energiilor regenerabile;
- Îmbunătățiri/crearea infrastructurii în ariile protejate (ex. locuri pentru vizitatori) de interes comun;
- Soluții bazate pe acțiuni comune pentru protejarea biodiversității;
- Sprijinirea creării de centre și laboratoare pentru monitorizarea mediului (incluzând emisiile gazelor cu efect de seră) din regiune, și facilitarea cooperării între agențiile și instituțiile existente în zona transfrontalieră;
- Alcătuirea unor baze de date comune ce vizează bogățiile naturale din aria transfrontalieră și evaluarea nivelurilor lor de risc;
- Studii de cercetare, inventarieri, colecții de date, informații și schimb de cunoștințe comune privind protecția resurselor naturale din aria transfrontalieră;

Îmbunătățirea nivelului de conștientizare a publicului în ceea ce privește managementul și protecția mediului

- Campanii comune de conștientizare publică pentru protecția mediului și un comportament nedăunător mediului: conferințe, seminarii, expoziții, publicații promoționale bi/multi-lingve comune;
- Campanii comune de informare transfrontalieră axate pe protejarea mediului sensibil al ariei, inclusiv seminarii internaționale și transfrontaliere pe tema prevenirii riscului de mediu și lupta împotriva schimbărilor climatice;
- Programe bilingve comune de instruire privind conservarea biodiversității și protecția mediului;
- Programe comune de pregătire și de conștientizare axate pe aspectele legate de schimbările climatice;
- Instruire în domeniul afacerilor și pentru alți furnizori de servicii privind modalitatea în care aceștia pot contribui la mărirea patrimoniului natural al regiunilor printr-o grijă mărită pentru generarea și depozitarea deșeurilor la nivel transfrontalier.

Domeniu Major de Intervenție 2 – Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor comune de prevenire a dezastrelor naturale și tehnologice, inclusiv a serviciilor comune de intervenție în caz de urgență

Justificare

Pentru mediul sensibil al ariei Programului, riscurile pot avea cauze diferite: naturale (geologice, hidro-meteorologice și biologice) sau produse de activități desfășurate de om (degradarea mediului și riscuri tehnologice). O exploatare prudentă și protecția eficace împotriva riscurilor este o necesitate absolută.

Fluviul Dunărea, o barieră naturală și un coridor principal de transport, împarte zona în două părți distincte care sunt subiectul unor potențiale inundații devastatoare. Inundațiile periodice reprezintă o amenințare pentru potentialul de dezvoltare economică, pentru așezările omenești și patrimoniul cultural. Inundațiile devastatoare din anul 2006 au arătat că prevenirea și managementul inundațiilor, cu implicarea ambelor țări, reprezintă o provocare extraordinară în cadrul ariei Programului. Intervențiile comune în această zonă vor conduce la diminuarea riscurilor asupra economiei și a vieții oamenilor care trăiesc de-a lungul malurilor sale. De

asemenea, măsurile coordonate, metodologiile speciale și planurile de protecție pentru diminuarea riscului pentru populația ce trăiește de-a lungul Dunării este imperios necesară pentru abordarea eficace a pericolului inundațiilor. Un efort comun este necesar pentru a integra într-o singură abordare toate liniile directoare și planurile de acțiune existente și pentru a implementa în comun un management susținut a riscurilor de mediu create de inundații.

Cooperarea asupra diminuării riscului natural, pregătirea intervențiilor în caz de urgență și pregătirea refacerii zonei după trecerea amenințării reprezintă provocări importante pentru zona transfrontalieră pentru perioada următoare. Acestea trebuie corelate cu prevenirea și controlul comun al eroziunii excesive (în special eroziunea malurilor de râu și de mare) și pregătirea comună, monitorizarea și managementul secetei (conectat cu fenomenul deșertificării), care lasă posibilitatea unei game largi de activități și inițiative în domeniul mediului.

Domeniul Major de Intervenție se axează pe intervențiile care pot fi implementate în comun în regiunea de graniță având ca scop diminuarea amenințărilor naturale (inundații, alunecări de teren, eroziuni, boli ale populației sau ale animalelor) prin intermediul strategiilor comune și măsurilor integrate .

Pe de altă parte, zona a suferit câteva evenimente de dimensiuni transfrontaliere (degradarea mediului și riscurile tehnologice) ca urmare a activităților desfășurate de om în ultimul deceniu, cauzând poluare, contaminare și distrugerea resurselor naturale și a structurilor create de om. Efectul poluării industriale atât a solului cât și a aerului se resimte deja la nivelul pădurilor și a cursurilor de apă din zonă. Nivelul de risc dat de accidentele industriale și scăpările și scurgerile accidentale de substanțe periculoase a crescut mult în ultimii ani. De aceea, se simte nevoia urgentă a unor acțiuni comune care să răspundă acestor amenințări și să creeze un sistem de control și avertizare privind riscurile naturale și tehnologice precum și o reacție rapidă în situații de urgență.

Pentru a evita viitoare catastrofe, sunt necesare programe puternice de management al mediului pe termen lung pentru întreaga arie. Pregătirea planurilor de management comun a dezastrelor și situațiilor de urgență este prevăzută în cadrul acestei domenii major de intervenție. Cu scopul de a reduce riscurile și amenințările va trebui să se înființeze sau se intensifice dezvoltarea sistemelor de control și avertizare eficace și să se creeze servicii permanente de intervenție rapidă în caz de urgență. Numai prin implementarea unor acțiuni comune în zona transfrontalieră se poate realiza un management susținut al riscurilor de mediu, acționând în raza cadrului european al planificării spațiale și Directiva Cadru Apă a UE.

Acțiunile vor fi coordonate cu POS Mediu și cu intervențiile FAEDR în legătură cu managementul inundațiilor în cele mai vulnerabile zone de inundație, managementul riscului în ariile protejate, stoparea eroziunii de coastă și protejarea valorii bogățiilor zonei de coastă precum și siguranța locuirii în zonă. Complementar, acțiunile în domeniul managementului riscului de inundații vor fi coordonate cu Programul Operațional Regional din România, care va sprijini acțiuni de eficientizare a managementului după inundații, stabilind unități speciale de intervenție și furnizând dotarea corespunzătoare în fiecare județ.

Din partea Programului se așteaptă să se dezvolte proiecte strategice pentru a asigura coordonarea posibilelor activități și maximizarea impactului în zona transfrontalieră.

Cum un mediu curat și fără riscuri reprezintă o cerință primordială pentru o dezvoltare susținută a zonei transfrontaliere, prin acest domeniu major de intervenție se intenționează îmbunătățirea semnificativă a imaginii zonei, ca loc propice pentru a locui și investi.

Operațiuni indicative

Prevenirea comună a riscurilor naturale și tehnologice

- Cooperarea cadrelor instituționale existente pentru armonizarea activităților în domeniul prevenirii inundațiilor provocate de Fluviul Dunărea și protecției calității solului, apei și aerului;
- Cooperarea cadrelor instituționale existente pentru armonizarea activităților și implementarea măsurilor comune în domeniul protecției și reabilitării țărmului Mării Negre și și reducerea poluării Mării Negre;
- Implementarea sistemelor transfrontaliere integrate de management și prevenire a inundațiilor, dezvoltarea zonelor de control în caz de inundații pe Dunăre;
- Implementarea lucrărilor comune pentru prevenirea inundațiilor pe Dunăre, ecologizarea și reîmpădurirea malurilor râului,
- Elaborarea și distribuirea hărților bilingve, broșuri și pagini informative despre prevenirea inundațiilor și protecția mediului, inclusiv site-uri de internet comune bilingve;
- Elaborarea de hărți detaliate și baze de date comune care să indice riscurile tehnologice și naturale, întrebuintarea terenului pentru autoritățile de planificare regională, agențiile de mediu și serviciile de urgență;
- Înființarea structurilor comune de management și a sistemelor tehnice pentru a întări cooperarea între cadrele instituționale existente în vederea armonizării activităților în domeniul prevenirii inundațiilor și al problemelor referitoare la contaminare;
- Studii comune bilingve privind controlul dezastrelor, schimburi de informații pe probleme de interes reciproc, schimburi de experiență și cunoștințe în domeniul managementului și prevenirii eficiente a riscului în zona transfrontalieră.

Activități comune de avertizare și răspuns la situații de urgență

- Crearea și/sau armonizarea sistemelor comune de semnalizare în caz de inundații;
- Implementarea controlului integrat transfrontalier al riscurilor generate de accidente ce implică deversarea de substanțe dăunătoare în apă și al riscului de îngheț al apei Dunării.
- Achiziționarea de echipament comun pentru măsurarea/monitorizarea parametrilor mediului, ex. nivelele de emisie, puritatea apei, analiza probelor de sol și apă etc., și evaluarea comună a rezultatelor;
- Elaborarea studiilor și planurilor pentru prevenirea comună din timp a dezastrelor, controlul și managementul situațiilor de urgență, punându-se accent pe schimbul de bune practici, pregătirea planurilor de management al dezastrelor și situațiilor de urgență;
- Investiții pentru dezvoltarea infrastructurii transfrontaliere de mici proporții la nivel regional în domeniul pregătirii situațiilor de urgență;
- Sprijinirea implementării proiectelor comune de previzionare a posibilelor cazuri de urgență, ex. servicii meteorologice, monitorizarea nivelului râului, monitorizarea climei în regiunea de coastă etc.;
- Cooperarea dintre furnizorii de servicii de ajutor medical în caz de urgență: achiziționarea și folosirea în comun a echipamentului medical, planificarea unei infrastructuri comune de cercetare, înființarea unei rețele on-line pentru acțiuni de urgență; crearea unui portofoliu comun al serviciilor medicale în situații de urgență;
- Crearea unei structuri comune pentru situații neașteptate, de urgență care necesită intervenții rapide în aria Programului (ex. accidente survenite în timpul transportului, inundații, incendii, dezastre, etc);
- Activități comune de mici proporții ce au ca scop curățirea apei Dunării;

- Planuri și studii comune, inclusiv dezvoltarea legăturilor de comunicație, monitorizare comună, acțiuni de prevenire;
- Instruire comună (inclusiv aptitudini de comunicare în ambele limbi) pentru personalul implicat în acțiuni de intervenție rapidă în caz de urgență/risc;
- Transfer de informații între universități/institute de cercetare a mediului și autoritățile de mediu din zona graniței/organisme de intervenție rapidă în caz de urgență;
- Schimburi de experiență și bune practici între autoritățile de mediu din zona graniței și organismele de intervenție rapidă în caz de urgență.

Indicatori pentru Axa Prioritară 2

Indicatori	Tip	Unitate de măsură	Situația inițială 2007	Valoarea-țintă 2015	Surse de informație
Obiectivul 1 al axei prioritare. Să asigure o protecție și exploatare eficace a resurselor naturale ale zonei prin sisteme comune de management.					
Număr de proiecte privind dezvoltarea de sisteme comune de management pentru protecția mediului	Output	Număr	0	30	Raport anual de implementare; Rapoarte, studii; Rapoarte de monitorizare, SMIS; Rapoarte de evaluare
Număr de sisteme comune de management implementate	Rezultat	Număr	0	20	
Obiectivul 2 al axei prioritare. Să crească conștientizarea asupra protecției și managementului mediului în zona transfrontalieră.					
Număr de proiecte pentru conștientizarea privind protecția și managementul mediului	Output	Număr	0	100	Raport anual de implementare; Rapoarte, studii; Rapoarte de monitorizare, SMIS; Rapoarte de evaluare
Gradul de acoperire a ariei eligibile prin campanii de conștientizare	Rezultat	%	0	70	
Număr de persoane beneficiare ale activităților de conștientizare privind protecția mediului	Rezultat	Număr	0	2,500,000 din care 1,250,000 bărbați și 1,250,000 femei	
Obiectivul 3 al axei prioritare. Să protejeze populația locală, mediul de afaceri, mediul și infrastructura față de potențialele consecințe dezastruoase ale situațiilor de risc natural și tehnologic, prin acțiuni preventive și servicii de intervenție comune în caz de urgență în zona de graniță.					
Număr de proiecte ce contribuie la prevenirea riscului în regiunea transfrontalieră	Output	Număr	0	10	Raport anual de implementare; Rapoarte, studii; Rapoarte de monitorizare, SMIS; Rapoarte de evaluare
Număr de proiecte ce contribuie la alertarea timpurie și răspunsul comun la situații de risc	Output	Număr	0	10	

Gradul de acoperire a Dunării cu sisteme comune de prevenire a inundațiilor în regiunea transfrontalieră	Rezultat	%	0	70
Gradul de acoperire a ariei eligibile cu sisteme comune de prevenire a riscului	Rezultat	%	0	30
Gradul de acoperire a Dunării cu activități comune de alertare timpurie împotriva inundațiilor	Rezultat	%	0	70
Număr de parteneriate create pentru activități comune de alertare timpurie și răspuns la situații de urgență	Rezultat	Număr, măsurat anual	0	10

Valorile-țintă definite pentru indicatorii de mai sus vor reflecta exclusiv contribuția intervenției Programului (FEDR și contribuțiile naționale ale României și Bulgariei). Sursele de informare sunt aceleași pentru toți indicatorii (sistemul de monitorizare al Programului).

4.3. Axa prioritară 3: Dezvoltare economică și socială – Dezvoltarea economică și coeziunea socială prin identificarea și consolidarea în comun a avantajelor comparative ale zonei

Obiective principale:

- Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor transfrontaliere de afaceri;
- Promovarea imaginii regiunii transfrontaliere în interiorul și în afara granițelor sale;
- Sprijinirea dezvoltării produselor turistice integrate comune prin utilizarea avantajelor comparative ale regiunii transfrontaliere;
- Stimularea cooperării transfrontaliere între universități, institute de cercetare și întreprinderi;
- Sprijinirea schimbului transfrontalier de informații privind oportunitățile de angajare;
- Dezvoltarea serviciilor transfrontaliere de educație, în corelare cu nevoile pieței integrate;
- Dezvoltarea legăturilor transfrontaliere și a schimburilor între centrele de învățământ/instruire;
- Întărirea coerenței și cooperării sociale și culturale între oamenii și comunitățile locale din aria programului;

În timp ce axele prioritare 1 și 2 contribuie la crearea condițiilor de bază și a cadrului ecologic sustenabil pentru inițiativele de cooperare, axa prioritară 3 urmărește promovarea și sprijinirea inițiativelor de cooperare în diverse sectoare majore pentru a determina dezvoltarea economică de o manieră competitivă a regiunii de frontieră. Aceasta cere intervenții și activități pentru întărirea legăturilor și cooperării între diverși actori în sectoarele unde interesul mutual poate fi identificat și unde există elemente catalizatoare pentru dezvoltarea comună a regiunii transfrontaliere. Pentru a depăși inhibițiile de la începutul unei noi cooperări, aspectele referitoare la stabilirea de legături și identificarea avantajelor și oportunităților, competitivitatea economică și dezvoltarea pieței muncii în zona de frontieră vor fi abordate inițial la o scară redusă și de o manieră cât mai puțin birocratică. Acțiunile se vor concentra pe o abordare policentrică a zonei acoperite de program în ansamblu și pe îmbunătățirea legăturilor dintre zonele rurale și cele urbane din tot cuprinsul regiunii de frontieră. Este necesar să fie dezvoltate structurile partenoriale transfrontaliere pentru a mări utilizarea potențialului integrat și sinergetic al întregii zone de cooperare. În această privință, pot să fie susținute și acțiuni în domeniul transportului public și al planificării spațiale. De asemenea, se va pune un accent deosebit pe îmbunătățirea imaginii regiunii ca un loc în care se poate trăi și investi, precum și pe consolidarea identității regionale.

În măsura posibilului, intervențiile mai sus menționate trebuie, în egală măsură, să demonstreze sinergie și complementaritate cu obiectivele axei prioritare de mediu. În mod special, prin aceasta se va urmări luarea în considerare a problemelor de protecție a mediului, incluzând schimbările climatice, ca elemente principale ale dezvoltării economice și sociale (atât în termeni de implicații/impacturi asupra mediului ale oricăror acțiuni, cât și în legătură cu activitățile economice, dezvoltarea de produse/tehnologii în domeniul mediului etc.)

Studiile și acțiunile de formare sunt în raza de acțiune a acestei axe prioritare cu condiția ca aceste intervenții să nu se suprapună cu acele acțiuni ale primei axe prioritare – accesibilitate - și /sau ale celei de a doua axe prioritare – protecția mediului. În cazul unor studii integrate sau cursuri de formare tematice sau multisectoriale care includ aspecte referitoare la accesibilitate sau la protecția mediului alături de obiective economice sau sociale pentru interesul comunităților din zona de graniță, asemenea inițiative vor fi susținute numai în cadrul axei prioritare curente.

Este necesar ca acțiunile să fie puternic corelate și complementare cu Programele Operaționale Regionale și Programelor Operaționale Sectoriale pentru Competitivitate și Resurse Umane ale României și Bulgariei.

Domenii majore de intervenție:

1. Sprijinirea cooperării transfrontaliere în mediul de afaceri și promovarea unei imagini și identități regionale
2. Cooperarea în domeniul dezvoltării resurselor umane - dezvoltarea în comun a aptitudinilor și cunoștințelor
3. Cooperarea “People-to-people”.

Aceste trei domenii majore de intervenție răspund necesităților privind accesibilitatea identificate în analiza SWOT și contribuie la îndeplinirea următoarelor obiective specifice definite de către strategie:

- Obiectivul specific nr. 2: Îmbunătățirea disponibilității și a diseminării informațiilor privind oportunitățile comune în cadrul zonei de frontieră;
- Obiectivul specific nr. 4: Dezvoltarea economică durabilă a ariei de frontieră prin inițiative comune în vederea identificării și întăririi avantajelor comparative și reducerii dezavantajelor;

- Obiectivul specific nr. 5: Întărirea coerenței sociale și culturale prin acțiuni de cooperare între oameni și comunități.

Grupurile țintă pentru axa prioritară 3: persoane fizice, întreprinderi, ONG-uri, instituții și organizații publice și comunitare etc. din toată aria programului. Grupurile țintă vor beneficia în mod direct de efectele pozitive ale intervențiilor.

Domeniul major de intervenție 1 - Sprijinirea cooperării transfrontaliere în mediul de afaceri și promovarea unei imagini și identități regionale

Justificare

În prezent există puține exemple concrete de cooperare economică transfrontalieră în regiune. Economia este puțin diversificată și insuficient specializată, în special în zonele rurale, departe de centrele urbane Constanța, Dobrich, Giurgiu, Ruse și Craiova. S-a demonstrat deja că regiunea dispune de câteva avantaje importante, precum fluviul Dunărea, multe resurse naturale și o populație numeroasă. Zona de frontieră nu este omogenă și îi lipsește identitatea ca regiune. Aceasta produce provocări adiționale pentru un mod de abordare cuprinzător pentru cooperare economică din regiune.

Sunt necesare a fi întreprinse eforturi pentru a restabili încrederea, pentru a dezvolta gradual legăturile economice și pentru a consolida spiritul partenerial în vederea exploatării oportunităților pe care le oferă regiunea, incluzându-le pe cele create de libera circulație a mărfurilor, a capitalului și a forței de muncă, și pentru a amplifica dezvoltarea economiei regiunii până la nivelul regiunilor mai prospere.

Acest principal sector de intervenție va sprijini interconectarea actorilor relevanți pentru dezvoltarea transfrontalieră în scopul exploatării avantajelor comparative și a oportunităților privind folosirea în comun a resurselor în vederea creării cadrului necesar pentru activitățile socio-economice comune și inițierii schimburilor de informații, studiilor de piață și identificării de noi infrastructuri și servicii care sunt necesare pentru a realiza un progres real în acest sector. Stimulând dezvoltarea în domenii de interes reciproc și promovând aceste oportunități în rândul unei audiențe largi, intervențiile vor contribui la dezvoltarea unei imagini și a unui spirit ale unei "regiuni de cooperare transfrontalieră" imagini și spirit, precum și la crearea condițiilor pentru o creștere economică durabilă pe termen mediu și lung.

O posibilitate importantă privind dezvoltarea de produse turistice pentru regiunea programului constă în utilizarea fluviului Dunărea ca element central al acestora, completat cu folosirea oportunităților culturale oferite de siturile istorice bogate și variate, drumeții de aventură, petrecerea vacanțelor în stațiuni și în locații naturale/sălbaticice.

Acțiunile trebuie să urmărească dezvoltarea durabilă economică și socială, precum și conservarea varietății ecologice și a peisajelor din regiunea transfrontalieră în cel mai înalt grad.

Operațiuni indicative

Sprijinirea dezvoltării infrastructurii transfrontaliere de afaceri și promovarea cooperării

- Construcția/reabilitarea/extinderea facilităților pentru infrastructura de afaceri (centre logistice, centre comerciale, incubatoare de afaceri comune) servind direct dezvoltării afacerilor și comerțului cu caracter transfrontalier;
- Renovarea facilităților pentru infrastructura de afaceri existente, servind direct dezvoltării afacerilor și comerțului cu caracter transfrontalier;
- Stabilirea de centre pentru schimbul de informații privind cooperarea economică transfrontalieră;

- Susținerea creării unor servicii transfrontaliere de informare pentru IMM-uri (informare prin Internet, buletine electronice etc.);
- Elaborarea de studii de fezabilitate, documente de proiectare tehnică, planuri arhitecturale, studii de evaluare a impactului asupra mediului, realizarea unor studii de piață pentru pregătirea unor proiecte în domeniul infrastructurii de afaceri.

Relaționarea generală în vederea promovării investițiilor străine și a unei identități și imagini regionale pozitive

- Organizarea unor evenimente de afaceri cu caracter transfrontalier care să faciliteze întâlnirilor la nivel de întreprinderi mici și mijlocii (conferințe sectoriale, târguri de comerț, vizite de studiu, forumuri pentru identificarea de parteneri și diseminarea de informații privind proiectele transfrontaliere și rezultatele acestora);
- Ateliere de lucru și seminarii comune care să creeze un climat favorabil dezvoltării unor rețele solide de cooperare economică, să identifice problemele și provocările cheie pentru o cooperare de succes;
- Dezvoltarea rețelilor de informații pentru promovarea imaginii regiunii;
- Promovarea multi-media a caracteristicilor regionale pozitive ale regiunii, așa cum acestea au reușit din studiile elaborate;
- Elaborarea de strategii pentru gestionarea provocărilor privind dezvoltarea rețelilor transfrontaliere, construirea capacității administrative și crearea parteneriatelor strategice;
- Studii sau sondaje pentru identificarea avantajelor pozitive ale regiunii transfrontaliere, accentuând dimensiunea europeană a acestora, studii de cercetare;
- Studii privind tendințele și oportunitățile de dezvoltare din regiune și exploatarea lor în beneficiul comun (ex.: dezvoltare economică generală în contextul intensificării transportului pe axele TEN-T care traversează regiunea transfrontalieră);
- Studii de fezabilitate și elaborarea de master planuri și scheme strategice comune care să asigure baza de planificare necesară pentru o dezvoltare teritorială transfrontalieră echilibrată;
- Crearea unei baze de informații comune pentru regiune, prin colectarea, identificarea și publicarea care să includă informații despre oportunitățile existente, precum și contacte pentru derularea unor activități cu caracter trans-frontalier;

Promovarea rețelilor turistice transfrontaliere și diversificarea serviciilor turistice transfrontaliere existente

- Sprijinirea creării, modernizării și îmbunătățirii atracțiilor turistice;
- Sprijinirea înființării unei agenții transfrontaliere pentru dezvoltarea turismului care să coordoneze și să promoveze potențialul turistic al regiunii;
- Sprijinirea dezvoltării de facilități, produse și servicii turistice integrate;
- Elaborarea unor studii regionale pentru identificarea produselor turistice avantajoase și a piețelor țintă pentru acestea;
- Dezvoltarea și modernizarea facilităților și infrastructurii pentru a permite o dinamizare coordonată a activităților transfrontaliere de petrecere a timpului liber
- Promovarea și dezvoltarea infrastructurii transfrontaliere publice pentru turism, precum drumuri turistice istorice, drumuri în interiorul zonelor turistice (inclusiv drumuri

pitorești), drumuri care permit accesul la aceste situri, poteci și piste de ciclism, facilități pentru turism de aventură;

- Dezvoltarea produselor turistice ecologice sau “verzi” cu caracter transfrontalier;
- Crearea unor sisteme comune de informații turistice bilingve;
- Crearea unor semne bilingve conținând informații turistice;
- Crearea unor sistemele comune de legătură între operatorii turistici din zona Dunăre-Marea Neagră;
- Elaborarea unor studii de cercetare și colectarea de date pentru a susține dezvoltarea turismului și a industriilor creative, precum studii de fezabilitate, elaborarea de hărți și studii de impact asupra mediului înconjurător.

Promovarea cooperării între universități, centre de cercetare și mediul de afaceri în domeniul cercetării și dezvoltării, precum și în cel al inovației

- Colaborarea între universități, institute de cercetare și IMM-uri în domeniul C&D și al inovațiilor pe teme de interes transfrontalier, incluzând schimbările climatice și implicațiile acestora pentru dezvoltarea economică, dezvoltarea de programe bursiere comune pentru cercetători;
- Implementarea proiectelor comune de cercetare, inclusiv a celor ce propun acțiuni privind diminuarea schimbărilor climatice, diseminarea informațiilor privind rezultatele C&D;
- Transferul de know how și experiență pentru a identifica cele mai bune idei de proiecte transfrontaliere socio-economice;
- Elaborarea de studii de fezabilitate, documente de proiectare tehnică, planuri arhitecturale, evaluări de impact privind mediul, cercetări de piață în legătură cu dezvoltarea în comun a facilităților de C&D;

Marketingul și promovarea în comun a produselor transfrontaliere

- Pregătirea studiilor de cercetare pentru identificarea nevoilor pieței, a oportunităților pieței și a produselor, proceselor și serviciilor comune cu valoare adăugată ridicată, precum și diseminarea rezultatelor în cadrul regiunii transfrontaliere;
- Crearea unei strategii generale de marketing pentru crearea și prezentarea unei identități și imagini pozitive ale regiunii;
- Inițiative transfrontaliere de marketing pentru promovarea produselor, serviciilor și locurilor de interes comun;
- Promovarea în comun a produselor și serviciilor regionale la târgurile de comerț;
- Crearea de cataloage comerciale în care sunt menționate produsele și serviciile din regiune.

Domeniul major de intervenție 2 – Cooperarea în domeniul dezvoltării resurselor umane – dezvoltarea în comun a aptitudinilor și cunoștințelor

Justificare

Analiza regiunii a indicat ratele relativ ridicate ale șomajului, migrarea forței de muncă calificată existentă în regiune și predominanța agriculturii ca domeniu principal de ocupare a forței de muncă în regiune, cu excepția zonei costiere a Mării Negre. De asemenea, aceasta a relevat

existența unui sistem de educație primară puternic, dar cu oportunități în scădere pentru studiile secundare, și cu puține oportunități pentru recalificarea muncitorilor concediați. Odată cu aderarea acestor două țări la Uniunea Europeană, vor apărea noi oportunități pentru utilizarea în comun și integrarea forței de muncă. Deci, acest domeniu de intervenție va sprijini inițiative pentru stimularea creării de noi locuri de muncă în regiune prin utilizarea în comun a informațiilor despre oportunitățile de angajare, recalificarea muncitorilor concediați în vederea dobândirii de noi calificări (inclusiv cunoștințe bilingve) și educație armonizată (inclusiv bilingvă) în corelare cu nevoile existente pe piață în zona de frontieră. Acesta se va adresa nevoilor tinerilor și se va concentra în special pe nevoia de angajare a femeilor în afara sectorului agricol. În plus, se va adresa nevoilor legate de calificarea profesională comună, problemelor legate de schimburi transfrontaliere, distribuirea reciprocă de informații și experiență, dezvoltarea de acțiuni experimentale și evenimente comune dedicate problemelor de interes general și celor specific regiunilor de frontieră.

Pentru a asigura suficientă forță de muncă în scopul susținerii comune a creșterii și dezvoltării durabile, o atenție specială este acordată promovării și aplicării generale a principiului integrării sociale și oportunităților egale, toate activitățile desfășurate luând în considerație diferitele nevoi ale grupurilor țintă. O atenție specială va fi acordată acordării training-ului comun bilingv, pentru a contribui la depășirea barierelor psihologice – o precondiție a înțelegerii și încrederii reciproce. Intervențiile preconizate se referă la promovarea mobilității transfrontaliere a forței de muncă, încurajând intervențiile care au în vedere dezvoltarea activităților economice orientate spre cooperare, ca element esențial pentru dezvoltarea activităților economice transfrontaliere.

Operațiuni indicative

Sprijinirea schimburilor transfrontaliere de informații privind oportunitățile de angajare

- Dezvoltarea unei abordări transfrontaliere care se va adresa combaterii șomajului structural;
- Cooperarea în domeniul serviciilor de angajare în vederea creării de rețele între instituțiile care funcționează pe piața muncii pentru promovarea și diseminarea informațiilor;
- Inițiative privind reconcilierea diferențelor existente între condițiile legale privind piața muncii și sistemele economice și sociale transfrontaliere (crearea unui sistem comun de monitorizare și informare privind piața muncii, elaborarea de baze de date, schimburi de informații, experiențe, bune practici).

Dezvoltarea serviciilor transfrontaliere de instruire pentru angajare, în strânsă corelare cu nevoile integrate ale pieței muncii

- Sprijinirea dezvoltării facilităților de formare și educare în cadrul instituțiilor de învățământ și școlilor profesionale, servind direct colaborării transfrontaliere privind dezvoltarea resurselor umane;
- Elaborarea și furnizarea în comun a programelor speciale de formare în cadrul școlilor profesionale în sectoarele unde a fost identificată lipsa calificării specifice;
- Training pentru anumite calificări de interes transfrontalier, pentru oameni cu nevoi speciale, de exemplu femei care se reîntorc în cadrul muncii.
- Educația bilingvă.

Dezvoltarea legăturilor și a schimburilor transfrontaliere dintre centrele de educație/instruire

- Crearea de rețele speciale pentru transferul de cunoștințe și de bune practici între instituțiile de învățământ, în scopul dezvoltării calificărilor care vor fi necesare în viitor în cadrul pieței muncii;

- Sprijin pentru colaborarea transfrontalieră a instituțiilor de învățământ superior în domenii precum dezvoltarea în comun a curriculelor școlare, schimburi de cursuri, programe de formare, în legătură cu oportunitățile de angajare care vor fi necesare în viitor;
- Cooperare între universitățile/centrelor de formare, cum ar fi schimburile de profesori, elaborarea de cursuri comune.

Domeniul major de intervenție 3 – Cooperarea “People-to-people”

Justificare

Separarea fizică a comunităților de pe cele două maluri ale Dunării, barierele de limbă și alfabet, precum și cooperarea mutuală istorică redusă au caracterizat aceste comunități vecine pentru o lungă perioadă de timp. Renunțarea la suspiciune și dezvoltarea încrederii reciproce și a legăturilor fundamentale sunt elemente cheie în cadrul oricărei cooperări transfrontaliere. Cunoașterea întregii regiuni transfrontaliere și a condițiilor sale geografice, structurale, economice, socio-culturale și istorice, este o pre-condiție pentru implicarea activă a cetățenilor și a oricărui alți parteneri. Aceasta este, de asemenea, strâns legată și de experiențele sociale și culturale din zona de frontieră.

Acest domeniu major de intervenție va fi o continuare a Fondului Comun de Proiecte Mici dezvoltat în cadrul programului Phare CBC. Acțiunile “people-to-people” vor juca un rol considerabil în crearea și îmbunătățirea rețelelor de cooperare, contribuind la o înțelegere mai bună a problemelor comune și găsirea unor răspunsuri/soluții comune la provocările comune. Aceasta este o forță pozitivă care conduce la dezvoltarea socială a regiunii în ansamblu, și va veni în completarea strategiei necesare pentru competiția cu alte regiuni ale UE. Inițiativa “people-to-people” vor ajuta la crearea și menținerea relațiilor transfrontaliere economice, sociale și culturale, și la promovarea conceptului de integrare către o audiență largă. Finanțarea inițiativelor locale mici ar putea fi baza unor proiecte comune transfrontaliere mai mari. Va fi posibilă realizarea de investiții mici în infrastructură în corelație cu măsuri de natură “soft”.

Acțiunile de dezvoltare a schimburilor și interacțiunilor transfrontaliere dintre comunitățile locale vor fi coordonate cu Programele Operaționale pentru Dezvoltare Rurală ale României și, respectiv, Bulgariei, în ceea ce privește Axa Leader. Astfel, în aria eligibilă pentru cooperare transfrontalieră în înțelesul prezentului document, numai proiectele transmise și implementate de către organism public, publice echivalente sau ONG-uri vor fi eligibile în cadrul Programului România-Bulgaria, în timp ce Programele Naționale pentru Dezvoltare Rurală vor finanța numai investiții private.

Operațiunii indicative (micro proiecte):

Sprijinirea dezvoltării societății civile și a comunităților locale

- Proiecte mici de colaborare și acțiuni pilot între organizațiile locale, privind subiecte de interes transfrontalier în domeniul democrației sociale și locale;
- Organizarea de conferințe, seminarii și ateliere de lucru comune în diferite domenii ale dezvoltării locale economice și sociale;
- Acțiuni pentru promovarea generalizării bunelor practici, dinspre “polii de excelență” către zonele mai puțin dezvoltate din regiunea de frontieră;
- Sprijin pentru inițiative locale inter-sectoriale care se adresează nevoilor grupurilor marginalizate/ excluse din punct de vedere social;

Îmbunătățirea guvernării locale

- Cooperarea între organismele administrației publice pe teme de interes comun, inclusiv armonizarea serviciilor locale, programe de schimb pentru personalul administrativ;
- Acțiuni privind crearea de competențe transfrontaliere în instituțiile publice, în special în ceea ce privește furnizarea de servicii integrate către comunitate;
- Sprijin pentru cercetare și dezvoltare privind activitățile care pot ajuta la transferul bunelor practici în elaborarea și furnizarea de servicii publice locale, și elaborarea de politici.

Intensificarea schimburilor în domeniile: educației, culturii, sănătății, tineretului și sportului

- Organizarea de evenimente comune inovatoare și durabile în domeniul educației, sportului, tineretului, activităților de petrecere a timpului liber, cu accent pe colaborare extra-educțională a școlilor publice;
- Acțiuni de promovare a cooperării în domeniul sănătății, în special folosirea în comun a resurselor și facilităților transfrontaliere;
- Suport pentru activitățile care susțin identitatea și tradițiile comunităților locale: cooperarea transfrontalieră a instituțiilor culturale (muzee și teatre, biblioteci, centre culturale comunitare) și cooperarea între instituțiile educaționale și culturale locale pentru promovarea moștenirii culturale și reînnoirea și menținerea tradițiilor locale culturale, protejarea valorilor culturale, artistice și etnice;
- Suport pentru crearea produselor comune de cultură, artă (festivaluri, prezentări, expoziții, ateliere de artă) și meserii tradiționale;
- Dezvoltarea de inițiative transfrontaliere comune în domeniul educației, tineretului și sportului.

Indicatori pentru axa prioritară 3

Indicatori	Tip	Unitate de măsură	Situația inițială 2007	Valoarea-țintă 2015	Surse de informație
Obiectivul 1 al axei prioritare. Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor transfrontaliere de afaceri.					
Număr de proiecte privind dezvoltarea infrastructurii și serviciilor de afaceri cu caracter transfrontalier	Output	Număr	0	10	Raport anual de implementare; Rapoarte, studii; Rapoarte de monitorizare, SMIS; Rapoarte de evaluare
Număr de IMM-uri beneficiare ale facilităților pentru afaceri	Rezultat	Număr	0	500	
Obiectivul 2 al axei prioritare. Promovarea imaginii regiunii transfrontaliere în interiorul și în afara granițelor sale.					

Număr de proiecte ce promovează imaginea regiunii transfrontaliere în interiorul și în exteriorul granițelor sale	Output	Număr	0	10	Raport anual de implementare; Rapoarte, studii; Rapoarte de monitorizare, SMIS; Rapoarte de evaluare
Număr de materiale/evenimente promoționale realizate	Rezultat	Număr	0	30	
Obiectivul 3 al axei prioritare. Sprijinirea dezvoltării produselor integrate comune de turism bazate pe avantajele comparative ale regiunii transfrontaliere.					
Număr de proiecte ce sprijină dezvoltarea produselor comune integrate de turism bazate pe avantajele comparative ale regiunii transfrontaliere	Output	Număr	0	10	Raport anual de implementare; Rapoarte, studii; Rapoarte de monitorizare, SMIS; Rapoarte de evaluare
Număr de produse comune integrate de turism create	Rezultat	Număr	0	10	
Obiectivul 4 al axei prioritare. Stimularea cooperării transfrontaliere între universități, instituțiile de cercetare și întreprinderi.					
Număr de proiecte ce stimulează cooperarea transfrontalieră între universități, institute de cercetare și întreprinderi	Output	Număr	0	15	Raport anual de implementare; Rapoarte, studii; Rapoarte de monitorizare, SMIS; Rapoarte de evaluare
Număr de parteneriate între universități, institute de cercetare și întreprinderi	Rezultat	Număr	0	15	
Obiectivul 5 al axei prioritare. Sprijinirea schimbului transfrontalier de informații privind oportunitățile de angajare					
Număr de proiecte ce sprijină schimbul transfrontalier de informații privind oportunitățile de angajare	Output	Număr	0	30	Raport anual de implementare; Rapoarte, studii; Rapoarte de monitorizare,

Număr de persoane informate asupra oportunităților de angajare	Rezultat	Număr	0	360,000 din care 180,000 bărbați și 180,000 femei	de monitorizare, SMIS; Rapoarte de evaluare
--	----------	-------	---	---	---

Obiectivul 6 al axei prioritare. Dezvoltarea serviciilor transfrontaliere de educație, în legătură cu nevoile pieței integrate.					
Număr de proiecte privind dezvoltarea de servicii transfrontaliere de instruire pentru angajare în concordanță cu cerințele pieței integrate	Output	Număr	0	17	Raport anual de implementare; Rapoarte, studii; Rapoarte de monitorizare, SMIS; Rapoarte de evaluare
Număr de persoane absolvente ale cursurilor transfrontaliere de instruire	Rezultat	Număr	0	3,500 din care 1,750 bărbați și 1,750 femei	
Obiectivul 7 al axei prioritare. Dezvoltarea legăturilor transfrontaliere și a schimburilor dintre centrele de învățământ/instruire					
Număr de proiecte privind dezvoltarea de legături și schimburi transfrontaliere între centrele de învățământ/instruire	Output	Număr	0	15	Raport anual de implementare; Rapoarte, studii; Rapoarte de monitorizare, SMIS; Rapoarte de evaluare
Număr de parteneriate create între centrele de învățământ/instruire	Rezultat	Număr	0	30	
Obiectivul 8 al axei prioritare. Întărirea coerenței și cooperării sociale și culturale a persoanelor și comunităților locale în aria programului.					
Număr de proiecte privind întărirea coerenței și cooperării sociale și culturale a persoanelor și comunităților locale în aria programului	Output	Număr	0	90	Raport anual de implementare; Rapoarte, studii; Rapoarte de monitorizare, SMIS; Rapoarte de evaluare
Număr de persoane participante la acțiuni people-to-people	Rezultat	Număr	0	4500 din care 2,250 bărbați și 2,250 femei	

Valorile-țintă definite pentru indicatorii de mai sus vor reflecta exclusiv contribuția intervenției Programului (FEDR și contribuțiile naționale ale României și Bulgariei). Sursele de informare sunt aceleași pentru toți indicatorii.

4.4. Axa prioritară 4: Asistența Tehnică

Principalul Obiectiv:

- Acordarea de sprijin pentru implementarea transparentă și eficientă a Programului

Domeniile majore de intervenție:

1. Sprijinirea implementării și a managementului Programului
2. Sprijinirea activităților de comunicare și informare privind Programul

Domeniul major de intervenție 1 – Sprijinirea implementării și managementului general al Programului

Justificare

Acest domeniu major de intervenție permite asistenței tehnice să acopere costurile de management, monitorizare și implementare și de asigurare a controlului financiar. Activitățile sprijinite vor contribui la menținerea coordonării cu toate Programele UE relevante.

Acest domeniu major de intervenție va asigura folosirea optimă a asistenței pe întreaga durată a Programului, în deosebi prin:

- asigurarea managementului, monitorizării și controlului eficiente ale mecanismelor de implementare a Programului;
- asigurarea unei coordonari eficiente atât între organismele de implementare, cât și între acestea și toate celelalte programe relevante.

De asemenea, acest domeniu major de intervenție va oferi resursele pentru evaluarea asistenței, a impactului și eficienței acesteia.

Operațiuni indicative

Asigurarea funcționării structurilor de management ale programului

- Managementul și funcționarea Secretariatului Tehnic Comun (incluzând costurile de personal);
- Activități legate de pregătirea, selecția, evaluarea și sprijinirea proiectelor (inclusiv experți externi necesari în evaluarea propunerilor/ofertelor);
- Pregătirea și organizarea întâlnirilor Comitetului Comun de Monitorizare și, respectiv, ale celui de Coordonare precum și a celorlalte structuri de management comune (inclusiv traduceri / costuri de interpretare);
- Activități legate de pregătirea și organizarea proceselor de evaluare pentru fiecare prioritate;
- Realizarea și publicarea de rapoarte, studii, analize și cercetări de piață pe probleme generale și specifice privind zona de graniță (de exemplu rapoarte anuale, evaluarea pe parcursul derulării Programului etc.);
- Achiziția, instalarea și integrarea echipamentelor IT pentru management, monitorizarea, evaluarea și coordonarea Programului;

- Costuri legate de controale, misiuni de audit și verificări “on-the-spot” ale operațiunilor;
- Întărirea capacității administrative pentru Autoritatea de Management, Autoritatea Națională, Secretariatul Tehnic Comun și Punctul de Informare.

Finanțarea studiilor suplimentare și a experților externi:

- Contractarea experților externi (ex. pentru evaluarea proiectelor);
- Realizarea și publicarea de rapoarte, studii, analize și cercetări de piață pe probleme generale și specifice privind zona de graniță (de exemplu rapoarte anuale, evaluarea pe parcursul derulării Programului etc.);

Domeniul major de intervenție 2 – Sprijin pentru activitățile de comunicare și informare din cadrul Programului

Justificare

Acest domeniu major de intervenție va furniza resurse pentru acțiunile de informare și publicitate, care trebuie îndeplinite pentru informarea potențialilor beneficiari, partenerilor economici și sociali și societății civile, asupra oportunităților oferite de asistență. De asemenea există și o necesitate reală de a informa publicul general asupra rolului jucat de UE prin asistența oferită.

Datorită rolului important al acestui Program, populației dispersate și caracterului rural al regiunii, există necesitatea unui nivel înalt de vizibilitate și deschidere ale Programului în aplicarea principiului publicității/transparenței. De asemenea, asistența va fi orientată în conformitate cu cerințele oportunităților egale.

Acest domeniu de intervenție este orientat în principal către:

- Sprijinirea activităților de informare și publicitate privind Programul;
- Sprijinirea potențialilor aplicanți / beneficiari ai Programului.

Operațiuni indicative

Sprijinirea activităților de informare și publicitate ale programului

- Activități de informare și publicitate – incluzând crearea de materiale publicitare destinate potențialilor beneficiari ai Programului;
- Crearea, menținerea și promovarea site-ului Programului;
- Acțiuni (seminarii, conferințe, zile de informare, evenimente, vizite) ce promovează o mai mare conștientizare și înțelegere a asistenței, monitorizării și implementării, precum și a Uniunii Europene.

Sprijinirea potențialilor beneficiari ai programului

-
- Promovarea și asistența potențialilor beneficiari finali;
-

Grupuri țintă

- Personalul organismelor de management ale Programului (Autoritatea de Management, Autoritatea Națională, Secretariatul Tehnic Comun, Info Point-ul);
- Potențialii aplicanți / beneficiari.

În completarea asistenței tehnice, o atenție specială se va acorda serviciilor furnizate prin programul INTERACT II. Acest program al UE țintește buna guvernare a cooperării teritoriale și

oferă sprijin bazat pe nevoile actorilor implicați în implementarea programelor gestionate sub obiectivul Cooperare Teritorială Europeană. Grupurile țintă pentru INTERACT sunt în principal autoritățile ce vor fi înființate în conformitate cu Regulamentul Consiliului 1083/2006 și 1080/2006, precum și alte organisme implicate în implementarea programului. Pentru asigurarea unui beneficiu maxim din programul INTERACT pentru organismele de implementare ale programului, va fi încurajată folosirea serviciilor și documentației INTERACT, precum și participarea la seminariile INTERACT. Costurile legate de aceste activități sunt eligibile pe prioritatea de Asistență Tehnică.

Indicatori pentru Axa Prioritară 4

Indicator	Unitate de Masură	Punct de plecare 2007	Valoarea estimată 2015	Sursa de informare
Rezultat				
STC funcțional	Număr	0	1	Raportul anual de implementare; Rapoarte de Monitorizare; SMIS, Rapoarte de evaluare; rapoarte finale ale beneficiarilor după încheierea programului; cercetări, studii
Pagina web a Programului	Număr		1	
Numarul ofițerilor cu competențe în managementul programului și îndeplinirea eficientă a atribuțiilor de serviciu din cadrul STC și a celorlalte organisme ale Programului	Număr	0	18	
Numărul evaluărilor planificate din cadrul programului	Număr		2	
Rezultate imediate				
Numărul întâlnirilor ținute de către Comitetul Comun de Monitorizare	Număr	0	14	Raportul anual de implementare; Rapoarte de Monitorizare; SMIS, Rapoarte de evaluare; rapoarte finale ale beneficiarilor după încheierea programului; cercetări, studii
Numărul cererilor de proiecte finalizate	Număr	0	12	
Numărul evenimentelor de informare și publicitate	Număr	0	110	
Numărul publicațiilor tipărite (tipuri)	Număr	0	40	

Capitolul 5. Planul Financiar

Sursele de finanțare ale Programului Operațional sunt: FEDR (217.82 milioane de euro), surse publice (42,61 milioane de euro) și estimarea fondurilor private (1,56 milioane de euro).

Tabelul 1: Planul financiar al Programului care stabilește alocările financiare anuale ale sumelor FEDR.

Alocările vor fi stabilite pentru fiecare an conform următorului plan:

Numărul de referință al programului operațional (CCI): 2007CB163PO021

Alocarea anuală a fondurilor Programului, în euro:

An	Fonduri Structurale FEDR (1)
2007	32,528,986
2008	28,602,880
2009	28,646,754
2010	30,454,255
2011	30,740,998
2012	32,528,091
2013	34,321,793
Total 2007-2013	217,823,757

Conform estimărilor, resursele FEDR vor acoperi 83% din totalul cheltuielilor eligibile ale Programului, co-finanțarea publică națională va fi de 16% și co-finanțarea privată se previzionează a fi de 1%.

Menționăm că o cheltuială co-finanțată în cadrul Programului nu mai poate primi finanțare sub un alt instrument financiar Comunitar.

În situațiile care presupun finanțarea proiectelor generatoare de venituri¹⁴ cheltuiala eligibilă va fi calculată pe baza valorii curente a costului de investiție, din care se scade valoarea actuală a veniturilor nete obținute din investiția respectivă, de-a lungul perioadei de referință specifice.

Calculul va ține cont de perioada de referință corespunzătoare categoriei de investiții avută în vedere, de tipul de proiect, de profitabilitatea așteptată în mod normal în cadrul categoriei de investiții în care de încadrează și de aplicarea principiului “poluatorul plătește”, iar în cazurile în care este necesar, pe principiul echității, corelat cu prosperitatea relativă a țării. În cazul în care

¹⁴ Un proiect care implică o infrastructură a cărei folosire presupune plăți directe de către utilizatori și orice operațiune rezultată din vânzarea sau închirierea de terenuri sau cladiri.

proiectele implică generarea de venituri, aceste venituri vor fi deduse din baza luată în considerare pentru calculul sumei eligibile pe care Autoritatea de Management o declară Comisiei.

Tabelul 2: Planul financiar al Programului Operational care stabileste, pentru întreaga perioadă de programare, sumele alocate din FEDR, contribuțiile naționale publice și private, precum și rata de cofinanțare aferentă fiecărei priorități.

Plățile sunt făcute ca rambursare a cheltuielilor efectiv plătite, conform următorului plan.

Numărul de referință al Programului Operațional (CCI): 2007CB163PO021

Sursele de finanțare pentru fiecare axă prioritară (euro)

	Finanțarea Comunitară (a)	Finanțarea publică națională (b)	Finanțarea publică privată (c)	Finanțare totală (d) = (a)+(b)+(c)	Rata de cofinanțare (e)* = (a)/(d)	Spre informare	
						Contribuții BEI	Alte finanțări
Axa prioritară 1-Accesibilitate	80,594,790	13,795,932	1,036,219	95,426,941	0.84	-	-
Axa prioritară 2-Mediu	76,238,315	13,319,282	326,736	89,884,333	0.85	-	-
Axa prioritară 3-Dezvoltare economică și socială	47,921,227	8,372,120	205,377	56,498,724	0.85	-	-
Axa prioritară 4-Asistență Tehnică	13,069,425	7,124,118	0,00	20,193,543	0.65	-	-
Total	217,823,757	42,611,452	1,568,332	262,003,541	0.83		

*Rata de co-finanțare pentru toate axele prioritare este calculată pe baza costului total.

Distribuția fondurilor pe fiecare axă prioritară are la bază următoarele considerente:

Prima axă prioritară vizează două aspecte fundamentale pentru stimularea cooperării între cele două părți din zona transfrontalieră: un element important pentru Program este Dunărea care, în ciuda percepției generale, datorită lungimii și adâncimii, funcționează mai mult ca un element de separare și nu ca unul care unifică. În consecință Programul a pus un accent deosebit pe accesibilitatea și conectivitatea zonei transfrontaliere (Axa Prioritară 1), conexiunile îmbunătățite către și peste Dunăre fiind o condiție pentru dezvoltarea cooperării viitoare. Alt factor important este dezvoltarea rețelelor și serviciilor informatice, în acest fel contribuind la furnizarea de platformelor de comunicare necesare oamenilor. Importanța acestor doi factori, care pot fi unifica, fie diviza zona transfrontalieră, corelată cu finanțări considerabilă necesită de aceste tipuri de proiecte, în special cele de infrastructură, justifică alocarea financiară semnificativă pentru Axa Prioritară 1.

Prioritatea de mediu (Axa Prioritară 2) acordă o atenție deosebită inundațiilor care s-au dovedit a fi o problemă extrem de importantă care trebuie soluționată în cadrul cooperării transfrontaliere. Prioritatea pune accent și pe un număr de măsuri cheie necesare pentru a asigura protejarea patrimoniului natural unic.

Axa Prioritară 3 (Dezvoltare Economică și Socială) acoperă o serie de domenii de cooperare „soft” al căror rol este de a stimula schimburile la diverse niveluri (educație, cercetare și dezvoltare, afaceri), adresându-se unui număr mare de grupuri țintă (studenți, cercetători, administrații publice și oameni de afaceri, ONG-uri etc.).

Categorizare

Defalcarea estimativă, pentru fiecare categorie, a fondurilor FEDR

Clasificarea reprezintă estimarea ex-ante a cheltuiirii fondurilor alocate Programului, potrivit codurilor Dimensiunii 1 (Tema Prioritară), 2 (Forma de finanțare) și 3 (Tipul Teritoriului) din Anexa II a Regulamentului Comisiei Nr. 1828/2006. Aceste informații vor veni în sprijinul Autorității de Management pentru monitorizarea pe fiecare categorie de investiții a implementării Programului și pentru furnizarea către Comisie a rapoartelor anuale și raportul final de implementare care să conțină informații uniforme în ceea ce privește utilizarea planificată a fondurilor Programului (potrivit Art. 67, Regulamentul Consiliului nr. 1083/2006).

Referința Comisiei: CCI2007CB163PO021

Dimensiunea 1 – Tema Prioritară		
Cod	Tema prioritară	Sumă
Cercetare și dezvoltare tehnologică Research and technological development (C&DT), inovare și antreprenoriat		
9	Alte măsuri de stimulare a cercetării, inovării și antreprenoriatului pentru IMM-uri	6,000,000
Societatea Informațională		
11	Tehnologie de informații și comunicare TIC (<i>acces, securitate, interoperabilitate, prevenirea riscurilor, inovație, e-content - conținut electronic, etc.</i>)	10,000,000
14	Servicii și aplicații pentru IMM-uri (<i>e-comerț, educație și instruire, rețele de comunicare, etc.</i>)	4,000,000
15	Alte măsuri pentru îmbunătățirea accesului și utilizării eficiente a TIC pentru IMM-uri.	10,000,000
Transport		
23	Șosele Regionale/locale	15,000,000
25	Transport urban	10,000,000
26	Transport multimodal	16,000,000
28	Sisteme inteligente de transport	10,000,000
32	Ape navigabile interne (TEN-T)	10,000,000
Protecția mediului și prevenirea riscului		
47	Calitatea aerului	5,000,000
48	Sisteme integrate de prevenire și control al poluării.	20,000,000
50	Reabilitarea terenurilor industriale și a terenului contaminat	15,000,000
51	Promovarea biodiversității și protecția naturii (<i>inclusiv Natura 2000</i>)	5,000,000
53	Prevenirea riscului (<i>inclusiv elaborarea și implementarea planurilor și măsurilor de prevenire și gestionarea a riscurilor naturale și tehnologice</i>)	24,823,757
54	Alte măsuri de conservare a mediului și de prevenirea riscurilor.	6,000,000
Turism		
55	Promovarea capitalului natural	3,000,000

56	Protecția și dezvoltarea patrimoniului natural	4,000,000
57	Alte măsuri de asistență pentru îmbunătățirea serviciilor de turism	4,000,000
Cultură		
58	Protecția și dezvoltarea patrimoniului cultural	5,000,000
60	Alte măsuri de asistență pentru îmbunătățirea serviciilor culturale	3,000,000
Cereșterea gradului de adaptabilitate al muncitorilor și firmelor, întreprinderilor și întreprinzătorilor		
62	Dezvoltarea de sisteme de învățare permanentă și de elaborare a strategiilor în cadrul firmelor; activități de formare și servicii pentru a ajuta angajații să își mărească adaptabilitatea la schimbare; promovarea antreprenoriatului și a inovație	3,000,000
64	Dezvoltarea unor servicii speciale pentru ocuparea forței de muncă, instruire și sprijin care să fie legate de restructurarea anumitor sectoare și firme și dezvoltarea unor sisteme care să previzioneze schimbările economice și cerințele viitoare de locuri de muncă și abilitați.	4,000,000
Îmbunătățirea accesului la oferta de locuri de muncă și sustenabilitate locului de muncă		
66	Implementarea unor măsuri active și preventive pe piața muncii	3,000,000
Îmbunătățirea incluziunii sociale pentru persoanele defavorizate.		
71	Modalități de integrare și reintegrare în muncă pentru persoanele defavorizate; lupta împotriva discriminării în accesarea unui loc de muncă și avansarea pe piața muncii, promovarea diversității la locul de muncă	500,000
Îmbunătățirea capitalului uman		
73	Măsuri de sporire a participării la procesul de educație și formare pe toată durata ciclului de viață, inclusiv prin acțiuni pentru scăderea numărului celor care abandonează de timpuriu școala, scăderea gradului de segregare a subiecților în funcție de sex, facilitarea accesului la învățământul superior și la programele de formare vocațională inițială, precum și mărirea calității acestora.	3,000,000
74	Dezvoltarea potențialului uman în domeniul cercetării și al inovației, în special prin studii postuniversitare și programe de formare a cercetătorilor, precum și activități de constituire de rețele între universități, centre de cercetare și firme.	3,000,000
Investiții în infrastructura socială		
76	Infrastructura de sănătate	1,000,000
Mobilizarea în scopul reformelor în domeniul angajării și al incluziunii		
80	Promovarea parteneriatelor, a pactelor și a inițiativelor prin punerea în legătură a principalilor actori interesați	1,000,000
Întărirea capacității instituționale la nivel național, regional și local		
81	Mecanisme pentru îmbunătățirea conceperii, a monitorizării și a evaluării politicilor și programelor la nivel național, regional și local, îmbunătățirea competenței de a produce politici și programe	500,000
Assitență tehnică		
85	Pregătirea, implementarea, monitorizarea și inspecția	8,000,000
86	Evaluarea și studiile; informarea și comunicarea	5,000,000
	TOTAL	217,823,757

Dimensiunea 2: Forma de finanțare		
Code	Forma de finanțare	Eur

1	Ajutor nerambursabil	217,823,757
---	----------------------	-------------

Tabelul 3: Coduri pentru dimensiunea teritorială		
Cod	Tipul teritoriului	Eur
8	Zonă de cooperare transfrontalieră	217,823,757

Capitolul 6. Implementarea

6.1. Structurile de management ale programului

6.1.1. Desemnarea structurilor de management

Cele două state membre au agreat să desemneze autoritățile responsabile cu implementarea acestui Program Operațional astfel:

Autoritatea de Management

Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor

București, România

www.mdlpl.ro

Autoritatea Națională din Bulgaria

Ministerul Dezvoltării Regionale și Lucrărilor Publice

Sofia, Bulgaria

www.mrrb.government.bg

Autoritatea de Certificare

București, România

www.mfinante.ro

Unitatea de plată

Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor – Direcția Generală Autorizare și

Plăți Programe

București, România

www.mdlpl.ro

➤ *Controlorii:* urmează să fie desemnați de către ambele state

Autoritatea de Audit

Autoritatea de Audit

(Organism independent operațional asociat Curții de Conturi a României)

București, România

www.rcc.ro

➤ *Grupul auditorilor:* membrii acestuia urmează să fie desemnați de către ambele state (Autoritatea de Audit pentru România și Ministerul de Finanțe pentru Bulgaria)

Comitetul Comun de Monitorizare: va fi format din reprezentanți ai ambelor state partenere, de la nivel național, regional și local

Comitetul Comun de Selecție: va fi format din reprezentanți ai ambelor state partenere, de la nivel național, regional și local

Secretariatul Tehnic Comun

Biroul Regional de Cooperare Transfrontalieră Călărași

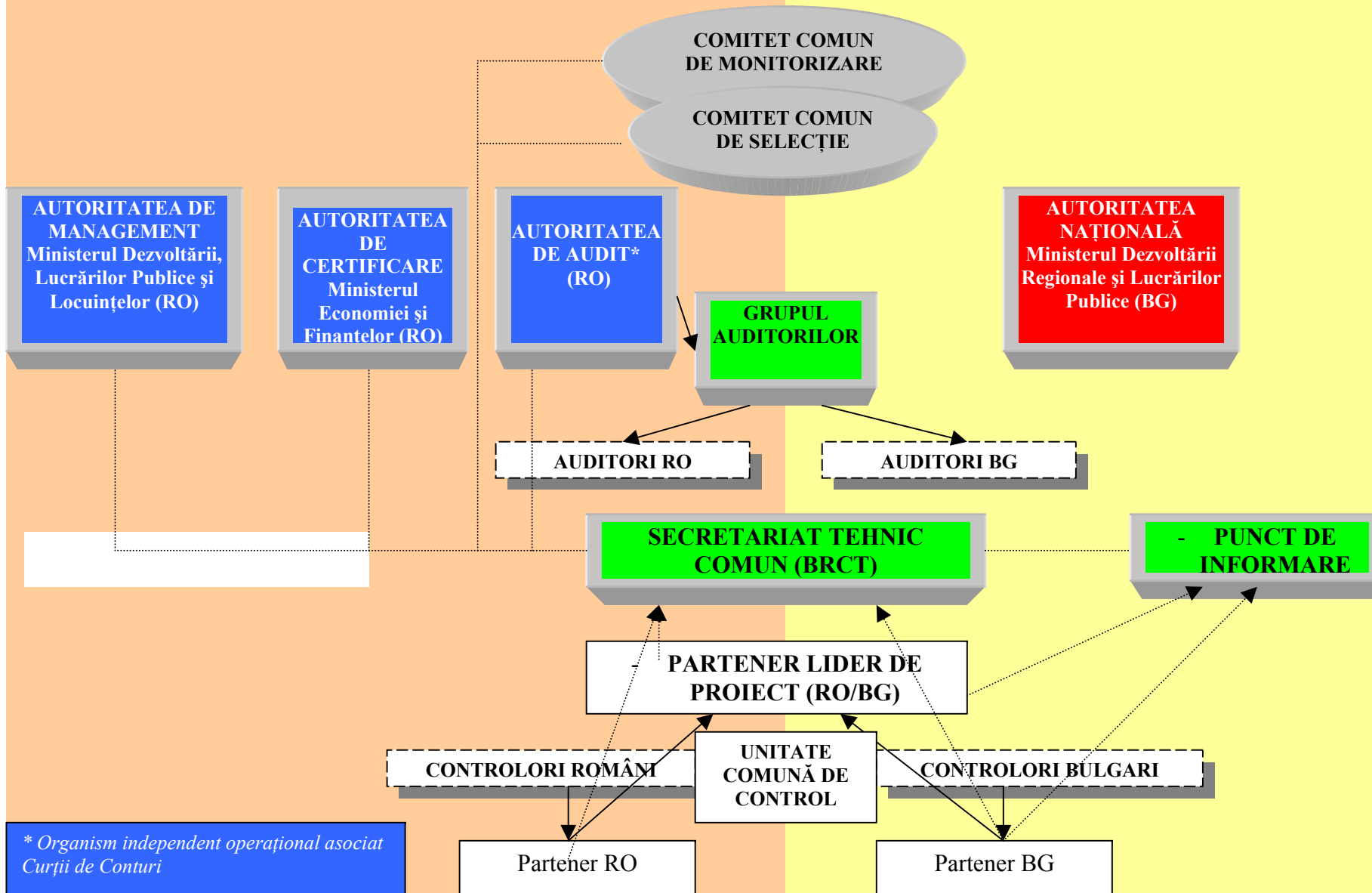
Călărași, România

www.calarasicbc.ro

➤ **Punct de informare**

Pleven, Bulgaria

COMISIA EUROPEANĂ – DG REGIO

* Organism independent operațional asociat Curții de Conturi

6.1.2. Autoritatea de Management

Rol. Autoritatea de Management este responsabilă pentru implementarea și managementul programului operațional în conformitate cu Regulamentele Comisiei Europene și principiile managementului financiar sănătos.

Funcții și atribuții. În conformitate cu Articolul 60 al Regulamentului General și Articolele 14(1) și 15 ale Regulamentului FEDR, Autoritatea de Management va răspunde în mod special de:

- (a) asigurarea selectării proiectelor pentru finanțare în conformitate cu criteriile aplicabile programului operațional și a respectării de către acestea a regulilor naționale și Comunitare aplicabile pentru întreaga perioadă de implementare;
- (b) stabilirea aspectelor privind implementarea pentru fiecare proiect, unde este cazul în acord cu beneficiarul principal;
- (c) asigurarea că toate cheltuielile declarate de către fiecare beneficiar participant într-un proiect au fost validate de către controlorii desemnați;
- (d) asigurarea existenței unui sistem de înregistrare și stocare în formă computerizată a înregistrărilor contabile pentru fiecare proiect din cadrul programului operațional și că sunt colectate datele privind implementarea necesare pentru managementul financiar, monitorizare, verificare, audit și evaluare;
- (e) asigurarea că beneficiarii și alte organisme implicate în implementarea proiectelor folosesc fie sisteme separat de contabilitate, fie un cod contabil adecvat pentru toate tranzacțiile referitoare la proiect, fără a aduce atingere regulilor contabile naționale;
- (f) asigurarea că evaluările programului operațional sunt realizate în conformitate cu Regulamentele;
- (g) stabilirea procedurilor prin care se asigură că toate documentele referitoare la cheltuieli și audituri necesare pentru asigurarea unei piste de audit adecvate sunt păstrate în conformitate cu cerințele Regulamentelor;
- (h) asigurarea că Autoritatea de Certificare primește toate informațiile necesare privind procedurile urmate și verificările realizate în legătură cu cheltuielile în vederea certificării;
- (i) îndrumarea activității Comitetului Comun de Monitorizare și furnizarea documentelor necesare pentru a permite monitorizarea calității implementării programului operațional conform obiectivelor sale specifice;
- (j) redactarea și, după aprobarea Comitetului Comun de Monitorizare, transmiterea la Comisie a rapoartelor anuale și finale de implementare;
- (k) asigurarea conformității cu cerințele de informare și publicitate prevăzute în Regulamente.

Informații detaliate privind sarcinile Autorității de Management vor fi furnizate în Documentul Cadru de Implementare.

În conformitate cu Articolul 59(3) al Regulamentului General, Autoritatea de Management își va îndeplini sarcinile în deplină conformitate cu sistemele instituțional, legal și financiar din România.

Aspecte organizatorice. Autoritatea de Management poate delega unele sarcini Secretariatului Tehnic Comun printr-un *Acord* scris și semnat. În acest caz, Autoritatea de Management va realiza monitorizarea pentru a se asigura că Secretariatul Tehnic Comun îndeplinește sarcinile într-un mod satisfăcător pentru Autoritatea de Management. Aceasta reflectă faptul că Autoritatea de Management rămâne singura responsabilă pentru asigurarea implementării Programului în conformitate cu Regulamentele relevante.

6.1.3. Autoritatea Națională din Bulgaria

Autoritatea Națională este instituția bulgară omoloagă Autorității de Management.

Autoritatea Națională va purta responsabilitatea pentru managementul operațional la nivelul partenerilor de proiect de pe partea bulgară a graniței și pentru asigurarea cofinanțării în conformitate cu bugetul programului. În consecință, Autoritatea Națională va:

- Semna Memorandumul de Înțelegere în numele Guvernului bulgar;
- Semna contractele cu beneficiarii bulgari privind cofinanțarea națională bulgară;
- Asigura funcționarea sistemului de plată al cofinanțării naționale, inclusiv verificarea cheltuielilor făcute de către beneficiarii bulgari și transferul către aceștia al cofinanțării naționale bulgare;
- Transfera către Autoritatea de management al cofinanțării naționale bulgare pentru Axa prioritară de asistență tehnică;
- Furnizaa de informații privind fluxurile plăților din cofinanțarea națională;
- detecta și corecta iregularitățile, va recupera sumele plătite necuvenit;
- participa la elaborarea și revizuirea Programului Operațional;
- participa la întâlnirile Comitetului Comun de Monitorizare și ale Comitetului Comun de Coordonare;
- accesa SMIS-ul programului (numai acces de vizualizare).

Funcțiile și atribuțiile Autorității Naționale Bulgare vor fi stabilite în Memorandumul de Înțelegere și în Documentul Cadru de Implementare.

6.1.4. Comitetul Comun de Monitorizare

Rol. Cele două State Membre vor înființa un Comitet Comun de Monitorizare și un Comitet Comun de Selecție responsabil de selectarea proiectelor și raportând în acest sens Comitetului Comun de Monitorizare. Comitetul Comun de Monitorizare supervizează Programul și este responsabil de adaptarea strategică a Programului.

Funcții și atribuții. Responsabilitatea generală a Comitetului Comun de Monitorizare este de a asigura calitatea și eficacitatea implementării și corectitudinea proiectelor din cadrul programului.

Comitetul Comun de Monitorizare se va asigura de eficacitatea și calitatea programului operațional, în conformitate cu următoarele prevederi:

- a. va analiza și aproba criteriile de selecție a operațiunilor finanțate în termen de șase luni de la aprobarea programului operațional și va aproba orice revizuire a acestor criterii în conformitate cu necesitățile programului;
- b. va analiza periodic progresul realizat privind atingerea scopurilor specifice și cuantificabile ale programului operațional pe baza documentelor transmise de către Autoritatea de Management;
- c. va examina rezultatele implementării, mai ales atingerea obiectivelor stabilite pentru fiecare axă prioritară și evaluările la care se face referire în articolul 48(3) din Regulamentul General;
- d. va analiza și aproba rapoartele anuale și finale de implementare înainte de transmiterea lor la Comisie;

- e. va fi informat despre raportul anual de control, sau despre partea de raport ce face referire la programul operațional respectiv, precum și despre orice alte comentarii relevante făcute de către Comisie după examinarea raportului sau părții respective de raport;
- f. poate propune Autorității de Management orice revizuire sau examinare a programului operațional ce este în măsură să facă posibilă atingerea obiectivelor FEDR la care se face referire în articolul 3 din Regulamentul General sau să îmbunătățească managementul programului operațional, inclusiv cel financiar;
- g. va analiza și aproba orice propunere de amendare a conținutului deciziei Comisiei privind contribuția din FEDR;
- h. va aproba Ghidul Aplicantului înainte de lansarea primei cereri de depunere de proiecte de către Secretariatul Tehnic comun și va aproba și revizui acest ghid în conformitate cu necesitățile de programare;
- i. va aproba Planul de comunicare așa cum este el definit în Regulamentul de Implementare și elaborat de către Autoritatea de Management, înainte de a fi transmis Comisiei Europene;
- j. va valida proiectul de descriere a sistemelor de management și control ale programului, așa cum se solicită în Articolul 70(1) din Regulamentul General;
- k. va asigura, împreună cu Autoritatea de Management, calitatea implementării programului operațional și va asigura monitorizarea prin referire la indicatorii financiari prevăzuți în Articolul 37(1)(c) din Regulamentul General;

Aspecte organizatorice. Comitetul Comun de Monitorizare va fi constituit în termen de trei luni de la data notificării statelor membre a deciziei Comisiei de aprobare a programului operațional. Comitetul Comun de Monitorizare își va elabora propriile reguli de procedură în conformitate cu cadrul instituțional, legal și financiar și le va adopta de comun acord cu Autoritatea de Management pentru a își putea exercita atribuțiile în conformitate cu Regulamentele. Regulile de procedură vor include, printre altele, prevederi detaliate privind componența sa și modul de luare a deciziilor.

Președinția Comitetului Comun de Monitorizare va alterna anual între cele două state membre. Comitetul se va întâlni în general de două ori pe an și va fi asistat de către Secretariatul Tehnic Comun.

Autoritățile și organismele de la nivel național, regional și local care vor fi reprezentate în Comitetul Comun de Monitorizare vor fi menționate în cadrul Documentului Cadru de Implementare. Membrii Comitetului Comun de Monitorizare vor fi numiți de către fiecare din structurile menționate anterior, în termen de 30 de zile de la data aprobării programului operațional de către Comisie.

În procesul de nominalizare a membrilor Comitetului Comun de Monitorizare va fi promovată o participare echitabilă între bărbați și femei.

Un reprezentant al Comisiei Europene va participa, cu rol consultativ, la întâlnirile Comitetului Comun de Monitorizare, fie la invitația Președintelui Comitetului, fie la inițiativa Comisiei.

Comitetul Comun de Selecție

Un Comitet Comun de Selecție, format din reprezentanți români și bulgari la nivel național, regional și local, va fi constituit ca un sub-comitet al Comitetului Comun de Monitorizare, având ca principală responsabilitate selectarea proiectelor pentru finanțare, bazându-se pe propunerile Secretariatului Tehnic Comun și respectând criteriile de selecție aprobate de Comitetul Comun de Monitorizare.

Comitetul Comun de Selecție va fi asistat de către Secretariatul Tehnic Comun.

Membrii Comitetului Comun de Selecție care sunt beneficiari ai unui proiect nu vor participa la luarea deciziilor sau la discuțiile privind proiectul respectiv. Totuși, membrii respectivi vor participa la discuțiile și la votul privind celelalte proiecte în care nu sunt implicați.

Mai multe detalii privind activitatea Comitetului Comun de Selecție vor fi oferite în cadrul regulilor sale de procedură.

6.1.5. Autoritatea de Certificare

Rol. Autoritatea de Certificare este responsabilă pentru certificarea declarațiilor de cheltuieli și a cererilor de plată, înainte de a fi transmise către Comisie.

Funcții și atribuții. Autoritatea de Certificare va fi responsabilă pentru:

- a. elaborarea și transmiterea către Comise a declarațiilor de cheltuieli și a cererilor de plată certificate;
- b. certificarea faptului că:
  - (i) declarația de cheltuieli este reală, are la baza sisteme contabile adecvate și se bazează pe documente suport verificabile;
  - (ii) cheltuielile declarate sunt conforme cu regulile naționale și comunitare și au fost efectuate în conformitate cu proiectele selectate pentru finanțare și în concordanță cu criteriile aplicabile Programului și conforme regulile comunitare și naționale;
- c. asigurarea, în vederea certificării, a faptului că a primit informațiile adecvate de la autoritatea de management privind procedurile și verificările realizate referitor la cheltuielile incluse în declarațiile de cheltuieli;
- d. luarea în considerare, în scopul certificării, a rezultatelor misiunilor de audit efectuate de către sau sub responsabilitatea autorității de audit;
- e. păstrarea înregistrărilor contabile în formă electronică pentru cheltuielile declarate Comisiei;
- f. păstrarea evidenței sumelor recuperabile și a sumelor retrase ca urmare a anulării parțiale sau totale a contribuției pentru un proiect. Sumele recuperate vor fi returnate bugetului general al Uniunii Europene înainte de încheierea programului operațional prin deducerea lor din următoarea declarație de cheltuieli;
- g. primirea sumelor virate de către Comisie (pre-finanțare, plăți intermediare și plata finală) și înaintarea lor către Unitatea de Plată, care va efectua plățile către partenerii lider de proiect;
- h. transmiterea către Comisie, până cel târziu la 30 aprilie în fiecare an, a unei previziuni indicative a cererilor de plată estimate pentru anul financiar curent și cel următor;
- i. transmiterea cererilor de plată intermediare către Comisie de trei ori pe an. Pentru ca o plată să fie efectuată de către Comisie în anul curent, data maximă pentru transmiterea cererilor de plată este 31 octombrie;
- j. asigurarea că partenerii lideri de proiect primesc suma totală de contribuție publică cât de repede posibil și în totalitate;
- k. asigurarea că sumele plătite nejustificat ca rezultat al unei nereguli sunt recuperate de la partenerul lider de proiect.

Autoritatea de Certificare este responsabilă cu efectuarea controlului de sistem la nivelul organismelor implicate în procedura financiară pentru a asigura un management financiar eficient la nivel de program în concordanță cu Regulamentele CE.

Controlorii de Prim Nivel- Unitatea Comună de Control

Rol. Controlorii efectuează controlul de prim nivel, fiind responsabili cu verificarea legalității și regularității cheltuielilor declarate de către fiecare beneficiar care participă în proiect.

Funcții și atribuții. Controlorii verifică:

- a. Dacă produsele și serviciile cofinanțate au fost livrate și cheltuielile declarate de către beneficiarii proiectelor au fost efectiv efectuate și sunt în conformitate cu regulile comunitare și naționale;
- b. Corectitudinea cheltuielilor declarate pentru proiectele sau pentru părți din proiectele implementate pe teritoriul statului membru respectiv;
- c. Dacă beneficiarii implicați în implementarea proiectelor păstrează un sistem separat de contabilitate sau un cod contabil adecvat pentru toate tranzacțiile privind proiectul, fără prejudicierea reglementărilor contabile naționale;
- d. Dacă beneficiarii iau măsuri adecvate în vederea asigurării faptului că toate documentele privind cheltuielile necesare asigurării unei piste de audit corespunzătoare sunt păstrate în conformitate cu legislația actuală;
- e. Conformitatea acestor cheltuieli și a proiectelor respective, sau a părților din proiectele respective, cu regulile Comunitare și naționale, precum și cu costurile eligibile prezentate în proiect.

Aspecte organizatorice. Se va înființa o Unitate Comună de Control compusă din controlori desemnați de către Autoritatea de Management, respectiv Autoritatea Națională.

Controlorii vor fi desemnați după cum urmează:

- Prin nominalizarea unor persoane din cadrul Autorității de Management, respectiv al Autorității Naționale;
- Printr-o procedură de selecție la nivel național, agreată în comun de către cele două state.

Controlorii trebuie să verifice cheltuielile într-o perioadă de maxim trei luni de la solicitarea beneficiarului.

6.1.6. Unitatea de Plată

Rol. Rolul principal al Autorității de Plată este acela de a efectua plăți către beneficiari (către partenerii Lider de Proiect pentru fondurile FEDR și către partenerii români pentru co-finanțarea națională).

Funcții și atribuții. Unitatea de Plată va îndeplini în mare următoarele funcții:

- a. Va primi fondurile FEDR de la Autoritatea de Certificare și le va transfera către partenerii Lider de Proiect;
- b. Va transfera co-finanțarea națională română către partenerii români;

Aspecte organizatorice. Unitatea de Plată este o unitate separată din cadrul instituției gazdă a Autorității de Management.

6.1.7. Autoritatea de Audit

Rol. Autoritatea de Audit este responsabilă de efectuarea auditurilor pentru verificarea funcționării eficiente a sistemului de management și control al programului operațional și de efectuarea auditurilor la nivel de proiecte. Autoritatea de Audit se asigură că activitățile de audit se desfășoară în concordanță cu regulamentele UE și cu standardele de audit agreate la nivel internațional.

Funcții și atribuții. Autoritatea de Audit este responsabilă pentru:

- a. asigurarea efectuării de audituri în vederea verificării funcționării eficiente a sistemului de management și control al programului operațional;
- b. asigurarea efectuării de audituri ale proiectelor pe baza unui eșantion adecvat pentru a verifica cheltuielile declarate;
- c. prezentarea către Comisie, în termen de nouă luni de la aprobarea programului operațional, a unei strategii de audit care să includă Grupul Auditorilor care va realiza auditurile și controalele menționate la literele (a) și (b), metodologia care trebuie utilizată, metoda de eșantionare pentru auditurile proiectelor și planificarea indicativă a auditurilor pentru garantarea faptului că toate organismele implicate sunt auditate pe parcursul întregii perioade de programare.;
- d. până la 31 Decembrie al fiecărui an din perioada 2008-2015:
  - transmiterea către Comisie a unui raport anual de control care evidențiază rezultatele activității de audit efectuate în cele 12 luni anterioare, în conformitate cu strategia de audit a programului operațional și raportează orice neajunsuri depistate în cadrul sistemelor de management și control ale programului. Informația referitoare la auditurile efectuate în anii 2015 și 2016 va fi inclusă în raportul final de control ce va susține și declarația de închidere a programului;
  - formularea unei opinii, pe baza controalelor și a auditurilor care au fost efectuate sub responsabilitatea sa, indicând dacă funcționarea sistemului de management și control este în măsură să garanteze în mod satisfăcător că declarațiile de cheltuieli prezentate Comisiei sunt corecte și că tranzacțiile aferente sunt legale și corecte;
  - transmiterea, când este cazul, a unei declarații de închidere parțială care să evalueze legalitatea și regularitatea cheltuielilor respective.
- e. transmiterea către Comisie, până la 31 martie 2017, a unei declarații de închidere care să evalueze valabilitatea cererii de plată a tranșei finale, precum și legalitatea și regularitatea tranzacțiilor corespunzătoare acoperite de declarația finală de cheltuieli, care va fi susținută de un raport final de control;
- f. întocmirea raportului care să descrie rezultatele evaluării sistemelor implementate și să ofere o opinie privind conformitatea acestora cu Articolele 58 și 62 din Regulamentul General, ce va însoți descrierea sistemelor ce a fost trimisă către Comisie înainte de prima plată intermediară sau cel mai târziu în timp de doisprezece luni de la aprobarea Programului Operațional;
- g. prezidează Grupul Auditorilor.

Aspecte organizatorice. Autoritatea de Audit este un organism independent de Autoritatea de Management și de Autoritatea de Certificare și va fi asistată de către grupul auditorilor.

Grupul Auditorilor

Rol. În conformitate cu Articolul 14 din Regulamentul FEDR, Grupul Auditorilor va asista Autoritatea de Audit prin efectuarea activităților de audit ce se află în responsabilitatea sa.

Funcții și atribuții. Grupul Auditorilor va realiza următoarele activități:

- a. audit de sistem, verificări pe eșantioane și audit final;
- b. verificări ale declarațiilor de cheltuieli, pe bază de eșantion corespunzător;
- c. verificări adecvate în vederea emiterii declarației de închidere la finalizarea axelor prioritare și a programului;
- d. verificări care vizează existența și corectitudinea cofinanțării naționale.

Aspecte organizatorice. Grupul auditorilor va conține cel puțin un reprezentant din fiecare țară participantă la program. Reprezentantul(ii) României este(sunt) desemnat(i) de către Autoritatea de Audit, iar reprezentantul(ii) Bulgariei de către Ministerul de Finanțe. Grupul auditorilor își va stabili propriile reguli de procedură, aprobate de către Autoritatea de Audit.

6.1.8. Secretariatul Tehnic Comun

Rol. Secretariatul Tehnic Comun ajută Autoritatea de Management, Comitetul Comun de Monitorizare, Comitetul Comun de Selecție, Autoritatea de Audit și Autoritatea de Certificare pentru realizarea sarcinilor lor specifice.

Funcții și atribuții. Secretariatul Tehnic Comun va fi responsabil în principal pentru următoarele operațiuni curente:

- **Sarcini de programare**

- Colaborează cu organismele administrative centrale, locale și regionale, inclusiv ONG-urile din aria eligibilă, în scopul culegerii de date și informații necesare procesului de programare (elaborarea/revizuirea documentelor de programare multi-anuală);
- Participă la grupuri de lucru organizate în vederea elaborării/revizuirii documentelor programatoare și pregătește propuneri pentru amendarea programului;
- Realizează activități promoționale privind programul operațional prin contacte directe cu organizații eligibile din zona acoperită de program (zile de informare, broșuri și orice alte materiale informaționale);
- Organizează grupuri de lucru adresate beneficiarilor potențiali în vederea furnizării de informații suplimentare și clarificări referitoare la cererile de finanțare;

- **Sarcini de secretariat pentru Comitetul Comun de Monitorizare și Comitetul Comun de Selecție**

- Îndeplinește sarcinile curente ale unui secretariat, (de ex. organizarea de întâlniri, pregătirea și trimiterea prin poșta a documentației pentru ședințe, redactarea minutelor ședințelor în limbi convenite, elaborarea și transmiterea documentelor de lucru către membrii comitetului, în concordanță cu regulile interne de procedură ale comitetului (funcție de secretariat pentru Comitetul Comun de Monitorizare și pentru Comitetul Comun de Selecție, inclusiv pregătirea și transmiterea electronică a documentației înainte și a minutelor după ședințe).
- Transmite rezultatele sesiunii de evaluare a proiectelor către Comitetul Comun de Selecție;

- **Activități administrative**

- Asigură managementul administrativ al sarcinilor și serviciilor externe (de ex. servicii de interpretare și traducere dacă sunt necesare);

- **Monitorizare**

- Contribuie la realizarea sistemului de monitorizare;

- Realizează întreținerea și actualizarea permanentă a sistemului de monitorizare;
- **Implementare**
- Sprijină generarea și dezvoltarea de proiecte (organizarea de seminarii de informare, alte măsuri proactive);
- Gestionează procesul de depunere al proiectului: pregătirea și punerea la dispoziție a formelor standardizate pentru aplicațiile de proiect și pentru evaluarea proiectelor pentru proiecte, sub coordonarea Autorității de management; responsabil pentru lansarea cererilor de proiecte și primirea propunerilor de proiecte; oferă informații și consultanță aplicanților (prin evitarea apariției conflictului de interese în evaluarea proiectelor); examinează aplicațiile pentru a se asigura că sunt complete și îndeplinesc criteriile de eligibilitate definite în program, în special pe cele referitoare la natura transfrontalieră a proiectelor;
- Organizează comitetul de evaluare conform deciziei Autorității de Management;
- Contractează experți externi atunci când este nevoie (de ex. pentru comitetul de evaluare a proiectelor);
- Gestionează implementarea programului/proiectelor: pregătește materialul necesar pentru implementarea programului/proiectelor (contractul de finanțare cu Partenerul Lider de proiect, formulare de rapoarte, ghiduri de implementare); realizează vizite on-the-spot; introduc date în SMIS; oferă consiliere și asistență partenerilor din proiecte privind implementarea activităților și gestiunea financiară;
- Stimulează parteneriatul între actorii de pe ambele părți ale graniței;
- Verifică toate documentele legate de rapoartele elaborate de către Partenerul Lider de proiect înainte de a le transmite spre aprobare Autorității de Management;
- Împreună cu Partenerul Lider de proiect, monitorizează derularea proiectelor prin colectarea și verificarea rapoartelor de monitorizare a proiectelor, monitorizarea rezultatelor etc.;
- Elaborează rapoarte privind implementarea programului (raport de activitate, raport financiar, raport anual) și le transmite la Comitetul Comun de Monitorizare și Autoritatea de Management;
- Pregătește și transmite alte rapoarte sau documente necesare solicitate de Comisia Europeană;
- Implementează deciziile operaționale ale Comitetului Comun de Monitorizare, inclusiv procedurile scrise de funcționare;
- Administrează baza de date comună privind căutarea partenerilor/proiectelor.

Aspecte organizatorice. Costurile sarcinilor pe care le are de îndeplinit Secretariatul Tehnic Comun sunt finanțate din bugetul de Asistență Tehnică al programului cu condiția ca acestea să respecte lista cheltuielilor eligibile pentru finanțare. Secretariatul Tehnic Comun va avea atât personal român, cât și bulgar, acoperind ambele limbi, precum și engleza.

Punctul de informare

Rol. Punctul de informare va fi înființat pe partea bulgară a graniței, având drept principal rol acela de a servi ca punct de contact local pentru aplicanți.

Funcții și atribuții. Punctul de informare va prelua în principiu toată activitatea de informare la nivel regional și sprijinirea dezvoltării de proiecte la nivel local, în special pentru partenerii bulgari, îndeplinind, printre altele, următoarele sarcini:

- diseminarea informațiilor privind programul;

- încurajarea depunerii de proiecte;
- primirea ideilor de proiecte;
- oferirea de îndrumări aplicanților.

Aspecte organizatorice. Punctul de informare va face parte din Secretariatul Tehnic Comun. Punctul de informare va fi localizat la Plevna și va avea un număr de doi angajați, fiind punctul de contact al Secretariatului Tehnic Comun pe teritoriul bulgar.

6.2. Generarea, depunerea și selecția proiectelor

6.2.1. Principiul partenerului lider de proiect

Principiul partenerului lider de proiect reprezintă o cerință de bază pentru toate proiectele finanțate prin Program. În conformitate cu Articolul 20 din Regulamentul FEDR, pentru fiecare proiect va fi numit de către beneficiari, din rândul acestora, un beneficiar lider de proiect.

Partenerul lider de proiect poartă întreaga responsabilitate pentru implementarea administrativă și tehnică a proiectului; el reprezintă toți partenerii/beneficiarii proiectului în relația cu structurile Programului. Prevederi detaliate privind sarcinile și funcțiile partenerului lider de proiect vor fi incluse în Documentul Cadru de Implementare.

6.2.2. Generarea proiectelor

Generarea proiectelor va fi sprijinită de către organismele de management și implementare ale Programului prin următoarele acțiuni:

- seminarii cu potențialii aplicanți, prin care li se va prezenta acestora programul operațional (axele prioritare, activitățile indicative, ciclul depunerii și implementării proiectelor, idei de proiecte, exemple de bună practică din programele anterioare etc.);
- seminarii tematice, axate pe o câte o prioritate și adresate în special acelor beneficiari potențiali interesați în domeniul respectiv;
- înființarea unei baze de date a programului, incluzând cel puțin: baza de date a posibililor parteneri, idei de proiecte, întrebări frecvente;
- contactul permanent al Secretariatului Tehnic Comun și Punctului de informare cu aplicanții în vederea oferirii de răspunsuri la întrebări tehnice precum: eligibilitatea proiectelor, criteriile de selecție, aspectele bugetare etc.;
- cooperare cu consiliile județene, administrații districtuale, agenții de dezvoltare regională și alte structuri relevante din aria eligibilă privind disponibilitatea și distribuția pachetelor pentru aplicanți;
- posibilitatea permanentă de transmitere a ideilor de proiecte către Secretariatul Tehnic Comun și Punctul de Informare.

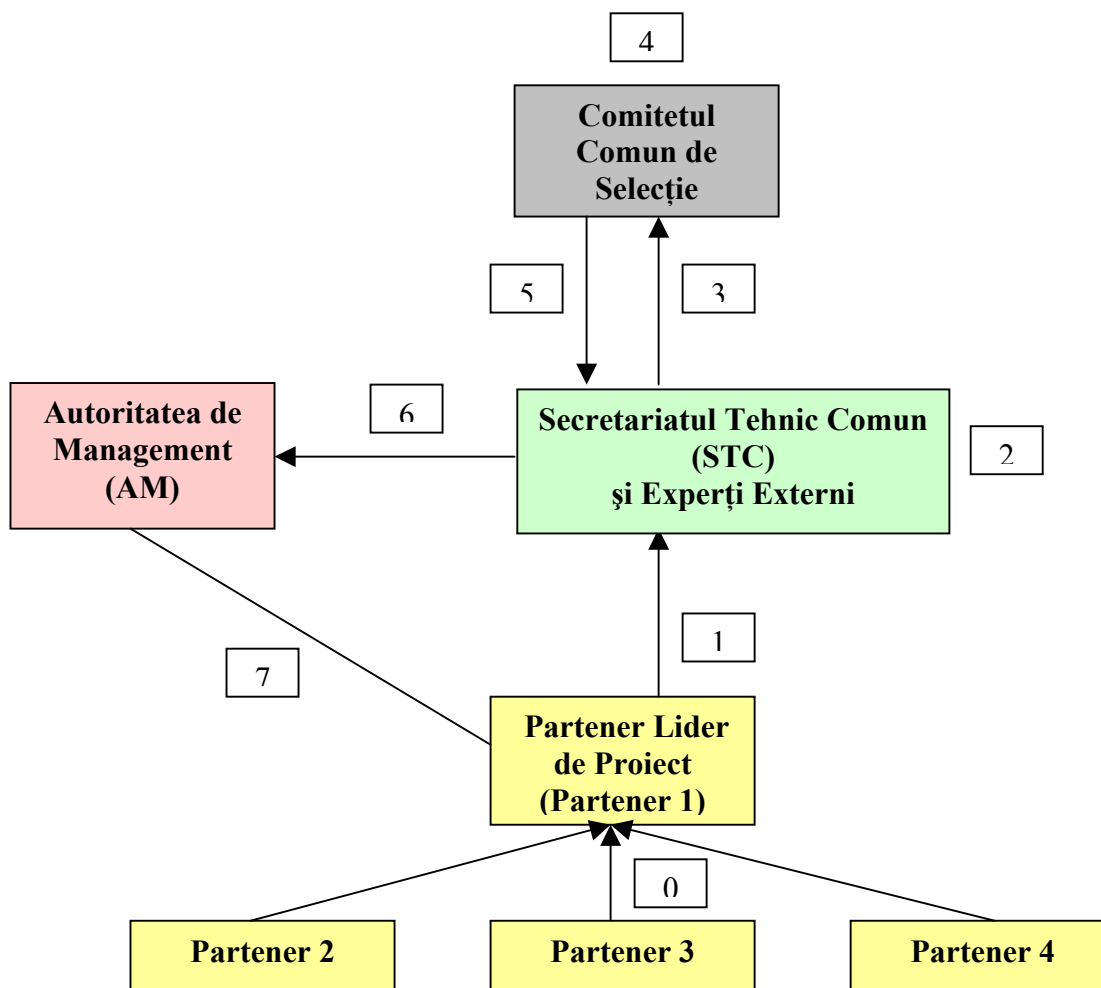
Toate măsurile pro-active vor fi aduse la cunoștința publicului larg prin mass-media, cu un accent deosebit pe presa locală datorită impactului acesteia la nivel local.

6.2.3. Sistemul de depunere și selecție a cererilor de finanțare

Licitația de proiecte va fi lansată de către Secretariatul Tehnic Comun. Criteriile de selecție elaborate de Autoritatea de Management în colaborare cu Autoritatea Națională din Bulgaria și Secretariatul Tehnic Comun vor fi aprobate de către Comitetul Comun de Monitorizare.

Evaluarea și prioritizarea proiectelor va fi efectuată de către un grup de lucru pentru evaluare desemnat de către Autoritatea de Management și format din personal din cadrul Secretariatului Tehnic Comun și experți independenți (dacă este cazul), asistați de observatori din partea Autorității de Management. Experții externi sunt plătiți din bugetul de asistență tehnică.

Ciclul de pregătire, selecție și contractare a proiectelor se va derula astfel:

Pasul 0. Partenerii pregătesc cererea de finanțare, care este consolidată de către Partenerul lider de proiect;

Pasul 1. Partenerul lider de proiect trimite cererea de finanțare la Secretariatul Tehnic Comun;

Pasul 2. Secretariatul Tehnic Comun realizează evaluarea și prioritizarea proiectelor în cadrul unui grup de lucru pentru evaluare;

Pasul 3. Secretariatul Tehnic Comun propune Comitetului Comun de Selecție prioritizarea aplicațiilor;

Pasul 4. Comitetul Comun de Selecție decide pe baza propunerii Secretariatului Tehnic Comun;

Pasul 5. Comitetul Comun de Selecție transmite decizia Secretariatului Tehnic Comun;

Pasul 6. Secretariatului Tehnic Comun pregătește contractele și le transmite Autorității de Management;

Pasul 7. Autoritatea de Management semnează contractul cu Partenerul lider de proiect.

În plus față de procedura descrisă mai sus, Comitetul Comun de Monitorizare poate stabili grupuri de lucru pentru dezvoltarea ideilor de proiecte strategice către un stadiu avansat, idei ce pot fi ulterior dezvoltate și implementate de către potențialii beneficiari. Aceste proiecte strategice vor fi evaluate de către un grup de lucru pentru evaluare desemnat de către Autoritatea de Management și vor fi aprobate de către Comitetul Comun de Selecție.

Eligibilitate

Pe parcursul procesului de evaluare și selecție, vor fi utilizate trei seturi de criterii: criteriile administrative (pentru verificarea admisibilității), criteriile de eligibilitate (criterii obligatorii ce trebuie îndeplinite de către toate proiectele) și criteriile de evaluare (folosite pentru prioritizarea proiectelor).

Criteriile de eligibilitate vor fi de trei feluri: eligibilitatea activităților, a beneficiarilor și a cheltuielilor. Proiectele sunt eligibile dacă se încadrează în obiectivele, axele prioritare și domeniile majore de intervenție ale programului, îndeplinind, în același timp, celelalte criterii suplimentare stabilite de către Comitetul Comun de Monitorizare pentru fiecare licitație de proiecte.

Beneficiarii eligibili sunt acei operatori, organisme sau firme, publice sau private, responsabile pentru inițierea sau pentru inițierea și implementarea proiectelor, precum și organismele publice echivalente, așa cum sunt descrise în paragraful 3.1.1.

În ceea ce privește cheltuielile eligibile, lista va fi agreată de cele două state membre cu respectarea prevederilor relevante din Regulamente (articolul 56 din Regulamentul General, articolul 7 din Regulamentul FEDR și articolele 48-53 din Regulamentul de Implementare).

6.2.4. Procedurile de contractare

Pe baza aprobării formale a proiectelor de către Comitetul Comun de Selecție, Autoritatea de Management încheie un contract de finanțare FEDR cu Partenerul lider de proiect. Autoritatea de Management va folosi un model de contract de finanțare FEDR aprobat de Comitetul Comun de Monitorizare.

Contracte separate privind co-finanțarea națională de la bugetul de stat vor fi încheiate între Autoritatea de Management/Autoritatea Națională din Bulgaria și fiecare partener la nivel de proiect din țara respectivă.

Toate contractele cu valoare legală aferente unui proiect vor fi raportate de către Secretariatul Tehnic Comun în Sistemul de Monitorizare al Programului.

6.2.5. Managementul Asistenței Tehnice

Din Asistența Tehnică aferentă acestui program vor fi finanțate numai activitățile legate direct de managementul programului. Asistența tehnică va fi investită în managementul general și promovarea programului, acțiuni de conștientizare, generarea de proiecte în mod pro-activ și dezvoltarea interactivă.

Un **contract cadru** va fi încheiat între Autoritatea de Management și Secretariatul Tehnic Comun pe o perioadă limitată de timp, mai scurtă decât perioada de programare. Pe baza indicatorilor ce trebuie îndepliniți de către Secretariatul Tehnic Comun, Autoritatea de Management va decide, la finalul perioadei contractuale, dacă va prelungi contractul sau dacă va contracta un alt Secretariat Tehnic Comun. În baza contractului cadru mai sus menționat și a atribuțiilor delegate de către Autoritatea de Management Secretariatului Tehnic Comun, acesta va transmite anual către Autoritatea de Management **un plan de lucru însoțit de o cerere de finanțare. Acest plan de lucru anual va fi anexat la Strategia anuală de asistență tehnică.**

Autoritatea de Management va elabora **Strategia anuală de asistență tehnică**, cu implicarea largă a actorilor de pe ambele părți ale graniței.

Strategia anuală de asistență tehnică se va baza pe următoarele documente:

- Planul anual de comunicare;
- Planul anual de instruire (care să includă, ca anexă, planul anual de angajări al structurilor de management ale programului);
- Planul anual de lucru al Secretariatului Tehnic Comun (care să includă, ca anexă, un plan anual pentru Comitetele de Monitorizare și, respectiv, Selecție, planul anual al dotărilor, planul previzionat de lucru al controlorilor);
- Alte planuri anuale ce vor fi elaborate de către Autoritatea de management (planul misiunilor de audit, planul de evaluare etc.).

Planurile anuale mai sus menționate, ce vor fi anexate strategiei de asistență tehnică, vor fi aprobate în prealabil de către conducătorul Autorității de Management.

Strategia de asistență tehnică va fi implementată la nivelul structurilor de management ale programului (Autoritate de Management și Secretariat Tehnic Comun). Strategia anuală de Asistență Tehnică va fi înaintată spre aprobare Comitetului Comun de Monitorizare.

Toate activitățile de management al programului vor fi decontate din bugetul de asistență tehnică în baza documentelor mai sus menționate.

Costurile generate de implementarea strategiei de asistență tehnică vor fi rambursate de către Unitatea de Plată. Rambursarea se va face pe baza cheltuielilor efectuate, ce vor face obiectul controlului de prim nivel. Structurile de management ale programului implicate în implementarea activităților de asistență tehnică vor respecta regulile de eligibilitate și procedurile Programului.

6.3. Management financiar și control

6.3.1. Circuitul financiar și certificarea FEDR

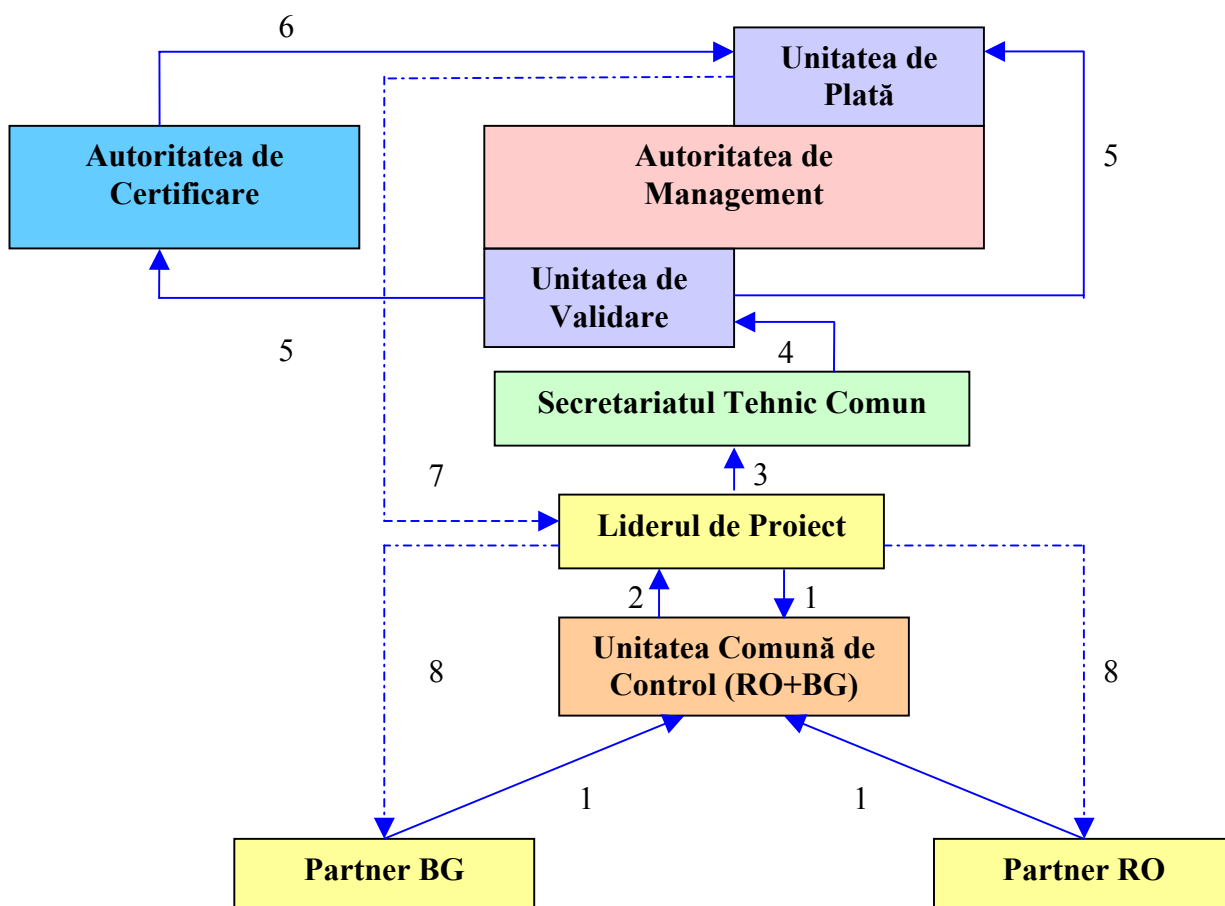
În conformitate cu Articolul 16(1) din Regulamentul FEDR, fiecare Stat Membru își va constitui sistemul de control care va face posibilă verificarea livrării produselor și serviciilor co-finanțate, corectitudinea cheltuielilor declarate pentru operațiunile sau parte din operațiunile implementate pe teritoriul său și conformitatea acestor cheltuieli și a proiectelor aferente, sau a unor părți ale acestor proiecte, cu regulile Comunitare și naționale.

În acest scop, fiecare Stat Membru participant în program va desemna controlorii responsabili de verificarea legalității și regularității cheltuielilor declarate de fiecare beneficiar (Liderul de Proiect și alți beneficiari) participant în cadrul operațiunii.

Graficul nr.4. Fluxul financiar și certificarea FEDR

→ Certificare

- - - - -> Circuit financiar

1. Partenerii de proiect români și bulgari efectuează cheltuieli și trimit cererea de rambursare și documentele suport către Secretariatul Tehnic Comun (controlorii români și bulgari) pentru verificare (Control de Prim Nivel pentru 100% din cheltuieli).
2. Unitatea Comună de control verifică documentele și le înaintează către Liderul de Proiect împreună cu raportul de verificare.
3. Liderul de Proiect face un sumar al tuturor cheltuielilor la nivel de proiect, verificate de către controlorii de prim nivel și înaintează cererea de plată consolidată către Secretariatul Tehnic Comun.
4. Secretariatul Tehnic Comun înregistrează datele în SMIS și trimite cererea consolidată de plată către Unitatea de Validare (unitate ce este parte a Autorității de Management).
5. Unitatea de Validare autorizează cheltuielile eligibile, trimite cererea de fonduri către Autoritatea de Certificare și în același timp înaintează nota de autorizare către Unitatea de Plată, specificând care este suma ce urmează să fie plătită.

6. Autoritatea de Certificare certifică cheltuiala și o înregistrează în sistemul contabil în conformitate cu Art. 81, Regulamentul CE 1080/2006 și informează Unitatea de Plată pentru a transfera fondurile FEDR către partenerul Lider de Proiect.
7. Unitatea de Plată transferă suma din FEDR către partenerul Lider de Proiect.
8. Partenerul Lider de Proiect transferă suma corespunzătoare din FEDR către Partenerii de Proiect.

Suma FEDR va fi transferată către partenerul Lider de Proiect după certificarea cheltuielii de către Autoritatea de Certificare, fără a mai aștepta transferul sumei respective de la Comisia Europeană.

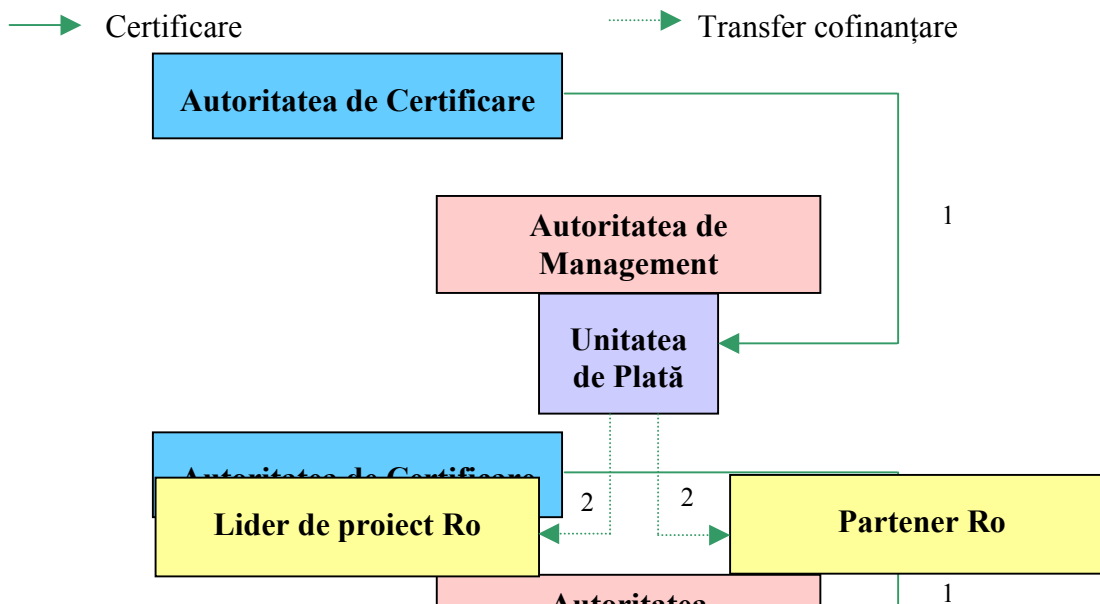
6.3.2. Cofinanțarea națională

Sistemul de certificare a sumelor provenind din cofinanțare națională va urma același circuit ca și cel de certificare a sumelor provenite din FEDR.

Fiecare țară va plăti cofinanțarea națională proprie direct către partenerii din țara respectivă. Pentru România, Unitatea de Plată va transfera cofinanțarea națională direct către partenerii români. Cofinanțarea națională va fi transferată către partenerul lider de proiect român sau partenerii români pe baza confirmării primite din partea Autorității de Certificare conform căreia certificarea cheltuielilor a fost efectuată. Aceasta nu este legată de înaintarea cererii de plată către Comisia Europeană.

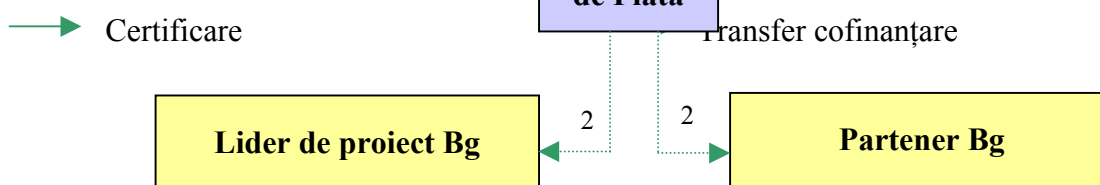
Pentru cofinanțarea bulgară, în urma notificării primite de la Autoritatea de Certificare, Autoritatea Națională din Bulgaria (Ministerul Dezvoltării Regionale și Lucrărilor Publice) va transfera cofinanțarea națională către partenerii bulgari în timp util, asigurându-se că respectiva cofinanțare națională ajunge la partenerul/partenerii bulgar/i în același timp cu fondurile FEDR.

Graficul nr.5. Fluxul financiar al cofinanțării românești

1. Autoritatea de Certificare confirmă certificarea cheltuielilor către Unitatea de Plată.
2. Unitatea de Plată transferă co-finanțarea românească numai către partenerii români.

Graficul nr.6. Fluxul financiar al cofin

1. Autoritatea de Certificare confirmă certificarea cheltuielilor către Autoritatea Națională.
2. Autoritatea Națională (Unitatea de Plată) transferă co-finanțarea Bg numai către partenerii bulgari.

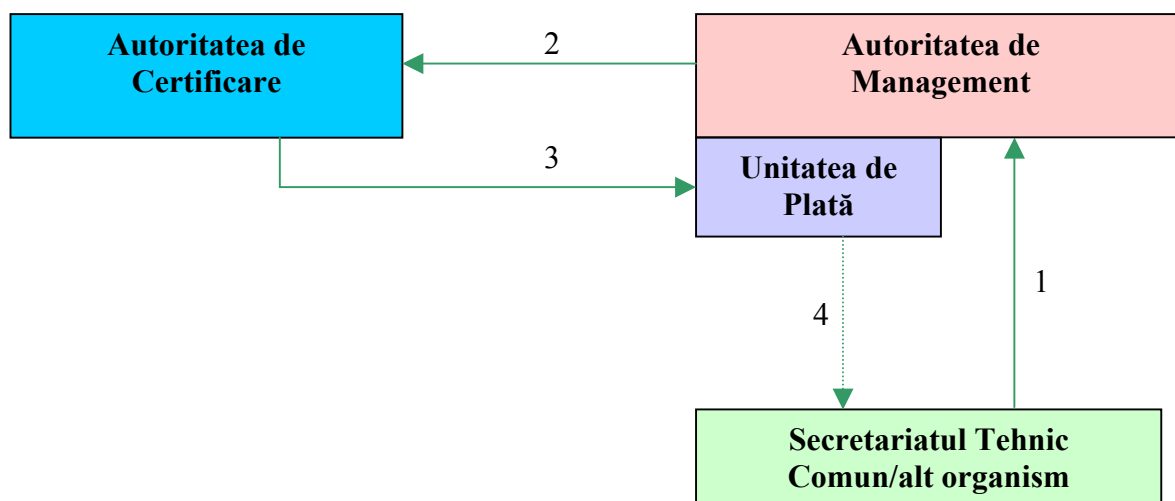
6.3.3. Asistența tehnică

Fluxul financiar al FEDR și al cofinanțării naționale aferente asistenței tehnice va parcurge pașii descriși în cele ce urmează.

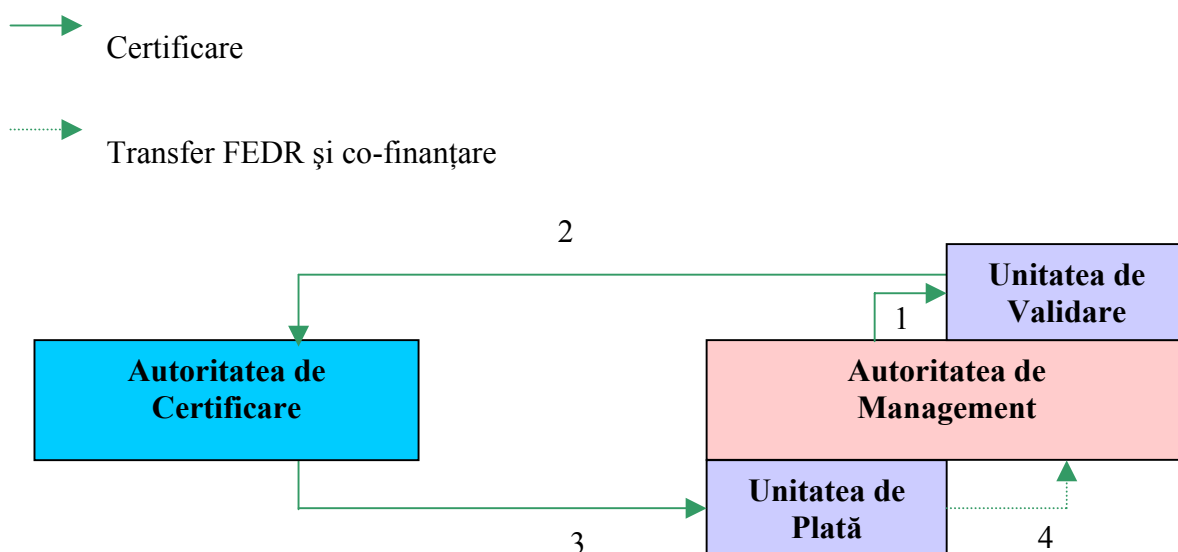
Bulgaria va transfera cofinanțarea națională anuală aferentă asistenței tehnice de la Ministerul Dezvoltării Regionale și Lucrărilor Publice din Bulgaria către Unitatea de Plată din cadrul Autorității de Management.

Circuitul fondurilor FEDR și al cofinanțării naționale aferente Asistenței Tehnice**Graficul nr.7. Cazul 1: Secretariatul Tehnic Comun sau alt organism al programului este beneficiar**

- Certificare
- Transfer FEDR și co-finanțare

1. Înaintarea cererii de fonduri și a documentelor suport pentru validare către AM, după efectuarea controlului de prim nivel de către controlorii desemnați;
2. Trimiterea cererii de plată către Autoritatea de Certificare;
3. Autoritatea de Certificare certifică plata și informează Unitatea de Plată;
4. Unitatea de Plată transferă în același timp fondurile FEDR și cofinanțarea națională către beneficiar.

Graficul nr.8. Cazul 2: Autoritatea de Management este beneficiar

1. Înaintarea cererii de fonduri și a documentelor suport pentru validare către Unitatea de Validare
2. Trimiterea cererii de plată către Autoritatea de Certificare
3. Autoritatea de Certificare certifică plata și informează Unitatea de Plată
4. Unitatea de Plată transferă în același timp fondurile FEDR și cofinanțarea națională în contul Autorității de Management

6.4. Monitorizarea și evaluarea**6.4.1. Monitorizarea**

Monitorizarea este un proces continuu și deține un rol important în managementul programului operațional, în confirmarea progreselor înregistrate, în determinarea capacității programului de a urmări obiectivele inițiale și în identificarea problemelor potențiale astfel încât să poată fi luate măsuri de rectificare.

Sistemul de monitorizare ia în considerație nevoile diferitelor grupuri de beneficiari și cele existente la diferitele niveluri ale structurilor de management. Utilizatorii potențiali ai informațiilor sunt actorii implicați care au propriile lor domenii de responsabilitate și, prin urmare, nevoi distincte de informare, astfel:

- Beneficiarii;
- Autoritatea de Management și Autoritatea Națională;
- Comitetul Comun de Monitorizare și Comitetul Comun de Selecție;
- Guvernele din România și Bulgaria;
- Comisia Europeană;
- Evaluatorii externi;

– Publicul general, inclusiv organizațiile civice etc.

Sistemul de monitorizare este bazat pe analiza completă și regulată a contextului, resurselor (intrărilor), output-urilor și rezultatelor programului și ale intervențiilor sale. Acesta cuprinde un mecanism de informații coerente ce include reuniuni de evaluare a progreselor înregistrate și rapoarte de progres ce furnizează rezumate periodice, cu informații cheie reieșite din indicatorii fizici și financiari. Scopul acestor rapoarte este de a oferi informații actualizate privind realizările în ceea ce privește indicatorii și etapele cheie și vor avea un format standard pentru a fi ușor de comparat de-a lungul timpului.

Monitorizarea programului este necesară în vederea asigurării unei implementări de calitate. Autoritatea de Management va fi responsabilă cu crearea și implementarea sistemului de monitorizare a programului. Autoritatea de Management și Comitetul Comun de Monitorizare vor răspunde de monitorizarea implementării Programului în conformitate cu principiile managementului financiar corect. Comitetul Comun de Monitorizare va urmări monitorizarea implementării Programului și se va asigura că obiectivele Programului vor fi îndeplinite prin utilizarea rațională a resurselor alocate.

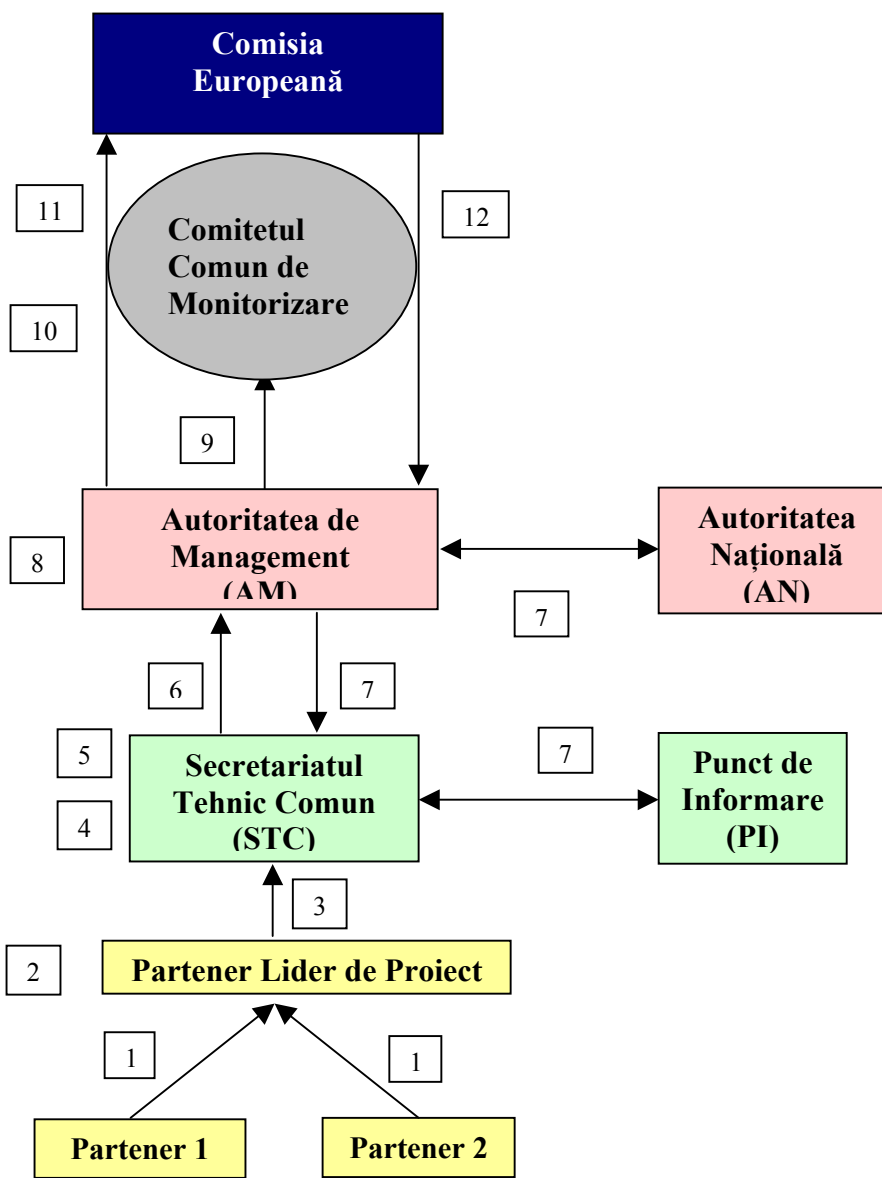
Sistemul de monitorizare a Programului va avea la bază Sistemul Unic de Management al Informației (SMIS), care permite colectarea datelor și monitorizarea implementării la nivel de program și la nivel de proiect. Sistemul va oferi structurilor competente (*Comitetele de Monitorizare și de Selecție, Autoritatea de Management, Autoritatea de Certificare, Autoritatea de Audit, Secretariatul Tehnic Comun*) un instrument practic de îndeplinire a atribuțiilor și de asigurare a comunicării cu Comisia Europeană, precum și a fluxului informațional între toate structurile Programului. Sistemul va sprijini atât circuitul proiectelor, cât și implementarea Programului.

În vederea asigurării calității și eficienței implementării Programului, activitățile de monitorizare la nivel de program și la nivel de proiect vor fi îndeplinite conform graficului de mai jos:

Graficul nr.9.
**Reprezentarea
 grafică a
 monitorizării**

Monitorizarea
 la nivel de
 program

Monitorizarea
 la nivel de
 proiect

Etapele monitorizării la nivel de program și proiect:

1. Partenerii transmit rapoartele lor de activitate în format hârtie către Partenerul lider de proiect;
2. Partenerul Lider de Proiect pregătește rapoartele de implementare a proiectului în format hârtie;
3. Partenerul Lider de Proiect transmite spre aprobare rapoartele în format hârtie către Secretariatul Tehnic Comun;
4. Secretariatul Tehnic Comun verifică și aprobă rapoartele și introduce datele proiectelor în format electronic în SMIS;
5. Secretariatul Tehnic Comun pregătește rapoartele anuale și raportul final privind implementarea Programului;
6. Secretariatul Tehnic Comun transmite rapoartele anuale și raportul final privind implementarea Programului către Autoritatea de Management;

7. Autoritatea de Management informează Autoritatea Națională și Secretariatul Tehnic Comun, care la rândul său informează Punctul de Informare, cu privire la progresele înregistrate în monitorizarea implementării Programului;
8. Autoritatea de Management verifică și validează datele electronice introduse în SMIS de către Secretariatul Tehnic Comun;
9. Autoritatea de Management verifică și transmite spre aprobare rapoartele anuale și raportul final către Comitetul Comun de Monitorizare;
10. Comitetul Comun de Monitorizare aprobă rapoartele anuale și raportul final privind implementarea Programului;
11. Autoritatea de Management transmite spre aprobare rapoartele anuale și raportul final către Comisia Europeană;
12. Comisia Europeană examinează rapoartele anuale și transmite recomandări sau cereri de evaluare.

6.4.1.1. Monitorizarea la nivel de program

Autoritatea de Management și Comitetul Comun de Monitorizare vor monitoriza implementarea Programului pe baza indicatorilor financiari și a indicatorilor prevăzuți în partea de strategie a Programului.

În vederea sprijinirii monitorizării și evaluării la nivel de program, Autoritatea de Management a creat un sistem de indicatori bine definit. Indicatorii relevanți pentru acest program se împart pe două niveluri: program și prioritate.

În vederea asigurării calității și eficacității implementării Programului, monitorizarea la nivel de program va fi realizată prin utilizarea Sistemului Unic de Management al Informației (SMIS), care permite monitorizarea și raportarea privind implementarea Programului.

Conform Regulamentului General, instrumentele utilizate pentru monitorizarea și evaluarea Programului sunt:

- Rapoartele anuale și raportul final privind implementarea, prevăzute în articolul 67 din Regulamentul General;
- Examinarea anuală a programului, prevăzută în articolul 68 din Regulamentul General.

Rapoartele anuale de implementare și raportul final

Pentru prima oară în 2008 și până la 30 iunie în fiecare an, Autoritatea de Management va transmite Comisiei Europene un raport anual și până la 31 martie 2017 raportul final privind implementarea Programului.

Raportul anual de implementare pentru anul 2010 și raportul final de implementare vor conține un capitol de evaluare a rezultatelor măsurilor de informare și publicitate din punctul de vedere al vizibilității, conștientizării Programului și a rolului jucat de către Comunitate. Un capitol separat al acestor rapoarte va fi dedicat progreselor înregistrate de indicatorii Programului. Impactul asupra mediului va fi de asemenea prezentat într-un capitol separat al acestor rapoarte.

Rapoartele anuale și raportul final vor fi elaborate de către Secretariatul Tehnic Comun și vor fi verificate și transmise de către Autoritatea de Management spre aprobare Comitetului Comun de Monitorizare înainte de a fi înaintate Comisiei Europene. Rapoartele de implementare transmise către Comisie vor fi conforme cu *Anexa XVIII* a Regulamentului de Implementare și vor fi transmise prin intermediul sistemului SFC 2007.

Examinarea anuală a programelor

Conform prevederilor articolului 68 din Regulamentul General, în fiecare an, odată cu transmiterea raportului anual de implementare, Comisia Europeană și Autoritatea de Management vor examina progresele înregistrate în implementarea Programului, principalele rezultate înregistrate în anul anterior, implementarea financiară și alți factori în vederea îmbunătățirii implementării. De asemenea, pot fi examinate orice aspecte privind funcționarea sistemului de management și control ce au fost semnalate în ultimul raport anual de control.

După efectuarea acestei examinări, Comisia Europeană poate transmite comentarii către Statele Membre și Autoritatea de Management, care vor informa Comitetul Comun de Monitorizare. Autoritatea de Management va informa Comisia Europeană cu privire la acțiunile întreprinse ca răspun la aceste comentarii.

Sistemul Informatic Unic de Management (SMIS)

Conceptul Sistemului Informatic Unic de Management

Sistemul Informatic Unic de Management este un sistem informatic la nivel național, ce sprijină toate organizațiile românești ce implementează Cadrul Național Strategic de Referință și Programele Operaționale. Sistemul se adresează nevoilor tuturor nivelurilor de management (Autorități de Management, STC, Autoritatea de Certificare etc.) și tuturor etapelor programului (programare, licitații, contractare, monitorizare, evaluare, plăți, audit și control). Principala caracteristică a SMIS este aceea că oferă utilizatorilor săi un mecanism unic pentru a-i asista în îndeplinirea sarcinilor lor.

Ca instrument de monitorizare, SMIS-ul este principalul furnizor de informații asupra progresului implementării, atât la nivel de proiect cât și la nivel de program, permițând generarea automată a rapoartelor de monitorizare.

SMIS-ul a fost dezvoltat sub coordonarea ACIS și în strânsă colaborare cu reprezentanții tuturor structurilor implicate în managementul instrumentelor structurale. De-a lungul perioadei de implementare, SMIS-ul va fi gestionat și dezvoltat în continuare de către ACIS.

Planificarea și funcționalitatea SMIS

SMIS-ul este axat pe trei principii: *disponibilitatea* datelor (datele sunt direct disponibile la cererea unui utilizator autorizat), *confidențialitatea* datelor (datele sunt oferite doar ca urmare a unei cereri din partea unui utilizator autorizat); *integritatea* datelor (procesarea datelor se va realiza doar de către utilizatorii autorizați și prin mijloace autorizate). Ca mod de implementare a celor trei principii menționate anterior, sistemul permite clasificarea multiplilor utilizatori într-un număr de grupuri/tipuri de utilizatori. Astfel, autorizațiile utilizatorilor sunt organizate și gestionate ușor, iar accesul la informație poate fi auditat și monitorizat în mod atent, într-o manieră flexibilă.

Pentru a fi un instrument de gestionare eficient, modelul funcțional al SMIS se bazează pe o serie de subsisteme, care împreună reflectă plaja largă de utilizări pe care sistemul este proiectat să le îndeplinească, după cum urmează:

- *Programarea*, ce permite înregistrarea și modificarea principalelor informații din NSRF divizat la niveluri inferioare, respectiv prin OP-uri, axe prioritare, domenii cheie de intervenție și operațiuni;
- *Managementul proiectului* (înregistrarea și modificarea principalelor informații despre proiecte, inclusiv contractele);

- *Monitorizarea*, ce permite observarea progresului în implementarea fondurilor structurale și de coeziune la toate nivelurile, iar atunci când este cazul, conform target-urilor stabilite anterior. De asemenea permite agregarea automată bottom-up (de jos în sus) a *valorilor reale* a principalelor date ce sunt înregistrate la niveluri inferioare în sistem;
- *Audit și control*, ce înregistrează constatările auditului și controlului;
- Managementul circuitului financiar, care tratează previziunea cererilor de plată, intrările, veniturile proiectelor, suspendările și recuperarea fondurilor.

Datele vor fi introduse în SMIS de către nivelul adecvat, bazându-se pe clara definire a profilurilor drepturilor utilizatorilor. Accesul în sistem va fi oferit pe bază de utilizator/parola, obținute de la ACIS după îndeplinirea unei proceduri specifice ce implică conducerea instituțiilor ce gestionează instrumentele structurale.

Rețeaua Coordonatorilor SMIS

La nivelul Autorităților de Management, Autorității de Certificare, Autorității de Audit și Secretariatului Tehnic Comun, au fost/vor fi desemnați coordonatori SMIS, responsabili cu colectarea și transmiterea cerințelor referitoare la îmbunătățirea sistemului de la nivelul instituțiilor pe care le reprezintă și cu menținerea integrității și uniformității procedurilor aferente implementării Fondurilor Structurale.

Atribuțiile și responsabilitățile coordonatorilor SMIS includ, printre altele:

- Reprezintă interfața dintre Autoritatea de Management a PO RO-BG și ACIS, pe de o parte, și dintre Autoritatea de Management a PO RO-BG și STC, pe de altă parte, referitor la problematica SMIS;
- Colectează și diseminează informațiile din cadrul și în cadrul instituțiilor pe care le reprezintă;
- Reprezintă primul punct de contact pentru asistență în utilizarea SMIS;
- Sunt instructori interni pentru utilizatorii SMIS, inclusiv pentru noii angajați.

Transferul electronic de date cu Comisia Europeană, conform art. 40-42 al Regulamentului Comisiei nr. 1828/2006, va fi realizat printr-o interfață între SMIS și Sistemul pentru Managementul Fondurilor din Comunitatea Europeană 2007-2013 (SFC 2007).

Sistemul de indicatori

Sistemul de indicatori este instrumentul utilizat în contextul monitorizării implementării Programului și contribuie la o gestionare mai eficientă a programului și proiectelor.

Sistemul de indicatori va sprijini Comitetul Comun de Monitorizare, Autoritatea de Management și Comisia Europeană în activitatea de monitorizare a implementării Programului în vederea atingerii obiectivele specifice și generale ale Programului.

Indicatorii vor face posibilă măsurarea progresului față de situația inițială și eficiența atingerii valorilor țintă prin implementarea priorităților Programului. Valorile țintă vor fi măsurate cu ajutorul unui număr limitat de indicatori de output și rezultat luând în considerare principiul proporționalității.

Sistemul de indicatori va fi alcătuit din două seturi de indicatori:

- Primul set este definit la nivelul Programului, în capitolul de strategie al acestuia și va sprijini activitățile de monitorizare și evaluare de la nivelul Programului;

- Al doilea set va fi stabilit la nivelul fiecărui proiect selectat și va sprijini activitățile de monitorizare și evaluare la nivel de proiect.

Sistemul de indicatori proiectat ia în considerare atribuțiile și nevoile tuturor organismelor implicate în managementul Programului și proiectelor.

Autoritățile responsabile cu monitorizarea acestor două seturi de indicatori sunt Comitetul Comun de Monitorizare, Autoritatea de Management și Secretariatul Tehnic Comun, astfel:

- Comitetul Comun de Monitorizare va fi consultat în legătură cu sistemul de indicatori atât la începutul perioadei de implementare a programului, cât și pe parcursul întregii perioade de programare cu scopul de a verifica dacă: (a) sistemul de indicatori a fost stabilit corect și (b) informația este suficientă pentru activitatea sa;
- Autoritatea de Management va monitoriza indicatorii Programului cu ajutorul Sistemul Informatic Unic de Management (SMIS);
- Secretariatul Tehnic Comun va monitoriza indicatorii proiectului tot cu ajutorul Sistemul Informatic Unic de Management (SMIS).

Cu toate că sistemul de monitorizare va fi responsabil în mare măsură cu generarea datelor de output, unele date de output și cele mai multe date de rezultat vor necesita eforturi suplimentare de colectare (ex. studii, muncă de teren, colectarea informațiilor de la alte organizații). De asemenea, statisticile oficiale ce vor genera indicatorii de context vor trebui dublate cu rapoarte, studii sau alte tehnici de colectare și interpretare a informațiilor. Nevoile specifice pentru informații complementare și activitățile conexe planificate vor fi incluse în Program și în Planurile de Evaluare ale Cadrului Strategic Național de Referință.

6.4.1.2. Monitorizarea la nivel de proiect

Scopul monitorizării proiectului este de a urmări cum proiectul înregistrează progrese în privința cheltuielilor, utilizării resurselor, implementării activităților, obținerii rezultatelor și gestionării riscurilor. Activitatea de monitorizare a proiectului presupune colectarea sistematică și continuă de date, analizarea și utilizarea managementul informației în vederea sprijinirii unui proces decizional eficace.

Activitatea de monitorizare a proiectelor va fi responsabilitatea și va fi asigurată de către Secretariatul Tehnic Comun la nivelul tuturor proiectelor și de către Partenerul lider de proiect la nivelul activităților desfășurate de către fiecare partener implicat în proiect.

6.4.2. Evaluarea

6.4.2.1. Cadrul de reglementare

Evaluarea programului operațional este o activitate inseparabilă de managementul și implementarea programului, fiind un instrument de evaluare a relevanței, eficienței și eficacității asistenței financiare angajate, precum și a impactului și durabilității rezultatelor obținute.

Obligația de a realiza activități sistematice de evaluare a programului operațional, precum și regulile generale pentru acele activități, sunt prevăzute în Regulamentul General (articolele 37, 47-49).

În conformitate cu articolele 47-49 din Regulamentul General, pentru programul de cooperare transfrontalieră România-Bulgaria se vor realiza trei tipuri principale de evaluări:

- *O evaluare ex-ante;*

- *Evaluări ongoing* (pe parcursul perioadei de implementare a programului operațional);
- *Evaluarea ex-post*.

Evaluarea ex-ante. Evaluarea ex-ante a fost realizată de un evaluator extern și a inclus de asemenea Evaluarea Strategică de Mediu, realizată în conformitate cu prevederile Directivei 2001/42 privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului înconjurător.

Evaluările ongoing realizate pe parcursul perioadei de implementare a programului de cooperare transfrontalieră România-Bulgaria vor fi de trei feluri: -a) *intermediară* b) *ad-hoc* și c) *care acoperă mai multe programe*, după cum urmează:

Evaluarea Intermediară are ca scop îmbunătățirea calității, eficienței și consistenței asistenței, precum și a strategiei și implementării Programului Operațional. Evaluările intermediare vor sprijini procesul de management al programului prin analizarea problemelor ce apar pe parcursul implementării și prin propunerea de soluții specifice în vederea îmbunătățirii funcționării sistemului.

Vor exista două evaluări intermediare ale Programului: o evaluare ce va avea loc la sfârșitul lui 2008 – începutul lui 2009 și una în 2012. Prima evaluare intermediară va examina progresul implementării Programului până la data respectivă, insistând în special asupra aspectelor precum: managementul Programului, în timp ce a doua evaluare intermediară se va concentra mai mult asupra priorităților. Evaluările intermediare vor include studii comprehensive privind impactul programului asupra mediului.

Evaluările intermediare vor fi încredințate experților externi.

Evaluările ad-hoc vor fi realizate atunci când monitorizarea programului relevă o îndepărtare semnificativă de la scopurile stabilite inițial („o îndepărtare semnificativă se va defini în Planul de Evaluare Multi-anual) sau atunci când se fac propuneri de revizuire a Programului. Evaluările ad-hoc vor urmări aspecte legate fie de întregul Program, fie de una sau mai multe axe prioritare sau domenii majore de intervenție. La propunerea Autorității de Management, Comitetul Comun de Monitorizare va decide asupra necesității, subiectelor și duratei evaluării ad-hoc, bazându-se pe analizarea datelor financiare și fizice oferite de sistemul de monitorizare.

Evaluările ad-hoc vor fi realizate fie de către experți externi, fie de către unitatea de evaluare din cadrul Autorității de Management.

Evaluările care acoperă mai multe programe vor fi realizate atunci când evaluarea are caracter orizontal și când realizarea evaluării presupune implicarea a mai mult de un program operațional. Aceste evaluări pot analiza evoluția unui grup de programe operaționale din punct de vedere al priorităților comunitare. De asemenea, pot examina probleme specifice legate de managementul mai multor programe operaționale. Evaluările care acoperă mai multe programe vor fi gestionate de către Unitatea Centrală de Evaluare a ANCIS (Autoritatea Națională pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale) din România și vor fi încredințate consultanților externi.

Obiectivele specifice, întrebările legate de evaluare, sarcinile și rezultatele estimate ale evaluărilor interimare, ad-hoc și a celor care acoperă mai multe programe vor fi definite separat pentru fiecare evaluare ce urmează a se desfășura.

Evaluarea ex-post va fi realizată de către Comisie, în strânsă colaborare cu România și Bulgaria, în conformitate cu articolul 49, paragraful 3 din Regulamentul General.

Comisia poate desfășura **evaluări strategice**, ca și evaluări legate de monitorizarea Programului, în conformitate cu articolul 49 paragraful 2 din Regulamentul General.

6.4.2.2. Cadrul Instituțional pentru evaluare

Cadrul instituțional pentru evaluare din România cuprinde două niveluri:

- un nivel general de coordonarea, asigurat de către Unitatea Centrală de Evaluare din cadrul ANCIS, Ministerul Economiei și Finanțelor.
- un nivel funcțional, compus din unități de evaluare stabilite în cadrul fiecărei Autoritate de Management.

Rolul de coordonare al Unității Centrale de Evaluare poate fi sintetizat după cum urmează:

- Realizarea evaluărilor care privesc mai multe programe;
- Asigurarea activităților de construire a capacității instituționale pentru sprijinirea și dezvoltarea capacității operaționale a unităților de evaluare înființate în cadrul Autorităților de Management ale Programelor Operaționale.
- Asigurarea activităților de garantare generală a calității în vederea asigurării calității tuturor evaluărilor.

Unitatea de evaluare stabilită în cadrul Autorității de Management va fi responsabilă pentru evaluările intermediare și cele ad-hoc.

Unitatea de evaluare va acționa în cooperare cu Comitetul Comun de Monitorizare și va interacționa constant cu Unitatea Centrală de Evaluare.

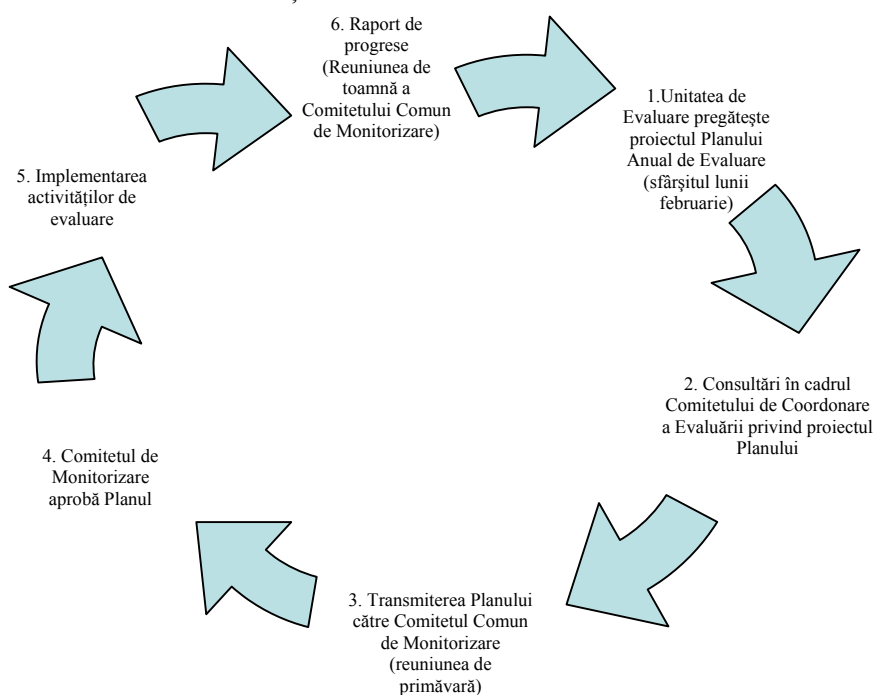
6.4.2.3. Planul de evaluare

Până la sfârșitul lunii iulie 2007, unitatea de evaluare din cadrul Autorității de Management va elabora un Plan Multianual de Evaluare pentru Programul Operațional, ce va conține o secțiune referitoare la coordonarea și managementul planului (inclusiv rolul Planului Multianual de Evaluare, rolul și responsabilitățile Unității de Evaluare, informații referitoare la crearea unui Comitet de Coordonare a Evaluării, utilizarea rezultatelor evaluării) și o secțiune referitoare la activități indicative de evaluare ce vor fi derulate pe parcursul perioadei de programare.

Această planificare va fi făcută în conformitate cu Regulamentele UE privind Fondurile Structurale; documentele metodologice de lucru privind evaluarea publicate de Comisia Europeană; documentele metodologice de lucru privind evaluarea publicate de ANCIS – Unitatea Centrală de Evaluare. Planul Multianual de Evaluare a Programului Operațional va fi aprobat de către Comitetul Comun de Monitorizare la prima reuniune a acestuia.

Managementul efectiv al procesului de evaluare va fi organizat pe baza unui Plan Anual de Evaluare specific și mai detaliat, care va fi, de asemenea, aprobat de către Comitetul Comun de Monitorizare.

FLUXUL ACTIVITĂȚILOR PRIVIND PLANUL ANUAL DE EVALUARE

6.4.2.4. Aspecte organizatorice

Un Comitet de Coordonare a Evaluării (CCE) la nivelul Programului va urmări implementarea Planurilor de Evaluare. CCE se va reuni cu ocazia fiecărui exercițiu de evaluare. Componenta de bază a Comitetului va fi aceeași pe durata întregii sale existențe și va include:

- Conducătorul Autorității de Management a Programului (sau persoana desemnată de acesta/aceasta);
- Unitatea de Evaluare de la nivelul Autorității de Management a Programului;
- Un reprezentant al Direcției Generale pentru Politica Regională
- Un reprezentant al Autorității Naționale pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale din România – Unitatea Centrală de Evaluare;
- Un reprezentant al Autorității Naționale din Bulgaria.

Funcțiile cheie ale CCE includ:

- Deciderea asupra scopului evaluării și termenilor de referință;
- Selectarea unui evaluator care să realizeze proiectul;
- Urmărirea activității evaluatorului și asigurarea calității raportului de evaluare;
- Facilitarea accesului evaluatorului la informațiile ce îi sunt necesare pentru a-și îndeplini activitatea.

În ceea ce privește accesul publicului la rezultatele evaluării, rapoartele de evaluare vor fi publicate pe site-ul Programului.

6.5. Informare și publicitate

Autoritatea de Management se va asigura că implementarea programului respectă regulile privind informarea și publicitatea, așa cum sunt prevăzute în Articolul 69 al Regulamentului General și Articolele 2-9 ale Regulamentului de Implementare.

Autoritatea de Management va fi responsabilă pentru implementarea activităților de informare și publicitate.

Detaliile privind regulile și cerințele referitoare la Informare și Publicitate sunt stabilite în *Articolele 2-9 ale Regulamentului de Implementare*. Astfel, conform Art. 3, Planul de Comunicare trebuie depus la Comisia Europeană spre aprobare în termen de patru luni de la aprobarea Programului de către Comisie.

Principiile care vor fi respectate în timpul comunicării sunt următoarele: transparență, corectitudine, accesibilitate, credibilitate, obiectivitate, mesaje coerente transmise de toate instituțiile implicate în procesul de comunicare și abordarea proactivă.

6.5.1. Responsabilități

Autoritatea de Management trebuie să se asigure că existența programului și informațiile conținute de acesta sunt diseminate publicului larg și disponibile pentru toate părțile interesate. Aceasta va delega cea mai mare parte din responsabilități și activități Secretariatului Tehnic Comun și, implicit, Punctului de Informare de pe partea bulgară de la Plevna. În practică, acțiunile de informare și publicitate sunt realizate de către Autoritatea de Management, Secretariatul Tehnic Comun și Punctul de Informare conform *Planului de Comunicare (PC)*, sub coordonarea Autorității de Management.

Planul de Comunicare conține activități referitoare la următoarele măsuri principale:

- Informare (crearea și întreținerea paginii de Internet a programului, editarea și distribuția publicațiilor (atât în format electronic, cât și tipărite), seminarii de informare);
- Promovare (crearea strategiei de brand a programului, precum și a planului de management de brand, campanii publicitare în mass media, organizarea de caravane în zona eligibilă a programului);
- Training (seminarii/ateliere de lucru tematice pentru potențialii beneficiari, seminarii pentru Parteneri lideri de proiect privind modul în care proiectele pot fi promovate în mass media, instruire active, instruire și ateliere de lucru tematice pentru jurnaliști);
- Evaluare (sondaje, focus grupuri, studii conform chestionarelor, analize).

Planul de Comunicare va fi detaliat pentru primul an - un an și jumătate de programare, iar pentru următorii ani de programare se va stabili frecvența evenimentelor.

Autoritatea de Management este responsabilă de evenimentele organizate pentru lansarea programului, așa cum este stipulat în Regulamentul de Implementare. Va fi organizată o conferință de presă națională pentru lansarea programului și conferințe de presă locale în toate județele și districtele de pe graniță. Aceste evenimente vor avea loc după ce Comisia Europeană aprobă programul.

Responsabilitățile beneficiarilor cu privire la măsurile de informare și publicitate pentru public sunt prevăzute în *Articolul 8 al Regulamentului de Implementare*.

Caracteristicile tehnice ale măsurilor de informare și publicitate destinate beneficiarilor, potențialilor beneficiari și publicului general sunt definite în *Articolul 9* al aceluiași regulament.

6.5.2. Scop

- Evidențierea rolului Comunității și asigurarea că asistența din Fonduri este transparentă prin diseminarea proactivă a informațiilor și oferirea platformelor de stimulare a schimbului de experiență în vederea creșterii conștientizării programului în rândurile publicului general;
- Crearea premiselor pentru o capacitate ridicată de absorbție în România a fondurilor structurale disponibile prin FEDR.

6.5.3. Obiective Generale

- Să ofere informații clare și detaliate despre oportunitățile acestui Program și să asigure transparența pentru grupurile țintă ale Programului în vederea creșterii nivelului de interes asupra fondurilor europene pentru o mai bună absorbție în zonele eligibile;
- Să crească nivelul conștientizării publice în ceea ce privește existența, scopul, prioritățile, suportul financiar oferit, impactul social și economic estimat al Programului;
- Să crească vizibilitatea brandului Programului și a instituțiilor responsabile de implementarea Programului, la nivel național și, respectiv, regional;
- Să promoveze la nivelul publicului general impactul social și economic oferit de acest tip de asistență.

6.5.4. Obiective specifice

Obiectivele specifice vor fi cuprinse în Documentul Cadru de Implementare.

Activitățile estimate pentru informare și publicitate îndeplinite de către Autoritatea de Management, Secretariatul Tehnic Comun și Punctul de Informare vor fi incluse în Planul anual de Informare și Publicitate (PIP). Asistența tehnică din FEDR poate acoperi cheltuielile referitoare la activitățile incluse anterior în PIP.

6.5.5. Grupuri țintă

Comunicarea se va adresa în primul rând potențialilor aplicanți pentru a se asigura informarea corespunzătoare și în timp util cu privire la oportunitățile de finanțare, licitațiile de proiecte și, în același timp, pentru a asigura înțelegerea corespunzătoare a procesului administrativ.

Al doilea grup țintă este publicul general ca beneficiar indirect care trebuie să fie conștient de rezultatele și beneficiile obținute prin proiecte.

Informarea asupra rezultatelor proiectelor trebuie oferită și instituțiilor implicate în stabilirea politicilor în domeniile care au legătură cu prioritățile programului.

6.5.6. Monitorizarea și evaluarea planului de comunicare

În conformitate cu *Articolul 3 din Regulamentul de Implementare*, Autoritatea de Management/Secretariatul Tehnic Comun trebuie să informeze Comitetul Comun de Monitorizare cu privire la progresele înregistrate în implementarea planului de comunicare, măsurile de informare și publicitate realizate și mijloacele de comunicare utilizate. Totodată, Autoritatea de Management trebuie să ofere Comitetului Comun de Monitorizare exemple de asemenea măsuri.

Rapoartele anuale și raportul final referitoare la implementarea programului trebuie să conțină exemple de măsuri de informare și publicitate pentru program, măsurile luate pentru publicarea rezultatelor și conținutul oricărei modificări a planului de comunicare.

Activitățile de informare și publicitate vor fi supuse evaluărilor continue și ex-post, pe baza criteriilor și indicatorilor de evaluare definiți în prealabil. Indicatorii vor fi clar specificați în Planul de Comunicare. Astfel, planul va conține indicatori de output și de rezultat.

Raportul anual de implementare pentru anul 2010 și raportul final de implementare trebuie să conțină evaluarea acestor măsuri. În plus, raportul anual de implementare va stabili conținutul oricărei modificări a planului de comunicare.

ANEXE

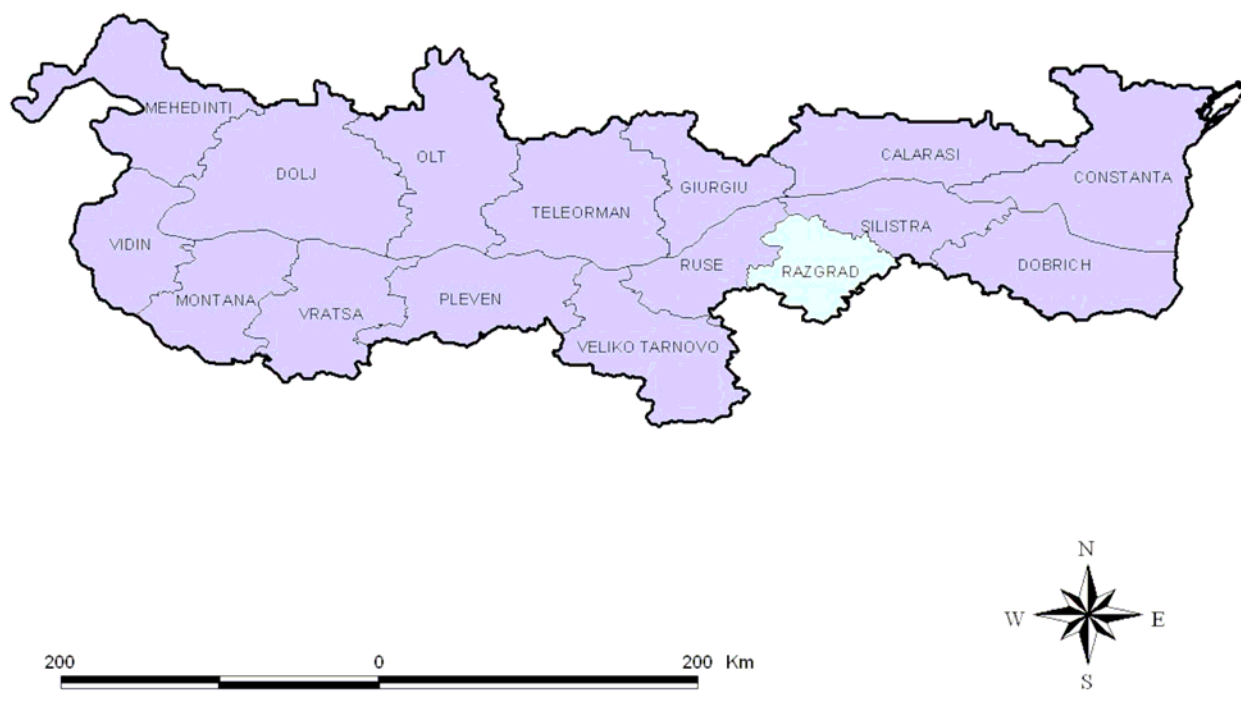

ANEXA 1

Programul Operațional de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria

2007-2013

- Rezumatul programului -

1.1. Caracteristicile programului

Programul Operațional de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria se adresează unei arii de 71.930 Km² și unei populații de 5,104 milioane de locuitori.

Aria eligibilă include, pe partea românească, județele (NUTS III) Mehedinți, Dolj, Olt, Teleorman, Giurgiu, Calarasi și Constanta, iar pe partea bulgară, districtele (NUTS III) Vidin, Vratsa, Montana, Veliko Tarnovo, Pleven, Ruse, Dobrich și Silistra. În plus, conform prevederilor legate de flexibilitate din regulamentul FEDR, districtul bulgar Razgrad este de asemenea eligibil.

Aria eligibilă este caracterizată de problemele tipice zonelor de graniță, unde izolarea și marginalizarea față de centrele economice și de luare a deciziilor este ridicată, datorită prezenței frontierei, ceea ce limitează schimburile economice, sociale și culturale și afectează managementul comun, eficient și eficace al teritoriului. Politicile naționale sunt mai puțin incisive în zonele de periferie, care prezintă situații socio-economice specifice.

Zona de graniță nu este omogena și este deficitară la capitolul identității ca regiune. Analiza situației socio-economice curente a arătat întârzieri în dezvoltarea economică, în crearea locurilor de muncă, dar și un mare potențial pentru cooperare transfrontalieră. Din punct de vedere al mediului înconjurător, teritoriul are peisaje, ecosisteme și morfologie bogate, variate, dar foarte vulnerabile.

Pentru perioada de programare 2007-2013, abordarea strategică a fost dezvoltată începând cu analiza punctelor tari și slabe ale zonei, precum și a oportunităților și amenințărilor (SWOT). A fost formulată o strategie comună și au fost stabilite organismele comune de management pentru a face față provocărilor comune.

1.2. Strategia și obiectivele cooperării transfrontaliere

Scopul strategic general al programului este:

„Apropierea oamenilor, a comunităților și a economiilor zonei de graniță România-Bulgaria în vederea participării la dezvoltarea comună a zonei de cooperare, prin utilizarea durabilă a resurselor și avantajelor sale umane, naturale și de mediu.”

Strategia de bază dorește să depășească barierele fizice și socio-culturale existente și să promoveze dezvoltarea teritorială care respectă problemele de mediu și nevoia unei creșteri durabile pe termen mediu și lung a întregului teritoriu, printr-o participare comună, în colaborare. Strategia urmărește atingerea a cinci **obiective specifice**:

- Îmbunătățirea accesului la infrastructura de transport în cadrul ariei eligibile pentru a facilita mobilitatea bunurilor și persoanelor;
- Îmbunătățirea disponibilității și a diseminării informațiilor privind oportunitățile comune în cadrul zonei de frontieră;
- Durabilitatea valorii intrinseci a resurselor naturale ale zonei prin exploatarea prudentă și protecția efectivă a mediului înconjurător;
- Dezvoltarea economică durabilă a ariei de frontieră prin inițiative comune în vederea identificării și întăririi avantajelor comparative și reducerii dezavantajelor;
- Coerență economică și socială susținută prin acțiuni de cooperare între oameni și comunități.

Având în vedere aceste obiective, Programul este structurat conform următoarelor Axe Prioritare:

Axa prioritară 1: Accesibilitate – Îmbunătățirea mobilității și a accesului la infrastructura de transport, informații și comunicații în regiunea transfrontalieră

Axa prioritară 2: Mediu – Utilizarea durabilă și protejarea resurselor naturale și de mediu și promovarea unui management eficient al riscului în zona transfrontalieră

Axa prioritară 3: Dezvoltare economică și socială - Dezvoltarea economică și coeziunea socială prin identificarea și consolidarea în comun a avantajelor comparative ale zonei

A patra Axă prioritară – Asistență Tehnică, va oferi asistența generală a Programului pentru pregătirea proiectelor, managementul și implementarea programului, publicitatea și evaluarea programului.

1.3. Criteriile minime de cooperare necesare în cadrul proiectelor

În cadrul acestui program vor fi sprijinite doar acele proiecte care îndeplinesc criteriile stricte stabilite de Regulamentele Fondurilor Structurale, în special cele ce privesc Obiectivul Cooperare Teritorială Europeană:

- **Implicarea partenerilor din aria Programului din ambele țări** reprezintă o cerință minimă (de bază).
- Numai **proiectele transfrontaliere comune** vor fi implementate în contextul acestui Program. Proiectele transfrontaliere comune trebuie să **respecte cel puțin două din următoarele criterii: dezvoltare comună, implementare comună, personal comun, finanțare comună**.
- Toate proiectele trebuie să respecte Principiul Partenerului Lider de Proiect, ceea ce înseamnă că un partener din proiect – adică Partenerul Lider de Proiect - poartă responsabilitatea generală și răspunde pentru întregul proces de management și implementare al proiectului.

1.4. Prioritățile programului

În conformitate cu documentele metodologice de îndrumare oferite de Comisia Europeană și de evaluarea ex-ante, structura Programului a fost divizată urmărind următoarea schemă logică pe axe prioritare și domenii cheie de intervenție:

Axa Prioritară	Domeniu cheie de intervenție
Axa prioritară 1: Accesibilitate - Mobilitate sporită și accesul la infrastructura de transport în zona de graniță	
Axa prioritară 2- Mediu - Utilizarea durabilă și protecția resurselor naturale și a mediului, și promovarea managementului eficient al riscului în zona de frontieră	Dezvoltarea sistemelor comune de management pentru protecția mediului Dezvoltarea infrastructurii comune și a serviciilor în vederea prevenirii dezastrelor naturale și create de mâna omului, incluzând servicii comune
Axa prioritară 3: Dezvoltare Economică și Socială – Dezvoltare Economică și coeziune socială prin identificarea și consolidarea comună a avantajelor comparative ale zonei	Sprijin pentru cooperarea de afaceri transfrontalieră și promovarea unei imagini și identități regionale Cooperare în domeniul dezvoltării resurselor umane – dezvoltarea comună a aptitudinilor și cunoștințelor Cooperare people-to-people
Axa prioritară 4 – Asistență Tehnică	4.1. Sprijin pentru managementul și implementarea programului 4.2. Sprijin pentru comunicarea și informarea aferente programului

1.4.1 Axa prioritară 1: *Accesibilitate - Îmbunătățirea mobilității și accesului la infrastructura de transport, informații și comunicații în zona de graniță*

Obiectivele specifice ale primei axe prioritare sunt următoarele: îmbunătățirea mobilității în zona de graniță prin îmbunătățirea condițiilor existente și dezvoltarea unor facilități de transport noi în zona eligibilă pentru a asigura schimbul eficient și regulat de informații cu relevanță transfrontalieră.

Pentru a atinge țelul propus în cadrul acestei axe prioritare, au fost propuse doua domenii de intervenție:

1.1 *Îmbunătățirea facilităților de transport transfrontalier rutier și fluvial*, cu scopul de a dezvolta atât acele facilități cu impact transfrontalier, cât și serviciile publice de transport. Promovarea sistemelor transfrontaliere ecologice accesibile și a serviciilor conexe de interes transfrontalier trebuie luate în considerare în cea mai mare măsură.

1.2 Dezvoltarea rețelelor și a serviciilor de informare și comunicații în zona transfrontalieră, în scopul sprijinirii dezvoltării surselor de informare, a cooperării și relaționării transfrontaliere bazate pe TIC, precum și al extinderii accesului comunităților la informațiile și comunicațiile transfrontaliere.

1.4.2 Axa prioritară 2: Mediu - Utilizarea durabilă și protejarea resurselor naturale și de mediu și promovarea unui management eficient al riscului în regiunea transfrontalieră

Obiectivele specifice ale celei de-a doua axe prioritare sunt: asigurarea unei protecții eficiente a resurselor naturale prin utilizarea sistemelor de management comune și coordonate, pentru creșterea conștientizării asupra protecției mediului și a managementului în zona transfrontalieră și pentru protejarea populației locale, a mediului de afaceri, a mediului natural și a infrastructurii de eventuale daune naturale sau create de om, prin acțiuni de prevenire comune și acțiuni de răspuns în caz de urgență în zona de graniță.

Pentru a atinge țelul propus în cadrul acestei axe prioritare, au fost propuse doua domenii de intervenție:

2.1 Dezvoltarea sistemelor de management comune în domeniul protecției mediului, prin îmbunătățirea măsurilor de protecție a naturii și de conservarea a mediului în zona transfrontalieră și prin sprijinirea măsurilor de conștientizare a publicului asupra managementului de mediu și a protecției mediului.

2.2 Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor comune de prevenire a dezastrilor naturale sau a celor cauzate de om și a serviciilor de răspuns în caz de urgență, prin măsuri comune de prevenire a riscurilor naturale și tehnologice și prin avertizări anuale comune și activități comune de răspuns în caz de urgență.

1.4.3 Axa prioritară 3: Dezvoltare economică și socială – Dezvoltare economică și coeziune socială prin identificarea și intensificarea comună a avantajelor comparative din zonă

Obiectivele specifice ale celei de-a treia axe prioritare sunt: dezvoltarea infrastructurii și serviciilor economice din zona transfrontalieră în interiorul și în exteriorul granițelor sale, pentru a sprijini dezvoltarea produselor de turism integrat ce se bazează pe avantajele comparative ale zonei, pentru a stimula cooperarea transfrontalieră între universități, instituții economice și de cercetare, pentru a sprijini schimbul de informații în ceea ce privește oportunitățile de angajare, pentru a dezvolta serviciile de instruire pentru angajare, în strânsă legătură cu nevoile de piață integrate, pentru a dezvolta legăturile transfrontaliere și schimbul între centre educationale/ de instruire și pentru a întări coerența culturală și socială și cooperarea între oameni și comunități în zona programului.

Pentru a atinge țelul propus în cadrul acestei axe prioritare, au fost propuse trei domenii de intervenție:

3.1 Sprijin pentru cooperarea transfrontalieră în domeniul afacerilor și promovarea imaginii și identității regionale, prin intermediul dezvoltării infrastructurii de afaceri transfrontaliere și promovării cooperării, creării de rețele pentru promovarea investițiilor străine și a unei imagini regionale pozitive, promovarea rețelelor turistice și diversificarea serviciilor turistice deja existente, promovarea cooperării între universități, institute de cercetare și afaceri din domeniul cercetării, dezvoltării și inovației, măsuri comune de marketing și promovare a produselor transfrontaliere.

3.2 Cooperare în domeniul managementului resurselor umane – dezvoltare comună a cunoștințelor și abilităților, prin intermediul schimbului de informații asupra nevoilor de angajare, a dezvoltării serviciilor de training în acest domeniu în strânsă legătură cu cerințele pieței și cu dezvoltarea rețelelor transfrontaliere precum și a schimburilor între centre de educație/ training în zona de graniță.

3.3 Cooperare “People-to-people”, pentru dezvoltarea societății civile și a comunităților locale, îmbunătățirea guvernării locale, creșterea schimburilor educaționale, culturale, în domeniul sănătății, tineretului și sportului în zona de graniță.

1.4.4 Axa prioritară 4: Asistență tehnică

Axa prioritară 4, asistență tehnică, vizează managementul și implementarea Programului precum și comunicarea și informarea aferente acestuia.

Rezumatul strategiei de intervenție a Programului, împărțit pe axe prioritare, domenii de intervenție și operațiuni indicative este prezentat în cele ce urmează.

1.5. Indicatorii programului

Setul de indicatori ce a fost definit pentru a facilita și a servi nevoilor factorilor decizionali și care contribuie la îmbunătățirea managementului programului, includ indicatori de rezultat și de output, identificați la nivel de Program și pentru fiecare ză prioritară.

1.6. Resurse financiare la nivel de Program

Bugetul total al Programului este de 262,003,540.18 Eur (prețuri curente) pentru perioada 2007-2013. Un total de 217,823,757 Eur (83%) din FEDR va fi disponibil pentru proiectele eligibile pe parcursul perioadei de implementare, iar co-finanțarea națională publică va fi 42,611,452.13 Eur (16%) iar co-finanțarea națională privată va fi de 1,568,331.05 Eur (1%).

Angajamentele FEDR aferente Programului către Comisie se fac anual. Fondurile angajate ce nu vor fi plătite către beneficiari până la sfârșitul celui de-al treilea an precedent lui 2007 (N+3) pentru prima jumătate a Programului și până la sfârșitul celui de-al doilea an de la anul angajării (N+2) pentru cea de-a doua jumătate a Programului vor fi decontate în mod automat de către Comisia Europeană și considerate pierdute Programului.

Data de încheiere a eligibilității cheltuielilor este 31 Decembrie 2015.

Tabel 1: Scurtă prezentare a procesului de programare

Data/Locul	Milestone
19.01.2006, București, România	Prima întâlnire tehnică bilaterală pentru organizarea procesului de programare; a fost propus un Plan de Acțiune pentru elaborarea Programului
28.02.2006, Ruse, Bulgaria	Prima întâlnire comună Task Force pentru probleme organizaționale. Subiecte discutate: rolul, structura și atribuțiile specifice ale structurilor comune, zona eligibilă a Programului (eligibilitate directă și utilizarea regulii de flexibilitate pentru districtul Razgrad), conținutul Programului în conformitate cu draft-ul regulamentelor, termenele pentru procesul de programare și Planul de Acțiune, bugetul aferent Asistenței Tehnice (AT) pentru sprijinirea pregătirii Programului Operațional (PO) și a documentelor aferente (elaborarea capitolului de strategie, evaluarea ex-ante, evaluarea de mediu).
28.03.2006, Călărași, România	Întâlnire comună Task Force pentru probleme organizaționale. A fost agreat ca reprezentanții județelor/districtelor să participe la întâlnirile Task Force în calitate de observatori și a discutat

	<p>întâlnirile Task Force în calitate de observatori; s-a discutat nominalizarea structurilor comune; a fost agreat Planul de Acțiune elaborat de grupul de lucru pentru capitolul de strategie; a fost agreată localizarea Secretariatului Tehnic Comun (STC) în cadrul Biroul Regional Călărași.</p>
06.04.2006, Giurgiu, România	<p>Workshop-ul bilateral cu potențialii beneficiari de la nivel central, regional și din zona de graniță pentru promovarea procesului de programare; regulamente și reguli relevante pentru Obiectivul Cooperare Teritorială Europeană, obiective ale viitoarei cooperări transfrontaliere; importanța parteneriatului și a cooperării în noul exercițiu de programare; au fost distribuite chestionare către potențialii beneficiari pentru a aduna date necesare elaborării analizei SWOT; a fost prezentat următorul plan de lucru.</p>
09.06.2006, Ruse, Bulgaria	<p>Întâlnire comună Task Force pentru discutarea indicatorilor statistici și pentru colectarea datelor necesare, alocarea provizorie a fondurilor FEDR pentru acest program, stadiul contractării evaluării ex-ante și a evaluării strategice de mediu și organizarea acestor activități; au fost analizate rolul, atribuțiile și organizarea STC; a fost agreată excluderea proiectelor strategice din acest program.</p>
Iunie-Iulie 2006, Romania si Bulgaria	<p>Grup de lucru tematic și discuție SWOT asupra “Obiectivului de Cooperare Teritorială Europeană România-Bulgaria 2007-2013”.</p> <p>Au fost organizate 7 workshop-uri în România și 9 workshop-uri în Bulgaria pentru a identifica problematica SWOT și potențialele idei de proiecte.</p>
Iunie – Iulie 2006, Romania si Bulgaria	<p>Solicitare oficială de idei de proiecte pentru acest Program.</p> <p>Au fost primite 214 idei de proiecte, însumând 785,898,235 Eur; ideile de proiecte au fost colectate și analizate de echipa de AT; cele mai multe idei de proiecte s-au încadrat în domeniul accesibilității și turismului. Cu toate acestea, unele nu aveau caracter transfrontalier și nu identificau parteneri pe ambele parti ale graniței. Ideile de proiecte au fost luate în considerare la elaborarea strategiei și a axelor prioritare și au reprezentat punct de referință pentru următorul workshop..</p>
14-21.07.2006, Bulgaria	<p>Echipa de AT a examinat situația din Bulgaria și s-au consultat cu Ministerul Dezvoltării Regionale și a Lucrărilor Publice. Au obținut date statistice suplimentare pe partea bulgară și s-a discutat prima variantă a PO.</p>
26.07.2006, Giurgiu, România	<p>Workshop bilateral pentru consultarea primei variante a PO cu potențialii beneficiari și cu autoritățile relevante;</p> <p>Documentul a inclus descrierea situației actuale a zonei, analiza SWOT și sublinierea obiectivelor programului și a axelor prioritare:</p> <p><i>a) îmbunătățirea accesibilității, b) promovarea economiei, c) managementul mediului și d) cooperare în domeniul culturii și a turismului.</i></p> <p><i>În principiu, potențialii beneficiari au fost de acord cu analiza SWOT și cu obiectivul strategic principal al PO; ei au subliniat nevoia de a schimba axele prioritare propuse cu cele identificate în cadrul</i></p>

	<p><i>Documentului Comun de programare pentru 2003-2006 (Programul Phare CBC), care corespundea mai bine nevoilor lor. Ei au subliniat de asemenea că accesibilitatea și accesul la informații este esențial pentru dezvoltarea cooperării; aceeași importanță deține atât protecția mediului cât și prevenirea inundațiilor.</i></p> <p><i>Au fost prezentate principiul Partenerului Lider de Proiect și necesitatea unei strânse colaborări între parteneri.</i></p> <p><i>În cele din urmă, au fost organizate grupuri de lucru interactive pentru a analiza ideile de proiecte colectate anterior din punct de vedere al ideilor, nevoilor, fezabilității, partenerilor, estimarea activităților, și prioritizarea proiectelor. Acesta s-a dorit a fi un exercitiu pentru familiarizarea participanților cu criteriile de selecție a ideilor de proiecte pentru a sprijini generarea și dezvoltarea proiectelor.</i></p>
27.07.2006, Calarasi, Romania	<p>Întâlnire tehnică bilaterală pentru discutarea cadrului instituțional al PO .</p> <p>Au fost agreate instituțiile implicate în managementul și implementarea PO; rolul, responsabilitățile acestora precum și delegarea sarcinilor; a fost agreată o primă versiune a circuitului de selecție a proiectelor, a circuitului de certificare și a celui de monitorizare.</p>
1-31.08.2006, Romania si Bulgaria	<p>Consultarea potențialilor beneficiari și a autorităților relevante prin e-mail asupra primei variante a PO; participanții la workshop-uri, interviuri, seminarii și întâlniri locale au fost invitați să facă comentarii scrise asupra documentului propus într-o perioadă de 5 zile lucrătoare.</p> <p>Comentariile referitoare la lipsa datelor din descrierea zonei și comentariile referitoare la descrierea axelor prioritare, care ar trebui să cuprindă dezvoltarea turismului cât și dezvoltarea socio-economică prin intermediul cooperării transfrontaliere; de asemenea, inițiativele people-to-people ar trebui considerate eligibile în următoarea perioadă.</p> <p>Comentariile colectate au fost analizate de grupul de lucru și au fost efectuate modificările necesare în cadrul PO.</p>
19.09.2006, Silistra, Bulgaria	<p>Workshop bilateral de consultare cu potențialii beneficiari asupra celei de-a doua variante a PO.</p> <p>Documentul a inclus și o descriere a zonei, situația curentă, SWOT și strategii subliniindu-se propunerile de axe prioritare și a domeniilor de intervenție.</p> <p>Pentru a îndeplini obiectivul general al strategiei, au fost propuse 4 axe prioritare:</p> <p>a) Largirea și îmbunătățirea accesibilității, b) Creșterea competitivității economice, c) Managementul și protecția mediului, d) Sprijin pentru acțiunile people to people.</p> <p>Au fost distribuite chestionare pentru colectarea opiniilor și comentariilor potențialilor beneficiari. Discuția deschisă asupra strategiei și a axelor prioritare a indicat câteva acțiuni posibile, care ar putea face parte din portofoliul de proiecte (de ex. înființarea unei agenții de monitorizare în zona dunăreană) cu putere și autoritate adecvate pentru a testa și identifica poluatorii și activitățile de alertă pe râuri; inițiativele</p>

	<p>bilingve de creare a unui Laborator de Certificare ce ar putea servi produselor agricole din întreaga regiune, pentru constituirea unui website comun sau a unei Stații de Radio Transfrontaliere.</p> <p>Potentialii beneficiari au solicitat reformularea domeniilor de intervenție pentru a permite integrarea proiectelor sugerate.</p> <p>În încheiere au fost prezentate structurile implicate în managementul și implementarea PO, rolul și atribuțiile acestora. Au fost explicate principalele criterii pentru proiectele comune.</p>
20.09.2006, Siliștra, Bulgaria	<p>Întâlnire comună Task Force pentru evaluarea pregătirii PO și discutarea problemelor de management.</p> <p>S-a decis asupra faptului că partea strategică a PO necesită îmbunătățiri pentru a corespunde nevoilor din zona de graniță.</p> <p>A fost analizată prima versiune a capitolului de implementare. Au fost discutate probleme legate de organizarea STC și a Comitetului Comun de Monitorizare și Selecție.</p>
25.09.2006, București, România	<p>Întâlnire cu Autoritățile de Management pentru obiectivul Convergență pentru lansarea procesului de consultare pentru corelarea și coerența PO cu celelalte PO susținute de Cadrul Național Strategic de Referință pentru perioada 2007-2013.</p> <p>A fost agreată finalizarea procesului de consultare ulterior îmbunătățirii PO.</p>
1.10 – 10.10.2006, Constanța, Alexandria, Craiova, România 23.10. – 27.10.2006, Dobrich și Pleven, Bulgaria	<p>Sesiuni de instruire organizate pentru potențialii beneficiari români și bulgari de către MDLPL în colaborare cu SICI DOMINUS.</p> <p>În timpul sesiunii de instruire de două zile, potențialii beneficiari au beneficiat de informații referitoare la obiectivele PO și la axele prioritare. Au fost prezentate proiecte de succes deja implementate în cadrul Programelor Interreg iar participanții au lucrat în grupuri interactive pentru a identifica și prezenta noi idei de proiecte ce pot fi eligibile pentru această PO. Participanții au subliniat necesitatea continuării acestor seminarii odată ce Comisia Europeană aprobă acest PO.</p>
4.12.2006, Calafat, România	<p>Întâlnire Task Force pentru discutarea primei variante complete a PO.</p> <p>Grupul comun Task Force a examinat și acceptat cea de-a treia variantă a capitolului de strategie a documentului de programare. Recunoscând specificitatea zonei de graniță, această nouă variantă pune accentul pe crearea cadrului pentru cooperarea transfrontalieră și propune un obiectiv strategic mai realist: <i>“Uniunea între oameni, comunități și entități economice din zona de graniță pentru a participa împreună la dezvoltarea comună a zonei de cooperare, utilizând capitalul uman, natural și de mediu precum și avantajele zonale”</i>.</p> <p>S-au propus următoarele patru axe prioritare: 1) Accesibilitate – Îmbunătățirea mobilității și accesului la infrastructura de transport, informațională și comunicatională, 2) Mediu – Exploatare prudentă și protecția calității intrinseci a resurselor naturale ale zonei, 3) Dezvoltare</p>

	<p>economica si sociala – Dezvoltare economica si coeziune sociala prin identificarea comuna si accentuarea avantajelor comparative ale zonei, 4) Asistenta Tehnica.</p> <p>Membrii TF au propus cateva schimbari asupra documentului inainte de postarea acestuia pe website pentru consultari publice. Modificarile vizeaza lungimea documentului (concentrarea acestuia), revizuirea domeniului de interventie 3.1 – Crearea de rețele între structurile transfrontaliere comune pentru a promova o imagine si identitate regională în ceea ce privește consistența și revizuirea sistemului de indicatori.</p> <p>In ceea ce priveste capitolul de implementare, s-a agreat asupra mutarii unor capitole in cadrul Programului Complement, in Memorandumul de Intelegere sau in raportul sistemului de management si control. Alte subiecte de discutie au fost: co-finantarea nationala, Info Point-ul, principiul partenerului lider de proiect, procedura de evaluare si monitorizare.</p>
5.12.2006, Calafat, Romania	<p>Workshop bilateral de consultare cu potentialii beneficiari asupra primei variante complete a PO.</p> <p>Strategia, axele prioritare, domeniile de interventie au fost explicate si clarificate participantilor. Ei au fost invitati sa consulte in detaliu documentul ce va fi postat pe Internet in timpul consultarilor publice si sa completeze chestionarul cu parerile, comentariile si sugestiile lor.</p> <p>De asemenea, a fost prezentat si explicat sistemul de implementare a PO.</p>
15.12.2006 – 15.01.2007, Romania si Bulgaria	<p>Consultari publice asupra primei versiuni a PO.</p> <p>MDLPL, Ministerul Dezvoltarii Regionale si Biroul Regional Calarasi au publicat pe website-ul lor prima varianta completa a PO pentru a asigura un acces cat mai larg al publicului; participantii la workshop-uri, interviuri, seminarii si intalniri locale, precum si membrii Grupului Comun de Lucru au fost invitati prin intermediul e-mail-ului sa faca comentarii scrise pe acest document intr-o perioada de 4 saptamani.</p>
23.01. 2007, Bruxelles	<p>Consultare informala cu reprezentantii EC/DG Regio asupra celei de-a doua variante a PO.</p> <p>Reprezentantii CE si-au prezentat recomandarile pentru imbunatatirea calitatii si claritatii informatiei prezentate in document (setul de harti tematice, informatia calitativa in cazurile in care datele statistice lipseau, proiecte relevante implementate in perioada trecuta, justificarea strategiei si a axelor prioritare), au subliniat necesitatea revizuirii setului de indicatori si clarificarea rolului organismelor implicate in circuitul de certificare si plata, la controlul de prim nivel si eligibilitatea cheltuielilor.</p>
28.02- 2.03.2007, Sofia, Bulgaria	<p>1. Intalnire tehnica cu reprezentantii EC/DG Regio pentru analizarea sistemului de implementare propus.</p> <p>Delegatia romana a propus constituirea unei delegatii come de controlori ce va fi localizata la Calarasi. Stabilirea clara a atributiilor Autoritatii de Certificare si delimitarea acestora de cele ale Unitatii de Validare si Plata din cadrul AM.</p>

	<p>2. Seminarul Interact pentru noul Program de Cooperare Teritoriala Romania-Bulgaria. Participanti: autoritatile romane si bulgare implicate in programarea si implementarea Programului, expertii Interact, reprezentantii DG Regio.</p> <p>Discutiile au vizat: elementele noi introduse pentru viitoarea perioada de programare 2007-2013- regulile principale pentru programul Romania-Bulgaria, introducerea celei de-a treia variante a PO, analiza situatiei si a strategiei propuse a sistemului de management si implementare, training financiar. In cele din urma, participantii au avut ocazia de a adresa intrebari si de a face comentarii asupra documentului.</p> <p>3. Intalnire tehnica a Grupului Comun de Lucru pentru mecanismul de implementare a PO.</p> <p>Subiectele de discutie au vizat, acordarea pre-finantarii, controlul de prim nivel, audit- organizare si mecanism, rata de schimb valutar pentru plata Liderului de Proiect, limba Programului si proceduri/ manual de implementare precum si prevederi contractuale si raportari aferente proiectelor, cereri de plata si facturi.</p>
2-3.04.2007, Bucuresti, Romania	<p>1. Intalnire tehnica pentru analiza celei de-a treia variante a PO.</p> <p>S-a pus accent pe clarificarea prevederilor continute de Memorandumul de Intelegere, pe aspectele procedurale ce vizeaza auditul si managementul financiar (inclusiv cheltuielile eligibile, ajutorul de stat, controlorii de prim nivel, circuitul financiar al co-finantarii), pe consensul asupra functionarii STC si a Info point-ului si pe pregatirea Strategiei de Asistenta Tehnica, a Planului de Instruire si a Cadrului de Implementare a Programului.</p> <p>2. Intalnirea Comitetului Comun de aprobare a programului</p> <p>La intalnire au participat membrii Task Force, reprezentantii organismelor implicate in managementul si implementarea Programului precum si reprezentanti ai potentialilor beneficiari de pe ambele parti ale granitei. Si reprezentantii DG Regio au participat la intalnire, avand statut de observatori.</p> <p>Comitetul Comun de Aprobare a programului a examinat si aprobat cea de-a treia varianta a documentului de programare, cu cateva amendamente ce au fost operate in varianta finala a PO.</p>
<i>Evaluarea ex ante</i>	
30.10. 2006	Primul draft al programului a fost transmis la expertul ex ante.
19.11.2006	Primul raport de evaluare ex ante a fost finalizat
07.12.2006	Expertul ex ante a finalizat o nota intermediara privind partea de implementare din Programul Operational.
05.01.2007	Primul draft complet al Programului Operatiional a fost transmis la expertul ex ante.
22.01.2007	Al doilea raport de evaluare ex ante a fost finalizat.

23.01.2007	Raportul ex ante a fost transmis la partenerii bulgari.
26.02.2007	Al doilea draft complet al Programului Operațional a fost trimis la expertul ex ante.
08.03.2007	A fost finalizat al treilea raport de evaluare ex ante.
09.03.2007	Al treilea raport ex ante a fost transmis la partenerii din Bulgaria.
29.03.2007	Al treilea draft complet al Programului Operațional a fost trimis la expertul ex ante.
15.04.2007	Raportul final de evaluare ex ante a fost finalizat.
10.07.2007	Dezbaterea publică organizată de către Autoritatea de Management închizând procesul de consultare publică.
12.07.2007	Inserarea comentariilor relevante în PO-sfârșitul procedurii SEA.
20.07.2007	PO a fost aprobat de Guvernul României – aprobarea PO de către autoritatea de mediu.
05.10.2007	Publicarea pe site-ul Autorității de Management a declarației de Mediu și a măsurilor de Monitorizare în limba română.
17.10.2007	Publicarea pe site-ul Autorității Naționale a declarației de Mediu și a măsurilor de Monitorizare în limba bulgară.

ANEXA 2

Tabelul 1. Aria eligibilă a Programului

Regiunile românești NUTS III	Arie (Km2)	Regiunile bulgare NUTS III	Arie (Km2)
Județul Mehedinți	4,933	Districtul Vidin	3,033
Județul Dolj	7,414	Districtul Montana	3,636
Județul Olt	5,498	Districtul Vrața	3,620
Județul Teleorman	5,790	Districtul Pleven	4,653
Județul Giurgiu	3,526	Districtul Veliko Tarnovo	4,662
Județul Calarasi	5,088	Districtul Ruse	2,803
Județul Constanta	7,071	Districtul Razgrad	2,637
		Districtul Silistra	2,846
		Districtul Dobrich	4,720
<i>Totalul zonei românești a programului</i>	<i>39,320</i>	<i>Totalul zonei bulgare a programului</i>	<i>32,610</i>
Aria totală a programului 71,930 Km2			

Sursa: Institutul Național de Statistică din România, Institutul Național de Statistică din Bulgaria, 2004

Tabelul 2. Indicatori geografici pentru anul 2004

Indicatori geografici	Regiunea românească	Regiunea bulgară
Populație (milioane)	3,262,807	1,841,701
Arie (km pătrați)	39,320	32,610
Densitatea populației (persoane pe hm pătrați)	82.98	56.48
Centre urbane mari	7	9
Nr. De instituții de educație superioară	19	10

Sursa: Institutul Național de Statistică din România, Institutul Național de Statistică din Bulgaria, 2004

Tabelul 3. Populația totală a programului și densitatea acesteia în 2004

Regiunile de graniță NUTS III	Total		Urban		Rural		Arie Km2	Densitatea Populației Per km2
	Total	%	Total	%	Total	%		
Mehedinti	305,901	9,38	147,731	48.29	158,170	51.71	4,933	62.0
Dolj	720,554	22,08	381,702	52.97	338,852	47.03	7,414	97.2
Olt	488,176	14,96	197,286	40.41	290,890	59.59	5,498	88.8
Teleorman	427,745	13,11	142,820	33.39	284,925	66.61	5,790	73.9
Giurgiu	288,018	8,83	89,164	30.96	198,854	69.04	3,526	81.7
Calarasi	318,588	9,76	124,031	38.93	194,557	61.07	5,088	62.6
Constanta	713,825	21,88	507,731	71.13	206,094	28.87	7,071	101.0
<i>Totalul populației Ro in Program</i>	<i>3,262,807</i>	<i>15.05</i>	<i>1,590,465</i>	<i>48.75</i>	<i>1,672,342</i>	<i>51.25</i>	<i>39,320</i>	<i>82.98</i>
Totalul populației Ro	21,673,328	100	11,895,598	54.89	9,777,730	45.11		
Vidin	120,192	6.53	71,966	59.88	48,226	40.12	3,033	39.63
Montana	170,217	9.24	105,005	61.69	65,212	38.31	3,636	46.81
Vratsa	212,656	11.55	120,402	56.62	92,254	43.38	3,620	58.74
Pleven	310,449	16.86	200,028	64.43	110,421	35.57	4,653	66.72
Veliko Tarnovo	285,677	15.51	188,234	65.89	97,443	34.11	4,662	61.28
Ruse	259,173	14.07	188,759	72.83	70,414	27.17	2,803	92.46
Razgrad	140,743	7.64	65,153	46.29	75,590	53.71	2,637	53.37
Silistra	135,701	7.37	60,611	44.67	75,090	55.33	2,846	47.68
Dobrich	206,893	11.23	136,258	65.86	70,635	34.14	4,720	43.83
<i>Totalul populației Bg in Program</i>	<i>1,841,701</i>	<i>23.73</i>	<i>1,136,416</i>	<i>61.70</i>	<i>705,285</i>	<i>38.30</i>	<i>32,610</i>	<i>56.48</i>
Totalul populației Bg	7,761,049	100	5,431,846	69.99	2,329,203	30.01		
Populația Totală a Programului	5,104,508		2,726,881	53.42	2,377,627	46.58	71,930	70.96

Sursa: Institutul Național de Statistică din România, Institutul Național de Statistică din Bulgaria, 2004

Tabelul 4. Naționalitățile în aria programului

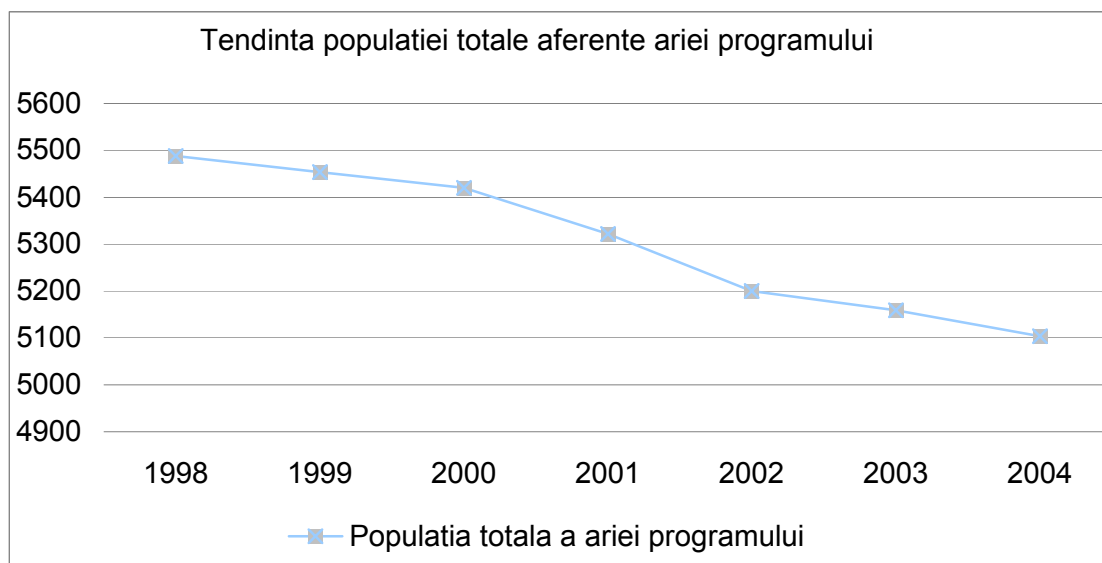
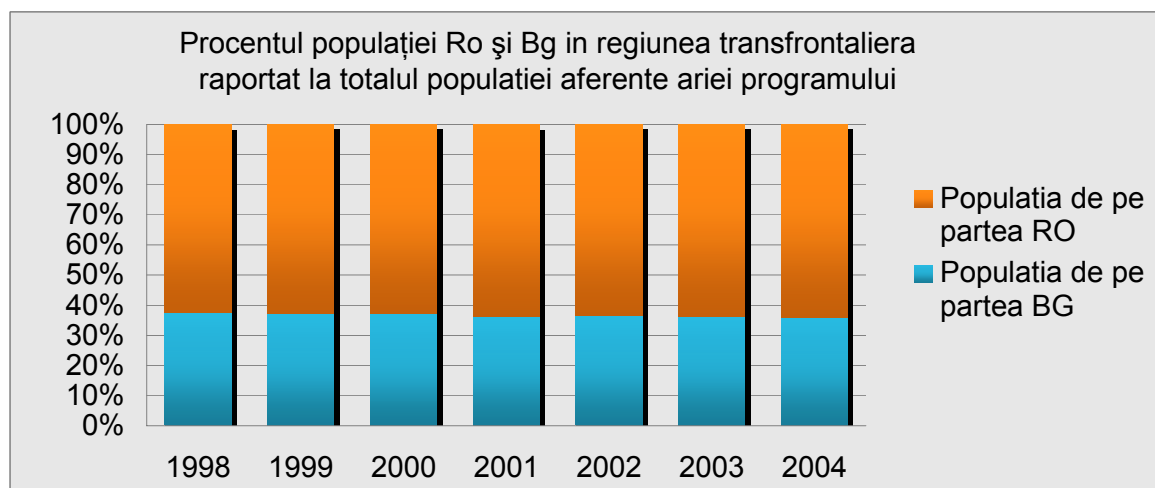
Regiuni de graniță NUTS III	% Naționalitate				
	Română	Bulgară	Romă	Turcă	Altele
Mehedinti	88.32		3.01		8.67
Dolj	94.31		4.30		1.39
Olt	92.95		1.88		5.17
Teleorman	92.18		3.19		4.63
Giurgiu	87.33		3.89		8.78
Calarasi	91.52		5.65		2.83
Constanta	89.71		0.84		9.45
Vidin		91.13	7.52	0.10	1.25
Montana		86.42	12.50	0.13	0.95
Vratsa		91.14	6.13	0.82	1.91
Pleven		90.00	3.13	5.43	1.44
Veliko Tarnovo		88.38	2.07	7.70	1.85
Ruse		80.18	3.65	13.92	2.25
Razgrad		44.00	5.70	47.20	3.10
Silistra		59.30	4.56	34.34	1.80
Dobrich		76.30	8.67	13.12	1.91

Sursa: Institutul Național de Statistică din România, Institutul Național de Statistică din Bulgaria, 2004

Tabelul 5. Populația aferentă Programului în perioada 1998 – 2004

Regiuni de graniță NUTS III	Media anuală a populației în mii în perioada 1998 - 2004						
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Mehedinti	326	325	322	322	309	308	306
Dolj	746	744	745	742	730	725	721
Olt	518	515	508	507	495	492	488
Teleorman	467	463	457	454	438	433	428
Giurgiu	297	296	295	294	292	290	288
Calarasi	333	332	332	331	321	320	318
Constanta	744	745	747	748	714	714	714
<i>Totalul pop. Ro în zona de graniță</i>	<i>3,431</i>	<i>3,420</i>	<i>3,406</i>	<i>3,398</i>	<i>3,299</i>	<i>3,282</i>	<i>3,263</i>
Vidin	143	140	138	129	126	124	120
Montana	196	193	190	181	179	175	170
Vratsa	260	257	254	225	222	218	213
Pleven	325	321	317	328	323	318	310
Veliko Tarnovo	307	303	300	292	290	288	286
Ruse	278	276	274	268	265	263	259
Razgrad	166	165	164	145	144	143	141
Silistra	155	153	152	141	140	138	136
Dobrich	227	226	225	215	212	210	206
<i>Totalul pop. Bg în zona de graniță</i>	<i>2,057</i>	<i>2,034</i>	<i>2,014</i>	<i>1,924</i>	<i>1,901</i>	<i>1,877</i>	<i>1,841</i>
Totalul populației aferente programului	5,488	5,454	5,420	5,322	5,200	5,159	5,104
Procentul populației Ro (%)	62,51	62,70	62,84	63,85	63,44	63,61	63,93
Procentul populației Bg (%)	37,48	37,29	37,15	36,15	36,56	36,38	36,07

Sursa: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>)

Graficul nr. 1. Tendința populației aferente ariei programului în perioada 1998 – 2004**Graficul nr. 2. Procentul populației Ro și Bg la graniță în perioada 1998 – 2004****Tabelul 6. Fluctuația naturală a populației și distribuția locuitorilor pe vârste (2004)**

Regiuni de graniță NUTS III	Crestere/Scadere naturală (persoane)	Crestere/Scadere Migrație (persoane)	Crestere/Scadere Total (persoane)	Pre-productiv in % (vârsta sub 14)	Productiv in % (vârsta între 15-59)	Post-productiv in % (vârsta peste 60)
Mehedinti	-0.47	-0.11	-0.58	15.80	63.50	20.70
Dolj	-0.52	-0.03	-0.55	15.10	64	20.90
Olt	-0.48	-0.14	-0.62	16	63.20	20.90
Teleorman	-0.88	-0.29	-1.17	14.20	59.30	26.50
Giurgiu	-0.67	0.19	-0.48	15.80	60.10	24.10
Calarasi	-0.30	-0.10	-0.40	16.70	61.90	21.40
Constanta	0.04	0.13	0.17	15.60	69.80	14.60

Populație Ro în zona de graniță	-0.19	-0.05	-0.24	16	65.70	18.30
Vidin	-1.99	-0.65	-2.64	13.72	55.16	31.13
Montana	-2.02	-0.74	-2.76	14.99	55.58	29.43
Vratsa	-1.66	-0.75	-2.41	15.88	58.17	25.95
Pleven	-1.75	-0.75	-2.50	15.03	58	26.97
Veliko Tarnovo	-0.73	0.34	-0.39	13.50	61.43	25.08
Ruse	-0.90	-0.20	-1.10	13.98	61.58	24.44
Razgrad	-0.53	-1.82	-2.35	17.55	61.16	21.29
Silistra	-1	-0.62	-1.62	16.01	60.73	23.26
Dobrich	-0.65	-0.32	-0.97	15.86	62.22	21.92
Populație Bg în zona de graniță	-2.30	0	-2.30	15.13	61.61	23.26

Sursa: Institutul Național de Statistică din România, Institutul Național de Statistică din Bulgaria, 2004

Tabelul 7. PIB la prețurile pieței în Euro în aria programului în 2003

Regiuni românești de graniță NUTS III	PIB in EURO	Populație	PIB per pers in EURO	Regiuni bulgare de graniță NUTS III	PIB in EURO	Populație	PIB per pers in EURO
Mehedinti	558,201,478	305,901	1,825	Vidin	198,872,000	122,609	1,622
Dolj	1,264,728,932	720,554	1,755	Montana	271,982,000	173,596	1,567
Olt	699,585,834	488,176	1,433	Vratsa	553,525,000	216,388	2,558
Teleorman	612,360,498	427,745	1,432	Pleven	528,312,000	315,230	1,676
Giurgiu	347,956,451	288,018	1,208	Veliko Tarnovo	515,118,000	287,011	1,795
Calarasi	431,518,774	318,588	1,354	Ruse	510,150,000	261,108	1,954
Constanta	1,883,309,360	713,825	2,638	Razgrad	264,955,000	142,388	1,861
				Silistra	215,087,000	137,424	1,565
				Dobrich	371,838,000	208,469	1,784
<i>Total Ro pt program</i>	<i>5,797,661,326</i>	<i>3,262,807</i>	<i>1,777</i>	<i>Total Bg pt program</i>	<i>3,429,839,000</i>	<i>1,864,223</i>	<i>1,840</i>
Total Ro medie	52,180,831,200	21,742,013	2400	Total Bg medie	17,994,181,100	7,823,557	2300

Sursa: Institutul Național de Statistică din România, Institutul Național de Statistică din Bulgaria, 2003

Tabelul 8. Densitatea IMM-urilor

Densitatea IMM-urilor (Numar de IMM-uri la 1000 locuitori) in 2004			
Regiuni românești de graniță NUTS III	IMM-uri	Regiuni bulgare de graniță NUTS III	IMM-uri
Mehedinti	11	Vidin	25
Dolj	16	Montana	24
Olt	11	Vratsa	20
Teleorman	10	Pleven	29
Giurgiu	10	Veliko Tarnovo	29
Calarasi	12	Ruse	34
Constanta	24	Razgrad	25
		Silistra	25
		Dobrich	21
<i>Media regiunilor de graniță românești</i>	<i>13.42</i>	<i>Media regiunilor de graniță bulgare</i>	<i>25.77</i>
Media națională românească	19.3	Media națională bulgară	32

Sursa: Date teritoriale statistice 2004 pentru România și Institutul Național de Statistică pentru Bulgaria

Tabelul 9. Fluxul de pasageri peste granița româno-bulgară în 2005

Țara de origine	Cetățeni bulgari		Cetățeni români		Cetățeni din alte țări	
	Intrare	Ieșire	Intrare	Ieșire	Intrare	Ieșire
Gara riverană Vidin	3,249	3,140	9,044	7,957	6,875	10,622
Feribotul Vidin	50,838	51,997	13,740	15,277	11,577	11,077
Lom	1,218	1,033	292	292	5,765	4,795
Oriahovo	11,948	7,144	18,196	14,522	26,347	35,381
Somovit	562	494	968	971	8,912	4,230
Podul peste Dunare	119,154	123,744	291,298	306,652	192,596	188,773
Feribotul Ruse	5,113	5,882	5,209	5,588	53,052	49,849
Portul Ruse	707	605	0	3	274	240
Gara centrala Ruse	21,766	22,572	16,627	18,711	38,790	38,350
Gara de triaj Ruse	4,420	4,606	1,847	1,679	23	0
Kardam	23,042	19,432	9,395	8,790	25,645	18,460
Durankulak	12,629	12,144	46,884	46,072	73,118	69,980
Svishtov	684	414	696	294	6,306	3,740

Silistra	37,931	40,608	21,301	20,199	14,454	14,342
Tutrakan	4	4	54	59	0	0
TOTAL	293,265	293,819	435,551	447,025	463,734	449,839

Sursa: Poliția de frontieră Bulgaria

Tabelul 10. Vehiculele ce au trecut granița Ro-Bg în 2005

Țara de origine	Cetățeni bulgari		Cetățeni români		Cetățeni din alte țări	
	Intrare	Plecare	Intrare	Plecare	Intrare	Plecare
Gara riverană Vidin	13	0	0	0	0	0
Feribotul Vidin	21837	24962	2369	2338	7076	6007
Lom	243	204	0	0	0	0
Oriahovo	5698	2163	7013	3937	22736	24758
Somovit	50	35	0	0	0	0
Podul peste Dunare	42055	43837	60277	62551	92671	94543
Feribotul Ruse	726	800	0	0	0	0
Portul Ruse	277	239	0	0	154	140
Gara centrala Ruse	47	50	0	0	0	0
Gara de triaj Ruse	418	605	0	0	0	0
Kardam	9441	6747	6746	2991	20044	13193
Durankulak	2634	2306	8343	8404	8542	7773
Svishtov	116	69	0	0	0	0
Silistra	3223	3113	3838	3941	2851	3070
Tutrakan	1	1	0	0	0	0
TOTAL	86779	85131	84010	84162	154074	149484

Sursa: Poliția de frontieră Bulgaria

Tabelul 11. Transportul naval pe apele interne, 1990 - 2004

	1990	1995	2000	2003	2004
Tone (milioane)	12.0	14.4	13.1	12.8	14.6
Tone/Km (milioane)	2,090	3,107	2,634	3,521	4,291

Sursa: Anualul de Statistică 2004, Institutul Național de Statistică 2005

Tabelul 12. Rezervațiile biosferei, parcuri naturale și naționale în România și Bulgaria

Parcuri naturale și naționale, Rezervațiile de biosferă, Zone protejate	Arie (ha)	Extinse total/parțial în teritoriul județelor
Domogled - Valea Cernei	60,100.00	Caras-Severin, Mehedinti și Gorj
Portile de Fier	115,655.80	Caras-Severin și Mehedinti
Rezervatia de Bujori a Academiei	54.90	Olt
Rezervatia de arborete de Garnita	135.00	Olt
Casa Padurii din Padurea Potelu	1.50	Olt
Branistea Catarilor Wood	301.30	Olt
Parcul Natural Comana	25,332.60	Giurgiu
Lunaca Mijlocie a Argesului	3,634.80	Giurgiu și Dambovita
Gura Vedei - Saica - Slobozia	5,742.10	Giurgiu și Teleorman
Padure Bolintin	4,760.90	Giurgiu
Comana IBA	23,121.80	Giurgiu
Dunare - Oltenita IBA	5,951.10	Giurgiu și Calarasi
Ostrovu Lung Gostinu IBA	15,936.40	Giurgiu
Vedea - Dunare IBA	22,888.90	Giurgiu și Teleorman
Rezervatia naturala Cama - Dinu - Pasarica	2,400.00	Giurgiu
Padurea Manafu	28.00	Giurgiu
Padurea Tesila	52.50	Giurgiu
Parcul Natural Rusenski Lom	3,259.80	Ruse
Rezervația Naturală Srebarna	902.10	Silistra
Parcul Natural Persina	21,762.20	Svishtov -Belene
Vratchanski Balkan	28,844	Vratsa
Total	312,021.80	

Sursa: Cercetare proprie.

Tabelul 13. Unități industriale ce generează depășiri frecvente a concentrației maxime admise privind parametrii de calitate a aerului.

Orașe din România și Bulgaria	Unități industriale
Craiova	Doljchim SA, CET Isalnita
Slatina	Platforma industrială Slatina;
Calarasi	Siderca SA
Turnu Magurele	Turnu SA
Navodari	Petromidia SA; Fertilchim SA
Medgidia	Lafarge SA
Constanta	Oil Terminal SA; CET-uri
Nikopol	Mayer Melnhof JSC (IPCC)
Ruse	Iztok TPP (IPCC)
Svishtov	Sviloza TPP
Silistra	Fazerles JSC, Dobrudja JSC, Top-Metal JSC, Mekom JSC, Patstroyontaj, Orgtehnika JSC

Sursa: Ministerul Mediului și Protecției Mediului

<http://enrin.grida.no/htmls/romania/soe2000/eng/index.htm>

Tabelul 14. Gradul de angajare (%) în aria programului în perioada 2000 - 2004

Gradul de angajare (%) în aria programului calculata la totalul populatiei					
Regiuni de granita NUTS III	2000	2001	2002	2003	2004
Mehedinti	54.13	54.35	48.67	43.90	41.99
Dolj	56.19	58.19	53.77	53.99	55.16
Olt	63,01	64,28	59,62	59,67	61,09
Teleorman	60.72	58.48	54.93	46.54	43.90
Giurgiu	63.25	62.69	58.08	54.86	54.83
Calarasi	55.87	54.77	51.06	46.81	47.92
Constanta	45.03	42.98	42.09	41.95	43.21
Gradul de angajare in zona romaneasca a programului	55.75	55.48	51.91	49.67	49.98
Vidin	36.16	38.06	38.25	33.95	36.00
Montana	34.74	41.88	40.73	38.69	37.82
Vratsa	37.64	40.44	38.74	35.73	36.34
Pleven	37.07	37.90	39.75	36.2	38.55
Veliko Tarnovo	42.33	43.15	41.72	39.58	39.13
Ruse	40.99	41.23	40.83	42.93	44.05

Razgrad	36.28	43.86	40.76	36.64	38.94
Silistra	36.71	39.57	39.36	37.90	43.90
Dobrich	40.04	40.14	40.57	39.33	40.92
Gradul de angajare in zona bulgara programului	38.42	40.67	40.22	38.22	39.61

Sursa: Date teritoriale statistice pentru România si Institutul Național de Statistica pentru Bulgaria 2004

Tabelul 15. Procentul de oameni angajați în diferite sectoare economice în 2004

Regiuni de granita NUTS III	Industrie	Agricultură, silvicultură și pescuit	Servicii
Mehedinti	50.46	3.52	46.02
Dolj	41.72	3.22	55.06
Olt	51.51	4.42	44.07
Teleorman	43.18	9.97	46.85
Giurgiu	32.71	9.87	57.42
Calarasi	41.78	11.34	46.88
Constanta	36.12	2.94	60.94
Aria românească a programului	25.95	31.59	42.46
Vidin	28.39	2.27	69.34
Montana	37.99	3.06	58.95
Vratsa	43.66	3.23	53.10
Veliko Tarnovo	41.12	5.98	52.89
Pleven	39.76	6.57	53.67
Ruse	42.88	5.38	51.74
Razgrad	32.63	7.08	60.29
Silistra	36.25	8.02	58.73
Dobrich	34.38	9.48	56.13
Aria bulgară a programului	37.89	3.35	58.77

Sursa: Date teritoriale statistice 2004 pentru România si Institutul Național de Statistica pentru Bulgaria

Tabelul 16. Rata șomajului (%) în aria programului în perioada 2000 - 2004

Rata șomajului (%) în aria programului					
Regiuni de graniță NUTS III	2000	2001	2002	2003	2004
Mehedinti	5	6.8	10.7	10	11.5
Dolj	5.4	4.9	6	4.9	6.5
Olt	5.4	4.3	5.4	4.6	5.1
Teleorman	4,3	4,2	5,4	5	6.6
Giurgiu	6.8	5.2	6.1	4.3	4.2
Calarasi	3.5	5.3	10.9	10.9	13
Constanta	11.5	11	15.7	11.8	14
<i>Rata șomajului (%) în aria românească a programului</i>	5.99	5.96	8.60	7.36	8.70
Vidin	32.6	32.8	27.3	19.9	24.7
Montana	28.7	24.7	23.5	14.5	10.9
Vratsa	22.2	29.4	29.6	16.4	12.5
Pleven	15.2	21.1	18.4	10.4	10.7
Veliko Tarnovo	21.1	21.8	19.6	11.5	8.4
Ruse	22.6	22.2	19.7	20.3	18.2
Razgrad	23.3	28.9	24.6	17,2	19.1
Silistra	19.6	28.7	23.8	15.2	17.6
Dobrich	24.	26.6	26.4	19	18.5
<i>Rata șomajului (%) în aria bulgară a programului</i>	23.34	26.24	23.66	16.04	15.62

Sursa: Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>), 2004**Tabelul 17. Totalul hotelurilor/motelurilor și al înnoptărilor în zona de graniță:**

Regiuni românești NUTS III	Total Hoteluri/Moteluri	Înnoptări pe Județ		Regiuni bulgare NUTS III	Total Hoteluri/Moteluri	Înnoptări pe district	
		Total	Străini			Total	Străini
Mehedinți	13	34,491	5,350	Vidin	9	17,304	2,696
Dolj	17	123,508	12,657	Montana	11	14,727	1,851
Olt	11	37,451	9,303	Vratsa	8	10,786	1,149
Teleorman	13	79,234	6,3741	Pleven	9	38,055	5,532
Giurgiu	15	39,678	6,779	Veliko Tarnovo	32	97,883	22,563
Călărași	8	78,370	16,138	Ruse	12	45,664	8,820

Constanța	897	4,675,437	649,628	Razgrad	6	14,135	1,136
				Silistra	10	15,690	1,394
				Dobrich	96	243,533	173,270
Totalul Ro în zona de graniță	974	4,997,636	763,596	Totalul Bg în zona de graniță	193	483,656	54,530

Sursa: Institutul Național de Statistică din România, Institutul Național de Statistică din Bulgaria, 2004

Tabelul 18. Instituții de educație superioară în zona de graniță

Regiunile românești NUTS III	Universități și institute de educație superioară specializate	Regiunile bulgare NUTS III	Universități și institute de educație superioară specializate
Mehedinti	3	Vidin	1
Dolj	4	Montana	1
Olt	1	Vratsa	1
Teleorman	3	Pleven	1
Giurgiu	2	Veliko Tarnovo	3
Calarasi	-	Ruse	1
Constanta	6	Razgrad	1
		Silistra	-
		Dobrich	1
Aria românească a programului	19	Aria bulgară a programului	10

Sursa: Date teritoriale statistice 2004 pentru România și Institutul Național de Statistică pentru Bulgaria

Tabelul 19. Cursanți din totalul locuitorilor (%) (2004)

Regiunile de graniță NUTS III	Mai puțin de educația primară	Numai cu educația primară	Numai cu educația secundară (liceu)	Licență, master, doctorat
Mehedinti	15.34	52.17	26.48	6.00
Dolj	12.96	45.34	22.96	18.73
Olt	17.77	54.68	26.76	0.80
Teleorman	17.62	55.04	25.44	1.91
Giurgiu	15.32	66.06	17.51	1.12

Calarasi	15.42	58.62	24.60	1.35
Constanta	12.03	44.74	25.86	17.37
Vidin	17.93	29.80	35.13	9.97
Montana	19.30	30.13	34.59	8.91
Vratsa	16.42	29.80	36.11	10.33
Pleven	16.76	27.93	36.22	11.67
Veliko Tarnovo	14.59	28.55	30.10	12.31
Ruse	16.39	27.96	37	12.03
Razgrad	18.28	29.13	33.56	10.32
Silistra	23.04	29.96	28.94	7.91
Dobrich	21.83	28.90	30.35	9.44

Sursa: Institutul Național de Statistică din România, Institutul Național de Statistică din Bulgaria, 2004

ANEXA 3

OP pentru Convergență, PNDR și POP - ROMÂNIA

	POST	POSE	POS IEC	POS HRD	POR	POS AC	PO AT	PNDR	POP
Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria									
Axa prioritară 1: Accesibilitate	<i>C</i>		<i>P.O.</i>		<i>C</i>				
Domeniul major de intervenție 1.1: Îmbunătățirea facilităților de transport transfrontalier terestru și fluvial	<i>C (domeniile 1.1, 1.3, 2.1, 2.3, 3.1.,3.2, 3.3)</i>	x	x	x	<i>C(domeniul 1.1)</i>	x	x	<i>S.P./C (măsura 3.2.2.)</i>	x
Domeniul major de intervenție 1.2: Dezvoltarea rețelelor și a serviciilor de informare și comunicații în zona transfrontalieră	x	x	<i>P.O. (domeniul 3.1) C(domeniile 3.1, 3.2, 3.3)</i>	x		x	x	x	x
Axa prioritară 2: Mediu									
Domeniul major de intervenție 2.1: Dezvoltarea sistemelor comune de management pentru protecția mediului	x	<i>C (domeniul 4.1)</i>	x	x	<i>C(domeniul 4.2)</i>	x	x	x	<i>P.O. (măsura 3. 2)</i>
Domeniul major de intervenție 2.2: Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor comune de prevenire a dezastrelor naturale sau a celor tehnologice, inclusiv a serviciilor comune de intervenție în caz de urgență	x	<i>C (domeniile 5.1, 5.2)</i>	x	x	x	x	x	x	x

Axa prioritară 3: Dezvoltare economică și socială									
Domeniul major de intervenție 3.1: <i>Sprijinirea cooperării transfrontaliere în mediul de afaceri și promovarea unei imagini și identități regionale</i>	x	x	C (domeniile 5.1, 5.2)		C(domeniile 3.1, 4.1, 4.3, 5.2)	x	x	C (domeniul 41)	P.O. (măsurile 3.1.2, 3.4) C (măsura 3.5, 4.1)
Domeniul major de intervenție 3.2 : <i>Cooperarea în domeniul dezvoltării resurselor umane – dezvoltarea în comun a aptitudinilor și cunostințelor</i>	x	x	x	C(domenii 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 4.1, 4.2, 5.1, 6.1, 6.2, 6.3, 6.4)	x	x	x	x	P.O. (măsura 3.1.2.
Domeniul major de intervenție 3.3 : <i>Cooperare People-to-people</i>	x	x	x	C(domenii 1.1, 1.3)	x	x	x	P.O. (măsura 421)	x
Axa prioritară 4: Asistență tehnică									

Notă: C – corelare
PO – suprapunere potențială

OP pentru Convergență, PNDR și POP - BULGARIA

	PO TRANSP.	PO MEDIU	PO Compet. Ec.	PO RU	PO DR	PO Cap. Adm.	PO AT	PNDR	POP
Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria									
Axa prioritară 1: Accesibilitate									
Domeniul major de intervenție 1.1: <i>Îmbunătățirea facilităților de transport transfrontalier terestru și fluvial</i>	C (prioritatea 4)	x	x	x	x	x	x	x	x
Domeniul major de intervenție 1.2: <i>Dezvoltarea rețelelor și a serviciilor de informare și comunicații în zona transfrontalieră</i>	x	x	S.P./C (prioritatea 1)	x	C (măsurile 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2)	x	x	x	x
Axa prioritară 2: Mediu									
Domeniul major de intervenție 2.1: <i>Dezvoltarea sistemelor comune de management pentru protecția mediului</i>	C (prioritatea 4)	C (prioritatea 3)	x	x	C (măsurile 1.4)	x	x	C (prioritatea 2)	x
Domeniul major de intervenție 2.2: <i>Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor comune de prevenire a dezastrelor naturale sau a celor tehnologice, inclusiv a serviciilor comune de intervenție în caz de urgență</i>	x	C (prioritatea 3)	x	x	C (măsurile 1.4)	x	x	x	C (prioritatea 4)

Axa prioritară 3: Dezvoltare economică și socială									
Domeniul major de intervenție 3.1: <i>Srijnirea cooperării transfrontaliere în mediul de afaceri și promovarea unei imagini și identități regionale</i>	x	x	C (prioritățile 2, 3, 4)	x	C (măsurile 1.3, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3)	x	x	C (prioritățile 1, 3)	C (prioritatea 3)
Domeniul major de intervenție 3.2 : <i>Cooperarea în domeniul dezvoltării resurselor umane – dezvoltarea în comun a aptitudinilor și cunostințelor</i>	x	x	x	C (Obiectivele operaționale 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 6.1)	x	x	x	C (prioritatea 3)	x
Domeniul major de intervenție 3.3 : <i>Cooperare People-to-people</i>	x	x	x	C (Obiectivele operaționale 4.1, 4.2, 4.3)	C (măsura 3.3)	x	x	C (prioritatea 4)	x
Axa prioritară 4: Asistență tehnică							/C (1.5, 2.1, 2.2)		

Notă: C – corelare
PO – suprapunere potențială